

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om företagssanering och lagen om skuldsanering för privatpersoner samt till lagar som har samband med dem

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om företagssanering, lagen om skuldsanering för privatpersoner, konkurslagen, aktiebolagslagen, lagen om andelslag, lagen om skuldsaneringsregistret och lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret ändras. Genom propositionen genomförs EU:s direktiv om omstrukturering och insolvens.

I lagen om företagssanering tas in de bestämmelser om ett nytt tidigt saneringsförfarande som förutsätts i direktivet. Gälldenärer ska kunna ansöka om detta förfarande då de ännu inte är insolventa utan enbart hotas av insolvens. Även det nuvarande företagssaneringsförfarandet förblir i kraft och kallas i fortsättningen normalt saneringsförfarande. Ett normalt förfarande kan inledas om gälldenären är insolvent eller om ett visst antal borgenärer förordar ansökan.

Motsvarande ändringar görs i det normala saneringsförfarandet i den mån ändringarna anses göra förfarandet smidigare. I detta sammanhang föreslås dessutom vissa ändringar som gör förfarandet smidigare och som inte direkt följer av direktivet, men som har ett nära samband med direktivets syften. Det föreslås till exempel att styrelsen i ett aktiebolag eller andelslag i fortsättningen fattar beslut om att ansöka om företagssanering.

I lagen om skuldsanering för privatpersoner föreslås flera ändringar för att göra det lättare för företagare som misslyckats i företagsverksamheten att få skuldsanering och för att påskynda en nystart. Förutsättningarna för och grunderna för hinder för skuldsanering ska i fortsättningen vara mindre strikta än tidigare och ansökan om skuldsanering ska kunna göras oberoende av i vilket skede konkursförfarandet är. Tillgången till information om möjligheten att ansöka om skuldsanering för en gälldenär som försatts i konkurs ska förbättras. I lagen görs dessutom ändringar som följer av nationella ändringsbehov i syfte att göra det lättare för gälldenärer att få skuldsanering och klara av betalningsprogrammet. Största delen av förslagen tillämpas på alla gälldenärer oberoende av om de bedrivit näringsverksamhet eller inte.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft våren 2022, men dock senast före den 17 juli 2022.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	5
1 Bakgrund och beredning.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Beredning.....	5
1.2.1 Beredningen av EU-rättsakten	5
1.2.2 Beredningen av utkastet till regeringsproposition.....	6
2 Målsättning.....	7
2.1 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll	7
2.2 Syftet med de ändringsförslag som inte följer av direktivet	8
3 Innehållet i direktivet och bedömning av ändringsbehoven	9
3.1 Inledning	9
3.2 Avdelning I. Allmänna bestämmelser.....	9
3.3 Avdelning II. Ramverk för förebyggande rekonstruktion.....	14
3.4 Avdelning III. Skuldavskrivning och näringsförbud.....	49
3.5 Avdelning IV. Åtgärder för att göra förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning effektivare.....	68
3.6 Avdelning V. Övervakning av förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning.....	72
3.7 Avdelning VI. Slutbestämmelser.....	75
4 Nuläge och bedömning av nuläget i övrigt.....	76
4.1 Företagssanering	76
4.1.1 Statistik om företagssanering	76
4.1.2 Bedömning av andra ändringsbehov än sådana som följer av direktivet	79
4.2 Skuldsanering.....	80
4.2.1 Statistik om skuldsanering	80
4.2.2 Tillämpning av de ändringar som direktivet medför på andra gäldenärer än företagare.....	82
4.2.3 Gäldenärens arbetslöshet som temporär orsak att förvägra skuldsanering	84
4.2.4 Bestyrkande av boförteckningen som förutsättning för skuldsanering	85
4.2.5 Företagares tillgång till information om ekonomi- och skuldrådgivningstjänster samt möjligheter till skuldsanering	87
4.2.6 Skuldsanering för näringsidkare	87
4.2.7 Levnadskostnadsnormen för skuldsanering	91
5 Förslagen och deras konsekvenser.....	94
5.1 De viktigaste förslagen.....	94
5.1.1 Förslag till företagssanering som följer av direktivet.....	94
5.1.2 Förslag till skuldsanering som följer av direktivet.....	95
5.1.3 Övriga föreslagna ändringar i företagssaneringen	96
5.1.4 Övriga föreslagna ändringar i skuldsaneringen.....	96
5.2 De huvudsakliga konsekvenserna	97
5.2.1 Ekonomiska konsekvenser	97
5.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	103
5.2.3 Andra samhälleliga konsekvenser.....	103

RP 238/2021 rd

6 Alternativa handlingsvägar	107
6.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	107
6.1.1 Sanering av företag	107
6.1.2 Skuldavskrivning	108
6.2 Handlingsmodeller som planeras eller används i andra medlemsländer	109
6.2.1 Sanering av företag	109
6.2.2 Skuldavskrivning	110
7 Remissvar	110
7.1 Företagssanering	110
7.2 Skuldsanering	111
8 Specialmotivering	114
8.1 Lagen om företagssanering	114
8.2 Aktiebolagslagen	137
8.3 Lagen om andelslag	137
8.4 Lag om skuldsanering för privatpersoner	137
8.5 Konkurslagen	148
8.6 Lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret	150
8.7 Lagen om skuldsaneringsregistret	150
9 Bestämmelser på lägre nivå än lag	150
9.1 Förordningen om företagssanering	150
9.2 Skuldsaneringsförordningen	151
9.3 Förordningen om betalningsförmåga	153
10 Ikraftträdande	153
11 Verkställighet och uppföljning	155
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	155
12.1 Företagssanering	155
12.2 Skuldsanering	156
12.2.1 Egendomsskydd	156
12.2.2 Jämlikhet	158
LAGFÖRSLAG	163
1. Lag om ändring av lagen om företagssanering	163
2. Lag om ändring av 20 kap. 24 § i aktiebolagslagen	175
3. Lag om ändring av 23 kap. 24 § i lagen om andelslag	176
4. Lag om ändring av lagen om skuldsanering för privatpersoner	177
5. Lag om ändring av 4 kap. 1 § och 8 kap. 5 § i konkurslagen	184
6. Lag om ändring av 6 § i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret	185
7. Lag om ändring av 7 § i lagen om skuldsaneringsregistret	186
BILAGOR	187
PARALLELLEXTER	187
1. Lag om företassanering	187
2. Lag om ändring av 20 kap. 24 § i aktiebolagslagen	206
3. Lag om ändring av 23 kap. 24 § i lagen om andelslag	207
4. Lag om ändring av lagen om skuldsanering för privatpersoner	208
5. Lag om ändring av 4 kap. 1 § och 8 kap. 5 § i konkurslagen	219
6. Lag om ändring av 6 § i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret	221
7. Lag om ändring av 7 § i lagen om skuldsaneringsregistret	222

RP 238/2021 rd

FÖRORDNINGSUTKAST	223
Statsrådets förordning om ändring av förordningen om företagssanering	223
Statsrådets förordning om ändring av förordningen om skuldsanering för privatpersoner	225
Justitieministeriets förordning om ändring av 4 § i justitieministeriets förordning om grunderna för bedömning av en gäldenärs betalningsförmåga vid skuldsanering för privatpersoner.....	227

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1023 om ramverk för förebyggande rekonstruktion, om skuldavskrivning och näringsförbud och om åtgärder för att göra förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning effektivare samt om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 (Rekonstruktions- och insolvensdirektiv), nedan direktivet, antogs den 20 juni 2019 (<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1023/oj>). Direktivet gäller tidig sanering (avdelning II), ny chans för konkursdrabbade företagare (avdelning III) och åtgärder för att effektivisera alla insolvensförfaranden (konkurs, företagssanering och skuldsanering för privatpersoner) (avdelning IV).

Syftet med de bestämmelser som föreslås i propositionen är att genomföra kraven i direktivet. Samtidigt föreslås det några andra ändringar i förfarandet för företagssanering än sådana som direkt följer av direktivet. Syftet med dessa ändringar är att effektivisera saneringsförfarandet så att förfarandet förkortas och kostnaderna för det minskar samt att avhjälpa vissa praktiska missförhållanden.

Även i skuldsaneringsförfarandet föreslås flera andra ändringar än sådana som direkt följer av direktivet. Syftet med dessa ändringar är att påskynda och underlätta tillgången till skuldsanering, att främja gäldenärernas möjligheter att klara av skuldsaneringen samt att effektivisera förfarandet.

Till denna del grundar sig propositionen på regeringsprogrammet för statsminister Marins regering. Enligt programmet utreder regeringen behoven av ändringar i lagen om skuldsanering för privatpersoner och lagen om företagssanering i syfte att förbättra skuldsaneringen och dess omfattning. Enligt regeringsprogrammet utreds också en reform av lagstiftningen om insolvens med målet att förbättra särskilt små och medelstora företags verksamhetsförutsättningar. Dessutom främjas risktagningsförmågan genom att företagen ges bättre möjligheter än tidigare till ”nystart” bland annat i konkurssituationer. Kartläggningen av de nationella behoven av ändringar i företagssaneringsförfarandet fortsätter och avsikten är att en separat proposition om dem ska lämnas under 2022.

1.2 Beredning

1.2.1 Beredningen av EU-rättsakten

Kommissionen lade den 22 november 2016 fram ett förslag till direktiv ([COM\(2016\) 723 final](#)). Behandlingen av direktivförslaget inleddes i rådets arbetsgrupp i januari 2017 och rådets allmänna riktlinje antogs i oktober 2018. Det slutliga direktivet antogs efter förhandlingar med Europaparlamentet den 20 juni 2019.

Under förhandlingarna stödde Finland målen i direktivförslaget, men ansåg att det är viktigt att bland annat säkerställa en balanserad reglering och att direktivet inte innehåller tvingande bestämmelser som avviker från de grundläggande principerna i Finlands insolvens- eller processlagstiftning. Finlands förhandlingsmål framgår närmare av statsrådets skrivelse U 13/2017 rd och riksdagens ställningstaganden med anledning av den (LaUU 5/2017 rd, EkUU 13/2017 rd och StoURS 33/2017 rd). De nämnda handlingarna och de handlingar som gäller antagandet av

RP 238/2021 rd

rådets allmänna riktlinje (UK 19/2018 rd, LaUU 19/2018 rd och StoURS 111/2018 rd) kan laddas ner på webbplatsen https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopivaasia/Sivut/U_13+2017.aspx.

1.2.2 Beredningen av utkastet till regeringsproposition

Justitieministeriet tillsatte två arbetsgrupper den 29 januari 2020. Företagssaneringsarbetsgruppen fick i uppdrag att bereda de ändringar i lagstiftningen om företagssanering som direktivet förutsätter och som genomför målen i regeringsprogrammet samt de åtgärder som gäller alla insolvensförfarandenas effektivitet, vilket direktivet också förutsätter. Syftet med arbetet var särskilt att främja företagens möjligheter att i ett tillräckligt tidigt skede ha tillgång till ett smidigt saneringsförfarande till skäliga kostnader. I arbetsgruppens uppdrag ingick inte att bedöma frågor som gäller så kallad skuldkonvertering. I arbetsgruppen ingick förutom företrädare för justitieministeriet även företrädare för konkursombudsmannens byrå, Helsingfors tingsrätt, Skatteförvaltningen, Finlands Advokatförbund, Finlands Näringsliv rf, Finanssiala ry och Företagarna i Finland rf. Biträdande professor Tuomas Hupli från Åbo universitet var permanent sakkunnig i arbetsgruppen. Arbetsgruppen sammanträdde 22 gånger för beredningen av betänkandet.

Skuldsaneringsarbetsgruppen fick i uppdrag att bereda de ändringar i lagstiftningen om skuldsanering för privatpersoner som direktivet förutsätter och som genomför målen i regeringsprogrammet. Syftet med arbetet var i synnerhet att påskynda tillgången till skuldsanering för företagare som gått i konkurs. I arbetsgruppen ingick förutom företrädare för justitieministeriet även företrädare för Egentliga Finlands tingsrätt, Finlands Advokatförbund, Finanssiala ry, Företagarna i Finland rf, Skuldrådgivning rf och Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry samt en permanent sakkunnig vid Satakunta rättshjälpsbyrås ekonomi- och skuldrådgivning. Arbetsgruppen sammanträdde 19 gånger för beredningen av betänkandet. Under arbetets gång hörde arbetsgruppen Seija Kareinen, ledande sakkunnig vid Skatteförvaltningen, samt Jari Leskinen, utvecklingschef vid Företagsfinlands tjänst Talousapu (NTM-centralen i Södra Savolax/arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter).

Arbetsgrupperna hade en gemensam uppföljningsgrupp. Uppföljningsgruppen sammanträdde en gång under beredningen av betänkandena.

Justitieministeriet beslutade den 8 december 2020 att förlänga företagssaneringsarbetsgruppens och uppföljningsgruppens mandatperiod för att bedöma de nationella ändringsbehoven fram till den 31 december 2021. Arbetsgruppens mandattid förlängdes eftersom arbetsgruppen på grund av coronavirusepidemin 2020 och de brådskande lagstiftningsåtgärderna till följd av den inte hann behandla sitt omfattande uppdrag på planerat sätt inom utsatt tid.

Företagssaneringsarbetsgruppens mellanbetänkande var på remiss mellan den 18 maj och 2 juli 2021 ([Ändring av företagssaneringslagen: Genomförande av insolvensdirektivet, justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2021:18](#) (på finska)). Justitieministeriet begärde utlåtanden om betänkandet av 54 remissinstanser (ministerier, statens ämbetsverk och inrättningar, domstolar, föreningar, intressentorganisationer och sakkunniga). Sammanlagt 34 utlåtanden lämnades in. Ett sammandrag av utlåtandena har sammanställts ([Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2021:31](#)). Utlåtandena finns också tillgängliga i [utlåtandetjänsten](#).

Skuldsaneringsarbetsgruppens betänkande var på remiss mellan den 6 maj och 18 juni 2021 ([Ändring av skuldsaneringslagen: Nystart för företagaren och förbättrad ställning för gäldenären, justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2021:14](#) (på finska)). Justitieministeriet be-

gärde utlåtanden om skuldsaneringsarbetsgruppens betänkande av 51 remissinstanser (ministerier, statens ämbetsverk och inrättningar, domstolar, föreningar, intressentorganisationer och sakkunniga). Sammanlagt 29 utlåtanden lämnades in. Ett sammandrag av utlåtandena har sammanställts ([Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2021:28](#)) och utlåtandena finns tillgängliga i [utlåtandetjänsten](#).

Propositionen har också bedömts av rådet för bedömning av lagstiftningen.

En företrädare för justitieministeriet deltog under arbetets gång i kommissionens genomförandedemöten den 20 februari 2020 och den 28 oktober 2020.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga webbtjänsten under adressen <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt-och-lagberedning> med identifieringskoden OM018:00/2020.

2 Målsättning

2.1 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

Syftet med direktivet är bland annat att minska hindren för gränsöverskridande investeringar, främja en fortsatt livskraftig affärsverksamhet samt att förbättra möjligheterna för konkursdrabbade företagare att få en ny start. Direktivet grundar sig framför allt på kapitalmarknadsunionens målsättningar. Direktivet är den första minimiharmoniserande EU-rättsakt som gäller insolvensrätt. Inom området insolvensrätt gäller dessutom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/848 om insolvensförfaranden, där det föreskrivs om frågor som rör gränsöverskridande förfaranden, bland annat domstolens behörighet, erkännande av beslut och lagval.

Direktivet innehåller följande tre huvudområden: 1) tidig sanering (avdelning II), 2) ny chans för konkursdrabbade företagare (avdelning III) och 3) åtgärder för att effektivisera alla insolvensförfaranden (konkurs, företagssanering och skuldsanering för privatpersoner) (avdelning IV). Dessutom ingår i avdelning V skyldigheter som gäller insamling av statistiska uppgifter.

Enligt artikel 4 i avdelning II i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att gäldenärer, om det råder sannolikhet för insolvens, har tillgång till ett ramverk för förebyggande rekonstruktion som ger dem möjlighet att rekonstruera i syfte att undvika insolvens. Detta ramverk kan bestå av ett eller flera förfaranden eller en eller flera åtgärder eller bestämmelser, och kraven i direktivet påverkar inte eventuella andra ramverk eller förfaranden för sanering enligt de nationella systemen. En medlemsstat kan ställa som villkor att gäldenärsföretaget ska vara livskraftigt för att få tillgång till förfarandet. I artikel 5 ingår en allmän bestämmelse om gäldenärens bestämmande inflytande under saneringsförfarandet och detaljerade bestämmelser om när en förvaltare kan eller ska utses i saneringsförfarandet. I artikel 6 finns detaljerade bestämmelser om förutsättningarna för och varaktigheten av ett avbrytande av verkställighetsåtgärder som beviljas under tiden för saneringsförfarandet. I artikel 7 föreskrivs det om hur ett sådant avbrytande påverkar gäldenärens avtal och möjligheterna att inleda konkurs.

Artikel 8 innehåller bestämmelser om den information som saneringsprogram åtminstone ska innehålla och om tillhandahållande av en checklista som underlättar beredningen av programmen. I artiklarna 9–11 finns bestämmelser om röstning om och fastställande av ett saneringsprogram antingen med stöd från alla röstningsklasser eller genom en så kallad klassöverskridande ”cram-down” (borgenärsgupper som inte samtycker tvingas fastställa en rekonstruktionsplan, på finska ”ryhmäpakkovahvistaminen”). I artikel 12 föreskrivs det att aktieägarna inte

på ett otillbörligt sätt får hindra antagandet, fastställandet eller genomförandet av ett saneringsprogram. I artikel 13 föreskrivs det om arbetstagarnas ställning och i artikel 14 om vissa värderingar. Artiklarna 15–16 gäller verkningarna av fastställandet av saneringsprogram och överklaganden. Genom bestämmelserna i artikel 17 skyddas ny finansiering och temporär finansiering mot senare återvinningstalan. Enligt artikel 18 ska på motsvarande sätt vissa andra transaktioner skyddas mot återvinning. I artikel 19 föreskrivs det om skyldigheterna för gäldenärsbolags ledning när det råder sannolikhet för insolvens.

I avdelning III föreskrivs det om en ny chans för företagare som har misslyckats i sin företagsverksamhet och blivit insolventa. Huvudprincipen är att hederliga företagare ska befrias från personligt skuldansvar genom ett betalningsprogram som är i kraft i tre år eller inom tre år från konkursens början. Utgångspunkten är att företagaren inom samma tid också ska befrias från förbud som begränsar idkandet av näringsverksamhet.

Avdelning IV innehåller bestämmelser om åtgärder som syftar till att göra insolvensförfarandena effektivare bland annat genom att det säkerställs att domarna och förvaltarna har tillräcklig utbildning och sakkunskap, att valet av förvaltare är transparent och att deras åtgärder övervakas samt att det finns tillräckliga möjligheter till elektronisk kommunikation. Enligt artikel 29 i avdelning IV ska medlemsstaterna samla in vissa kvantitativa statistiska uppgifter om insolvensförfarandena och lämna uppgifterna till kommissionen. Kommissionen ska genom genomförandeakter upprätta det meddelandeformulär som ska användas vid insamlingen av uppgifter.

Direktivet ger medlemsstaterna ett visst nationellt handlingsutrymme. Medlemsstaterna får själva avgöra om de krav i avdelning II som gäller sanering genomförs med hjälp av ett befintligt saneringsförfarande eller till exempel genom införande av ett helt nytt förfarande. De krav i avdelning III som gäller skuldavskrivning kan genomföras antingen i anslutning till konkursförfarandet eller inom ramen för ett separat förfarande för skuldavskrivning. Direktivet ger ett nationellt handlingsutrymme i fråga om flera detaljer, vilket dock inte undanröjer utmaningarna när regleringen ska anpassas till det nationella systemet.

2.2 Syftet med de ändringsförslag som inte följer av direktivet

Syftet med de ändringsförslag som inte följer av direktivet är att genomföra de mål i regeringsprogrammet beträffande företagssanering och skuldsanering som behandlas i avsnitt 1.1.

När det gäller företagssanering föreslås dock endast i begränsad utsträckning andra ändringar än sådana som följer av direktivet. Syftet med de ändringar som föreslås i propositionen är att göra det snabbare och smidigare att söka företagssanering och att minska de kostnader som detta medför för gäldenären. Målet är också att korrigera vissa missförhållanden som har kommit fram i praktiken. De nationella behoven av att ändra företagssaneringsförfarandet utreds fortfarande och till denna del är avsikten att en separat regeringsproposition ska lämnas under 2022.

I fråga om skuldsanering är direktivet och regeringsprogrammet samstämmiga när det gäller målet att göra det snabbare och lättare för företagare att få skuldavskrivning och en ny start. Propositionen har dock mer omfattande mål än direktivet, eftersom de i huvudsak gäller också andra än personer som skuldsatt sig i företagsverksamhet. Syftet med propositionen är också att göra det lättare för skuldsaneringsgäldenärer att klara av ett betalningsprogram och att göra skuldsaneringsförfarandet smidigare.

Ett ytterligare syfte är att främja skuldsanering för näringsidkare, något som har använts i liten utsträckning, och på så sätt förbättra näringsidkarnas möjligheter att ansöka om ett skuldsaneringsförfarande som är lindrigare och förmånligare än företagssanering.

3 Innehållet i direktivet och bedömning av ändringsbehoven

3.1 Inledning

I direktivet får medlemsstaterna själva välja om kraven i direktivet ska genomföras genom tillämpning av ett befintligt saneringsförfarande eller till exempel genom införande av ett helt nytt förfarande. De ändringsbehov som följer av direktivet bedöms nedan genom att bestämmelserna i lagen om företagssanering (47/1993, nedan *företagssaneringslagen*) jämförs med direktivets bestämmelser, eftersom direktivets minimiverkningar för den nationella lagstiftningen tydligast kommer fram i en jämförelse. På så sätt ser man också till vilka delar direktivet förutsätter bestämmelser som avviker från företagssaneringslagen med beaktande av att det i propositionen föreslås att direktivet genomförs genom att det i lagen tas in sådana bestämmelser om ett tidigt saneringsförfarande vid hotande insolvens som uppfyller kraven i direktivet.

Det föreslås att bestämmelserna om skuldavskrivning i avdelning III genomförs genom en ändring av bestämmelserna i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993, nedan *skuldsaneringslagen*). Skuldsaneringslagen tillämpas på alla fysiska personer oberoende av om de tidigare har bedrivit näringsverksamhet eller inte. Skuldsaneringslagen gör ingen åtskillnad mellan gäldenärer beroende på om gäldenärens insolvens orsakats av misslyckad företagsverksamhet eller av andra skäl. Varje ändringsbehov som följer av direktivet förutsätter en bedömning av om bestämmelserna ska tillämpas på alla gäldenärer som ansöker om skuldsanering eller endast på gäldenärer vars skuldsättning beror på misslyckad företagsverksamhet. Till denna del ingår bedömningen i avsnitt 4.

3.2 Avdelning I. Allmänna bestämmelser.

Artikel 1. Syfte och tillämpningsområde

Enligt **artikel 1.1** a fastställs i direktivet regler beträffande ramverk för förebyggande rekonstruktion som är tillgängliga för gäldenärer i ekonomiska svårigheter när det råder sannolikhet för insolvens och som syftar till att förebygga insolvensen och säkerställa gäldenärens livskraft.

Enligt **artikel 1.2** ska direktivet inte tillämpas på förfaranden som berör

- a) försäkringsföretag eller återförsäkringsföretag enligt definitionerna i artikel 13.1 och 13.4 i direktiv 2009/138/EG,
- b) kreditinstitut enligt definitionen i artikel 4.1.1 i förordning (EU) nr 575/2013,
- c) värdepappersföretag eller företag för kollektiva investeringar enligt definitionerna i artikel 4.1.2 och 4.1.7 i förordning (EU) nr 575/2013,
- d) centrala motparter enligt definitionen i artikel 2.1 i förordning (EU) nr 648/2012,
- e) värdepapperscentraler enligt definitionen i artikel 2.1.1 i förordning (EU) nr 909/2014,
- f) andra finansinstitut och enheter som förtecknas i artikel 1.1 första stycket i direktiv 2014/59/EU,
- g) offentliga organ enligt nationell rätt, och

h) fysiska personer som inte är entreprenörer.

Enligt **artikel 1.3** får medlemsstaterna från detta direktivs tillämpningsområde undanta sådana förfaranden som avses i punkt 1 och som avser gäldenärer som är andra finansiella enheter än de som avses i punkt 2 och tillhandahåller finansiella tjänster som är föremål för särskilda regler enligt vilka de nationella tillsyns- eller resolutionsmyndigheterna har långtgående befogenheter att ingripa, jämförbara med de regler i unionsrätt och nationell rätt som gäller för de finansiella enheter som avses i punkt 2. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om dessa särskilda regler.

Enligt **artikel 1.4** får medlemsstaterna utsträcka tillämpningen av de förfaranden som avses i punkt 1 b till att omfatta insolventa fysiska personer som inte är entreprenörer. Medlemsstaterna får begränsa tillämpningen av punkt 1 a till juridiska personer.

De ovan beskrivna bestämmelserna i artiklarna 1.1–1.4 gäller personkretsen för saneringsramverk. Enligt 2 § 1 mom. i företagssaneringslagen kan saneringsförfarande tillämpas på enskilda näringsidkare, öppna bolag, kommanditbolag, aktiebolag, andelslag och bostadsaktiebolag samt på föreningar och stiftelser som bedriver ekonomisk verksamhet. Med näringsidkare avses i företagssaneringslagen även den som utövar yrke eller idkar gårdsbruk eller fiske.

Företagssaneringslagen uppfyller således minimikravet enligt direktivets bestämmelser om att andra än offentligrättsliga juridiska personer ska kunna saneras. Avgränsningen i företagssaneringslagen, enligt vilken en förening eller stiftelse ska bedriva ekonomisk verksamhet, kan anses vara tillåten enligt direktivet eftersom direktivet uttryckligen ger uttryck för tanken om sanering av ekonomisk verksamhet (t.ex. artiklarna 2.1.1, 4.1 och 5.1, där termen verksamhet används).

Till den del det är fråga om en jämförelse av undantagen från tillämpningsområdet enligt direktivet och företagssaneringslagen bör det som utgångspunkt beaktas att direktivet är minimiharmoniserande till sin karaktär. Därför hindrar direktivet inte att en medlemsstat frivilligt beslutar att tillämpa ett likadant eller liknande ramverk för rekonstruktion också på sådana gäldenärer som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde. Däremot uppstår ett behov av ändring när situationen är den motsatta, det vill säga när någon som enligt den nationella lagstiftningen inte kan saneras ska kunna saneras enligt direktivet. De undantag från tillämpningsområdet som avses i 2 § 2 mom. i företagssaneringslagen bedöms nedan var för sig.

Det undantag från tillämpningsområdet som gäller kreditinstitut motsvarar bestämmelsen i artikel 1.2 b i direktivet. Försäkringsanstalter omfattas inte av tillämpningsområdet med stöd av artikel 1.2 a. Eftersom också värdepappersföretag undantas från direktivets tillämpningsområde med stöd av artikel 1.2 c är inte heller 2 § 2 mom. 4 punkten i företagssaneringslagen problematisk med tanke på direktivet.

Pensionsanstalter, som nämns i 2 § 2 mom. 2 punkten i företagssaneringslagen, kräver en närmare granskning och likaså 3 punkten i samma moment, enligt vilken bolag, andelslag eller stiftelser i likvidation inte omfattas av lagens tillämpningsområde.

Man bör särskilt se närmare på de arbetspensionsförsäkringsbolag, pensionskassor och pensionsstiftelser som avses i 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om pension för arbetstagare (395/2006). De kan sannolikt anses omfattas av det undantag som gäller offentliga organ i artikel 1.2 g, eftersom bestämmelsen ger utrymme att bedöma organens ställning i ljuset av den nationella lagstiftningen (public bodies under national law). Alla ovan nämnda pensionsanstalter genomför för sin del det lagstadgade pensionsskyddet för arbetstagare. Arbetspensionsförsäkringsbo-

RP 238/2021 rd

lagen har trots sin privaträttsliga organisationsform ansetts höra till den indirekta offentliga förvaltningen i Finland (se t.ex. GrUU 45/1996 rd s. 3). I 2 § i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997) föreskrivs det att arbetspensionsförsäkringsbolagens uppgift är att bedriva lagstadgad pensionsförsäkringsrörelse som hänför sig till den sociala tryggheten genom att sköta verkställigheten av det lagstadgade pensionsskyddet. Också till exempel enligt Statistikcentralens tolkning är det finländska arbetspensionssystemet en del av det kollektiva socialskyddssystemet, som ska klassas till den offentliga sektorn.

Enligt 2 § 2 mom. 3 punkten i företagssaneringslagen kan ett bolag, ett andelslag eller en stiftelse som har försatts i likvidation inte vara föremål för saneringsförfarande.

Även om direktivet inte innehåller något undantag från tillämpningsområdet i fråga om likvidation, bör det noteras att en inledd likvidation inte i sig är ett kännetecken på att ett företag aldrig kommer att kunna vara föremål för sanering. En likvidation som inletts genom beslut av en sammanslutnings eget organ kan avslutas (5 kap. 14 § i lagen om öppna bolag och kommanditbolag (389/1988), 20 kap. 19 § i aktiebolagslagen (624/2006), 23 kap. 19 § i lagen om andelslag (421/2013) och 12 kap. 18 § i stiftelselagen (487/2015), varefter saneringsförfarande åter kan komma i fråga (se även RP 182/1992 rd s. 27). En likvidation som förordnats av registermyndigheten föregås av en rättelseuppmaning. Livskraftiga sammanslutningar har således genom sin egen verksamhet möjlighet att verka för att en likvidation undviks eller avslutas och sammanslutningens verksamhet kan fortsätta. Om det dock till exempel av ekonomiska skäl inte blir aktuellt att fortsätta verksamheten eller om likvidationen redan har framskridit till betalning av den skiftesandel som avses i de ovan nämnda bestämmelserna i aktiebolagslagen och lagen om andelslag, torde bland annat det test avseende livskraft som anges i artikel 4.3 i direktivet tillåta att det undantag från tillämpningsområdet som gäller likvidation kvarstår.

Enligt artikel 1.2 ska direktivet inte tillämpas på personer som inte är företagare. Enligt artikel 1.4 får medlemsstaterna utsträcka det förfarande för skuldavskrivning som tillämpas på insolventa företagare till att också omfatta fysiska personer som inte är företagare. Eftersom det är fråga om ett direktiv som syftar till minimiharmonisering, ska detta vara rättsläget även utan en uttrycklig bestämmelse.

Enligt **artikel 1.5** får medlemsstaterna föreskriva att följande fordringar ska undantas från eller inte beröras av de ramverk för förebyggande rekonstruktion som avses i punkt 1 a:

- a) befintliga och framtida fordringar från nuvarande eller tidigare arbetstagare,
- b) underhållskrav som har sin grund i familjeförhållanden, släktskap, äktenskap eller svägerskap, eller
- c) fordringar som har sin grund i gäldenärens utomobligatoriska ansvar.

Bestämmelsen ger möjlighet att undanta de fordringar som nämns i bestämmelsen såväl från verkningarna av ett saneringsprogram som från saneringsramverk enligt direktivet överlag, det vill säga också från verkningarna av ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder enligt artikel 6. Sådana fordringar som nämns i företagssaneringslagen har inte undantagits från verkningarna av ett saneringsprogram, och det finns inte heller någon skyldighet att göra det enligt direktivet. När det gäller indrivningsförbud innehåller företagssaneringslagen däremot särskilda bestämmelser om arbetstagares fordringar och underhållsbidragsfordringar, vilkas förhållande till direktivet behandlas nedan i samband med artikel 6.

Enligt **artikel 1.6** ska medlemsstaterna säkerställa att ramverken för förebyggande rekonstruktion inte påverkar förvärvade tjänstepensionsrätter.

Av artikeln följer att tjänstepensioner ska betalas ut även i det fall att ett företag som betalar tjänstepensioner ansöker om saneringsförfarande enligt direktivet. Företagssaneringslagen innehåller inget undantag från betalningsförbud i fråga om tjänstepensioner och därför bör den nationella lagstiftningen ändras till denna del. Tjänstepensioner som betalats efter att ansökan blivit anhängig utgör nya skulder som enligt 32 § 1 mom. i företagssaneringslagen ska betalas allteftersom de förfaller. Företagssaneringslagen innehåller inga bestämmelser med stöd av vilka man annars skulle kunna ingripa i tjänstepensionsrätterna.

Artikel 2. Definitioner.

Definitionerna i direktivet behandlas huvudsakligen i samband med de berörda artiklarna. För tydlighetens skull är det dock mer ändamålsenligt att redan här behandla definitionen av rekonstruktion. I detta sammanhang behandlas dessutom definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

Enligt **artikel 2.1.1** avses med rekonstruktion åtgärder som syftar till att rekonstruera gäldenärens verksamhet och som omfattar en ändring av sammansättningen av, villkoren för eller strukturen på en gäldenärs tillgångar (i) och skulder (ii) eller någon annan del av gäldenärens kapitalstruktur (iii), såsom försäljning av tillgångar eller delar av verksamheten (i och iv) och, om så föreskrivs enligt nationell rätt, försäljning av verksamheten som en fortlevande verksamhet (iv) samt alla nödvändiga operativa förändringar (v), eller en kombination av dessa inslag.

Bestämmelsen är av betydelse med tanke på saneringsmetoderna. Nedan granskas företagssaneringslagens överensstämmelse med de ovan numrerade saneringsmetoder som direktivet förutsätter.

(i) Enligt 42 § 1 mom. 2 punkten ska det i saneringsprogrammet bestämmas om åtgärder och arrangemang som gäller gäldenärens tillgångar, så som att tillgångarna förblir hos gäldenären, realisering eller överlåtelse av dem, realiserings- eller överlåtelsetsättet samt intäkter som härvid influtit eller beräknas inflyta.

(ii) Enligt 42 § 1 mom. 4 punkten ska det i saneringsprogrammet bestämmas om regleringar som gäller saneringsskulder.

(iii) Enligt 42 § 1 mom. 6 punkten ska det i saneringsprogrammet bestämmas om finansieringen av programmet. Enligt förarbetena till företagssaneringslagen kan en sanering av ett företag kräva ändringar till exempel i företagets kapital- eller finansieringsstruktur. Bland annat kan utbyte av skulder mot aktier (skuldkonvertering) genomföras i enlighet med aktiebolagslagen. Av direktivet följer inte några särskilda skyldigheter för medlemsstaterna när det gäller skuldkonvertering. Detta beror dels på att det med stöd av artikel 2.1.2 är tillåtet att undanta aktieägare från de aktörer vars rättigheter påverkas av saneringsprogrammet, dels på att det med stöd av artikel 12 och sista meningen i skäl 57, som gäller tolkningen av artikeln, är tillåtet att hålla kvar bolagsstämmans beslutanderätt i fråga om saneringsåtgärder som påverkar aktieägarnas rättigheter, förutsatt att orimligt höga majoritetskrav inte tillämpas på beslutsfattandet. I skäl 2 förtydligas det dessutom att nationella tilläggsgarantier får tillämpas på skuldkonvertering på motsvarande sätt som det är tillåtet att tillämpa nationella arbetsrättsliga krav till exempel i fråga om arbetsrättsliga saneringsåtgärder. Detta trots att enligt artikel 2.1.1 är ändringar av kapitalstrukturen och operativa förändringar i sig sådana (övergripande) åtgärder som hör till metoderna inom saneringsramverk enligt direktivet.

(iv) I 42 § 4 mom. konstateras det att om enligt programmet gäldenärsföretaget, dess rörelse eller tillgångar eller en del av den överläts som en funktionell helhet, ska av programmet framgå överlåtelsesättet, överlåtelsevillkoren och mottagaren, om denne är känd.

(v) Enligt 42 § 1 mom. 1 punkten ska det i saneringsprogrammet bestämmas om huruvida avsikten är att fortsätta gäldenärens verksamhet och i vilken omfattning samt därmed eventuellt sammanhängande förändringar i företagsformen, bolagsordningen, stadgarna eller bolagsavtalet eller i företagets organisation. Enligt 42 § 1 mom. 3 punkten ska det i saneringsprogrammet bestämmas om arrangemang som gäller personalen.

I företagssaneringslagen och saneringspraxis i Finland ingår således de saneringsmetoder som nämns i direktivet. Redan i förarbetena till företagssaneringslagen har det framförts att det vid sanering inte kan vara fråga om arrangemang som enbart gäller ett företags skulder, utan därutöver om åtgärder med vilka man ingriper i orsakerna till svårigheterna och försöker skapa förutsättningar för hållbara verksamhetsförutsättningar. Det är dock inte uteslutet att skuldsanering i praktiken blir den enda saneringsmetoden, om till exempel en omorganisering av affärsverksamheten har genomförts frivilligt utanför förfarandet och endast skuldsaneringen förutsätter beslut av en domstol. Enligt förarbetena kan saneringen av ett företag kräva ändringar till exempel i ett företags affärsverksamhets innehåll och omfattning, produktionssätt, investeringsplaner, personal eller kapital- eller finansieringsstruktur. Även en överlåtelse eller fusion av ett företag eller en del av det till ett annat företag kan erbjuda en lösning på problemen. Enligt förarbetena (RP 182/1992 rd s. 44) är det inte möjligt eller ens nödvändigt att i lagen försöka beskriva hurdana åtgärder som kan komma i fråga i syfte att lösa företagets grundproblem. Därför anges endast en del av de tillgängliga metoderna i företagssaneringslagen.

Enligt **artikel 2.2 c i direktivet** ska begreppet mikroföretag samt små och medelstora företag förstås enligt definitionen i nationell rätt.

Enligt **skäl 18** bör medlemsstaterna när de definierar mikroföretag samt små och medelstora företag ta vederbörlig hänsyn till Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU eller till kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

Definitionerna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG har i Finland genomförts genom bokföringslagen (1336/1997).

Artikel 3. Tidig varning och tillgång till information.

I artikeln åläggs medlemsstaterna att säkerställa att gäldenärer har tillgång till ett eller flera tydliga och transparenta verktyg för tidig varning som kan upptäcka omständigheter som kan medföra en sannolikhet för insolvens och som kan signalera till dem att det finns ett behov av att agera utan dröjsmål. Artikeln innehåller också exempel på verktyg och förpliktigar medlemsstaterna att hålla information om verktygen tillgänglig.

Ofta ansöker företag om företagssanering för sent, när affärsverksamheten inte längre kan saneras. Då finns det sämre förutsättningar för att företagssaneringen ska lyckas. Särskilt mikroföretag och små och medelstora företag bedöms ha svårigheter att i tid upptäcka riskfaktorer i anslutning till sin ekonomiska situation och de hjälpmedel som står till buds. De verktyg för tidig varning till hjälp för gäldenärerna som avses i direktivet behöver alltså utvecklas. Artikel

3 i direktivet genomförs genom arbets- och näringsministeriets och närings-, trafik- och miljöcentralernas tjänst Early Warning, som startade 2021.

Syftet med Early Warning-verksamheten är att mikroföretag och små och medelstora företag i kris ska ha tillgång till oberoende, konfidentiella och avgiftsfria hjälp- och stödtjänster. Syftet är att hjälpa lönsamma mikroföretag och små och medelstora företag att klara av ekonomiska svårigheter och betalningssvårigheter och hitta tillbaka till vägen mot tillväxt eller alternativt att snabbt, effektivt och till så små extra kostnader som möjligt avsluta företagsverksamhet som konstaterats vara olönsam. Tjänsten hjälper företag att planera ekonomin och lösa problem. Genom den föregripande verksamheten strävar man efter att förebygga företags ekonomiska svårigheter och betalningssvårigheter eller att åtminstone hjälpa företagen att upptäcka svårigheter i tid och att söka hjälp.

Tjänsten består av en riksomfattande telefontjänst och nära anknutna regionala tjänster. Tillsammans bildar de ett rikstäckande nätverk för ekonomisk rådgivning. Syftet med verksamheten är också att påverka det allmänna förhållningssättet gentemot konkurser genom att minska skammen kring dem. Med tanke på möjligheterna att sanera företagsverksamheten är det väsentligt att företagssanering söks så tidigt att det fortfarande är möjligt att sanera verksamheten. Ett fungerande Early Warning-system med tillräckliga resurser är i praktiken en förutsättning för att företagen ska kunna inleda saneringsförfarande i tid och utnyttja det tidiga saneringsförfarandet.

3.3 Avdelning II. Ramverk för förebyggande rekonstruktion.

Kapitel 1. Tillgång till ramverk för förebyggande rekonstruktion.

Artikel 4. Tillgång till ramverk för förebyggande rekonstruktion.

Enligt **artikel 4.1** ska medlemsstaterna säkerställa att gäldenärer, om det råder sannolikhet för insolvens, har tillgång till ett ramverk för förebyggande rekonstruktion som ger dem möjlighet att rekonstruera i syfte att undvika insolvens och säkerställa sin livskraft utan att det påverkar andra lösningar för att undvika insolvens, och på så sätt bevara arbetstillfällena och upprätthålla företagets verksamhet. Den sannolikhet för insolvens som avses i bestämmelsen får med stöd av artikel 2.2 a definieras enligt nationell rätt. Enligt artikel 2.2 b definieras även begreppet insolvens enligt nationell rätt.

Enligt 1 § 1 mom. i företagssaneringslagen kan saneringsförfarande enligt företagssaneringslagen inledas i syfte att sanera livsduglig verksamhet som bedrivs av en gäldenär i ekonomiska svårigheter eller för att trygga förutsättningarna för verksamheten samt för att få till stånd reglering av skulder. Genom förfarandet kan med ett saneringsprogram som fastställs av domstol bestämmas om åtgärder som gäller gäldenärens verksamhet, förmögenhet och skulder. Enligt 6 § 1 mom. 2 punkten kan saneringsförfarande inledas om gäldenären hotas av insolvens. Enligt 3 § 1 mom. 3 punkten avses med hotande insolvens att gäldenären riskerar att bli insolvent. I förarbetena till lagen har hotande insolvens beskrivits bland annat så att man på basis av gäldenärens ekonomiska situation och därpå inverkan omständigheter kan förutse att gäldenären är utsatt för en konkret risk för insolvens inom en förutsebar tidsintervall, om inte saneringsåtgärder vidtas (RP 182/1992 rd, s. 21 och 64).

De ovannämnda bestämmelserna uppfyller kraven i artikel 4.1 om att gäldenären ska ha tillgång till sanering om det råder sannolikhet för insolvens. När en gäldenär ansöker om inledande av

sanering på grund av hotande insolvens följer inte av 6 § några ytterligare villkor för inledande av förfarandet. Nedan behandlas grunderna för hinder enligt 7 § i företagssaneringslagen var för sig.

Förutsättningar och hinder för tillgång till ett ramverk för sanering

Direktivet tillåter endast följande begränsningar för tillgång till ett ramverk för sanering enligt avdelning II:

- begränsningar av personkretsen enligt artikel 1, som har behandlats ovan
- bestämmelsen i artikel 4.1, enligt vilken det ska finnas tillgång till ett ramverk för sanering när det råder sannolikhet för insolvens (likelihood of insolvency, som får definieras enligt nationell rätt)
- medlemsstaternas rätt enligt artikel 4.2 att välja att begränsa tillgången till ett ramverk för sanering, om en gäldenär har varit föremål för en dom avseende allvarligt åsidosättande av sina redovisnings- eller bokföringsskyldigheter
- medlemsstaternas rätt enligt artikel 4.3 att välja att föreskriva om ett test avseende livskraft
- medlemsstaternas rätt enligt artikel 4.4 att välja att begränsa antalet saneringsförfaranden som gäller samma gäldenär
- artikel 4.7, enligt vilken det räcker med att ett ramverk för sanering är tillgängligt på ansökan av gäldenären.

Nedan granskas grunderna för hinder enligt 7 § i företagssaneringslagen med beaktande av om det i direktivet finns en grund för att bevara dessa.

Enligt 7 § 1 mom. 1 punkten kan ett saneringsförfarande inte inledas om gäldenären är insolvent och det är sannolikt att insolvensen inte kan undanröjas med hjälp av saneringsprogrammet eller att ny insolvens kan förhindras endast för en kort tid.

Direktivet gäller inte sanering som inleds vid en gäldenärs insolvens (artikel 4.1) och påverkar således inte 7 § 1 mom. 1 punkten.

Enligt 7 § 1 mom. 2 punkten kan ett saneringsförfarande inte inledas om det är sannolikt att gäldenärens tillgångar inte räcker till för att täcka kostnaderna för saneringsförfarandet och ingen annan har förbundit sig att svara för dessa kostnader.

Med stöd av 7 § 1 mom. 3 punkten kan förfarandet inte heller inledas om det är sannolikt att gäldenären inte förmår betala skulder som uppkommer efter att förfarandet inletts.

Enligt **artikel 4.3** får medlemsstaterna behålla eller införa ett test avseende livskraft enligt nationell rätt, förutsatt att ett sådant test har till syfte att utesluta gäldenärer som saknar utsikter att uppnå livskraft och att det kan genomföras utan nackdel för gäldenärernas tillgångar. Bestämmelserna i 7 § 1 mom. 2 och 3 punkten i företagssaneringslagen omfattar det test avseende livskraft som tillåts i direktivet, eftersom syftet med bestämmelserna är att utesluta gäldenärer som saknar utsikter att uppnå livskraft. Enligt skäl 26 skulle kravet på att testet ska genomföras utan nackdel för gäldenärernas tillgångar kunna innebära bland annat att ett tillfälligt avbrytande

av verkställighetsåtgärder beviljas eller att bedömningen genomförs utan onödigt dröjsmål. Det är uppenbart att den finländska lagstiftningen omfattar åtminstone någotdera av dessa exempel, eftersom enligt 68 § i företagssaneringslagen ska ett ärende som gäller företagssanering behandlas så snabbt som saken kräver och enligt 22 § kan även ett temporärt förbud tillämpas, om det prövas vara behövligt. Enligt skäl 26 innebär kravet inte att gäldenärer inte får orsakas kostnader för att bevisa att de är livskraftiga. Den som ansöker om företagssanering bär kostnaderna för ansökan, även kostnaderna för de utredningar om företagets tillstånd och saneringsduglighet som behövs för ansökan. Direktivet ställer inga hinder för detta.

Enligt 7 § 1 mom. 4 punkten i företagssaneringslagen kan ett förfarande inte inledas om det finns grundad anledning att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärens indrivningsåtgärder eller att på något annat sätt kränka borgenärens eller gäldenärens rättigheter. Enligt förarbetena är syftet med bestämmelsen att bekämpa missbruk av saneringsförfarandet, det vill säga att det huvudsakliga syftet med ansökan inte är att få till stånd ett saneringsprogram och ett indrivningsförbud för tryggande av saneringsförutsättningarna, utan uttryckligen att förhindra en borgenärs indrivningsåtgärder åtminstone tillfälligt. Vidare sägs det i förarbetena att när gäldenären är sökande kan gäldenärens eller företagets ägares eller lednings tidigare beteende mot borgenärerna eller deras beteende efter det att förfarandet inletts vara en grund för den i bestämmelsen åsyftade misstanken om att det primära motivet för ansökan är att få till stånd indrivningsförbud och inte en allvarligt sinnad strävan att sanera företaget i syfte att trygga verksamhetsförutsättningarna på lång sikt. Så kan till exempel ett uppenbart grundlöst bestridande av en borgenärs fordran eller något annat förfarande som föregått ansökan och genom vilket gäldenären har försökt undvika borgenärens berättigade åtgärder för indrivning av en klar fordran utgöra en tillräcklig orsak att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra indrivningsåtgärder, i synnerhet om det inte finns belägg för att gäldenären redan på ett trovärdigt sätt har berett eller håller på att bereda ett systematiskt program för sanerings- och skuldreglering (RP 182/1992 rd, s. 69).

Den grund för hinder som beskrivs ovan är omfattande både i fråga om ordalydelsen och i ljuset av de exempel på tillämpning som anges i förarbetena. Direktivet innehåller ingen motsvarande bestämmelse som skulle berättiga till nekad tillgång till ett ramverk för sanering, eftersom det i bestämmelsen inte är fråga om till exempel en bedömning av företagets livskraft. Till denna del förutsätter direktivet att lagstiftningen ändras i fråga om förfarandet för tidig sanering.

Enligt 7 § 1 mom. 5 punkten i företagssaneringslagen kan ett saneringsförfarande inte inledas om det finns grundad anledning att anta att det inte finns förutsättningar för att få till stånd eller fastställa ett saneringsprogram. Enligt förarbetena kan en sådan situation föreligga till exempel om det redan på förhand är uppenbart klart att gäldenären av grundad anledning inte njuter sådant minimiförtroende hos borgenärerna som är nödvändigt för att förutsättningarna för fastställande av saneringsprogrammet ska uppfyllas, eller att det för fastställande av saneringsprogrammet finns ett hinder som grundar sig på gäldenärens eller gäldenärsföretagets ägares eller lednings brott (RP 182/1992 rd s. 70). I rättslitteraturen har det ansetts att man vid bedömningen av om det finns förutsättningar för ett antagbart saneringsprogram inte direkt kan utgå från att de borgenärer som motsatt sig eller understött inledandet av ett förfarande kommer att förhålla sig på samma sätt också vid omröstningen om ett eventuellt saneringsprogram. Det bör fästas uppmärksamhet vid de grunder på vilka man har motsatt sig en ansökan om sanering (Pauliine Koskelo: Yrityssaneeraus, Helsinki 1994 s. 107–108).

Direktivet innehåller inte någon grund med stöd av vilken den grund för hinder som anges i 7 § 1 mom. 5 punkten i företagssaneringslagen kan gälla vid hotande insolvens. Således förutsätter direktivet att lagstiftningen ändras också till denna del.

Enligt 7 § 1 mom. 6 punkten i företagssaneringslagen kan ett förfarande inte inledas om gäldenärens bokföring är behäftad med väsentliga brister eller fel, utom om det kan visas att bokföringen utan svårigheter kan försättas i behörigt och tillförlitligt skick.

Enligt **artikel 4.2** får medlemsstaterna föreskriva att gäldenärer som har varit föremål för en dom avseende allvarligt åsidosättande av sina redovisnings- eller bokföringsskyldigheter enligt nationell rätt inte har rätt till tillgång till ramverk för förebyggande rekonstruktion förrän de har vidtagit tillräckliga åtgärder för att åtgärda de brister som gav upphov till domen, så att borgenärerna får den information som de behöver för att kunna fatta ett beslut under rekonstruktionsförhandlingarna.

Enligt **skäl 27** ska det faktum att medlemsstaterna kan begränsa tillgången till en ram för rekonstruktion för gäldenärer som har dömts för allvarligt åsidosättande av sina redovisnings- eller bokföringsskyldigheter inte hindra medlemsstaterna från att även begränsa gäldenärers tillgång till ramverk för förebyggande rekonstruktion om deras räkenskaper och andra affärshandlingar är ofullständiga eller bristfälliga till den grad att det är omöjligt att bedöma gäldenärers ekonomiska situation.

Företagssaneringslagens 7 § 1 mom. 6 punkten överensstämmer med direktivet, eftersom så som det framgår av skäl 27 begränsas inte möjligheterna att neka tillgång till ett ramverk för sanering på grund av åsidosättande av redovisnings- eller bokföringsskyldigheterna enbart till den snäva bestämmelsen i artikel 4.2.

Enligt 7 § 2 mom. i företagssaneringslagen kan, om det inte finns särskilda motskäl, saneringsförfarande inte inledas, om

- 1) gäldenären eller någon för hans räkning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har gjort sig skyldig till ett gäldenärsbrott som avses i 39 kap. 1–3 eller 6 § i strafflagen eller ett bokföringsbrott eller ett grovt bokföringsbrott eller är åtalad för ett sådant brott eller om det finns grundad anledning att misstänka att han gjort sig skyldig till ett sådant brott,
- 2) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har brutit mot ett näringsförbud eller är åtalad för ett sådant brott eller om det finns grundad anledning att misstänka att han gjort sig skyldig till ett sådant brott, eller
- 3) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning har gjort sig skyldig till eller det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gjort sig skyldig till ett förfarande för vilket han kan meddelas näringsförbud.

Direktivet innehåller inte någon grund med stöd av vilken de grunder för hinder som anges i 7 § 2 mom. i företagssaneringslagen kan gälla vid hotande insolvens.

Artiklarna 4.2 och 4.3 har redan behandlats ovan i sitt aktuella sammanhang. Av dessa är artikel 4.2 inte av praktisk betydelse för Finland, medan artikel 4.3 möjliggör bevarande av vissa grunder för hinder.

Enligt **artikel 4.4** får medlemsstaterna begränsa antalet gånger inom en viss period som en gäldenär kan få tillgång till en sådan ram för förebyggande rekonstruktion som föreskrivs i detta

direktiv. Företagssaneringslagen innehåller inga sådana begränsningar. Artikel 4.4 förpliktar inte medlemsstaterna att ändra lagstiftningen.

Enligt **artikel 4.5** första stycket får den ram för förebyggande rekonstruktion som föreskrivs i direktivet bestå av ett eller flera förfaranden eller en eller flera åtgärder eller bestämmelser, varav vissa får äga rum utom rätta, utan att det påverkar andra eventuella ramverk för förebyggande rekonstruktion enligt nationell rätt.

Enligt artikel 4.5 andra stycket ska medlemsstaterna säkerställa att ramen för förebyggande rekonstruktion tillförsäkrar gäldenärer och berörda parter de rättigheter och garantier som föreskrivs i denna avdelning på ett enhetligt sätt.

Artikel 4.5 ger medlemsstaterna möjlighet till olika grundläggande lösningar för genomförandet av direktivet. Det är till exempel möjligt att ändra företagssaneringslagen i sin helhet så att den motsvarar kraven i direktivet eller att införa ett helt nytt förfarande. Det är också möjligt att till företagssaneringslagen foga specialbestämmelser som uppfyller direktivets krav så att gäldenären kan ansöka om sanering antingen enligt gällande bestämmelser eller enligt kompletterande specialbestämmelser som uppfyller kraven i direktivet.

Enligt **artikel 4.6** får medlemsstaterna införa bestämmelser som begränsar rättsliga eller administrativa myndigheters medverkan i ett ramverk för förebyggande rekonstruktion till fall där den är nödvändig och proportionell samtidigt som de säkerställer att berörda parter och relevanta intressenters rättigheter skyddas. Artikel 4.6 förpliktar inte medlemsstaterna att ändra lagstiftningen.

Enligt **artikel 4.7** ska ramverk för förebyggande rekonstruktion enligt direktivet vara tillgängliga på ansökan av gäldenärer.

Enligt 5 § 1 mom. 1 punkten i företagssaneringslagen kan ansökan göras av gäldenären och 6 § innehåller inga ytterligare villkor för inledande av saneringsförfarande när gäldenären ansöker om att saneringsförfarande ska inledas på grund av hotande insolvens. Den gällande lagstiftningen motsvarar artikel 4.7.

Enligt **artikel 4.8** får medlemsstaterna även föreskriva att ramverk för förebyggande rekonstruktion enligt direktivet är tillgängliga på ansökan av borgenärer och arbetstagarrepresentanter, under förutsättning att gäldenären medger ansökan. Medlemsstaterna får begränsa kravet på att erhålla gäldenärens medgivande till fall angående gäldenärer som är mikroföretag och små och medelstora företag.

Enligt 5 § 1 mom. 2 punkten i företagssaneringslagen kan ansökan om saneringsförfarande göras av en borgenär eller flera borgenärer tillsammans, dock inte om borgenärens fordran till sin grund är stridig eller om beloppet till väsentlig del är stridigt eller om hans fordran av andra orsaker är oklar. Enligt 1 mom. 3 punkten kan ansökan också göras av den som gäldenärens insolvens av andra orsaker än delägarskap sannolikt skulle åsamka ekonomiska förluster som grundar sig på fordringsrätt.

Med stöd av 6 § 1 mom. 1 punkten i företagssaneringslagen kan ett saneringsförfarande inledas på lindrigare villkor än vanligt om minst två borgenärer vilkas sammanlagda fordringar motsvarar minst en femtedel av gäldenärens kända skulder och som inte är sådana närstående till gäldenären som avses i 3 § i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) tillsammans med gäldenären ansöker om det eller meddelar att de förordar gäldenärens ansökan.

Enligt 6 § 1 mom. 2 punkten kan saneringsförfarande inledas om gäldenären hotas av insolvens. Enligt 6 § 2 mom. kan saneringsförfarande på ansökan av en borgenär eller en sannolik borgenär inledas på grund av hotande insolvens endast om det är nödvändigt för att ett avsevärt ekonomiskt intresse som sökanden har ska kunna tryggas.

Bestämmelserna i 5 § 2 punkten, 6 § 1 mom. 2 punkten och 6 § 2 mom. i företagssaneringslagen möjliggör tillsammans att vid hotande insolvens kan en borgenär utan gäldenärens samtycke göra en ansökan som leder till inledande av ett saneringsförfarande, förutsatt att saneringsförfarandet behövs för att ett avsevärt ekonomiskt intresse som sökanden har ska kunna tryggas. Detta strider mot direktivet eftersom det förutsätter att gäldenären ska göra ansökan eller åtminstone alltid ska ge sitt samtycke till borgenärens ansökan.

Direktivet förutsätter att den nationella lagstiftningen ändras i fråga om tidigt saneringsförfarande antingen så att endast gäldenären har rätt att göra ansökan eller så att borgenärens rätt att göra ansökan alltid kräver gäldenärens samtycke.

Enligt den gällande lagen har arbetstagarrepresentanter inte rätt att göra saneringsansökan. Till denna del förpliktar direktivet inte medlemsstaterna att ändra lagstiftningen.

Kapitel 2. Regler som syftar till att underlätta förhandlingar om förebyggande rekonstruktionsplaner.

Artikel 5. Gäldenärens rådighet över sina tillgångar.

Enligt **artikel 5.1** ska medlemsstaterna säkerställa att gäldenärer som får tillgång till förfaranden för förebyggande rekonstruktion helt, eller åtminstone delvis, behåller kontrollen över sina tillgångar och den dagliga driften av verksamheten.

Enligt 29 §1 mom. i företagssaneringslagen har gäldenären även efter att förfarandet har inletts i regel rätt att bestämma om sin egendom och verksamhet, om inte något annat föreskrivs i lagen. Undantagen i fråga står inte i strid med direktivet. Företagssaneringslagen motsvarar artikel 5.1.

Enligt **artikel 5.2** ska vid behov frågan huruvida en rättslig eller administrativ myndighet ska utse en förvaltare på området för rekonstruktion beslutas från fall till fall, utom under vissa omständigheter då medlemsstaterna får kräva obligatorisk utnämning av en sådan förvaltare i samtliga fall.

Enligt artikel 2.1.12 avses med förvaltare på området för rekonstruktion en person eller ett organ som utses av en rättslig eller administrativ myndighet för att utföra i synnerhet en eller flera av följande uppgifter:

- a) bistå gäldenären eller borgenärerna med att utarbeta eller förhandla om en rekonstruktionsplan,
- b) övervaka gäldenärens verksamhet under förhandlingarna om en rekonstruktionsplan och rapportera till en rättslig eller administrativ myndighet,
- c) utöva delvis kontroll över gäldenärens tillgångar eller verksamhet under förhandlingarna.

Enligt **artikel 5.3** ska medlemsstaterna föreskriva att en förvaltare på området för rekonstruktion utnämns för att bistå gäldenären och borgenärerna med att förhandla om och utarbeta planen i åtminstone följande fall:

- a) om ett generellt avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder, i enlighet med artikel 6.3, beviljas av en rättslig eller administrativ myndighet och den rättsliga eller administrativa myndigheten beslutar att en sådan förvaltare är nödvändig för att skydda parternas intresse,
- b) om rekonstruktionsplanen behöver fastställas av en rättslig eller administrativ myndighet genom en klassöverskridande ”cram-down” i enlighet med artikel 11, eller
- c) om detta begärs av gäldenären eller av en majoritet av borgenärerna, i det senare fallet under förutsättning att borgenärerna står för kostnaden för förvaltaren.

Enligt **skäl 30** bör det inte alltid vara obligatoriskt att utse en förvaltare på området för rekonstruktion för att övervaka en gäldenärs verksamhet, eller att delvis ta över kontrollen av den dagliga verksamheten, utan detta bör ske från fall till fall beroende på omständigheterna i ärendet eller gäldenärens särskilda behov. Medlemsstaterna bör inte desto mindre kunna fastställa att utseendet av en förvaltare på området för rekonstruktion under vissa omständigheter alltid är nödvändig, exempelvis om gäldenären omfattas av ett generellt avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder, om rekonstruktionsplanen behöver fastställas genom en klassöverskridande ”cram-down”, om rekonstruktionsplanen omfattar åtgärder som påverkar arbetstagarnas rättigheter eller om gäldenären eller dess ledning har agerat på ett kriminellt, bedrägligt eller skadligt sätt i affärsförbindelser.

Enligt **skäl 31** bör medlemsstaterna i syfte att hjälpa parterna att förhandla fram och utarbeta en rekonstruktionsplan föreskriva att det är obligatoriskt att utse en förvaltare på området för rekonstruktion om en rättslig eller administrativ myndighet beviljar en gäldenär ett generellt avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder och en förvaltare i detta fall behövs för att skydda parternas intressen, om rekonstruktionsplanen behöver fastställas av en rättslig eller administrativ myndighet genom en klassöverskridande ”cram-down”, om det begärts av gäldenären eller om det begärts av majoriteten av borgenärerna under förutsättning att borgenärerna står för förvaltarens avgifter och kostnader.

Enligt 8 § 1 mom. i företagssaneringslagen ska domstolen förordna en utredare. Enligt 71 § 1 mom. 1 punkten ska domstolen när den fattar beslut om att inleda ett saneringsförfarande utse en utredare i enlighet med 83 §, om inte något annat följer av 90 §. Enligt 83 § utses utredaren på framställning av en borgenär eller av gäldenären i samband med att beslutet om att inleda saneringsförfarandet fattas. Om inget godtagbart förslag framställs, ska domstolen till utredare utse en för uppdraget lämplig som är villig att åta sig det. I 90 § 1 mom. föreskrivs det att när gäldenären har gjort en ansökan om inledande av saneringsförfarande behöver en utredare inte utses, om ingen har gjort framställning om förordnande av utredare eller annars yrkat det. När ansökan har gjorts av en borgenär behöver en utredare inte utses, om gäldenärens kända borgenärer innan beslutet om inledande av förfarandet fattas ges tillfälle att inom utsatt tid avge ett skriftligt yttrande, och ingen yrkar att en utredare ska utses. Efter det att förfarandet har inletts kan en utredare utses på yrkande av en borgenär eller gäldenären. Enligt 90 § 2 mom. kan domstolen förordna en utredare även om ingen har yrkat det, om det av särskilt skäl anses behövt. Även om det yrkats att en utredare ska förordnas, kan domstolen låta bli att förordna en utredare, om det finns särskilda skäl att anse att det med tanke på beredningen av saneringsprogrammet eller bevakningen av borgenärernas intressen inte är behövt att förordna en utredare.

Enligt 87 § 1 mom. i företagssaneringslagen har utredaren för sitt uppdrag rätt till ett skäligt arvode som betalas av gäldenärens medel. I företagssaneringslagen finns inga undantag från den bestämmelsen, utan arvodet betalas alltid av gäldenärens medel.

Artiklarna 5.2, 5.3 a och skäl 30 anger tillsammans att en medlemsstat kan kräva att en förvaltare på området för rekonstruktion alltid ska utses när det fattats beslut om generellt avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder. Å andra sidan är det enligt de nämnda bestämmelserna obligatoriskt för medlemsstaterna att utse en förvaltare endast när domstolen anser att en förvaltare behövs för att trygga parternas intressen i enlighet med artikel 5.3 a. Till denna del motsvarar den nationella lagstiftningen direktivet, eftersom de grunder för att låta bli att förordna en utredare som anges i 90 § 1 och 2 mom. (ingen har gjort framställning om förordnande av utredare eller det finns särskilda skäl att anse att det inte är behövligt att förordna en utredare) inte gäller situationer där det i enlighet med artikel 5.3 a ska anses behövligt att utse en utredare i syfte att trygga parternas intressen.

Enligt artikel 5.3 b ska en förvaltare på området för rekonstruktion utnämnas för att bistå gäldenären och borgenärerna med att förhandla om och utarbeta rekonstruktionsplanen om planen behöver fastställas av en rättslig eller administrativ myndighet genom en klassöverskridande ”cram-down” i enlighet med artikel 11. Borgenärernas åsikter om förslaget till saneringsprogram är inte kända ännu när beslut om att förordna en utredare fattas i det inledande skedet av förfarandet. Enligt 90 § 1 mom. kan en utredare utses efter det att förfarandet har inletts, om någon av borgenärerna eller gäldenären kräver det. Det finns dock ingen sådan bestämmelse i lagen som i samtliga fall skulle säkerställa att det finns en utredare för förfarandet när programmet ska fastställas i enlighet med 54 § utan samtycke av alla gruppmajoriteter. Därmed förutsätter artikel 5.3 b att lagstiftningen ändras.

Enligt artikel 5.3 c ska en förvaltare på området för rekonstruktion utnämnas för att bistå gäldenären och borgenärerna med att förhandla om och utarbeta rekonstruktionsplanen om detta begärs av gäldenären eller av en majoritet av borgenärerna, i det senare fallet under förutsättning att borgenärerna står för kostnaden för förvaltaren.

Enligt direktivet har gäldenären således en absolut rätt att få en utredare för förfarandet. Eftersom 83 § 1 mom. och 90 § 1 mom. i företagssaneringslagen kompletterades i samband med en reform 2007 så att också gäldenären har möjlighet att kräva att en utredare förordnas i det inledande skedet och även medan förfarandet pågår, motsvarar den nationella lagstiftningen direktivet med undantag för den situationen där domstolen med stöd av 90 § 2 mom. låter bli att förordna en utredare, även om gäldenären kräver det.

Av artikel 5.3 c följer ett principiellt viktigare behov av ändring till den del det i artikeln föreskrivs att borgenärerna ska betala förvaltarens arvode när majoriteten av borgenärerna begär att en förvaltare ska utses. Detta avviker avsevärt från företagssaneringslagen.

Artikel 6. Avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder.

Enligt **artikel 6.1 första stycket** ska medlemsstaterna säkerställa att gäldenärer kan omfattas av ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder för att stödja förhandlingarna om rekonstruktionsplanen i ett ramverk för förebyggande rekonstruktion.

Enligt **artikel 6.1 andra stycket** får medlemsstaterna föreskriva att den rättsliga eller administrativa myndigheten kan vägra att bevilja ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder om avbrytandet inte är nödvändigt eller inte skulle uppfylla det mål som anges i första stycket.

Enligt artikel 2.1.4 avses med avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder ett tillfälligt upphävande, beviljat av en rättslig eller administrativ myndighet eller tillämpat på grund av lag, av en borgenärs rätt att verkställa en fordran mot en gäldenär och, om så föreskrivs i nationell rätt, mot en tredje part som lämnat säkerhet, inom ramen för ett rättsligt, administrativt eller annat förfarande, eller av rätten att beslagta eller utom rätta realisera gäldenärens tillgångar eller verksamhet.

Enligt **skäl 32** bör en gäldenär kunna åtnjuta ett tillfälligt avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder, oavsett om detta beviljas av en rättslig eller administrativ myndighet eller på grund av lag, i syfte att stödja förhandlingarna om en rekonstruktionsplan, för att kunna fortsätta bedriva sin verksamhet eller åtminstone bevara värdet av sitt bo under förhandlingarna. Medlemsstaterna bör dock kunna föreskriva att rättsliga eller administrativa myndigheter kan vägra att bevilja ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder om avbrytandet inte är nödvändigt eller inte uppfyller målet att stödja förhandlingarna. Grunder för en vägran kan omfatta bristande stöd från den majoritet av borgenärer som krävs eller, om så föreskrivs enligt nationell rätt, gäldenärens faktiska oförmåga att betala sina skulder i takt med att de förfaller till betalning.

Enligt **skäl 33** bör medlemsstaterna i syfte att underlätta och påskynda förfarandena kunna fastställa motbevisbara presumtioner för förekomsten av skäl för vägran att avbryta, till exempel om gäldenären uppvisar ett beteende som är typiskt för en gäldenär som är oförmögen att betala sina skulder i takt med att de förfaller till betalning, såsom en betydande betalningsinställelse gentemot arbetstagare eller skatte- eller socialförsäkringsorgan, eller om gäldenären eller ett företags befintliga ledning har begått ett ekonomiskt brott som ger anledning att tro att en majoritet av borgenärerna inte skulle stödja inledandet av förhandlingar.

Enligt **skäl 39** bör direktivet inte hindra gäldenärer från att inom ramen för den löpande affärsverksamheten betala fordringar från icke-berörda borgenärer och fordringar från berörda borgenärer som uppstår under avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder. För att säkerställa att borgenärer med fordringar som uppstod före inledandet av ett förfarande för rekonstruktion eller ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder inte pressar gäldenären att betala dessa fordringar som annars skulle minskas genom genomförandet av rekonstruktionsplanen bör medlemsstaterna kunna föreskriva att skyldigheten för gäldenären tillfälligt upphävs avseende betalning av dessa fordringar.

Enligt 17 § 1 mom. i företagssaneringslagen får gäldenären inte betala en saneringsskuld eller ställa säkerhet för den efter det att förfarandet har inletts. Efter det att saneringsförfarandet inletts får det inte heller enligt 19 § 1 mom. riktas åtgärder mot gäldenären för indrivning eller tryggande av betalning av en saneringsskuld som omfattas av betalningsförbudet. Åtgärder som vidtagits får inte fortsättas. Mot gäldenären får i fråga om en sådan skuld inte heller riktas påföljder för dröjsmål med betalning. Enligt 21 § 1 mom. får sedan förfarandet inletts gäldenärens egendom inte utmätas för en saneringsskuld som omfattas av betalningsförbud. En utmätning i strid med förbudet är utan verkan. Behandlingen av ansökan om utmätning avbryts. Om utmätning redan har skett, ska verkställigheten avbrytas, och utmätningssmannen ska på begäran överlämna den egendom som han har tagit i sin besittning och eventuella penningmedel till utredaren. I 23 § föreskrivs det att sedan förfarandet inletts får mot gäldenären inte på basis av saneringsskulden riktas säkringsåtgärder enligt en myndighets beslut.

Särskilt det indrivningsförbud som avses i 19 § och det förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder som avses i 21 § motsvarar definitionen enligt artikel 2.1.4 (tillfälligt upphävande av en borgenärs rätt att verkställa en fordran mot en gäldenär eller rätt att beslagta eller utom rätta realisera gäldenärens tillgångar eller verksamhet).

Förbuden enligt 17, 19, 21 och 23 § i företagssaneringslagen träder automatiskt i kraft genom ett domstolsbeslut om inledande av saneringsförfarande. Domstolen har inte prövningsrätt i ärendet, det vill säga den kan inte förordna att ett förfarande ska inledas utan att ett enskilt förbud eller alla förbud träder i kraft.

Enligt artikel 6.1 första stycket i direktivet avbryts verkställighetsåtgärder inte per automation, utan det är fråga om ett frivilligt element ("can benefit") som står till gäldenärens förfogande för att stödja saneringsförhandlingarna. Domstolen kan vägra att bevilja ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder på de grunder som anges i artikel 6.1 andra stycket. En vägran att bevilja avbrytande ger dock inte rätt att vägra tillgång till hela ramverket för sanering, utan hindren för tillgång till ett ramverk bestäms enligt artikel 4. Ett sådant förfarande för rekonstruktion som avses i direktivet ska således kunna inledas och slutföras även utan avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder, och i fortsättningen ska det föreskrivas särskilt om förutsättningarna och hindren för beviljande av avbrytande.

Direktivet förutsätter inte att avbrytande av verkställighetsåtgärder ska kunna beviljas utan att förfarande inleds. Direktivet möjliggör med andra ord att verkställighetsåtgärder kan avbrytas endast om ett förfarande har inletts. Detta beror på att nekad tillgång till hela det ramverk för sanering som avses i avdelning II inom de ramar som artikel 4 tillåter samtidigt ger rätt att neka tillgång till delar av ramverket, såsom avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder. Detta framgår också av ordalydelsen i artikel 6.1 första stycket ("gäldenärer kan omfattas av ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder för att stödja förhandlingarna om rekonstruktionsplanen i ett ramverk för förebyggande rekonstruktion").

Artikel 6.1 andra stycket ger medlemsstaterna ett visst handlingsutrymme i fråga om när ett avbrytande av verkställighetsåtgärder kan vägras. I samband med artikel 4 har det framgått att direktivet inte innehåller någon grund för att bibehålla de grunder för hinder som avses i 7 § 1 mom. 4 och 5 punkten och 7 § 2 mom. så att de gäller tillgången till hela förfarandet. De fall som omfattas av bestämmelsernas tillämpningsområde kan dock åtminstone delvis kvarstå som grunder för vägran att bevilja sådant avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder som avses i artikel 6 (se ovannämnda artikel 6.1 andra stycket och skälen 32 och 33). I synnerhet 7 § 1 mom. 5 punkten motsvarar i hög grad syftena med bestämmelsen i artikel 6.1 andra stycket. När det gäller 7 § 1 mom. 4 punkten och 7 § 2 mom. är det snarare fråga om att vissa fall som omfattas av bestämmelsernas tillämpningsområde ska omfattas av direktivets bestämmelser.

I skäl 32 konstateras det att om så föreskrivs i nationell rätt bör avbrytandet också kunna tillämpas till förmån för tredje part som ställer säkerhet, däribland borgensmän. Detta motsvarar ordalydelsen i artikel 2.1.4 " och, om så föreskrivs i nationell rätt, mot en tredje part som lämnat säkerhet".

Enligt 25 § 1 mom. i företagssaneringslagen hindrar inledande av ett saneringsförfarande inte borgenären att driva in en saneringsskuld av en borgensman eller ur värdet av en säkerhet som har ställts av tredje man eller att säga upp skulden eller på något annat sätt åstadkomma att skulden förfaller till betalning i fråga om borgensmannen eller den som har ställt en ovan avsedd säkerhet, om borgensförbindelsen har getts eller säkerheten har ställts i affärsverksamhet eller därmed jämförbar verksamhet. Enligt 2 mom. är regeln den motsatta om borgensförbindelse inte har getts eller säkerhet inte har ställts i affärsverksamhet eller därmed jämförbar verksamhet.

Den ovan beskrivna ordalydelsen i artikel 2.1.4 och skäl 32 gör det möjligt att bibehålla bestämmelserna i 25 § om borgenärens rätt att driva in en fordran hos tredje man.

Enligt **artikel 6.2** ska medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 4 och 5, säkerställa att ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder kan omfatta alla typer av fordringar, inbegripet fordringar med säkerhet och förmånsberättigade fordringar.

Enligt **skäl 25** bör medlemsstaterna kunna bestämma om fordringar som förfaller till betalning eller som uppstår efter det att en ansökan om att inleda förfarandet för förebyggande rekonstruktion har lämnats in eller efter det att förfarandet inletts ska inkluderas i de förebyggande rekonstruktionsåtgärderna eller i avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder. Medlemsstaterna bör kunna besluta huruvida avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder påverkar räntan på fordringar.

Enligt 3 § 1 mom. 5 punkten i företagssaneringslagen avses med saneringsskuld alla gäldenärens skulder som har uppkommit innan ansökan anhängiggjordes, inklusive säkerhetsskulder och skulder vilkas grunder eller belopp är förenade med villkor eller stridiga eller oklara av andra orsaker (som saneringsskuld anses dock inte en av gäldenären grundad pensionsstiftelses ansvarighetsunderskott).

Enligt 15 § 2 mom. upphör dröjsmålsräntan att löpa på saneringsskulderna när förfarandet inleds. Enligt 18 § 1 mom. har en säkerhetsborgenär trots förbudet enligt 17 § rätt att få betalning för räntor och andra kreditkostnader som motsvarar villkoren för skulden och som förfaller efter att ansökan blivit anhängig.

Artikel 6.2 förutsätter inte i sig att lagstiftningen ändras, eftersom förbuden enligt företagssaneringslagen gäller alla typer av fordringar, inklusive fordringar med säkerhet. Nedan följer dock en bedömning av om det i artikel 6.4 finns en rättslig grund för alla undantag från förbuden enligt företagssaneringslagen. Fordringar som uppstått efter det att ansökan blivit anhängig får i enlighet med skäl 25 lämnas utanför tillämpningsområdet för förbuden.

Enligt **artikel 6.3 första stycket** får medlemsstaterna föreskriva att ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder kan vara generellt och omfatta samtliga borgenärer, eller begränsat och omfatta en eller flera enskilda borgenärer eller kategorier av borgenärer.

I artikel 6.3 andra stycket konstateras det att om ett avbrytande är begränsat ska det endast gälla för borgenärer som har informerats, i enlighet med nationell rätt, om de förhandlingar om rekonstruktionsplanen som avses i punkt 1 eller om avbrytandet.

Enligt **skäl 34** kan ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder vara generellt och påverka samtliga borgenärer, eller tillämpligt på endast vissa enskilda borgenärer eller kategorier av borgenärer.

Förbuden enligt företagssaneringslagen är mot bakgrund av artikel 6.3 alltid generella, även om det finns undantag från dem i fråga om vissa fordringar. Dessa undantag ska bedömas mot artikel 6.4, medan det begränsade förbud som nämns i artikel 6.3 innebär att ett partiellt förbud som endast omfattar vissa kategorier av fordringar riktas mot gäldenären. Direktivet förpliktar inte till att införa ett sådant begränsat förbud, och därför föranleder artikel 6.3 inget behov av att ändra lagstiftningen.

Enligt **artikel 6.4** får medlemsstaterna utesluta vissa fordringar eller kategorier av fordringar från verkan av avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder, under väldefinierade omständigheter, om ett sådant uteslutande är vederbörligen motiverat och när

- a) det inte är sannolikt att verkställigheten äventyrar rekonstruktionen av verksamheten, eller
- b) avbrytandet på ett otillbörligt sätt skulle medföra skada för de borgenärer som har dessa fordringar.

Enligt **skäl 34** bör medlemsstaterna under väldefinierade omständigheter kunna utesluta vissa fordringar eller kategorier av fordringar från avbrytandets tillämpningsområde, såsom fordringar med säkerhet i form av tillgångar som, om de avlägsnas, inte skulle äventyra rekonstruktionen av verksamheten, eller fordringar från borgenärer som skulle lida otillbörlig skada av ett avbrytande, såsom genom en okompenserad förlust eller säkerhetsavskrivning.

Nedan granskas förhållandet mellan direktivet och undantagen från indrivnings- och verkställighetsförbud i företagssaneringslagen. Eftersom ett betalningsförbud i princip har samma räckvidd som ett indrivnings- och verkställighetsförbud, ska också undantagen från betalningsförbud enligt 18 § beaktas, trots att direktivet inte innehåller några bestämmelser om betalningsförbud.

Förhållandet mellan direktivet och undantagen från indrivnings- och verkställighetsförbud enligt företagssaneringslagen

A) Enligt 18 § 1 mom. i företagssaneringslagen har en säkerhetsborgenär trots förbudet enligt 17 § rätt att få betalning för räntor och andra kreditkostnader som motsvarar villkoren för skulden och som förfaller efter att ansökan blivit anhängig. Borgenären kan inte göra gällande ett villkor om förtida betalning av kreditkostnader.

Enligt **skäl 25** bör medlemsstaterna kunna besluta huruvida avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder påverkar räntan på fordringar.

Direktivet utgör således inget hinder för att bibehålla 18 § 1 mom. i företagssaneringslagen.

B) Enligt 20 § 1 punkten i företagssaneringslagen kan en domstol på yrkande av en säkerhetsborgenär efter att ha hört utredaren bevilja borgenären tillstånd att utöva de rättigheter som avses i 19 § 1 mom. 1 punkten, om det är uppenbart att den egendom som är föremål för säkerhetsrätt inte behöver kvarstå hos gäldenären med tanke på saneringsregleringarna eller för att gäldenärens eller hans familjemedlemmars skäliga boendeförhållanden eller näring ska kunna tryggas.

Bestämmelsen i 20 § 1 punkten kan anses överensstämma med artikel 6.4, eftersom det i den nämnda bestämmelsen uttryckligen är fråga om sådan egendom som inte behöver kvarstå med tanke på saneringsregleringarna. Därför kan man i överensstämmelse med artikel 6.4 anse att undantaget är vederbörligen motiverat och att genomförandet sannolikt inte äventyrar rekonstruktionen av verksamheten.

C) Enligt 20 § 2 punkten i företagssaneringslagen kan domstolen på motsvarande sätt bevilja tillstånd efter att ha hört utredaren, om en grund för yrkandet är prestationer som avses i 18 § 1 mom. eller 33 § 1 mom. eller att försäkringskyldigheten enligt 33 § 2 mom. har försummats och försummelsen inte är av ringa betydelse.

Enligt 33 § 1 mom. i företagssaneringslagen har en säkerhetsborgenär rätt till ersättning för sådan minskning av värdet på säkerhetsegendom till hans nackdel som beror på att egendomen har använts i gäldenärens verksamhet medan ett förbud enligt 19 eller 22 § var gällande.

Enligt 33 § 2 mom. ska gäldenären se till att den egendom som utgör säkerhet för sanerings-skulden och som omfattas av indrivningsförbud är försäkrad mot skada på behörigt sätt.

Enligt **skäl 34** kan otillbörlig skada orsakas på grund av till exempel en okompenserad förlust eller säkerhetsavskrivning.

Enligt **skäl 37** skulle en enskild borgenär eller en klass borgenärer till exempel lida otillbörlig skada av avbrytandet om värdet av deras fordringar skulle försämrats avsevärt till följd av avbrytandet jämfört med om inget avbrytande tillämpades, eller om borgenären missgynnas mer än andra borgenärer med en jämförbar ställning. Medlemsstaterna bör kunna föreskriva att avbrytandet får upphävas avseende en eller flera borgenärer, en eller flera klasser av borgenärer eller samtliga borgenärer om otillbörlig skada fastställs avseende dessa borgenärer eller klasser av borgenärer.

I skäl 37 konstateras vidare att direktivet inte omfattar bestämmelser om ersättning eller garantier för borgenärer vilkas säkerhet sannolikt kommer att minska i värde under avbrytandet.

Som utgångspunkt vid bedömningen av 20 § 2 punkten i företagssaneringslagen bör det beaktas att direktivet inte på något sätt hindrar en medlemsstat från att kräva de åtgärder som nämns i direktivet, det vill säga betalning av räntor och kreditkostnader enligt 18 § 1 mom. eller åtgärder som skyddar säkerhetens värde enligt 33 §. Detta framgår av de ovannämnda skälen där också säkerhetsavskrivning nämns som exempel på situationer som kan medföra otillbörlig skada. Även i detta avseende kan åtgärderna i fråga anses vara tillåtna enligt direktivet på så sätt att det kan anses vara motiverat att, på det sätt som avses i artikel 6.4, påföra sanktioner för försummelse av åtgärderna genom beviljande av realiseringsrätt. Dessutom kan det anses att borgenären orsakas sådan otillbörlig skada som avses i artikel 6.4 b, om säkerhetsegendom inte får realiseras i en situation där gäldenären inte ersätter nedgång i säkerhetens värde eller inte på behörigt sätt försäkras säkerheten. Utöver räntan under förfarandet är det fråga om skyldigheter under förfarandet, så de torde kunna betraktas även som sådana nya skulder som avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder inte annars heller behöver tillämpas på.

D) Enligt 18 § 2 mom. 1, 2 och 2 a-punkten i företagssaneringslagen ska trots betalningsförbudet

1) arbetstagarnas löner och ersättningar för kostnader för arbetet för tre månader innan ansökan blivit anhängig betalas, utom när utredaren meddelar att han anser grunden för eller beloppet av en sådan skuld vara stridig,

2) de semesterlöner och semesterersättningar till arbetstagarna som har tjänats in innan ansökan blivit anhängig betalas,

2 a) av en arbetstagares fordran som grundar sig på arbetsgivarens intressekontorsverksamhet betalas ett belopp som motsvarar de medel vilka under tre månader innan ansökan blivit anhängig har avskilts från lön eller pension som betalas med anledning av anställningsförhållandet.

Enligt **artikel 6.5 första stycket** ska artikel 6.2 inte tillämpas på arbetstagares fordringar.

Enligt **artikel 6.5 andra stycket** får med undantag från första stycket medlemsstaterna tillämpa artikel 6.2 på arbetstagares fordringar om och i den mån medlemsstaterna säkerställer att betalningen av sådana fordringar garanteras inom ramverk för förebyggande rekonstruktion på en liknande skyddsnivå.

Direktivet inte bara tillåter utan rentav förpliktar att arbetstagares fordringar utesluts från verkan av avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder. Uteslutande är mer omfattande än den begränsning som anges i 18 § 2 mom. 1 punkten i företagssaneringslagen, enligt vilken bolaget ska betala arbetstagarnas löner och ersättningar för kostnader för arbetet endast för tre månader innan ansökan blivit anhängig. Till övriga delar omfattas löneskulder av förbuden enligt företagssaneringslagen. Direktivet förutsätter till denna del att lagstiftningen ändras, eftersom ”en liknande skyddsnivå” enligt artikel 6.5 andra stycket inte kan anses uppnås i fråga om arbetstagares fordringar som blir kvar som saneringsskuld och som uppkommit tidigare än tre månader innan ansökan anhängiggjordes. Samma ändringsbehov gäller 18 § 2 mom. 2 a-punkten. Däremot står 18 § 2 mom. 2 punkten inte i strid med direktivet, eftersom den nationella lagen till denna del inte innehåller tidsmässiga eller andra begränsningar.

E) Enligt 18 § 2 mom. 3 punkten i företagssaneringslagen ska underhållsbidrag till gäldenärens barn betalas trots betalningsförbudet till den del bidraget skulle ha haft förmånsrätt vid en utmätning vid den tidpunkt då ansökan blev anhängig.

Enligt artikel 1.5 b får medlemsstaterna föreskriva att underhållsbidragsfordringar ska undantas från eller inte beröras av ramverk för förebyggande rekonstruktion.

Bestämmelsen i direktivet tillåter det undantag i fråga om underhållsbidrag som anges i 18 § 2 mom. 3 punkten i företagssaneringslagen.

F) Enligt 18 § 2 mom. 4 punkten i företagssaneringslagen kan genom beslut av utredaren betalning trots betalningsförbudet erläggas till borgenärer vars fordringar uppgår till mindre belopp, om det är ändamålsenligt med tanke på förfarandet, samt gäldenärens fordran användas för kvittning av saneringsskuld, om borgenären skulle ha haft motsvarande rätt till kvittning.

Enligt **skäl 39** bör direktivet inte hindra gäldenärer från att inom ramen för den löpande affärsverksamheten betala fordringar från icke-berörda borgenärer och fordringar från berörda borgenärer som uppstår under avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder. För att säkerställa att borgenärer med fordringar som uppstod före inledandet av ett förfarande för rekonstruktion eller ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder inte pressar gäldenären att betala dessa fordringar som annars skulle minskas genom genomförandet av rekonstruktionsplanen bör medlemsstaterna kunna föreskriva att skyldigheten för gäldenären tillfälligt upphävs avseende betalning av dessa fordringar.

Betalning av obetydliga fordringar äventyrar inte rekonstruktionen av affärsverksamheten på det sätt som avses i artikel 6.4 a, och sådan betalning av obetydliga fordringar som godkänts av utredaren kan också anses vara behörigen motiverad på det sätt som avses i direktivet. Dessutom förbjuder direktivet endast indrivningsåtgärder. I enlighet med skäl 39 bestäms det i den nationella lagstiftningen vilka skulder gäldenären frivilligt får betala. I direktivet finns inga bestämmelser om kvittning.

G) Enligt 18 § 2 mom. 5 punkten i företagssaneringslagen kan trots betalningsförbudet och om inte utredaren beslutar något annat, ett betalningsrörelsekonto med kredit bibehållas och betalningarna till gäldenären även i fortsättningen styras till ett sådant konto samt betalningar som inflyter på kontot räknas som amortering på bankens kreditfordran i anslutning till kontot.

Direktivet förbjuder endast indrivnings- och verkställighetsåtgärder, inte betalningar som gäldenären frivilligt gör i enlighet med skäl 39. Bestämmelsen i fråga kan inte anses vara av betydelse med tanke på indrivnings- och verkställighetsförbudet.

H) Enligt 18 § 2 mom. 6 punkten i företagssaneringslagen ska amorteringar och räntor på lån som tagits hos en pensionsstiftelse som grundats av gäldenären betalas trots betalningsförbudet i den mån det är nödvändigt för tryggnad av stiftelsens likviditet.

Enligt artikel 1.6 ska medlemsstaterna säkerställa att ramverken för förebyggande rekonstruktion inte påverkar förvärvade tjänstepensionsrätter. Utgångspunkten i direktivets bestämmelse är att trygga arbetstagarnas intjänade pensioner, medan det i 18 § 2 mom. 6 punkten i företagssaneringslagen är fråga om betalningar till pensionsstiftelsen för att trygga stiftelsens likviditet. Det är klart att bestämmelsen i direktivet inte direkt gäller samma sak som den nämnda nationella bestämmelsen. Det är emellertid möjligt att tolka den nationella bestämmelsen som en av de faktorer som bidrar till att trygga även det syfte som avses i artikel 1.6, eftersom en bestämmelse som syftar till att trygga pensionsstiftelsernas likviditet bidrar till att säkerställa att ett ramverk för sanering inte inverkar på intjänad pensionsrätt. Således kan det anses att det i artikel 1.6 finns grunder för att 18 § 2 mom. 6 punkten kan bibehållas. En annan motivering kan vara att undantaget är vederbörligen motiverat på det sätt som avses i artikel 6.4 och att uttrycket ”nödvändigt för tryggnad av stiftelsens likviditet” inbegriper att ett avbrytande skulle orsaka sådan otillbörlig skada som avses i artikel 6.4 b.

I) Bestämmelsen i femte meningen i 21 § 1 mom. i företagssaneringslagen kan bibehållas på samma grunder som den i meningen nämnda bestämmelsen i 20 § 1 punkten, som har behandlats ovan.

J) Enligt 21 § 2 mom. i företagssaneringslagen får efter det att förfarandet har inletts verkställighet inte inledas i syfte att vräka gäldenären från en lägenhet som huvudsakligen används för den verksamhet som är föremål för förfarandet och som han har i sin besittning, om vräkningsbeslutet grundar sig på att hyra eller något annat vederlag för lägenheten har förfallit till betalning innan ansökan blivit anhängig, men inte betalats. Detsamma gäller beslut om att med stöd av lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009) ta en lägenhet som används för nämnda ändamål i bolagets besittning. Domstolen kan dock på yrkande av borgenären tillåta verkställighet, om det med beaktande av de åtgärder som borgenären redan har vidtagit beträffande lägenheten vore oskäligt att den förhindras. Enligt förarbetena kunde det bli aktuellt att tillåta verkställighet närmast i det fall att lägenheten redan har sålts eller hyrts ut till någon annan i förvisning om att verkställigheten genomförs (RP 182/1992 rd s. 79).

Den nämnda undantagsbestämmelsen kan bevaras, eftersom den är vederbörligen motiverad på det sätt som avses i artikel 6.4 i direktivet och på den kan tillämpas bestämmelsen i artikel 6.4 b, enligt vilken avbrytande av verkställigheten skulle medföra otillbörlig skada för borgenären.

Enligt **artikel 6.6** ska den inledande tidsperioden för ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder vara begränsad till en period som inte får överstiga fyra månader.

Enligt **artikel 6.7** får medlemsstaterna trots vad som sägs i punkt 6 ge rättsliga eller administrativa myndigheter möjlighet att på begäran av gäldenären, en borgenär eller, i tillämpliga fall, en förvaltare på området för rekonstruktion, förlänga tidsperioden för avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder eller bevilja ett nytt avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder. En sådan förlängning eller ett sådant nytt avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder får endast beviljas om väldefinierade omständigheter visar att sådana förlängningar eller nya avbrytanden är vederbörligen motiverade, exempelvis att

- a) relevanta framsteg har gjorts i förhandlingarna om rekonstruktionsplanen,

- b) ett fortsatt avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder inte otillbörligt skadar några berörda parter rättigheter eller intressen, eller
- c) insolvensförfaranden som kan leda till likvidation av gäldenären enligt nationell rätt ännu inte har inletts gentemot gäldenären.

Enligt **artikel 6.8 första stycket** får den sammanlagda tidsperioden för avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder, inbegripet förlängningar och förnyelser, inte överstiga tolv månader.

I **artikel 6.8 andra stycket** konstateras det att om medlemsstaterna väljer att genomföra detta direktiv med hjälp av ett eller flera förfaranden eller åtgärder som inte uppfyller villkoren för anmälan enligt bilaga A till förordning (EU) 2015/848 ska den sammanlagda tidsperioden för avbrytandet enligt dessa förfaranden begränsas till högst fyra månader om platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen har flyttats från en annan medlemsstat inom en tremånadersperiod före inlämnandet av en begäran om att inleda ett förfarande avseende förebyggande rekonstruktion.

I **skäl 35** konstateras det att för att uppnå en lämplig balans mellan gäldenärens och borgenärernas rättigheter, bör ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder gälla för en period av högst fyra månader. Komplexa rekonstruktioner kan dock ta längre tid. Medlemsstaterna bör kunna föreskriva att förlängningar av den inledande avbrytandeperioden i sådana fall kan beviljas av den rättsliga eller administrativa myndigheten. Om en rättslig eller administrativ myndighet inte fattar ett beslut om förlängning av ett avbrytande innan det löper ut bör avbrytandet upphöra att ha verkan den dag då avbrytandeperioden löper ut. I rättssäkerhetens intresse bör avbrytandets totala varaktighet inte överstiga tolv månader. Medlemsstaterna bör kunna föreskriva ett avbrytande på obestämd tid om gäldenären blir insolvent enligt nationell rätt. Medlemsstaterna bör kunna besluta huruvida ett kort tillfälligt avbrytande i väntan på en rättslig eller administrativ myndighets beslut om tillgången till ramen för förebyggande rekonstruktion omfattas av tidsfristerna i detta direktiv.

Enligt **skäl 65** bör det vara möjligt att genom nationell rätt hantera ett potentiellt nytt avbrytande eller en förlängning av avbrytandet för det fall att den rättsliga myndigheten beslutar att överklagandet har suspensiv verkan.

I företagssaneringslagen finns inga bestämmelser om maximitider för förbud eller om en möjlighet att förlänga förbudens giltighet. Artiklarna 6.6, 6.7 och 6.8 förutsätter helt ny lagstiftning. Artikel 6.8 andra stycket förutsätter inte att lagstiftningen ändras, eftersom företagssanering omfattas av tillämpningsområdet för EU:s insolvensförordning.

Enligt **artikel 6.9 första stycket** ska medlemsstaterna säkerställa att rättsliga eller administrativa myndigheter kan upphäva ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder i följande fall:

- a) avbrytandet uppfyller inte längre målet att vara till stöd i förhandlingarna om rekonstruktionsplanen, till exempel om det blir uppenbart att en andel av de borgenärer som enligt nationell rätt skulle kunna förhindra antagandet av rekonstruktionsplanen inte stöder en fortsättning på förhandlingarna,
- b) om gäldenären eller förvaltaren på området för rekonstruktion begär det,
- c) om en eller flera borgenärer eller en eller flera klasser av borgenärer lider eller skulle lida otillbörlig skada av ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder, om detta föreskrivs i nationell rätt, eller

- d) om avbrytandet ger upphov till en borgenärs insolvens, om detta föreskrivs i nationell rätt.

I **skäl 36** konstateras det att för att säkerställa att borgenärer inte lider onödig skada bör medlemsstaterna föreskriva att rättsliga eller administrativa myndigheter kan upphäva ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder om det inte längre tillgodoser målet att vara till stöd i förhandlingarna, till exempel om det blir uppenbart att den erforderliga majoriteten av borgenärer inte stödjer fortsatta förhandlingar. Om medlemsstaterna föreskriver en sådan möjlighet, bör avbrytandet också upphävas om borgenärer otillbörligt skadas av det. Vid fastställandet av om det föreligger otillbörlig skada för borgenärer bör rättsliga eller administrativa myndigheter kunna beakta om avbrytandet skulle bevara boets sammanlagda värde och om gäldenären handlar i ond tro eller i avsikt att orsaka skada eller generellt handlar mot borgenärsförsamlingens berättigade förväntningar.

Enligt **skäl 37** skulle en enskild borgenär eller en klass borgenärer till exempel lida otillbörlig skada av avbrytandet om värdet av deras fordringar skulle försämrats avsevärt till följd av avbrytandet jämfört med om inget avbrytande tillämpades, eller om borgenären missgynnas mer än andra borgenärer med en jämförbar ställning. Medlemsstaterna bör kunna föreskriva att avbrytandet får upphävas avseende en eller flera borgenärer, en eller flera klasser av borgenärer eller samtliga borgenärer om otillbörlig skada fastställs avseende dessa borgenärer eller klasser av borgenärer. Medlemsstaterna bör kunna besluta vem som har rätt att begära att ett avbrytande upphävs.

Om en omständighet som avses i 7 § 1 eller 2 mom. i företagssaneringslagen framgår efter det att förfarandet har inletts, kan det enligt 7 § 3 mom. i den lagen på yrkande av en utredare eller på yrkande av en borgenär eller gäldenären bestämmas att förfarandet ska upphöra. En situation som avses i 7 § 1 mom. 1 punkten hindrar dock inte att förfarandet fortsätts, om det är sannolikt att företagets förmögenhet eller en väsentlig del av den kan överlätas som en helhet i den ordning som anges i företagssaneringslagen.

Företagssaneringslagen möjliggör inte ett separat upphävande av förbud utan att det samtidigt bestäms att saneringsförfarandet ska upphöra. I förfarande enligt direktivet innebär däremot det att avbrytandet av verkställighetsåtgärder upphävs inte automatiskt att också förfarandet upphör. Till den nationella lagstiftningen ska således fogas bestämmelser om de grunder enligt direktivet på vilka avbrytandet av uttryckligen enskilda verkställighetsåtgärder kan upphävas. Direktivet hindrar dock inte att man i den nationella lagstiftningen utöver det ovannämnda bevarar sådana grunder för att avsluta hela förfarandet som är godtagbara i ljuset av direktivet och att man på dessa grunder samtidigt upphäver avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder. Avbrytande av verkställighetsåtgärder är nämligen ett av de element i ramverk för sanering som det räcker med att de ställs till förfogande inom ramverket. Direktivet innehåller inga bestämmelser om på vilka grunder användningen av ett saneringsramverk upphör, men det är klart att de grunder på vilka tillgång till ramverket redan från början kan vägras även berättigar till att användningen av ramverket och därmed saneringsförfarandet avbryts.

Enligt **artikel 6.9 andra stycket** får medlemsstaterna begränsa befogenheten enligt första stycket att upphäva avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder till situationer där borgenärer inte har haft möjlighet att höras innan avbrytandet trädde i kraft eller innan en förlängning av perioden beviljades av en rättslig eller administrativ myndighet. Enligt **artikel 6.9 tredje stycket** får medlemsstaterna föreskriva en minimiperiod, som inte överstiger den period som avses i punkt 6, under vilken avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder inte får upphävas.

Företagssaneringslagen känner inte till något separat upphävande av avbrytandet av verkställighetsåtgärder i enlighet med vad som anförts ovan. Det är frivilligt för medlemsstaterna att genomföra artikel 6.9 andra och tredje stycket och därför krävs inga ändringar i lagstiftningen.

Artikel 7. Verknningar av avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder.

I **artikel 7.1** konstateras det att om det under den tid som enskilda verkställighetsåtgärder är avbrutna uppstår en skyldighet enligt nationell rätt för en gäldenär att ansöka om inledande av ett insolvensförfarande som kan leda till likvidation av gäldenären ska denna skyldighet upphävas för hela avbrytandeperioden.

Uttrycket ”insolvensförfarande som kan leda till likvidation av gäldenären” avser i Finland enbart konkurs. Ett aktiebolag är skyldigt att ansöka om konkurs endast i de situationer som avses i 20 kap. 7 § 2 mom. i aktiebolagslagen. Enligt momentet ska likvidatorerna ansöka om att bolaget försätts i konkurs om likvidationsbolagets tillgångar inte förslår till betalning av dess skulder. Sålunda är bestämmelsen tillämplig endast på likvidationsbolag. Likvidation och företagsanering kan inte pågå samtidigt.

I fråga om företag som är föremål för saneringsförfarande kan ansökan om försättande i likvidation göras medan företagsaneringen pågår, varvid rättsverkningarna av saneringsförfarandet enligt 28 § 2 mom. i företagsaneringslagen upphör när likvidationen börjar. Det är sålunda inte möjligt att ett aktiebolags skyldighet att ansöka om konkurs aktualiseras under saneringsförfarandet. Rättsläget är detsamma även i fråga om stiftelser och andelslag.

Artikel 7.1 förutsätter inga ändringar i lagstiftningen.

Enligt **artikel 7.2** ska ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder i enlighet med artikel 6 medföra att ett inledande, på begäran av en eller flera borgenärer, av ett insolvensförfarande som kan leda till likvidation av gäldenären, upphävs för hela avbrytandeperioden.

Enligt **artikel 7.3** får medlemsstaterna avvika från punkterna 1 och 2 när det gäller situationer där en gäldenär inte kan betala sina skulder i takt med att de förfaller till betalning. I sådana fall ska medlemsstaterna säkerställa att en rättslig eller administrativ myndighet kan besluta att avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder ska fortsätta att gälla om, med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet, inledandet av ett insolvensförfarande som kan leda till likvidation av gäldenären inte skulle ligga i borgenärernas allmänna intresse.

Enligt 24 § 4 mom. i företagsaneringslagen kan gäldenären på ansökan av en borgenär försättas i konkurs efter det att saneringsförfarandet inletts endast om gäldenären var insolvent när förfarandet inleddes och förhållandena var sådana som nämns i 7 § 1 mom. 1 punkten eller om konkursansökan grundar sig på försummad betalning av en skuld som uppkommit efter att saneringsansökan blev anhängig. I det sistnämnda fallet ska domstolen höra utredaren, och försättandet i konkurs kan på yrkande av gäldenären skjutas upp högst en månad, om det med hänsyn till fortsättande av saneringsförfarandet finns synnerligen vägande skäl för detta.

Den förstnämnda konkursgrunden i 24 § 4 mom. strider inte mot artikel 7.2 i direktivet med beaktande av att direktivet inte tillämpas i en situation där en gäldenär som ansöker om sanering redan är insolvent.

Den sistnämnda konkursgrunden (försummad betalning av ny skuld) motsvarar i stor utsträckning det undantag som tilläts i artikel 7.3. Förutsättningen i 24 § 4 mom. som gäller synnerligen vägande skäl bör dock ändras så att den motsvarar förutsättningen i artikel 7.3, där uttrycket

borgenärernas allmänna intresse används. Direktivet fastställer ingen tidsgräns för hur länge en konkurs kan skjutas upp, vilket innebär att ett uppskov med högst en månad inte kan anses strida mot direktivet.

Enligt **artikel 7.4 första stycket** ska medlemsstaterna föreskriva regler som förhindrar att borgenärer som omfattas av avbrytandet håller inne en prestation eller avslutar, påskyndar eller på annat sätt ändrar väsentliga kontrakt med återstående skyldigheter till nackdel för gäldenären, med avseende på skulder som uppstod före avbrytandet, enbart på grund av den omständigheten att de inte betalades av gäldenären. Väsentliga kontrakt med återstående skyldigheter ska förstås som kontrakt med återstående skyldigheter som är nödvändiga för verksamhetens fortsatta dagliga drift, inbegripet kontrakt om leveranser, om företagets verksamhet skulle avstanna om kontrakten upphävdes.

Enligt **artikel 7.4 andra stycket** ska första stycket inte hindra medlemsstaterna från att tillförsäkra sådana borgenärer lämpligt skydd i syfte att undvika att dessa borgenärer lider otillbörlig skada som en följd av det stycket. Enligt artikel 7.4 tredje stycket får medlemsstaterna föreskriva att denna punkt även ska gälla kontrakt med återstående skyldigheter som inte är väsentliga.

Arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 50–53) innehåller en grundlig analys av bestämmelsen i förhållande till det nationella rättsläget. Enligt analysen följer inte av punkten i fråga ett krav på att ändra den nationella lagstiftningen.

Enligt **artikel 7.5** ska medlemsstaterna säkerställa att borgenärer inte tillåts hålla inne en prestation eller avsluta, påskynda eller på annat sätt ändra kontrakt med återstående skyldigheter till nackdel för gäldenären med stöd av en kontraktsklausul som ger rätt till sådana åtgärder, endast på grundval av

- a) en ansökan om inledande av ett förfarande för förebyggande rekonstruktion,
- b) en ansökan om avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder,
- c) att ett förfarande för förebyggande rekonstruktion inleds, eller
- d) att ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder som sådant beviljas.

Artikel 7.5 förutsätter att det i lagen tas in en uttrycklig bestämmelse enligt vilken de så kallade ipso facto-villkor som avses i artikel 7.5 har samma innebörd vid ett förfarande för rekonstruktion som vid konkurs. En borgenär kan alltså inte åberopa ett ipso facto-villkor i avtalet på de grunder som nämns i direktivet. Till denna del är rättsläget i Finland för närvarande i viss mån oklart. Därför föreslås det i propositionen att en bestämmelse om detta tas in i företagssaneringslagen.

I **artikel 7.6** ingår en möjlighet för medlemsstaterna att undanta nettningsavtal från verkningarna av avbrytande av verkställighetsåtgärder. Arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 54–56) innehåller en bedömning av bestämmelsen i förhållande till den nationella lagstiftningen om nettnings. Enligt bedömningen medför direktivet ingen skyldighet att ändra den nationella lagstiftningen om nettnings, och därför föreslås det inte i propositionen.

Enligt **artikel 7.7** ska medlemsstaterna säkerställa att ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder som löper ut utan att en rekonstruktionsplan antas inte i sig föranleder inledandet av ett insolvensförfarande som kan leda till likvidation av gäldenären, om inte övriga villkor för ett sådant inledande enligt nationell rätt är uppfyllda.

I den gällande lagen finns ingen bestämmelse enligt vilken avslutandet av ett saneringsförfarande automatiskt skulle leda till att något annat insolvensförfarande inleds. Artikel 7 förutsätter således inga ändringar i lagstiftningen.

Kapitel 3. Rekonstruktionsplaner.

Artikel 8. Rekonstruktionsplaners innehåll.

Enligt **artikel 8.1** ska medlemsstaterna kräva att rekonstruktionsplaner som läggs fram för att antas i enlighet med artikel 9, eller för att fastställas av en rättslig eller administrativ myndighet i enlighet med artikel 10, innehåller åtminstone följande information:

- a) gäldenärens identitet (*identifiering av gäldenären framgår indirekt av bestämmelserna i företagssaneringslagen*),
- b) gäldenärens tillgångar och skulder vid tidpunkten för inlämningen av rekonstruktionsplanen, inbegripet värdet av tillgångarna, en redogörelse för gäldenärens ekonomiska situation och arbetstagarnas ställning samt en redogörelse för orsakerna till och omfattningen av gäldenärens svårigheter (*41 § 1 mom. 1 och 7 punkten, 42 § 1 mom. 2 och 3 punkten i företagssaneringslagen*),
- c) berörda parter, oberoende av om de anges individuellt eller beskrivs genom skuldkategorier i enlighet med nationell rätt, samt deras fordringar eller intressen som omfattas av rekonstruktionsplanen (*41 § 1 mom. 1 punkten i företagssaneringslagen*),
- d) i tillämpliga fall, de klasser som de berörda parterna har grupperats i med avseende på antagandet av rekonstruktionsplanen och de respektive värdena av fordringar och intressen i varje klass (*39 och 51 § i företagssaneringslagen*),
- e) i tillämpliga fall, de parter, oberoende av om de anges individuellt eller beskrivs genom skuldkategorier i enlighet med nationell rätt, som inte berörs av rekonstruktionsplanen, tillsammans med en redogörelse för skälen till varför det föreslås att planen inte ska beröra dem (*39 och 52 § i företagssaneringslagen*),
- f) i tillämpliga fall, identiteten på förvaltaren på området för rekonstruktion (*utredarens identitet nämns inte uttryckligen i företagssaneringslagen som en uppgift som ska antecknas i saneringsprogrammet, även om det är uppenbart att uppgiften framgår; utredarens namn antecknas också i enlighet med 6 § 2 mom. 1 punkten i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret i det register som avses i lagen*),
- g) villkoren i rekonstruktionsplanen, inbegripet i synnerhet:
 - i) alla föreslagna rekonstruktionsåtgärder enligt artikel 2.1.1 (*42 § 1 mom. i företagssaneringslagen*),
 - ii) i tillämpliga fall, den föreslagna tidsperiod under vilken föreslagna rekonstruktionsåtgärder ska gälla (*42 § 1 och 2 mom. i företagssaneringslagen*),
 - iii) åtgärder vad gäller information till och samråd med arbetstagarrepresentanterna i enlighet med unionsrätten och nationell rätt (*saknas*),

- iv) i tillämpliga fall, övergripande konsekvenser för anställningar, till exempel uppsägningar, arrangemang för förkortad arbetstid eller liknande (42 § 1 mom. 3 punkten i företagssaneringslagen),
 - v) gäldenärens prognosticerade kassaflöden, om detta föreskrivs i nationell rätt (denna punkt medför inga skyldigheter för medlemsstaterna, men vissa motsvarigheter kan hittas i företagssaneringslagen, i synnerhet 41 § 7 punkten och 42 § 1 mom. 6 punkten),
 - vi) varje ny finansiering som planeras som en del av rekonstruktionsplanen och skälen till varför ny finansiering är nödvändig för att genomföra den planen (42 § 1 mom. 6 punkten i företagssaneringslagen, där angivande av skälen till behovet av finansiering dock saknas; angivande av skälen har betydelse också med tanke på de villkor för fastställande som ingår i artikel 10.2 e),
- h) en motivering som förklarar varför rekonstruktionsplanen har rimliga utsikter att förhindra gäldenärens insolvens och säkerställa verksamhetens livskraft, inbegripet de nödvändiga förutsättningarna för att planen ska lyckas; medlemsstaterna får kräva att motiveringen ska göras eller valideras av en utomstående expert eller av en förvaltare på området för rekonstruktion om en sådan förvaltare har utsetts (41 § 1 mom. 7 och 9 punkten i företagssaneringslagen).

Utifrån det som anförts ovan uppfyller företagssaneringslagen kraven i artikel 8.1 med undantag av två uppgifter. Det föreslås att de uppgifter som saknas fogas till bestämmelsen om saneringsprogrammets innehåll.

Artikel 8.2 förpliktar medlemsstaterna att via internet tillhandahålla en omfattande checklista för rekonstruktionsplaner, som är anpassad till de behov som finns för mikroföretag samt små och medelstora företag. Sådana listor finns för närvarande inte tillgängliga, och således förutsätter artikel 8.2 att åtgärder vidtas. Det är dock inte fråga om lagstiftningsmässiga åtgärder och därför innehåller propositionen inget förslag om dem.

Artikel 9. Antagande av rekonstruktionsplaner.

I artikel 9 föreskrivs det om rätten att lägga fram rekonstruktionsplaner och rösta om den, om indelningen av borgenärer i klasser och om antagandet av en rekonstruktionsplan. Den grundläggande principen i artikeln är att alla parter som berörs av en plan ska ha rätt att rösta om den. För röstningen görs en indelning i klasser där minimikravet är att borgenärer med säkerhet och borgenärer utan säkerhet röstar i en separat klass. Rösträtten och klassbildningen ska prövas av en rättslig eller administrativ myndighet. Planen antas när den understöds av en majoritet som bestäms enligt den nationella lagstiftningen. Arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 59–66) innehåller en omfattande utredning om innehållet i artikeln och bestämmelserna i förhållande till den nationella lagstiftningen. Enligt utredningen medför direktivet inget behov av att ändra företagssaneringslagen.

Artikel 10. Fastställande av rekonstruktionsplaner.

I artikeln föreskrivs det om när en rekonstruktionsplan ska fastställas av en av en rättslig eller administrativ myndighet, om minimivillkoren för fastställande av en plan och om grunderna för att inte fastställa en plan samt om förfarandet för fastställande. Till de principer som anges i artikeln hör bland annat likabehandling av borgenärer, korrekt delgivning, konkursjämförelse, ett snabbt förfarande samt vägran att fastställa en plan när planen inte har rimliga utsikter att

säkra livskraften i gäldenärens verksamhet. Innehållet i artikeln och dess förhållande till den nationella lagstiftningen beskrivs närmare i arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 66–71).

Ett av de minimivillkor för fastställande av saneringsprogram som anges i **artikel 10.2** finns inte i den gällande företagssaneringslagen. Enligt artikel 10.2 första stycket led e ska ett villkor för fastställande av en rekonstruktionsplan vara att i tillämpliga fall är varje ny finansiering nödvändig för att genomföra rekonstruktionsplanen och skadar inte otillbörligen borgenärernas intressen.

Enligt 42 § 1 mom. 6 punkten i företagssaneringslagen ska det i saneringsprogrammet bestämmas om bland annat finansieringen av programmet. Finansieringens konsekvenser för borgenärernas intressen bedöms dock inte separat. Artikel 10.2 första stycket led e förutsätter således att lagstiftningen ses över.

Direktivet ger medlemsstaterna en omfattande möjlighet att ställa ytterligare villkor för fastställandet av en rekonstruktionsplan, vilket framgår av ordet ”åtminstone” i artikel 10.2 och av skäl 50. Således utgör direktivet inget hinder för att bibehålla de ytterligare förutsättningar eller hinder för att fastställa ett saneringsprogram som framgår av 8 kap. i företagssaneringslagen.

Artikel 11. Klassöverskridande ”cram-down”.

Enligt artikel 11.1 första stycket ska medlemsstaterna säkerställa att en rekonstruktionsplan som inte godkänns av berörda parter, såsom föreskrivs i artikel 9.6, i varje röstningsklass får fastställas av en rättslig eller administrativ myndighet på begäran av en gäldenär eller med gäldenärens samtycke, och göras bindande för röstningsklasser som inte samtycker till planen, om rekonstruktionsplanen uppfyller åtminstone följande villkor (artikel 11.1 första stycket är en minimibestämmelse som ger medlemsstaterna möjlighet att införa även striktare villkor):

a) *den uppfyller kraven i artikel 10.2 och 10.3,*

Artikel 10 har behandlats ovan. Också i 54 § 1 punkten i företagssaneringslagen föreskrivs som ett villkor för tvångsfastställelse att hinder enligt 53 § inte föreligger för fastställandet.

b) *den har godkänts av*

- i) *en majoritet av röstningsklasserna av berörda parter, förutsatt att minst en av dessa klasser är en klass borgenärer med säkerhet eller har en högre rang än klassen av vanliga borgenärer utan säkerhet, eller, om detta inte är uppfyllt,*
- ii) *minst en röstningsklass av berörda parter, eller, om detta föreskrivs i nationell rätt, parter som påverkas negativt och som inte är en andelsinnehavarklass eller någon annan klass som, vid en värdering av gäldenären enligt fortlevnadsprincipen, inte skulle få någon betalning eller behålla något intresse eller, om detta föreskrivs i nationell rätt, som rimligen inte kan förväntas erhålla någon betalning eller behålla något intresse, om den normala rangordningen för prioritering av fordringar i en likvidation tillämpades enligt nationell rätt.*

Enligt **artikel 11.1 tredje stycket** får medlemsstaterna öka det minsta antal klasser av berörda parter eller, om detta föreskrivs i nationell rätt, av parter som påverkas negativt, som krävs för att godkänna planen enligt vad som anges i första stycket b ii.

I **skäl 53** konstateras det att en rekonstruktionsplan visserligen alltid bör antas om den majoritet som krävs i varje berörd klass stöder planen, men en rekonstruktionsplan som inte stöds av den erforderliga majoriteten i varje berörd klass bör ändå kunna fastställas av en rättslig eller administrativ myndighet på förslag av en gäldenär eller med gäldenärens samtycke. Om det gäller en juridisk person bör medlemsstaterna kunna besluta om huruvida gäldenären, när syftet är att anta eller fastställa en rekonstruktionsplan, ska förstås som den juridiska personens styrelse eller en viss majoritet av aktieägarna eller andelsinnehavarna. För att planen ska fastställas när det gäller en klassöverskridande "cram-down" bör den stödjas av en majoritet av de berörda parternas röstningsklasser. Minst en av dessa klasser bör vara en klass borgenärer med säkerhet eller ha en högre rang än klassen av vanliga borgenärer utan säkerhet.

I **skäl 54** konstateras det att om en majoritet av röstningsklasserna inte stödjer rekonstruktionsplanen bör det ändå vara möjligt att fastställa planen om den stöds av minst en berörd klass eller en klass av borgenärer som påverkas negativt och som, vid en värdering av gäldenären enligt fortlevnadsprincipen, erhåller betalning eller behåller något intresse eller, om detta föreskrivs i nationell rätt, rimligen kan antas erhålla betalning eller behålla något intresse om den normala rangordningen för prioritering av fordringar i en likvidation tillämpas enligt nationell rätt. I ett sådant fall bör medlemsstaterna kunna öka det antal klasser som krävs för att godkänna planen, utan att nödvändigtvis kräva att alla dessa klasser, vid en värdering av gäldenären enligt fortlevnadsprincipen, ska erhålla betalning eller behålla något intresse enligt nationell rätt. Medlemsstaterna bör emellertid inte kräva samtliga klassers samtycke. I enlighet med detta bör, om det bara finns två klasser av borgenärer, samtycke från minst en klass anses vara tillräckligt om övriga villkor för tillämpningen av en klassöverskridande "cram-down" är uppfyllda. Att borgenärer påverkas negativt bör anses innebära att det har skett en minskning av värdet på deras fordringar.

Artikel 11.1 första stycket led b och medlemsstaternas rätt att välja enligt artikel 11.1 tredje stycket gäller således det minimiunderstöd för tvångsfastställelse av ett saneringsprogram som krävs. Till denna del bör man se över 54 § 2 punkten i företagssaneringslagen, enligt vilken tvångsfastställelse förutsätter att åtminstone en borgenärsgroup har röstat för godkännande av programmet med en majoritet som avses i 52 § och fordringarna för alla dem som avgett bifallsröst företräder minst en femtedel av fordringarna för alla de kända borgenärer som ska beaktas enligt 52 § 2 mom.

När det gäller kravet i företagssaneringslagen på att fordringarna för alla dem som avgett bifallsröst företräder minst en femtedel av fordringarna för alla de kända borgenärerna, bör man som utgångspunkt beakta att artikel 11.1 första stycket endast ställer en miniminivå för de förutsättningar under vilka en rekonstruktionsplan kan tvångsfastställas. Detta framgår bland annat av ordet "åtminstone" i artikel 11.1 inledningsfrasen. Därför kan kravet i 54 § 2 punkten i företagssaneringslagen på att fordringarna för dem som avgett bifallsröst företräder minst en femtedel av fordringarna för de kända borgenärerna inte anses vara förbjudet enligt direktivet.

När det gäller kravet i 54 § 2 punkten på att åtminstone en borgenärsgroup ska ge sitt understöd, är också denna förutsättning i sig tillåten enligt direktivets artikel 11.1 första stycket led b ii. I bestämmelsen i fråga ställs dock kvalitetskrav på den enda grupp som ger sitt understöd: den får inte vara en grupp av andelsinnehavare (denna avgränsning saknar betydelse i fråga om rättsläget i Finland, eftersom andelsinnehavarna inte bildar en röstningsgrupp) och den får inte vara en så kallad out-of-the-money-grupp, som inte ens vid en going concern-värdering av gäldenärsföretaget kan antas ha kvar några prestationer, om det belopp som motsvarar going concern-värdet hypotetiskt fördelades mellan borgenärerna enligt den normala rangordningen för prioritering av fordringar.

Bestämmelsen har i fråga om sina grundläggande syften vissa beröringspunkter med bestämmelsen i 52 § 2 mom. i företagssaneringslagen, enligt vilken en borgenär som har en efterställd fordran inte beaktas, om en borgenär som har en fordran med bättre rätt enligt programmet blir utan full betalning eller om hans rättsställning annars försämrats. I en sådan situation kan en borgenärsgroup med efterställda fordringar naturligtvis inte heller vara den enda gruppen som understöder tvångsfastställelse, eftersom gruppen i allmänhet inte beaktas vid röstningsförfarandet. Denna värdering enligt den nationella lagen baserar sig dock endast på om gruppen får prestationer enligt saneringsprogrammet, vilket i sin tur framför allt baserar sig på gäldenärsföretagets framtida uppskattade solvens och inte på en värdering av gäldenärsföretaget utifrån going concern-principen eller någon annan grund. Av dessa orsaker måste den nationella lagstiftningen ändras så att andra borgenärer i samband med tvångsfastställelse ges möjlighet att påstå och bevisa att programmet inte har understötts av en enda borgenärsgroup som kommer att ha prestationer, om gäldenärsföretagets going concern-värde fördelades mellan borgenärerna enligt den normala rangordningen för prioritering av fordringar.

I direktivet redogörs det inte närmare för den beräkningsgrund enligt vilken going concern-värdet ska fastställas (se dock skäl 49 där det ges vissa allmänna riktlinjer). Således hör saken i princip till den nationella prövningsrätten. För tydlighetens skull bör det konstateras att direktivet i vilket fall som helst inte på något sätt gäller värdering av företagsinteckningar (se HD 2015:2 och 2015:3) och inte heller förpliktigar till att använda going concern-värdet i något annat sammanhang än det som avses i direktivet, där det är fråga om förutsättningarna för tvångsfastställelse av ett saneringsprogram när det gäller minimiunderstödet. Bestämmelsen i direktivet gäller till exempel inte på vilka kalkyler ett saneringsprogram ska utarbetas.

- c) *den säkerställer att röstningsklasser av berörda borgenärer som inte samtycker till planen behandlas minst lika fördelaktigt som andra klasser med samma rang och mer fördelaktigt än klasser med lägre rang,*

Enligt **artikel 11.2 första stycket** får medlemsstaterna, genom avvikelse från punkt 1 c föreskriva att fordringar som innehas av berörda borgenärer i en röstningsklass som inte samtycker till planen tillgodoses fullt ut med samma eller likvärdiga metoder om en klass med lägre rang ska få någon betalning eller behålla något intresse enligt rekonstruktionsplanen.

I **skäl 55** konstateras det att när det gäller en klassöverskridande ”cram-down” bör medlemsstaterna säkerställa att klasser av berörda borgenärer som inte samtycker inte otillbörligt skadas enligt den föreslagna planen, och medlemsstaterna bör tillhandahålla tillräckligt skydd för dessa klasser som inte samtycker. Medlemsstaterna bör kunna skydda en klass berörda borgenärer som inte samtycker genom att säkerställa att de behandlas minst lika gynnsamt som andra klasser med samma rang och mer gynnsamt än klasser med lägre rang. Alternativt skulle medlemsstaterna kunna skydda en klass berörda borgenärer som inte samtycker genom att säkerställa att sådan klass som inte samtycker får full betalning om en klass borgenärer med lägre rang får utdelning eller behåller något intresse enligt rekonstruktionsplanen (nedan kallad regeln om absolut prioritet). Medlemsstaterna bör ha ett bedömningsutrymme vid genomförandet av konceptet full betalning, inbegripet i förhållande till tidpunkten för betalningen, så länge kapitalbeloppets del av fordran och – när det gäller borgenärer med säkerhet – säkerhetens värde är skyddade. Medlemsstaterna bör också kunna besluta genom vilka likvärdiga metoder den ursprungliga fordran skulle kunna tillgodoses fullt ut.

Artikel 11.1 första stycket led c och artikel 11.2 första stycket erbjuder medlemsstaterna två alternativ för att skydda de grupper av borgenärer som röstat emot. För det första kan medlemsstaterna säkerställa att de grupper som röstat emot behandlas minst lika fördelaktigt som andra grupper med samma förmånsrätt och mer fördelaktigt än grupper med sämre förmånsrätt (så

kallad relative priority rule enligt artikel 11.1 första stycket led c). Ett annat alternativ är att fordringar som innehas av borgenärer i en röstningsgrupp som röstat emot tillgodoses fullt ut, om en klass med sämre förmånsrätt ska få någon betalning eller behålla något intresse enligt rekonstruktionsplanen (så kallad absolute priority rule, det vill säga regel om absolut prioritet, artikel 11.2 första stycket).

I skäl 55 konstateras det att för att fordringar ska tillgodoses fullt ut räcker det med att kapitalbeloppets del av fordran och, i fråga om borgenärer med säkerhet, säkerhetens värde är skyddade. På så sätt kan till exempel räntor skäras ner.

Regeln om absolut prioritet genomförs i Finland på följande sätt:

- Med stöd av 45 § 1 mom. i företagssaneringslagen är det i fråga om säkerhetsskulder, inklusive företagsinteckningshavarens andel av säkerhetsskulden, tillåtet att genomföra arrangemang som gäller till exempel räntor och betalningstidtabeller, men kapitalet av en skuld med säkerhet är skyddat till hela säkerhetens värde på det sätt som nämns i skäl 55. På det sätt som framgår av skälet kränker till exempel arrangemang som gäller räntor inte regeln om absolut prioritet. I Finland kan det således inte uppstå en situation där direktivets regel om absolut prioritet kränks till nackdel för fordringar med säkerhet.
- Regeln om absolut prioritet har ingen betydelse i fråga om de inbördes relationerna mellan vanliga fordringar utan säkerhet, eftersom fordringarna har samma rang i betalningsordningen.
- I fråga om den inbördes relationen mellan vanliga fordringar utan säkerhet och efterställda fordringar ingår regeln om absolut prioritet i 54 § 5 punkten i företagssaneringslagen.
- Mot bakgrund av ordalydelsen i 54 § 5 punkten verkar regeln om absolut prioritet inte förverkligas i fråga om relationen mellan efterställda fordringar med olika förmånsrätt. Till denna del finns det eventuellt behov av att i lagstiftningen föreskriva om regeln om absolut prioritet (eller relative priority-regeln) i fråga om relationen mellan efterställda fordringar med olika förmånsrätt, även om tillämpningssituationerna möjligtvis är teoretiska. Direktivet innehåller inga undantag vid tillämpningen av dessa regler i fråga om efterställda fordringar, även om artikel 9.3 b tillåter att sådana fordringar undantas från rätten att rösta.

Enligt **artikel 11.2 andra stycket** får medlemsstaterna behålla eller införa bestämmelser som avviker från första stycket om de är nödvändiga för att uppnå målen med rekonstruktionsplanen och om rekonstruktionsplanen inte otillbörligt skadar några berörda parter rättigheter eller intressen.

Enligt **skäl 56** bör medlemsstaterna kunna avvika från regeln om absolut prioritet, exempelvis om det anses rättvist att andelsinnehavare behåller vissa intressen inom ramen för planen trots att en klass med högre rang tvingas godta en minskning av sina fordringar, eller att väsentliga leverantörer som omfattas av bestämmelsen om avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder betalas före en borgenärsklass med högre rang. Medlemsstaterna bör kunna välja vilken av de ovannämnda skyddsmekanismerna de inrättar.

Artikel 11.2 andra stycket gör det möjligt att medlemsstater som iakttar regeln om absolut prioritet ändå kan göra undantag från regeln i vissa situationer.

Enligt **skäl 57** bör medlemsstater som utesluter andelsinnehavare från röstning inte åläggas att tillämpa regeln om absolut prioritet i förhållandet mellan borgenärer och andelsinnehavare.

När andelsinnehavare i enlighet med rådande situation utesluts från röstning behöver inte heller regeln om absolut prioritet tillämpas i förhållandet mellan aktieägare och borgenärer. På andelsinnehavare tillämpas då vanligen bestämmelserna i artikel 12, som behandlas nedan i samband med artikeln i fråga. Detsamma gäller också vid tillämpningen av relative priority-regeln, eftersom aktieägarna i enlighet med ordalydelsen i artikel 12.1 då inte bara undantas från röstning utan överlag från tillämpningen av artiklarna 9–11. Såväl absolute priority-regeln som relative priority-regeln hör uttryckligen till tillämpningsområdet för artiklarna 9–11, närmare bestämt artikel 11. Detta är i linje med att det med stöd av artikel 2.1 andra stycket i allmänhet är tillåtet att undanta andelsinnehavarna från verkningarna av ett saneringsprogram.

- d) ingen klass av berörda parter kan, inom ramen för rekonstruktionsplanen, få eller behålla mer än det fulla värdet av sina fordringar eller intressen.*

Bestämmelsen motsvarar 54 § 3 punkten i företagssaneringslagen, enligt vilken ett saneringsprogram kan, om övriga förutsättningar uppfylls, tvångsfastställas om ingen av borgenärerna får enligt programmet en förmån som till sitt värde överstiger beloppet av hans fordran.

Enligt artikel 11.1 första stycket krävs det för att ett saneringsprogram ska kunna tvångsfastställas att gäldenären begär eller godkänner det. Enligt artikel 11.1 andra stycket får medlemsstaterna genom avvikelse från första stycket begränsa kravet på att erhålla gäldenärens godkännande till fall där gäldenärerna är mikroföretag eller små eller medelstora företag.

Enligt företagssaneringslagen förutsätter tvångsfastställelse av ett saneringsprogram inte gäldenärens godkännande (Enligt skäl 53 får medlemsstaterna besluta om gäldenär avser bolagsstämman eller företagsledningen). Artikel 11.1 första stycket förutsätter till denna del att lagstiftningen ändras.

Artikel 12. Andelsinnehavare.

I **artikel 12.1** konstateras det att om medlemsstaterna undantar andelsinnehavare från tillämpningen av artiklarna 9–11 ska de på andra sätt säkerställa att dessa andelsinnehavare inte tillåts att på ett otillbörligt sätt hindra eller skapa hinder för antagandet och fastställandet av en rekonstruktionsplan.

I **skäl 57** konstateras det att samtidigt som aktieägares eller andra andelsinnehavares berättigade intressen bör skyddas, bör medlemsstaterna säkerställa att de inte på ett otillbörligt sätt kan hindra antagandet av rekonstruktionsplaner som skulle kunna återställa gäldenärens livskraft. Medlemsstaterna bör kunna använda sig av olika metoder för att uppnå detta mål, till exempel att inte ge andelsinnehavare rätt att rösta om en rekonstruktionsplan och att inte låta antagandet av en rekonstruktionsplan villkoras av en överenskommelse bland andelsinnehavare som vid en värdering av företaget inte skulle få någon betalning eller annan ersättning om den normala rangordningen för prioritering av fordringar i en likvidation tillämpades. Om andelsinnehavare har rätt att rösta om en rekonstruktionsplan, bör en rättslig eller administrativ myndighet emellertid kunna fastställa planen genom att tillämpa reglerna om klassöverskridande ”cram-down” även om en eller flera klasser av andelsinnehavare inte samtycker till den. Medlemsstater som utesluter andelsinnehavare från röstning bör inte åläggas att tillämpa regeln om absolut prioritet i förhållandet mellan borgenärer och andelsinnehavare. Ett annat möjligt sätt att säkerställa att andelsinnehavare inte på ett otillbörligt sätt hindrar antagandet av rekonstruktionsplaner skulle

vara att säkerställa att rekonstruktionsåtgärder som direkt påverkar andelsinnehavares rättigheter och som måste godkännas av en bolagsstämma enligt bolagsrätten inte omfattas av orimligt höga majoritetskrav och att andelsinnehavare inte har någon behörighet i fråga om rekonstruktionsåtgärder som inte direkt påverkar deras rättigheter.

Artikel 32. Ändring av direktiv (EU) 2017/1132.

Enligt **artikel 32 första stycket** ska följande punkt läggas till i artikel 84 i direktiv (EU) 2017/1132:

”4. Medlemsstaterna ska avvika från artiklarna 58.1, 68, 72, 73, 74, 79.1 b, 80.1 och 81 i den mån och under den tid det behövs för fastställandet av de ramverk för förebyggande rekonstruktion som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1023.”

Enligt **artikel 32 andra stycket** ska första stycket inte påverka principen om likabehandling av aktieägare.

Enligt **skäl 96** bör ändamålsenligheten i processen med att anta och genomföra rekonstruktionsplanen inte äventyras av bolagsrätten. Medlemsstaterna bör därför kunna göra undantag från de krav som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 (21) angående skyldigheterna att sammankalla bolagsstämma och att erbjuda aktier med företrädesrätt till befintliga aktieägare i den mån och under den tid det behövs för att säkerställa att aktieägare inte motverkar försök till rekonstruktion genom att missbruka sina rättigheter enligt det direktivet. I skäl 96 konstateras det vidare att medlemsstaterna kan till exempel behöva göra undantag från skyldigheten att sammankalla bolagsstämma eller från de normala tidsperioderna när det gäller fall där omedelbara åtgärder måste vidtas av ledningen för att skydda företagets tillgångar, exempelvis genom att begära ett avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder, och i händelse av en betydande och plötslig förlust av tecknat kapital och när det råder sannolikhet för insolvens. Undantag från bolagsrätten kan också krävas när rekonstruktionsplanen föreskriver emission av nya aktier vilka kan erbjudas med prioritet till borgenärer som utbyte av skulder mot aktier, eller nedsättning av beloppet av tecknat kapital vid överlåtelse av delar av företaget. Sådana undantag bör vara tidsbegränsade, i den utsträckning medlemsstaterna anser sådana undantag nödvändiga för att fastställa ett ramverk för förebyggande rekonstruktion. Medlemsstaterna bör inte vara skyldiga att göra undantag från bolagsrätten, helt eller delvis, för en obestämd eller för en begränsad tidsperiod, om de säkerställer att deras bolagsrättsliga krav inte äventyrar rekonstruktionsprocessens ändamålsenlighet eller om medlemsstaterna har inrättat andra, lika ändamålsenliga, verktyg som syftar till att säkerställa att aktieägare inte på ett otillbörligt sätt hindrar antagandet eller genomförandet av en rekonstruktionsplan som skulle återupprätta verksamhetens livskraft. I detta sammanhang bör medlemsstaterna fästa särskild vikt vid ändamålsenligheten i bestämmelser som rör avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder och fastställande av rekonstruktionsplanen, som inte otillbörligen bör hämmas av kallelser till eller resultaten av bolagsstämmor. Direktiv (EU) 2017/1132 bör därför ändras i enlighet med detta. Medlemsstaterna bör ha ett utrymme för skönsmässig bedömning när de bedömer vilka avvikelser som krävs i nationell bolagsrätt i syfte att effektivt genomföra detta direktiv, och de bör även kunna föreskriva liknande undantag från direktiv (EU) 2017/1132 i fråga om insolvensförfaranden som inte omfattas av detta direktiv men som tillåter att rekonstruktionsåtgärder vidtas.

Direktivets systematik i fråga om aktieägare och andra andelsinnehavare (nedan andelsinnehavare) anges nedan. Av artikel 2.1.2 framgår det att medlemsstaterna har rätt att välja om andelsinnehavare överhuvudtaget ska omfattas av den krets vars rättigheter kan påverkas av saneringsprogrammet (”and, where applicable under national law, equity holders”). Till den del en medlemsstat väljer att göra så ska den välja om systemet enligt artiklarna 9–11 eller systemet enligt

artikel 12.1 ska tillämpas på andelsinnehavarnas påverkansmöjligheter och begränsningarna av dessa möjligheter. Av dessa alternativ är det alternativ som anges i artikel 12.1 flexibla för medlemsstaterna, medan artiklarna 9–11 innebär att vid förfarandet för antagande av saneringsprogram ska andelsinnehavarna placeras i en röstningsgrupp som regleras tämligen detaljerat i direktivet. Alternativerna har också beröringspunkter:

- Båda alternativen syftar till att säkerställa andelsinnehavarnas möjligheter att påverka, men så att de begränsas inom rimliga ramar.
- Båda alternativen tillåter att påverkansmöjligheterna för andelsinnehavare i små och medelstora företag betonas. I artikel 11 framgår detta av att medlemsstaterna i fråga om små och medelstora företag ska föreskriva att en klassöverskridande ”cram-down” (som kan vara resultatet av att borgenärer i sin röstningsgrupp har motsatt sig ett saneringsprogram som inte är önskvärt för dem) kräver gäldenärernas samtycke, medan medlemsstaterna i fråga om stora företag också kan avvika från detta krav. I artikel 12.3 nämns också företagets storlek som ett bedömningskriterium som medlemsstaterna kan beakta när de bestämmer vad som ska betraktas som ett sådant oskäligt hinder som ska förbjudas enligt artikel 12.1.
- Båda alternativen tillåter att bolagsstämman ges beslutanderätt eller att rätten kvarstår, förutsatt att ingen orimligt stor majoritet krävs för beslut. I alternativet enligt artikel 11 framgår detta av skäl 53 (”Om det gäller en juridisk person bör medlemsstaterna kunna besluta om huruvida gäldenären, när syftet är att anta eller fastställa en rekonstruktionsplan, ska förstås som den juridiska personens styrelse eller en viss majoritet av aktieägarna eller andelsinnehavarna”) och i alternativet enligt artikel 12.1 av det exempel på genomförande som anges i skäl 57 (”... säkerställa att rekonstruktionsåtgärder som direkt påverkar andelsinnehavares rättigheter och som måste godkännas av en bolagsstämma enligt bolagsrätten inte omfattas av orimligt höga majoritetskrav...”).

I företagssaneringslagen ges inte aktieägarna möjlighet att rösta om saneringsprogram. Å andra sidan påverkas aktieägarnas rättigheter i allmänhet inte heller direkt av ett sådant program, vilket innebär att i förhållande till artikel 2.1.2 i direktivet är Finlands nuvarande rättsläge sådant att aktieägarna i princip inte omfattas av begreppet berörda parter (affected parties).

I saneringsprogrammet kan dock inkluderas saneringsmetoder vars genomförande förutsätter andelsinnehavarnas medverkan och vilka kan anses påverka andelsinnehavarnas rättigheter på det sätt som avses i artikel 2.1.2 i direktivet. I saneringsprogrammet kan till exempel tas in ett villkor enligt vilket aktieägarna i den ordning som avses i aktiebolagslagen ska godkänna en skuldkonvertering som ger borgenärerna möjlighet att konvertera sina fordringar till aktier i bolaget. Skuldkonvertering förutsätter i praktiken en aktieemission som riktas till borgenärerna i gäldenärsbolaget eller dess moderbolag. Programmet torde då anses inverka på aktieägarnas intressen på det sätt som avses i artikel 2.1.2, eftersom aktieägarnas proportionella innehav minskar vid en skuldkonvertering. Ett saneringsprogram kan då i allmänhet inte fastställas innan bolagsstämman fattat beslut i enlighet med 55 § 3 mom. i företagssaneringslagen. Då påverkar saneringsprogrammet aktieägarna, men de kan dock inte rösta om själva programmet.

Direktivet utgör inte ett hinder varken för att aktieägarnas rättigheter inte i regel får påverkas vid saneringar (artikel 2.1.2) eller för att enskilda åtgärder som påverkar aktieägarnas rättigheter omfattas av bolagsstämmans behörighet (skäl 57), förutsatt att majoritetskraven inte är oskäligt höga.

Till exempel kan den kvalificerade majoritet på två tredjedelar som en riktad emission förutsätter inte anses vara orimligt stor med tanke på direktivet (jämför analogin med det majoritetskrav på 75 procent som tillåts i artikel 9.6.2, om andelsinnehavarna placeras i en egen röstningsgrupp vid saneringsförfarandet). De materiella förutsättningarna för en riktad emission eller andra åtgärder behöver däremot inte analyseras mot direktivet. På det sätt som framgår av skäl 2 är det tillåtet att tillämpa villkor enligt nationell rätt (bolagsrätt eller annan rätt) till exempel på skuldkonverteringar på motsvarande sätt som villkor enligt arbetsrätten tillämpas på arbetsrättsliga åtgärder eller privaträttsliga bestämmelser på försäljning av tillgångar. Dessutom framgår det av skäl 57 att det mot bakgrund av artikel 12 är tillåtet att bedöma om andelsinnehavare hindrar genomförandet av en rekonstruktionsplan på ett otillbörligt sätt uttryckligen utifrån kravet på kvalificerad majoritet för bolagsstämmans beslut.

Enligt **artikel 12.2** ska medlemsstaterna också säkerställa att andelsinnehavare inte tillåts att på ett otillbörligt sätt hindra eller skapa hinder för genomförandet av en rekonstruktionsplan. Som utgångspunkt ska det beaktas att enligt 57 § 1 mom. i företagssaneringslagen bestäms villkoren för saneringsskulderna och andra i programmet reglerade rättsförhållanden enligt programmet när saneringsprogrammet har fastställts. Saneringsprogrammet är också bindande för gäldenärsbolaget, som ska följa programmet vid äventyr att det kan bestämmas att den skuldsanering som ingår i programmet eller hela saneringsprogrammet förfaller när de villkor som anges i 64 eller 65 § uppfylls. Vidare kan det hänvisas till att det i princip inte kan anses vara förenligt med behörighetsfördelningen mellan bolagsstämman och ledningen att bolagsstämman bestämmer att ledningen ska åsidosätta prestationer enligt saneringsprogrammet eller låta bli att vidta de åtgärder som anges i programmet. Enligt 5 kap. 2 § 2 mom. i aktiebolagslagen kan aktieägarna, om de är eniga, i enskilda fall avgöra ett ärende som hör till bolagsstyrelsens och verkställande direktörens allmänna behörighet, men kravet på enhällighet inskränker användningen av denna möjlighet i den mån att bestämmelsen knappast kan anses möjliggöra att aktieägarna oskäligt kan hindra genomförandet av ett saneringsprogram på ett sådant sätt som är förbjudet enligt direktivet. Vissa åtgärder som vidtas i samband med sanering, till exempel ändringar i bolagsordningen (se 42 § 1 mom. 1 punkten i företagssaneringslagen) hör emellertid uttryckligen till bolagsstämmans behörighet. Genomförandet av sådana åtgärder kan infalla samtidigt med genomförandet av saneringsprogrammet, varvid bolagsstämmans verksamhet eventuellt ska bedömas mot artikel 12.2. Till denna del bör det noteras att det allmänna majoritetskravet i aktiebolagslagen är två tredjedelar av de avgivna rösterna och av de vid bolagsstämman företrädda aktierna (5 kap. 27 § i aktiebolagslagen). Detta krav är tillämpligt till exempel på ändringar i bolagsordningen och riktade emissioner. Liksom det redan har konstaterats strider ett sådant majoritetskrav inte mot förbudet mot oskäligt hindrande enligt direktivets systematik (jämför analogin med artikel 9.6 andra stycket). Dessutom ger artikel 12.3, som det redogörs för nedan, handlingsutrymme vid tolkningen av förbudet mot oskäligt hindrande.

Således föranleder artikel 12.2 inget behov av att ändra lagstiftningen.

Enligt **artikel 12.3** får medlemsstaterna anpassa vad som den anser vara att på ett otillbörligt sätt hindra eller skapa hinder enligt denna artikel i syfte att beakta, bland annat, om gäldenären är ett mikroföretag eller ett litet eller medelstort företag eller om det är ett stort företag, de föreslagna rekonstruktionsåtgärder som berör andelsinnehavares rättigheter, typen av andelsinnehavare, om gäldenären är en juridisk eller fysisk person eller om partner i ett företag har begränsat eller obegränsat ansvar.

Artikel 12 kräver inga ändringar av lagstiftningen. Aktieägarna har inte möjlighet att på ett otillbörligt sätt hindra eller skapa hinder för antagandet, fastställandet eller genomförandet av

en rekonstruktionsplan med beaktande av beslutssätten enligt aktiebolagslagen och av att aktieägarna inte har beslutanderätt i fråga om andra metoder än sådana saneringsmetoder som direkt påverkar deras rättigheter.

Skyldigheten enligt artikel 32 begränsar sig till att saneringsramverk enligt avdelning II ska kunna inrättas trots de bestämmelser i bolagsrättsdirektivet (EU) 2017/1132 som nämns i bestämmelsen ("derogate...to the extent and for the period that such derogations are necessary for the establishment of the preventive restructuring frameworks"). Bestämmelserna i bolagsrättsdirektivet gäller publika aktiebolag. Om det är möjligt att skapa ett fungerande saneringsramverk utan avvikelser från bestämmelserna, föreligger ingen skyldighet att göra avvikelser. Således ska uppmärksamhet fästas framför allt vid i vilken mån bestämmelserna i avdelning II (särskilt artikel 12) tillåter att bolagsrättsliga förfaranden används i samband med sanering, och därefter ska det bedömas om och till vilka delar det ska göras avvikelser från de bolagsrättsliga förfaranden som avses i de nämnda bestämmelserna i bolagsrättsdirektivet.

Artikel 32 i direktivet inför inga skyldigheter som ska vara desamma för alla medlemsstater, vilket tydligt framgår av skäl 96.

Enligt artikel 32 ska medlemsstaterna avvika från följande artiklar i bolagsrättsdirektivet (2017/1132/EU) i den mån och under den tid det behövs för fastställandet av ramverk för förebyggande rekonstruktion:

- Artikel 58 – betydande förlust av det tecknade kapitalet: Enligt artikeln ska vid betydande förlust av det tecknade kapitalet kallelse inom den tid som anges i medlemsstaternas lagstiftning ske till en bolagsstämma, som ska pröva om bolaget ska upplösas eller om andra åtgärder ska vidtas. Gränsen för betydande förlust enligt punkt 1 får i medlemsstaternas lagstiftning inte sättas högre än till hälften av det tecknade kapitalet. Bestämmelsen har i Finland genomförts genom 20 kap. 23 § 3 mom. i aktiebolagslagen. Avvikelse från kravet kan på det sätt som beskrivs nedan behövas för att saneringsförfarande ska kunna inledas i tillräckligt god tid.
- Artikel 68 – beslut av bolagsstämman om kapitalökning: I artikeln föreskrivs det om bolagsstämmans beslut om (aktie)kapitalökning (punkterna 1 och 3), offentliggörande av beslut (punkt 1), möjligheten att bemyndiga styrelsen att besluta om ökning av aktiekapitalet (punkt 2) samt om tillämpningen av artikeln på kapitalökning genom emission av andra värdepapper som berättigar till aktier i bolaget (punkt 4). Bestämmelsen har i Finland genomförts genom 11 kap. i aktiebolagslagen. Avvikelse från kravet kan på det sätt som beskrivs nedan behövas i synnerhet i situationer där aktieägarna deltar i beslutsfattandet om godkännande av ett saneringsprogram som en separat grupp vid ett förfarande enligt artiklarna 9–11.
- Artikel 72 – kapitalökning som betalas med pengar: I artikeln föreskrivs det om aktieägarnas företrädesrätt (punkt 1), medlemsstatsoptioner som gäller avvikelse från företrädesrätten (punkt 2), offentliggörande av och användningsvillkor för företrädesrätt (punkt 3), förutsättningar för avvikelse från företrädesrätten, det vill säga riktad emission, (punkt 4), bemyndigande av styrelsen för riktad emission (punkt 5) samt tillämpning av bestämmelsen vid emission av bolagets värdepapper som berättigar till aktier i bolaget (punkt 6). Bestämmelserna har i Finland genomförts genom 9–10 kap. i aktiebolagslagen (i fråga om aktieemission särskilt genom 9 kap. 2–4 § i aktiebolagslagen). Kraven i förhållande till de krav som gäller beslutsfattandet i samband med saneringsförfarande behandlas ovan och nedan (se särskilt vad som sägs om rimliga majoritetskrav).

- Artiklarna 73–74, 79.1 b, 80.1 och 81 – bolagsstämman beslut om nedsättning av aktiekapitalet: I artiklarna föreskrivs det om bolagsstämman beslutsfattande och om beslutskraven vid nedsättning av aktiekapitalet på olika sätt. Kraven i direktivet har genomförts genom 14 kap. (minskning av aktiekapitalet) och 15 kap. (bolagets egna aktier) i aktiebolagslagen. Behov av att avvika från dessa krav för genomförande av direktivet kan sannolikt komma i fråga närmast i situationer där aktieägarna deltar i beslutsfattandet om godkännande av ett saneringsprogram som en separat grupp vid ett förfarande enligt artiklarna 9–11.

Avvikelse från ovanstående bestämmelser i bolagsrättsdirektivet kan med tanke på saneringsförfarandets skeden ses hänföra sig dels till tryggandet av förfarandets inledande (beviljande av avbrytande av verkställighetsåtgärder), dels till säkerställandet av att bolagsrättsliga förfaranden inte oskäligt försvårar fastställandet av ett saneringsprogram. Dessa två olika målsättningar framgår också av följande uttalande i skäl 96: ”I detta sammanhang bör medlemsstaterna fästa särskild vikt vid ändamålsenligheten i bestämmelser som rör avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder och fastställande av rekonstruktionsplanen, som inte otillbörligen bör hämmas av kallelser till eller resultaten av bolagsstämmor.” I synnerhet verkar avvikelser från artikel 58 ha som syfte att undvika att en bolagsstämma som sammankallas till följd av en betydande förlust av det tecknade kapitalet oskäligt fördröjer eller hindrar inledandet av saneringsförfarande (se även skäl 96 andra meningen), medan de övriga artiklarna verkar åtminstone i huvudsak vara inriktade på fastställandet av ett saneringsprogram.

Vad gäller inledande av saneringsförfarande bör det noteras att det av bestämmelserna i avdelning II inte följer att bolagsstämman inte får ha behörighet att besluta om att bolaget ska ansöka om sanering eller ha någon annan roll i valet av hur bolagets ekonomiska svårigheter ska lösas. Enligt den gällande lagstiftningen i Finland beslutar bolagsstämman om ansökan om sanering, men i brådskande fall kan också styrelsen göra ansökan, varefter bolagsstämman ska sammankallas för att behandla frågan om fortsättande av ansökan (20 kap. 24 § i aktiebolagslagen). Bestämmelsen i artikel 58.1 i bolagsrättsdirektivet (”Vid betydande förlust av det tecknade kapitalet ska kallelse inom den tid som anges i medlemsstaternas lagstiftning ske till en bolagsstämma, som ska pröva om bolaget ska upplösas eller om andra åtgärder ska vidtas.”) har genomförts genom 20 kap. 23 § 3 mom. i aktiebolagslagen, där det framgår att bolagsstämman ska sammankallas utan dröjsmål.

De övriga hänvisningarna gäller ökning och minskning av aktiekapitalet (artiklarna 68, 72, 73 och 74, 79.1 b, 80.1 och 81 i bolagsrättsdirektivet). Tanken torde vara att en ökning eller minskning av aktiekapitalet i samband med sanering inte oskäligt får försvåras på grund av bolagsrättsliga förfaranden till exempel i form av ett alltför stort majoritetskrav. Denna tolkning har också stöd i skäl 96, som beskrivs nedan. Å andra sidan kan det bli aktuellt att avvika från bolagsstämman behörighet då beslut om åtgärder i samband med en ändring av kapitalstrukturen fattas i ett saneringsförfarande i enlighet med artiklarna 9–11. Till denna del är det viktigt att jämföra i vilken omfattning bestämmelserna i avdelning II (särskilt artikel 12) tillåter eller begränsar tillämpning av bolagsrättsliga förfaranden. Eftersom artikel 12 och skäl 57 tillåter tillämpning av bolagsrättsliga förfaranden till den del det är fråga om saneringsåtgärder som direkt påverkar aktieägarnas rättigheter, kan det av ordalydelsen i artikel 32 inte härledas en tolkning enligt vilken tillämpning av bolagsrättsliga förfaranden ändå förbjuds (skäl 96, som gäller tolkningen av artikel 32, verkar så gott som likställa genomförandet av artikel 32 och artikel 12: ”Medlemsstaterna bör inte vara skyldiga att göra undantag från bolagsrätten..., om medlemsstaterna har inrättat andra, lika ändamålsenliga, verktyg som syftar till att säkerställa att aktieägare inte på ett otillbörligt sätt hindrar antagandet eller genomförandet av en rekonstruktionsplan som skulle återupprätta verksamhetens livskraft.”)

Däremot är det beroende på medlemsstatens nationella lagstiftning möjligt att till exempel oskäligt långa kallelsetider till bolagsstämma eller orimligt höga majoritetskrav blir ett problem med tanke saneringsramverkets effektivitet. I artiklarna 72.4 och 73 i bolagsrättsdirektivet (undantag från företrädesrätten, nedsättning av aktiekapital), som det hänvisas till i artikel 32, hänvisas det i fråga om majoritetskrav vid bolagsstämma till artikel 83, enligt vilken ”medlemsstaternas lagstiftning ska föreskriva att de beslut som avses i artikel 72.4 och 72.5 samt artiklarna 73, 74, 78 och 81 ska kräva minst en majoritet som inte får understiga två tredjedelar av de röster som är förenade med de företrädde värdepapperen eller det företrädde tecknade kapitalet”. Således kan till exempel en riktad emission kräva en avsevärt hög majoritet i vissa medlemsstater, och sådana skillnader torde också ligga bakom artikel 32. En riktad emission i Finland förutsätter enligt 5 kap. 27 § i aktiebolagslagen en majoritet på två tredjedelar, det vill säga Finland har inte överskridit minimikravet i bolagsrättsdirektivet. Ett sådant majoritetskrav kan ännu anses vara tillåtet enligt artikel 12 i direktivet (jämför på det sätt som konstateras ovan även artikel 9.6 andra stycket).

Med stöd av vad som anförts ovan om artikel 32 verkar artikeln inte kräva ändringar i lagstiftningen. I propositionen föreslås det dock att bolagets styrelse i första hand ska fatta beslut om ansökan om sanering, eftersom detta är motiverat med tanke på ett smidigt och snabbare förfarande.

Artikel 13. Arbetstagare.

Enligt **artikel 13.1** ska medlemsstaterna säkerställa att arbetstagarnas individuella och kollektiva rättigheter enligt arbetsrätt på unionsnivå och nationell nivå inte påverkas av ramen för förebyggande rekonstruktion. I punkten anges de rättigheter som avses i punkten och de direktiv där det föreskrivs om rättigheterna. Direktiven i fråga har genomförts i Finlands lagstiftning och företagssaneringslagen begränsar inte de rättigheter som tryggas i lagstiftningen. Artikel 13.1 förutsätter således inga ändringar i lagstiftningen.

I **artikel 13.2** konstateras det att om rekonstruktionsplanen inbegriper åtgärder som medför förändringar i arbetsorganisationen eller i avtalsförhållanden med arbetstagare ska dessa åtgärder godkännas av dessa arbetstagare om det i nationell rätt eller kollektivavtal föreskrivs att godkännande ska ske i sådana fall.

Utgångspunkten är att det är möjligt att ändra villkoren i ett arbetsavtal endast genom avtal, om inte något annat bestäms i lag eller i det kollektivavtal som ska tillämpas eller i själva arbetsavtalet. Ett undantag utgör situationer där arbetsgivaren ensidigt kan ändra ett villkor i ett arbetsavtal som ett alternativ till uppsägning av avtalet (Kari-Pekka Tiitinen – Tarja Kröger: Työsopimus-oikeus, Helsinki 2012 s. 822–828). Således kan till exempel en lönesänkning för ledningen i arbetsavtalsförhållande eller annan personal grunda sig på arbetstagarnas godkännande eller så kan sänkningen under vissa villkor genomföras utan godkännande med iakttagande av uppsägningstiden. Att en åtgärd baserar sig på ett saneringsprogram befriar inte ett företag som är föremål för sanering från kravet på arbetstagarnas godkännande när det krävs enligt arbetslagstiftningen eller kollektivavtal. Således uppfyller Finlands lagstiftning kraven i artikel 13.2.

Artikel 14. Värdering utförd av den rättsliga eller administrativa myndigheten.

Enligt **artikel 14.1** ska den rättsliga eller administrativa myndigheten besluta om värdering av gäldenärens verksamhet endast om en invändning avseende en rekonstruktionsplan framställs av en berörd part som inte samtycker till planen på grund av antingen

- a) ett påstående om att testet om borgenärens bästa intresse i enlighet med artikel 2.1.6 inte har uppfyllts, eller
- b) en påstådd överträdelse av villkoren för en klassöverskridande ”cram-down” i enlighet med artikel 11.1 b ii.

Enligt **artikel 14.3 första stycket** ska medlemsstaterna vid tillämpning av punkt 1 säkerställa att en berörd part som inte samtycker till planen får framställa en invändning till den rättsliga eller administrativa myndighet som har att fastställa rekonstruktionsplanen.

Enligt **artikel 14.3 andra stycket** får medlemsstaterna föreskriva att en sådan invändning kan framställas i samband med ett överklagande av ett beslut om fastställande av en rekonstruktionsplan.

Konkursjämförelse (test om borgenärens bästa intresse)

Enligt 53 § 1 mom. 5 punkten (motsvaras av artikel 2.1.6) i företagssaneringslagen får saneringsprogrammet inte fastställas, om någon annan borgenär än en säkerhetsborgenär som röstat mot godkännande av programmet gör det sannolikt att en betalning som enligt programmet ska tillfalla honom till sitt värde är mindre än vad han skulle få i gäldenärens konkurs utan tillämpning av 32 § 2 mom.

Den grund för hinder (konkursjämförelse) som avses i 53 § 1 mom. 5 punkten i företagssaneringslagen är beroende av invändning, och dessutom ska borgenären aktivt motsätta sig förslaget till program genom att rösta mot det.

I den finländska lagstiftningen finns det inga separata processuella regler om hur bolagets realiseringsvärde ska fastställas i samband med konkursjämförelse. Domstolen avgör ärenden enligt vanliga processuella principer. I fråga om konkursjämförelse är det klart att det finländska systemet uppfyller kraven i punkt 1, det vill säga att 1) i sista hand avgör domstolen de frågor gällande värdering som en konkursjämförelse förutsätter och att 2) detta sker endast med anledning av en invändning och inte på tjänstens vägnar. En invändning får på det sätt som förutsätts i punkt 3 första stycket behandlas vid den domstol som ska fastställa saneringsprogrammet.

Going concern-värde (minimiunderstöd som krävs för tvångsfastställelse)

I 52 § 2 mom. i företagssaneringslagen föreskrivs det att vid bedömning av om majoritetskravet är uppfyllt beaktas inte en borgenär som har en efterställd fordran, om en borgenär som har en fordran med bättre rätt enligt programmet blir utan full betalning eller om hans rättsställning annars försämras (jämför artikel 11.1 första stycket b ii).

Som konstateras i samband med artikel 11.1 första stycket b ii motsvarar bestämmelsen inte i tillräcklig grad direktivets krav på vilken grupp som kan vara den enda gruppen som understöder tvångsfastställelse. I direktivet definieras nämligen gränsen enligt om en sådan borgenärsgroup kommer att ha prestationer om gäldenärsföretagets going concern-värde hypotetiskt fördelades mellan borgenärerna enligt den normala rangordningen för prioritering av fordringar. Artikel 14, som behandlas här, förutsätter å sin sida en möjlighet att framställa en invändning mot en bedömning som gjorts till denna del, om den som framställt invändningen anser att going concern-värderingen borde ha lett till ett annat slutresultat. Eftersom artikel 11.1 b ii förutsätter att lagstiftningen ändras så att den grupp som kan vara den grupp som understöder tvångsfastställelse ska bestämmas utifrån going concern-värdet, lägger en sådan ny bestämmelse samtidigt

grunden till den möjlighet att framställa invändning som förutsätts i artikel 14 och innebär att det i sista hand är domstolen som fattar beslut om värdering.

Enligt **artikel 14.2** ska medlemsstaterna säkerställa att rättsliga eller administrativa myndigheter, i syfte att besluta om en värdering i enlighet med punkt 1, får utse eller höra tillräckligt kvalificerade sakkunniga. Bestämmelserna i 17 kap. i rättegångsbalken uppfyller kravet till denna del. Bestämmelserna beskrivs närmare i arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 90–91).

Artikel 15. Verkningar av rekonstruktionsplaner.

Enligt **artikel 15.1** ska medlemsstaterna säkerställa att rekonstruktionsplaner som fastställs av en rättslig eller administrativ myndighet är bindande för alla berörda parter. Enligt **artikel 15.2** får en rekonstruktionsplan inte påverka borgenärer som inte medverkar i antagandet av planen enligt nationell rätt. Förhållandet mellan dessa bestämmelser och företagssaneringslagen har förklarats i arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 91–92), och direktivet föranleder inte något behov av att ändra lagstiftningen.

Artikel 16. Överklaganden.

Syftet med artikeln är att säkerställa parternas rätt att överklaga beslut om fastställande eller förkastande av en rekonstruktionsplan samt att överklaganden behandlas i skyndsam ordning. Enligt huvudregeln i artikeln får ett överklagande inte heller inte hindra verkställigheten av en plan. Dessutom föreskrivs det i artikeln om hur bifallande av ett överklagande påverkar rekonstruktionsplanen.

Artikeln föranleder inte något behov av att ändra den nationella lagstiftningen. Innehållet i artikeln och dess förhållande till den nationella lagstiftningen beskrivs närmare i arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 92–95).

Kapitel 4. Skydd för ny finansiering, tillfällig finansiering och andra transaktioner i samband med rekonstruktionen.

Artikel 17. Skydd för ny finansiering och tillfällig finansiering.

Enligt artikeln ska medlemsstaterna säkerställa att ny finansiering och tillfällig finansiering skyddas på lämpligt sätt. I artikeln föreskrivs det om minimikraven för skydd för tillfällig finansiering och ny finansiering i situationer där gäldenären senare blir insolvent. Ny finansiering och tillfällig finansiering får inte förklaras ogiltig, möjlig att förklara ogiltig eller icke verkställbar, och enligt huvudregeln ska de som tillför finansiering inte ådra sig civilrättsligt, administrativt eller straffrättsligt ansvar på den grunden att sådan finansiering är till skada för borgenärskollektivet.

Enligt artikel 2.1.7 avses med ny finansiering allt nytt finansiellt stöd som tillhandahålls av en befintlig eller en ny borgenär i syfte att genomföra en rekonstruktionsplan och som ingår i den rekonstruktionsplanen.

Enligt artikel 2.1.8 i direktivet avses med tillfällig finansiering allt nytt finansiellt stöd som tillhandahålls av en befintlig eller en ny borgenär och som omfattar, som ett minimum, finansiellt stöd under avbrytandet av enskilda verkställighetsåtgärder, och som är rimligt och omedelbart nödvändigt för att gäldenärens verksamhet ska kunna fortsätta att drivas, eller för att bevara eller öka värdet på den verksamheten.

Arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 95–101) innehåller en närmare redogörelse för artikeln och dess förhållande till företagssaneringslagen och lagen om återvinning till konkursbo (758/1991). Den nationella lagstiftningen behöver inte ändras på grund av artikeln.

Artikel 18. Skydd för andra transaktioner i samband med rekonstruktionen.

Enligt **artikel 18.1** ska medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 17, i händelse av att en gäldenär senare blir insolvent säkerställa att transaktioner som är rimliga och omedelbart nödvändiga för förhandlingen av en rekonstruktionsplan inte förklaras ogiltiga, möjliga att förklara ogiltiga, eller icke verkställbara, på den grunden att sådana transaktioner är till skada för borgenärskollektivet, om inte även andra grunder i nationell rätt föreligger. I **artikel 18.4** anges de transaktioner som åtminstone ska omfattas av tillämpningsområdet för punkt 1.

Enligt **artikel 18.2** får medlemsstaterna föreskriva att punkt 1 endast ska tillämpas om planen har fastställts av en rättslig eller administrativ myndighet eller om sådana transaktioner har prövats på förhand.

Enligt **artikel 18.3** får medlemsstaterna från tillämpningen av punkt 1 undanta transaktioner som genomförs efter det att gäldenären har blivit oförmögen att betala sina skulder i takt med att de förfaller till betalning.

Enligt **artikel 18.5** ska medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 17, i händelse av att gäldenären senare blir insolvent säkerställa att transaktioner som är rimliga och omedelbart nödvändiga för genomförandet av en rekonstruktionsplan och som utförs i enlighet med den rekonstruktionsplan som fastställts av en rättslig eller administrativ myndighet inte förklaras ogiltiga, eller möjliga att förklara ogiltiga, eller icke verkställbara, på grund av att sådana transaktioner är till skada för borgenärskollektivet, om inte även andra grunder i nationell rätt föreligger.

I lagen om återvinning till konkursbo föreskrivs det om de grunder på vilka rättshandlingar som annars är giltiga och bindande för borgenärerna kan gå åter till gäldenärens konkursbo. Rättshandlingar eller andra förfogandeåtgärder kan gå åter till konkursboet med stöd av lagen om återvinning till konkursbo oberoende av om de har genomförts innan saneringsansökan blev anhängig eller under saneringsförfarandet. Enligt direktivet får det enda villkoret för återvinning inte vara att betalningen eller transaktionen är skadlig för gäldenärsbolagets borgenärer. I arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 101–106) behandlas varje grund för återvinning enligt lagen om återvinning till konkursbo och grunderna granskas i förhållande till kraven i direktivet. Enligt dessa grunder är återvinning inte möjlig enbart på den grunden att rättshandlingarna har varit skadliga för gäldenärsbolagets borgenärer på det sätt som avses i direktivet. Den nationella lagstiftningen motsvarar således de krav som ställs i direktivet.

Artikel 19. Företagsledares skyldigheter när det råder sannolikhet för insolvens.

Enligt artikeln ska medlemsstaterna säkerställa att företagsledare när det råder sannolikhet för insolvens tar vederbörlig hänsyn till i vart fall

- a) de intressen som företräds av borgenärer, andelsinnehavare och andra intressenter,
- b) behovet av att vidta åtgärder för att undvika insolvens, och
- c) behovet av att undvika uppsåtligt eller grovt oaktsamt handlande som hotar företagets livskraft.

I arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 106–110) granskas bestämmelsen i förhållande till den nationella lagstiftningen. Artikeln anses inte förutsätta ändringar i lagstiftningen.

3.4 Avdelning III. Skuldavskrivning och näringsförbud.

Artikel 20. Tillgång till skuldavskrivning.

Enligt **artikel 20.1 första stycket** ska medlemsstaterna säkerställa att insolventa entreprenörer har tillgång till åtminstone ett förfarande som kan leda till fullständig skuldavskrivning i enlighet med direktivet. Enligt **artikel 20.1 andra stycket** får medlemsstaterna kräva att den näringsverksamhet eller affärsverksamhet eller det hantverk eller yrke som en insolvent entreprenörs skulder gäller ska ha upphört.

Enligt **artikel 2.1.10** avses med *fullständig skuldavskrivning* att verkställbarheten mot entreprenören angående dennes avskrivningsbara skulder upphör eller att utestående avskrivningsbara skulder som sådana upphävs, som en del av ett förfarande som kan omfatta realisering av tillgångar eller en betalningsplan eller bådadera. Enligt **skäl 73** bör man sträva efter att minska de negativa effekterna av överskuldsättning eller insolvens för entreprenörer, särskilt genom att tillåta en fullständig skuldavskrivning efter en viss tid och genom att begränsa varaktigheten av näringsförbud som åläggs i samband med en gäldenärs överskuldsättning eller insolvens. Medlemsstaterna bör kunna besluta hur tillgång till skuldavskrivning ska erhållas, inklusive möjligheten att kräva att gäldenären begär skuldavskrivning.

Enligt 1 § 1 mom. i skuldsaneringslagen kan en domstol i syfte att rätta till den ekonomiska situationen för en insolvent privatperson bestämma om åtgärder som ska vidtas beträffande hans skulder och för honom fastställa ett betalningsprogram som motsvarar hans betalningsförmåga. En skuldsanering blir enligt 8 § 1 mom. i skuldsaneringslagen anhängig på ansökan av gäldenären. Enligt 8 § 2 mom. kan makar, solidariskt ansvariga medgäldenärer samt gäldenären och borgensmannen gemensamt ansöka om skuldsanering. Skuldsanering för privatpersoner är ett förfarande med stöd av vilket direktivets krav på fullständig skuldavskrivning kan uppfyllas.

Enligt **artikel 2.2 a** ska begreppet *insolvens* förstås enligt definitionen i nationell rätt. Enligt 3 § 1 mom. 2 punkten i skuldsaneringslagen avses med insolvens att gäldenären är oförmögen att betala sina skulder när de förfaller till betalning och att denna oförmåga inte är endast tillfällig. Eftersom direktivet hänvisar till den nationella lagstiftningen när det gäller begreppet insolvens finns det inget behov av att ändra begreppet.

Skyldigheterna enligt direktivet gäller endast entreprenörer. Enligt **artikel 2.1.9** avses med *entreprenör* en fysisk person som utövar en näringsverksamhet, en affärsverksamhet, ett hantverk eller ett yrke. Enligt **skäl 73** bör begreppet entreprenör i den mening som avses i detta direktiv inte ha någon bäring på chefs eller företagsledares ställning, som bör behandlas i enlighet med nationell rät. Enligt **artikel 1.3** får medlemsstaterna utsträcka tillämpningen av de förfaranden genom vilka insolventa entreprenörer kan befrias från sina skulder till att omfatta även andra insolventa fysiska personer som inte är entreprenörer. Medlemsstaterna är dock inte skyldiga att tillämpa det förfarande för skuldavskrivning som direktivet förutsätter på andra än entreprenörer.

Skuldsanering kan beviljas vilken som helst fysisk person oberoende av om han eller hon utövar eller har utövat en näringsverksamhet, en affärsverksamhet, ett hantverk eller ett yrke. Skuldsaneringslagens tillämpningsområde är således mer omfattande än vad som förutsätts i direktivet.

Gäldenärens skulder som hänför sig till gäldenärens näringsverksamhet och skulder som hänför sig till privathushållet kan saneras i enlighet med företagssaneringslagen. I vissa situationer kan båda skuldtyperna saneras i ett förfarande enligt skuldsaneringslagen. Då är det dock fråga om en gäldenär som fortsätter utöva näringsverksamhet och förutsättningarna för tillgång till förfarandet är relativt strikta. Artikel 20.1 andra stycket gör det möjligt för medlemsstaterna att kräva att näringsverksamheten ska ha upphört innan gäldenären kan få tillgång till skuldavskrivning. I skuldsaneringslagen betraktas skulder som hänför sig till gäldenärens tidigare näringsverksamhet som privata skulder, om näringsverksamheten i fråga har upphört. Därför är det i fortsättningen inte nödvändigt att granska de krav enligt skuldsaneringslagen som gäller sanering av skulder som hänför sig till näringsverksamhet.

Bestämmelserna i 7 kap. i skuldsaneringslagen gäller gäldenärer som utövar näringsverksamhet vid den tidpunkt då de ansöker om skuldsanering. I fråga om sådana gäldenärer ska de ytterligare villkor som anges i 45 § tillämpas också när endast skulder som hänför sig till näringsverksamhet som upphört saneras. I bestämmelserna om skuldavskrivning i direktivet behandlas inte uttryckligen den situationen när gäldenären har inlett ny näringsverksamhet innan han eller hon har ansökt om tillgång till skuldavskrivning på grund av skuldansvar som uppkommit i tidigare näringsverksamhet. Enligt skäl 74 i bör medlemsstaterna kunna föreskriva att entreprenörer inte är förhindrade att starta en ny verksamhet inom samma område eller ett annat område under genomförandet av betalningsplanen. Enligt artikel 22 får insolvens inte utgöra något hinder för inledande eller fortsättande av ny näringsverksamhet efter det att skuldavskrivningsperioden löpt ut. Med stöd av vad som anförts ovan kan det anses att en medlemsstat kan förutsätta att näringsverksamhet inte inleds på nytt åtminstone innan ett betalningsprogram har fastställs. Således bör direktivet anses lämna handlingsutrymme också när det gäller att ställa ytterligare villkor som gäller alla gäldenärer som bedriver näringsverksamhet vid tidpunkten för ansökan om skuldsanering. Direktivet kan således inte heller till denna del anses förutsätta ändringar av bestämmelserna i 7 kap. i skuldsaneringslagen.

En insolvent företagare har rätt till tillgång till förfarandet för skuldavskrivning enligt artikel 20 i direktivet. Inga andra villkor har ställts. Därför bör villkoren för tillgång till förfarandet enligt 9 § i skuldsaneringslagen bedömas i förhållande till de grunder för avvikelser som tillåts enligt artikel 23. När villkoren för tillgång till förfarandet bedöms är det också av betydelse vem som ska betraktas som företagare.

Enligt 9 § i skuldsaneringslagen kan skuldsanering beviljas en gäldenär som är insolvent och inte rimligen förmår förbättra sin betalningsförmåga så att han eller hon kan klara av de utgifter som skulderna ger upphov till, om 1) den huvudsakliga orsaken till insolvensen är att gäldenärens betalningsförmåga har försvagats väsentligt på grund av sjukdom, arbetsoförmåga, arbetslöshet eller annan förändring i förhållandena som i huvudsak inte beror på gäldenären själv, eller 2) det i övrigt föreligger vägande skäl för en skuldsanering med beaktande av beloppet av skulderna och de förpliktelser som ansluter sig till dem i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga.

Det sociala hinder för betalning som avses i 9 § 1 punkten gäller situationer där gäldenärens nedsatta betalningsförmåga beror på en sådan oväntad omständighet eller händelse som gäldenären inte själv har kunnat påverka. Det är en följd av någon särskild händelse som inverkar på gäldenärens ekonomiska situation så att hans eller hennes inkomst- och förmögenhetsnivå sjunker eller betalningar ökar. Slutresultatet är att gäldenärens betalningsförmåga försvagas.

Enligt **artikel 23.1** får medlemsstaterna hindra möjligheten till skuldavskrivning, till exempel om den insolventa entreprenören agerat ohederligt eller i ond tro enligt nationell rätt gentemot borgenärerna eller andra intressenter när denne blev skuldsatt. Enligt **skäl 79** kan de rättsliga

eller administrativa myndigheterna när de fastställer huruvida en entreprenör har varit ohederlig beakta omständigheter såsom skuldens art och omfattning, vid vilken tidpunkt skulden uppstod, vilka ansträngningar entreprenören har gjort för att betala skulden och uppfylla rättsliga skyldigheter.

Tillämpningen av 9 § 1 punkten i skuldsaneringslagen förutsätter att gäldenärens betalningsförmåga har försvagats väsentligt av orsaker som i huvudsak inte beror på gäldenären själv. Undantagsbestämmelsen i artikel 23.1 förutsätter däremot oredlighet eller svikligt förfarande från gäldenärens sida. Tillämpningsområdena för 9 § 1 punkten i skuldsaneringslagen och artikel 23.1 i direktivet är inte enhetliga till denna del.

I 9 § 2 punkten i skuldsaneringslagen avses en situation där ett tillräckligt stort belopp skulder i förhållande till betalningsförmågan i sig är en tillräcklig förutsättning för skuldsanering. Enligt denna bestämmelse har orsaken till insolvens ingen avgörande betydelse och huruvida den beror på förändringar i gäldenärens förhållanden. Skuldsanering kan således komma i fråga också när gäldenären ursprungligen har bedömt sin betalningsförmåga fel, om det inte kan anses att det finns en sådan grund för hinder som avses i 10 § 7 punkten. Bestämmelsen tillämpas framför allt på de fall där det råder ett så väsentligt missförhållande mellan gäldenärens betalningsförmåga och skulderna att gäldenären inte klarar av sina skulder utan skuldsanering. Vägande skäl för en skuldsanering kan föreligga speciellt om man kan slå fast att gäldenären inte ens under en rad av år förmår amortera mer än en bråkdel av sin skuld. I regeringens proposition konstateras det uttryckligen att tidigare näringsidkare ofta kan ha betydande skulder som orsakats av näringsverksamhet och att de skulder för vilka personligt ansvar kvarstår efter en misslyckad företagsverksamhet kan i relation till betalningsförmågan vara övermäktiga (RP 183/1992 rd s. 51 och 26).

Gäldenärens insolvens innebär alltid en obalans mellan gäldenärens betalningsförmåga och beloppet av skulderna. Å andra sidan kan gäldenären vara oförmögen att betala sina skulder och denna oförmåga vara inte endast tillfällig oberoende av om obalansen är väsentlig. Direktivets krav på att företagaren ska vara insolvent tillåter inte som sådant beaktande av det ytterligare villkor som anges i 9 § 2 punkten i skuldsaneringslagen. Artikel 23 innehåller inte heller någon sådan grund för avvikelser med stöd av vilken skuldavskrivning kan nekas av orsaker som hänför sig till en rådande obalans mellan gäldenärens solvens och beloppet av skulderna.

Enligt den sista meningen i 9 § i skuldsaneringslagen är skuldsanering i allmänhet inte motiverad när gäldenären själv skulle kunna förbättra sin betalningsförmåga. Till exempel kan man i allmänhet förutsätta av en arbetsför gäldenär att han eller hon har ett heltidsarbete om det är möjligt och speciella orsaker inte är ett hinder för detta (RP 183/1992 rd s. 52). Till åtgärder för att förbättra betalningsförmågan kan också höra minskning av utgifterna. Direktivet torde inte tillåta att tillgång till skuldsaneringsförfarande nekas på den grunden att gäldenären inte rimligen kan förbättra sin betalningsförmåga.

Av ovan nämnda skäl är det motiverat att till 9 § i skuldsaneringslagen foga en bestämmelse om insolventa företagens tillgång till förfarandet utan att de övriga villkoren enligt 9 § prövas. Direktivet förutsätter dock inte att en tidigare företagare ska ha tillgång till skuldsanering, om hans eller hennes skulder i sin helhet har uppkommit av andra orsaker än i näringsverksamhet. Med stöd av artikel 20.1 kan det förutsättas att företagaren har skulder som hänför sig till näringsverksamhet som företagaren tidigare har utövat. Däremot är det inte förenligt med direktivet att föreskriva som ytterligare villkor till exempel att näringsverksamheten ska ha fortgått minst en viss tid innan den upphört eller att företagarens skulder i huvudsak ska hänföra sig till den näringsverksamhet som utövats. Man bör sträva efter att ingripa i eventuella missbruk och

andra hindersituationer inom ramen för de grunder för avvikelser som anges i artikel 23 i direktivet.

Enligt 9 a § 1 mom. i skuldsaneringslagen kan skuldsanering inte beviljas, om en gäldenär av en orsak som kan anses temporär saknar betalningsmån eller av samma orsak med sin betalningsmån inte förmår betala sina vanliga skulder till ett belopp som inte ska anses vara obetydligt. Vid bedömningen av om orsaken är temporär och av storleken på betalningsmånen ska särskilt gäldenärens förvärvsmöjligheter beaktas. Orsaken kan inte anses vara temporär, om det att betalningsmån saknas eller att den är obetydlig beror på arbetslöshet som utan avbrott eller med små avbrott varat över 18 månader. Enligt 2 mom. tillämpas bestämmelsen i 1 mom. inte på en gäldenär som idkar näringsverksamhet som enskild näringsidkare eller yrkesutövare.

Syftet med bestämmelsen är att förhindra situationer där gäldenären avsiktligt tidsbestämmer skuldsaneringen så att den infaller under en tid då gäldenären inte alls betalar sina skulder eller betalar bara lite av dem. Detta har ansetts nödvändigt för att trygga borgenärernas ställning och den allmänna acceptansen för systemet (RP 83/2014 rd s. 11).

Å andra sidan har bestämmelsen om hinder för skuldsanering av temporära orsaker konstaterats leda till passivering av gäldenären. Detta beror bland annat på att arbetslösheten för en gäldenär som blivit arbetslös ska vara av bestående art innan han eller hon kan beviljas skuldsanering. Bestämmelsen har ansetts leda till att gäldenären passiveras i en situation där han eller hon kunde sysselsätta sig själv som företagare (RP 83/2014 rd, s. 11–12).

Enligt **skäl 16** skulle det att underlätta för entreprenörer att få skuldavskrivning förhindra att de utestängs från arbetsmarknaden och ge dem möjlighet att starta om sin entreprenörsverksamhet och dra lärdom av sina erfarenheter. Enligt **skäl 72** är effekterna av insolvens, särskilt det sociala stigmat, de rättsliga följderna, såsom att entreprenörer utsluts från att starta och driva företagsverksamhet, och den fortlöpande oförmågan att betala av sina skulder faktorer som i hög grad avskräcker entreprenörer från att starta en verksamhet eller söka en andra chans, trots att det finns belegg för att entreprenörer som har blivit insolventa har större förutsättningar att bli framgångsrika nästa gång. Syftet med direktivet är att undanröja hinder för nytt företagande och ge gäldenären en ny chans.

Direktivet innehåller ingen grund som möjliggör sådana hinder för skuldsanering som avses i 9 a § i skuldsaneringslagen. Bestämmelsen i fråga verkar strida mot direktivets mål. Därför kan direktivet anses förutsätta att bestämmelsen i fråga inte tillämpas i en situation där gäldenären har skulder som hänför sig till näringsverksamhet.

Enligt **artikel 20.2** ska de medlemsstater i vilka fullständig skuldavskrivning är förenad med villkor om att entreprenören återbetalar delar av skulden säkerställa att den tillhörande återbetalningsskyldigheten bygger på entreprenörens individuella situation och framför allt står i proportion till entreprenörens utmättningsbara eller disponibla inkomst och utmättningsbara eller disponibla tillgångar under avskrivningsperioden samt beaktar borgenärernas rättmätiga intressen.

Enligt **artikel 2.1.11** avses med betalningsplan en plan som anger specifika betalningsbelopp och betalningsdatum för en insolvent entreprenörs betalningar till borgenärer eller en periodisk överföring till borgenärer av en viss del av entreprenörens disponibla inkomst under skuldavskrivningsperioden. Enligt **skäl 74** bör det inte krävas att en betalningsplan stöds av en majoritet av borgenärerna.

Enligt 5 § 1 mom. i skuldsaneringslagen ska i skuldsaneringen gäldenären för betalning av sina skulder använda alla de inkomster som han inte behöver för sina oundgängliga levnadskostnader och för de utgifter som uppkommer till följd av underhållsskyldighet. Enligt 23 § 1 mom. i skuldsaneringslagen ska det i skuldsaneringen fastställas ett betalningsprogram för gäldenären som motsvarar hans eller hennes betalningsförmåga.

Enligt 4 § 1 mom. i skuldsaneringslagen ska vid bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga beaktas 1) de medel som inflyter vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet, 2) gäldenärens inkomster samt hans förvärvsmöjligheter med hänsyn till ålder, arbetsförmåga och övriga omständigheter, 3) gäldenärens oundgängliga levnadskostnader, 4) gäldenärens underhållsskyldighet, samt 5) övriga omständigheter som inverkar på gäldenärens ekonomiska ställning.

Enligt 30 § 1 mom. i skuldsaneringslagen ska gäldenärens betalningsmån efter avdrag för en eventuell säkerhetsskuldandel och de medel som influtit vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet användas för betalning av vanliga skulder i enlighet med 34 §. Enligt 34 § 1 mom. i skuldsaneringslagen ska de medel som inflyter vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet och blir över då kostnaderna för realiseringen och de skulder för vilka förmögenheten utgör säkerhet har betalats, användas för betalning av vanliga skulder.

I 33 § i skuldsaneringslagen konstateras det att om det är uppenbart att en gäldenär som har en ägarbostad inte med hjälp av ett betalningsprogram som är i kraft högst tio år förmår betala sina vanliga skulder till ett belopp som motsvarar den minimiavkastning som avses i 32 § med bibehållande av sin ägarbostad, ska bostaden realiseras. Gäldenärens ägarbostad ska likväl inte realiseras om avkastningen eller utdelningen för vanliga skulder därigenom ökar endast obetydligt eller om en annan bostad som kan anses uppfylla rimliga krav inte står att få. Enligt 34 § 2 mom. i skuldsaneringslagen används för betalning av vanliga skulder likväl av de medel som influtit vid realiseringen av gäldenärens ägarbostad högst ett belopp som motsvarar minimiavkastningen för de vanliga skulderna. Domstolen kan bestämma att gäldenären får betala den andel som faller på vanliga skulder med avkastningen av betalningsprogrammet i stället för som en engångsprestation om det är skäligt för att ordna gäldenärens boende. Domstolen kan bestämma att de medel som gäldenären erhåller vid realiseringen av gäldenärens ägarbostad ska användas för att ordna gäldenärens boende eller för att trygga de betalningar som betalningsprogrammet förutsätter. Om gäldenären försummar att iaktta detta kan domstolen bestämma att betalningsprogrammet ska förfalla.

Enligt 25 § 3 mom. i skuldsaneringslagen ska på skuld tillämpas den metod som är lindrigast med tanke på borgenären och som räcker till för att rätta till gäldenärens ekonomiska situation. Skuldbeloppet kan minskas eller skyldigheten att betala skulden avlyftas i sin helhet endast om skuldsanering annars inte är möjlig.

Skuldsaneringslagen innehåller inga bestämmelser med stöd av vilka det skulle krävas att majoriteten av borgenärerna ska understödja ett betalningsprogram. Enligt 38 § i skuldsaneringslagen kan ett betalningsprogram fastställas, om det enligt 9–11 § finns förutsättningar för en skuldsanering och programmet motsvarar bestämmelserna i skuldsaneringslagen. Det krävs således inget understöd av borgenärerna. Att betalningsprogrammet avviker från bestämmelserna i skuldsaneringslagen hindrar inte heller att programmet fastställs, om inte borgenären eller gäldenären har åberopat detta i sitt utlåtande om förslaget till betalningsprogram. Skuldsaneringslagen tillåter att betalningsprogrammet fastställs också med sådan majoritet som avses i 38 a §, men det är fråga om ett förfarande för fastställande som är alternativt till 38 § och vars syfte är att göra det möjligt att snabbare fastställa betalningsprogrammet.

Bestämmelser om förutsättningarna enligt **artikel 20.2** finns i huvudsak i 4 § i skuldsaneringslagen. Enligt 34 § 1 mom. ska de medel som inflyter vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet användas för betalning av vanliga skulder under de förutsättningar som nämns i momentet. Dessutom beaktas borgenärernas rättmätiga intressen i 5 § i skuldsaneringslagen, enligt vilken gäldenären för betalning av sina skulder ska använda alla de inkomster som han inte behöver för sina oundgängliga levnadskostnader och för de utgifter som uppkommer till följd av underhållsskyldighet. Borgenärernas intressen har också beaktats i 25 § 3 mom., enligt vilket det på gäldenärens skuld ska tillämpas den metod som är lindrigast med tanke på borgenären. Den gällande lagstiftningen motsvarar artikel 20.2.

Enligt **skäl 74** bör medlemsstaterna kunna föreskriva en möjlighet att anpassa insolventa entreprenörers återbetalningsskyldigheter om deras ekonomiska situation förändras avsevärt, oavsett om den förbättras eller försämras. Enligt **skäl 80** bör medlemsstaterna kunna föreskriva att fördelarna med en fullständig avskrivning kan upphävas om till exempel gäldenärens ekonomiska situation förbättras avsevärt på grund av en oväntad händelse eller till följd av en lotterivinst, ett arv eller en gåva. Inget bör hindra medlemsstaterna från att föreskriva ytterligare avvikelser under väldefinierade omständigheter och när det är vederbörligen motiverat.

Enligt 35 a § 1 mom. i skuldsaneringslagen fastställs i betalningsprogrammet en skyldighet för gäldenären att av inkomster och tillgångar som gäldenären får under betalningsprogrammets tillämpningstid i tilläggsprestationer till sina borgenärer betala det belopp som föreskrivs i paragrafen i fråga. En tilläggsprestationsskyldighet fastställs dock inte för en gäldenär vars inkomster under tiden för betalningsprogrammet inte kan antas öka utöver det belopp som avses i 35 a § 3 mom.

Enligt 44 § 1 mom. 1 punkten i skuldsaneringslagen kan betalningsprogrammet ändras på ansökan av gäldenären eller en borgenär om till exempel gäldenärens betalningsförmåga har försämrats så väsentligt att det inte rimligen kan förutsättas att gäldenären fullgör sin betalningsskyldighet enligt betalningsprogrammet, när hänsyn tas särskilt till den tid som behövs för fullgörandet av betalningsskyldigheten under gäldenärens ändrade förhållanden, eller om andra förhållanden som är av betydelse för skuldsaneringen har förändrats väsentligt efter det att programmet har fastställts.

Med stöd av det som framförs i skälen 74 och 80 tillåts bestämmelserna om tilläggsprestationer och ändring av betalningsprogrammet i 35 a och 44 § i skuldsaneringslagen. Dessutom stöds bestämmelserna av artikel 20.2, som på det sätt som konstateras ovan förutsätter att företagarens personliga situation och borgenärernas intressen beaktas vid fastställandet av återbetalningsskyldigheten.

Enligt **artikel 20.3** ska medlemsstaterna säkerställa att entreprenörer vars skulder har avskrivits har tillgång till relevant och aktuell information om befintliga nationella ramverk för företagsstöd för entreprenörer samt att de kan utnyttja sådana ramverk. I arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 22) räknas det upp i vilka olika källor informationen finns tillgänglig.

Artikel 21. Skuldavskrivningsperiod.

Enligt artikel 21.1 ska medlemsstaterna säkerställa att den period efter vilken insolventa entreprenörers skulder kan avskrivas fullständigt är högst tre år räknat senast från och med dagen för antingen,

- a) i fråga om ett förfarande som omfattar en betalningsplan, en rättslig eller administrativ myndighets beslut att fastställa planen eller påbörjandet av planens genomförande, eller

- b) i fråga om alla andra förfaranden, den rättsliga eller administrativa myndighetens beslut att inleda förfarandet eller upprättandet av entreprenörens insolvensbo.

Enligt **skäl 75** bör skuldavskrivning vara tillgänglig i förfaranden som omfattar en betalningsplan, en realisering av tillgångar eller en kombination av dessa. Vid genomförandet av dessa regler bör medlemsstaterna kunna välja fritt bland dessa alternativ. Om mer än ett förfarande som leder till skuldavskrivning är tillgängligt enligt nationell rätt bör medlemsstaterna säkerställa att åtminstone ett av dessa förfaranden ger insolventa entreprenörer möjlighet till fullständig skuldavskrivning inom en period på högst tre år. Vid förfaranden som består av en kombination av en realisering av tillgångar och en betalningsplan bör avskrivningsperioden börja löpa senast den dag då betalningsplanen fastställs av en domstol eller börjar genomföras, till exempel från och med den första avbetalningen enligt planen, men den kan också börja löpa tidigare, till exempel när ett beslut om att inleda förfarandet fattas.

Enligt 30 § 2 mom. i skuldsaneringslagen ska i fråga om vanliga skulder innehållet i skuldsanereringen och betalningsprogrammet bestämmas så att betalningsprogrammet är i kraft tre år, om inte något annat följer av 31 a §. Enligt 40 § 1 mom. i skuldsaneringslagen bestäms villkoren för de skulder som omfattas av skuldsanereringen och andra i betalningsprogrammet reglerade rättsförhållanden enligt programmet när betalningsprogrammet har fastställts. När betalningsprogrammets tillämpningstid beräknas beaktas inte tiden före fastställandet av betalningsprogrammet.

Den tidsfrist på tre år som anges i 30 § 2 mom. i skuldsaneringslagen motsvarar den tidsfrist på tre år som anges i artikel 21.1 a och som enligt skäl 75 kan beräknas från det att betalningsprogrammet har fastställts eller den första avbetalningen gjorts till borgenärerna.

I 31 a § 1 mom. i skuldsaneringslagen konstateras det att om borgenären är en privatperson, kan betalningsprogrammet på hans eller hennes yrkande förordnas att vara i kraft högst två år efter det att betalningsprogrammet har slutförts i fråga om andra vanliga skulder. Om gäldenären behåller sin ägarbostad, kan det bestämmas att två års tiden börjar från en senare tidpunkt än då betalningsprogrammet slutfördes i fråga om vanliga skulder. Förutsättningen för att fortsätta programmet är att en förlängning kan anses vara skälig med beaktande av grunden för och beloppet av den fordran som den privata borgenären har, hans eller hennes ekonomiska ställning och gäldenärens omständigheter.

Enligt **artikel 23.2 f** får medlemsstaterna med avvikelse från artiklarna 20–22 behålla eller införa bestämmelser som föreskriver längre perioder för att erhålla fullständig skuldavskrivning, exempelvis om det behövs ett undantag för att säkerställa jämvikten mellan gäldenärens rättigheter och en eller flera borgenärs rättigheter. Enligt **artikel 23.3 b** får medlemsstaterna med avvikelse från artikel 21 föreskriva längre skuldavskrivningsperioder i fall där den insolventa entreprenörens, och i förekommande fall dennes familjs, stadigvarande bostad inte realiserar.

Artiklarna 23.2 f och 23.3 b tillåter en förlängning av betalningsprogrammets tillämpningstid i enlighet med 31 a § 1 mom. i skuldsaneringslagen.

Enligt 30 § 3 mom. i skuldsaneringslagen ska en gäldenär som har en ägarbostad betala sina vanliga skulder till minst det belopp som avses i 32 §. Om gäldenären behåller sin ägarbostad kan betalningsprogrammet vara i kraft en längre tid än tre år. Betalningsprogrammet får dock inte vara i kraft mer än tio år i fråga om vanliga skulder.

Artikel 23.3 b tillåter en förlängning av betalningsprogrammets tillämpningstid i enlighet med 30 § 3 mom. i skuldsaneringslagen.

I 30 § 4 mom. i skuldsaneringslagen föreskrivs det att om gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet i betalningsprogrammet ska betalningsprogrammet vara i kraft fem år, om inte något annat följer av 31 a §. När betalningsskyldigheten har avlyfts i sin helhet kan betalningsprogrammet dock vara i kraft en kortare tid än fem år, om gäldenären permanent saknar betalningsmån på grund av sjukdom eller ålder eller av någon annan motsvarande orsak.

Enligt **artikel 23.2** får medlemsstaterna med avvikelse från artiklarna 20–22, behålla eller införa bestämmelser som föreskriver längre perioder för att erhålla fullständig skuldavskrivning under vissa väldefinierade omständigheter och om sådana avvikelser är vederbörligen motiverade.

Enligt **skäl 78** är en fullständig skuldavskrivning eller näringsförbud som löper ut efter en period på högst tre år inte lämpligt under alla omständigheter, och det kan därför vara nödvändigt att införa avvikelser från denna regel om de är vederbörligen motiverade av skäl som fastställts i nationell rätt. Sådana avvikelser bör till exempel införas om gäldenären är ohederlig eller har handlat i ond tro.

Ett betalningsprogram som är i kraft fem år innebär att gäldenärens ekonomiska situation kan bedömas för en något längre tid. I enlighet med sin skyldighet att medverka ska gäldenären sträva efter att upprätthålla sin betalningsförmåga och vidta sådana åtgärder för att förbättra sin betalningsförmåga som skäligen kan förutsättas av honom eller henne. Också en del av de gäldenärer som har fått ett nollprogram betalar tilläggsprestationer (RP 52/2010 rd s. 8). Upphävande av betalningsskyldigheten nämns dock inte i exempelförteckningen i artikel 23.2 som en situation där betalningsprogrammets tillämpningstid kan förlängas. Även om förteckningen inte är avsedd att vara uttömmande är tanken bakom bestämmelsen utifrån direktivets ingress och de exempel som nämns i artikel 23.2 att en avvikelse åtminstone i regel ska hänföra sig till gäldenärens klandervärda förfarande.

Syftet med direktivet är att garantera insolventa men ärliga företagare en möjlighet att få sina skulder avskrivna och göra en nystart efter det att ett betalningsprogram på högst tre år har genomförts. En bestämmelse med stöd av vilken ett betalningsprogram förlängs endast av den anledningen att företagarens betalningsförmåga inte möjliggör amorteringar på skulderna under tiden för programmet verkar lämpa sig dåligt med tanke på direktivet. En ärlig företagare som befriats från betalningsskyldigheten i sin helhet bör när programmet avslutas kunna befrias från skuldansvar i princip på samma villkor som en företagare vars betalningsförmåga är tillräcklig för att betala amorteringarna. En förlängning av betalningsprogrammets tillämpningstid på grund av att betalningsskyldigheten har avlyfts strider mot direktivets mål. Bestämmelsen i 30 § 4 mom. i skuldsaneringslagen bör ändras till denna del.

Med tanke på den allmänna betalningsmoralen kan det anses vara viktigt att bestämmelsen i 30 § 4 mom. i skuldsaneringslagen om betalningsprogram som är i kraft fem år fortfarande tillämpas till exempel i sådana situationer där gäldenären beviljas skuldsanering av vägande skäl trots klandervärt förfarande. Enligt 10 a § i lagen om skuldsanering kan skuldsanering beviljas trots ett hinder enligt 10 § om det finns vägande skäl att göra det, särskilt med hänsyn till gäldenärens åtgärder för betalning av sina skulder, den tid som har förflutit sedan gäldenären skuldsatte sig och gäldenärens övriga förhållanden samt skuldsaneringens betydelse för gäldenären och borgenärerna. Om gäldenärens betalningsskyldighet har beviljats med stöd av 10 a §, är betalningsprogrammets tillämpningstid fem år med stöd av 30 § 4 mom. i skuldsaneringslagen.

Medlemsstaterna har med stöd av **artiklarna 23.1 och 23.2** en skyldighet eller möjlighet att med avvikelse från artiklarna 20–22 bibehålla eller införa bestämmelser som hindrar eller be-

gränsar möjligheten till skuldavskrivning, återkallar möjligheten till skuldavskrivning eller föreskriver längre perioder för att erhålla fullständig skuldavskrivning eller förbud mot näringsverksamhet.

I 10 § i skuldsaneringslagen föreskrivs det om de grunder på vilka skuldsanering inte kan beviljas på det sätt som avses i artiklarna 23.1 och 23.2. I 10 a § finns det dock en bestämmelse enligt vilken skuldsanering kan beviljas trots en hindersgrund. Direktivet tillåter att betalningsprogrammet förlängs till fem år i dessa fall, förutsatt att hindersgrunderna enligt 10 § i skuldsaneringslagen är tillåtna enligt direktivet.

Enligt 70 § 2 mom. i skuldsaneringslagen ska gäldenären av utredarens fordran betala ett belopp som motsvarar gäldenärens betalningsmån under högst fyra månader efter det att betalningsprogrammet har fastställts eller ändrats. Om 45 a § tillämpas på gäldenären, ska gäldenären av utredarens fordran dock betala ett belopp som motsvarar gäldenärens betalningsmån under högst sex månader efter det att betalningsprogrammet har fastställts eller ändrats. Enligt 30 § 5 mom. i skuldsaneringslagen förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med fyra månader, om gäldenären med stöd av 70 § ska betala utredarens fordran. Betalningsprogrammets tillämpningstid förlängs dock med sex månader, om skulder som hänför sig till gäldenärens näringsverksamhet saneras med stöd av 45 a §. Om gäldenärens andel av utredarens fordran inflyter av hans eller hennes betalningsmån efter det att betalningsprogrammet fastställdes under en kortare tid än vad som nämns ovan, förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med endast denna tid.

Enligt sista meningen i 70 § 2 mom. i skuldsaneringslagen kan den andel av utredarens fordran som gäldenären ska betala tas av de medel som influtit till gäldenären efter det att skuldsaneringen inleddes. Möjligheten att till betalning av utredarens fordran använda de medel som influtit till gäldenären under tiden för förfarandet har ansetts ändamålsenlig. Bestämmelsen har ansetts minska utredarens kreditrisk och främja möjligheten för utredaren att klara av olika kostnader, såsom mervärdesskatt, innan betalningsprogrammet fastställs. Som betalning kan också användas de medel som under tiden för förfarandet har influtit till utmätningsmannen genom utmätning av gäldenärens inkomster (LaUB 19/1996 rd s. 8, Koskelo – Lehtimäki, Yksityishenkilön velkajärjestely, 1997 s. 383).

Lagutskottet har vid behandlingen av ändringarna av 30 § 5 mom. och 70 § 2 mom. ansett att betalning av utredarens fordran ur de medel som influtit under tiden för förfarandet inte får minska borgenärernas utdelningskvoter. Betalningsprogrammets tillämpningstid förlängs således med stöd av 30 § 5 mom. med fyra månader även i de fall då gäldenärens andel av utredarens arvode har betalats innan programmet fastställdes (LaUB 19/1996 rd, s. 6). Med den utdelning som tillkommer borgenärerna har man i detta sammanhang uppenbarligen avsett den kalkylmässiga betalningsmån som sparats in under förfarandetiden. En förlängning av betalningsprogrammet till borgenärernas fördel är en ”kompensation” för de medel som de annars har rätt till (se Koskelo – Lehtimäki 1997, s. 383, fotnot 39).

Utöver 70 § 2 mom. innehåller skuldsaneringslagen inga uttryckliga bestämmelser om hur man ska förfara i fråga om medel som influtit under förfarandetiden efter det att skuldsaneringen inleddes. Lagutskottets ovan beskrivna ställningstagande baserar sig på en vedertagen tolkning av innehållet i gäldenärens skyldighet att medverka enligt 7 § i skuldsaneringslagen. I motiveringen till paragrafen i fråga har det ansetts klart att gäldenären trots betalningsförbudet ska bevara de medel som sparats in efter de utgifter som betalats med stöd av 12 § 2 mom. på ett ändamålsenligt sätt, i allmänhet på sitt bankkonto (RP 183/1992 rd, s. 46, Koskelo – Lehtimäki 1997, s. 144). På basis av gäldenärens skyldighet att medverka har man också i rättspraxis an-

tagit den ståndpunkten att den kalkylmässiga betalningsmån som sparats in under förfarandetiden ska redovisas till borgenärerna (se till exempel Helsingfors hovrätt 6.7.1994 nr 3229 S 94/746, Vasa hovrätt 26.5.1995 nr 766 S 95/198, Östra Finlands hovrätt 28.11.1995 nr 1611, Östra Finlands hovrätt 23.9.2013 nr 726 S 13/148). I betalningsprogrammet ingår i praktiken betalningsmånen under förfarandetiden och i allmänhet bestäms det att medel som influtit under förfarandetiden ska redovisas på en gång efter det att betalningsprogrammet har fastställts. Detta förfarande tillämpas i allmänhet också i det fall att den kalkylmässiga betalningsmån som sparats in i praktiken inte längre står till gäldenärens förfogande.

Utifrån **artikel 23.2 e** kan den skuldavskrivningsperiod som i regel är tre år förlängas i det fall att kostnaderna för förfarandet inte är täckta. Enligt **artikel 23.4 f** får medlemsstaterna föreskriva en längre skuldavskrivningsperiod till exempel avseende skulder som härrör från skyldigheten att betala kostnaderna för det förfarande som leder till en skuldavskrivning. I **skäl 80** klargörs det att en avvikelse kan vara motiverad när kostnaderna för det förfarande som leder till skuldavskrivning, inklusive avgifterna till rättsliga och administrativa myndigheter och arvoden till förvaltare, inte täcks.

Artiklarna 23.2 e och 23.4 f tillåter en förlängning av betalningsprogrammets tillämpningstid i enlighet med 30 § 5 mom. i skuldsaneringslagen om gäldenären med stöd av 70 § i skuldsaneringslagen ska betala utredarens fordran. Direktivets undantagsbestämmelser verkar däremot inte tillåta motsvarande förlängning när utredarens fordran har betalats med medel som influtit under förfarandetiden och borgenärerna därför gottgörs genom en längre tillämpningstid för betalningsprogrammet.

Direktivet förutsätter dessutom ändringar i ovan beskrivna praxis enligt vilken den betalningsmån som influtit under förfarandet i allmänhet alltid redovisas till borgenärerna på basis av gäldenärens skyldighet att medverka. Praxisen bör sannolikt tolkas så att betalningsprogrammet då i praktiken är i kraft längre än tre år. Enligt denna tolkning verkar praxisen strida mot direktivet. Nuvarande praxis kan dessutom anses problematisk med tanke på likabehandlingen av gäldenärerna, eftersom det att medel som influtit under förfarandetiden ska redovisas till borgenärerna i praktiken innebär att betalningsprogrammet är i kraft längre än tre år och således att betalningsskyldigheten blir tyngre i synnerhet för de gäldenärer vilkas ansökan om skuldsanering inte innehåller ett förslag till betalningsprogram. Gäldenären kan inte nödvändigtvis själv påverka denna omständighet, eftersom ekonomi- och skuldrådgivningens tillvägagångssätt och resurser avgör om till exempel ett komplext förslag till betalningsprogram utarbetas i samband med utarbetandet av ansökan eller om det ges i uppdrag till utredaren.

Av dessa orsaker föreslås det i propositionen att gäldenären i fortsättningen inte ska vara skyldig att redovisa betalningsmån som influtit under förfarandetiden till borgenärerna. Vid beredningen har man också granskat det alternativet att förfarandetiden beaktas som en del av betalningsprogrammets tillämpningstid i det fall att medel som influtit under förfarandetiden redovisas till borgenärerna med stöd av skyldigheten att medverka. Ett problem med denna modell är dock att beaktandet av förfarandetiden i betalningsprogrammets tillämpningstid i praktiken kan försvåra utarbetandet av programmet, eftersom förfarandetidens slutliga längd ännu är okänd när programmet utarbetas.

Enligt 26 § 1 mom. i skuldsaneringslagen kan beträffande en säkerhetsskuld endast de åtgärder som nämns i 25 § 1 mom. 1-3 punkten och 25 § 2 mom. vidtas. Till betalning förfallen dröjsmålsränta på en säkerhetsskuld kan också minskas eller avlyftas i sin helhet. Då 25 § 1 mom. 2 punkten tillämpas på en säkerhetsskuld ska för de kreditkostnader vilkas betalning uppskjutits erläggas en sådan ränta som tryggar deras nuvärde. När kreditkostnaderna nedsätts med

stöd av 25 § 1 mom. 3 punkten ska dessutom beaktas den återstående kredittidens längd så att minskningen av kreditkostnaderna är proportionellt desto mindre ju längre nämnda tid är.

Enligt **artikel 23.4 a** får medlemsstaterna utesluta skulder med säkerhet från skuldavskrivning eller begränsa tillgången till skuldavskrivning eller föreskriva en längre skuldavskrivningsperiod för dem. I skäl 81 konstateras det att om det enligt nationell rätt finns ett vederbörligen motiverat skäl kan det vara lämpligt att begränsa möjligheten till skuldavskrivning för vissa skuldkategorier. Det bör endast vara möjligt för medlemsstaterna att undanta skulder med säkerhet från skulder som kan avskrivas upp till säkerhetens värde enligt nationell rätt, medan resten av skulden bör behandlas som skuld utan säkerhet.

Artikel 23.4 a möjliggör bestämmelsen enligt 26 § 1 mom. i skuldsaneringslagen.

I 29 § 1 mom. i skuldsaneringslagen konstateras det att om gäldenären har en skuld för vilken egendom som ingår i hans bastrygghet utgör säkerhet, ska av gäldenärens betalningsmån först reserveras den del som behövs för en sådan skuld. Denna säkerhetsskulddandel ska fastställas till ett sådant belopp att åtminstone nuvärdet av säkerhetsskulden blir betalt inom en skälig tid. Utan särskilda skäl får denna tid inte vara väsentligt längre än den återstående ursprungliga kredittiden för skulden.

Enligt **artikel 23.4 a** får medlemsstaterna utesluta skulder med säkerhet från skuldavskrivning eller begränsa tillgången till skuldavskrivning eller föreskriva en längre skuldavskrivningsperiod för dem.

Artikel 23.4 a möjliggör bestämmelsen enligt 29 § 1 mom. i skuldsaneringslagen.

Enligt **artikel 21.2 första stycket** ska medlemsstaterna säkerställa att insolventa entreprenörer som har fullgjort sina skyldigheter, om sådana skyldigheter föreligger enligt nationell rätt, ska få sina skulder avskrivna när skuldavskrivningsperioden löper ut utan att de behöver ansöka till en rättslig eller administrativ myndighet om att inleda ett förfarande utöver de förfaranden som avses i punkt 1.

Enligt **artikel 21.2 andra stycket** får medlemsstaterna utan att det påverkar tillämpningen av första stycket behålla eller införa bestämmelser som tillåter att den rättsliga eller administrativa myndigheten kontrollerar om entreprenörerna har fullgjort sina skyldigheter för att erhålla skuldavskrivning.

I 40 § 1 mom. i skuldsaneringslagen konstateras det att när betalningsprogrammet har fastställts bestäms villkoren för de skulder som omfattas av skuldsaneringen och andra i betalningsprogrammet reglerade rättsförhållanden enligt programmet. Således efterskänks de av gäldenärens återstående skulder som det inte har bestämts att ska betalas enligt betalningsprogrammet. Gäldenären befrias från skulderna i fråga utan särskild ansökan.

Vad som föreskrivs i 40 § 1 mom. i skuldsaneringslagen överensstämmer med artikel 21.2 och således finns det inget behov av att ändra lagstiftningen.

Enligt **artikel 21.3** får medlemsstaterna föreskriva att en fullständig skuldavskrivning inte får innebära hinder mot att ett insolvensförfarande fortsätter som medför realisering och utdelning av en entreprenörs tillgångar som ingick i den entreprenörens insolvensbo på dagen för utgången av skuldavskrivningsperioden.

Bestämmelsen i punkt 3 gäller enligt sin ordalydelse närmast sådana insolvensförfaranden som avses i punkt 1 b och som grundar sig på realisering av egendom. Bestämmelsen är också frivillig för medlemsstaterna.

Enligt 20 § 3 mom. i skuldsaneringslagen kan en ansökan om skuldsanering av en gäldenär i konkurs inte tas upp till prövning förrän boförteckningen har fastställts i konkursen. Då har man vid konkursen fått tillräcklig klarhet om vilka av gäldenärens tillgångar som omfattas av konkursverkställigheten och konkursen medför inget hinder att behandla gäldenärens skuldsaneringsansökan (RP 98/2002 rd s. 48). Av de orsaker som anges nedan föreslås det att denna bestämmelse upphävs.

Konkursförfarandet kan med stöd av både den gällande och den föreslagna lagstiftningen fortsätta ännu dagen för utgången av skuldavskrivningsperioden, om gäldenären har ansökt om skuldsanering efter konkursens början. Detta är tillåtet enligt artikel 21.3.

Artikel 22. Näringsförbudsperiod.

Enligt **artikel 22.1** ska medlemsstaterna säkerställa att om en insolvent entreprenör erhåller skuldavskrivning i enlighet med detta direktiv, ska varje förbud mot att starta och driva en näringsverksamhet, en affärsverksamhet, ett hantverk eller ett yrke enbart på grund av att entreprenören är insolvent upphöra att ha verkan senast vid skuldavskrivningsperiodens utgång.

Enligt **artikel 22.2** ska medlemsstaterna, efter utgången av den period som går åt till skuldavskrivning, se till att de näringsförbud som avses i punkt 1 upphör att gälla utan att det är nödvändigt att begära att en brottsbekämpande eller administrativ myndighet inleder ett förfarande utöver de förfaranden som avses i artikel 21.1.

Dessutom innehåller artiklarna 23.5 och 23.6 avvikelser från och begränsningar av tillämpningsområdet för artikel 22.

Den gällande lagstiftningen innehåller olika bestämmelser och begränsningar som kan tolkas som näringsförbud. Dessa beskrivs närmare i arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 30–35). De nuvarande bestämmelser och förfaranden som kan tolkas som näringsförbud strider inte mot direktivet, och således föreslås i denna proposition inga ändringar som gäller dem.

Artikel 23. Avvikelser.

Avvikelser i förhållande till allmänna hinder för skuldsanering

Om inte något annat följer av 10 a §, kan skuldsanering enligt 10 § i skuldsaneringslagen inte beviljas, om

- 1) gäldenären har påförts betalningsskyldighet på grundval av ett brott och det inte kan anses motiverat att bevilja skuldsanering med beaktande av skuldens belopp, brottets art, den skadelidandes ställning och övriga omständigheter
- 2) gäldenären som misstänkt är föremål för förundersökning för ett brott eller åtalad för ett brott eller honom eller henne har tillskrivits ett brott och han eller hon kan påföras betalningsskyldighet på grund av brottet och det inte kan anses motiverat att bevilja skuldsanering med beaktande av skuldens belopp, brottets art, den skadelidandes ställning och övriga omständigheter.

Enligt **artikel 23.2** får medlemsstaterna med avvikelse från artiklarna 20–22 behålla eller införa bestämmelser som hindrar eller begränsar tillgången till skuldavskrivning eller återkallar möjligheten till skuldavskrivning eller föreskriver längre perioder för att erhålla fullständig skuldavskrivning eller längre näringsförbudsperioder under vissa väldefinierade omständigheter och om sådana avvikelser är vederbörligen motiverade.

Enligt **artikel 23.4** får medlemsstaterna utesluta vissa skuldkategorier från skuldavskrivning eller begränsa tillgången till skuldavskrivning eller föreskriva en längre skuldavskrivningsperiod om sådan uteslutning, begränsning eller längre period är vederbörligen motiverad. I artikel 23.4 b nämns uttryckligen som exempel skulder som härrör från eller har anknytning till straffrättsliga påföljder.

De förfaranden som avses i 10 § 1 och 2 punkten i skuldsaneringslagen visar sådan klandervärdhet i gäldenärens verksamhet som inte kan anses godtagbar från allmän synpunkt och med tanke på upprätthållandet av den allmänna samhällsmoralen ska skuldsanering i allmänhet inte beviljas för sådana skulder. Att gäldenären gjort sig skyldig till ett brott utgör inget hinder för skuldsanering, om gäldenären inte har skuld till följd av brottet eller om gäldenären har klarat av att betala skulden åtminstone till en så stor del att den återstående skulden inte ensam kan utgöra ett hinder för skuldsanering. Särskilt vid sanering av skulder som anknyter till företagsverksamhet kan det framkomma fall när gäldenären har skulder till följd av brott, men deras andel av gäldenärens samtliga skulder inte är stor. Om det i den verksamhet som gäldenären har bedrivit och i skuldsättningen i samband med den inte ingår sådan klandervärdhet som avses i fråga om de övriga hindersgrunderna, kan beviljande av skuldsanering i vissa fall vara motiverat trots att skulderna till följd av brott kan vara stora till sitt belopp. Däremot kan till exempel brott mot en annan persons liv och hälsa eller sexualbrott ur allmän synvinkel anses så klandervärda, att man inte heller med beaktande av den skadelidandes ställning kan anse det motiverat att bevilja skuldsanering för reglering av de ersättningar som ska betalas på basis av dessa brott, även om ersättningsbeloppet inte skulle vara stort (RP 180/1996 rd, s. 22 och 35).

Som grund för avvikelse nämns inte särskilt i **artikel 23.4** den situationen där gäldenären ännu bara är föremål för förundersökning eller åtalad för ett brott på grund av vilket betalningsskyldighet kan påföras eller där gäldenären redan har dömts för ett brott men frågan om betalningsskyldighet ännu inte har avgjorts. Å andra sidan är förteckningen i punkt 4 inte avsedd att vara uttömmande. Med stöd av vad som anförs ovan är också bestämmelsen i 10 § 2 punkten motiverad med tanke på upprätthållandet av den allmänna samhällsmoralen. I synnerhet när det handlar om ohederlighet från gäldenärens sida eller något annat gäldenärsbrott kan skuldsanering i allmänhet inte beviljas förrän brottmålet och betalningsskyldigheten till följd av det har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut. Att en förundersökning är aktuell eller att gäldenären åtalas medför dock inte något hinder för en skuldsanering, om det misstänkta brottet inte kan leda till betalningsskyldighet eller om det redan på förhand är uppenbart att den helhetsbedömning som krävs enligt bestämmelsen kommer att resultera i att skuldsanering beviljas (RP 83/2014 rd s. 53). I praktiken har den hindersgrund som anges i 10 § 2 punkten tillämpats ganska sällan. Om en ansökan om skuldsanering har avslagits med stöd av 2 punkten och åtal som väckts mot gäldenären förkastats eller skadestånd inte döms ut, kan gäldenären på nytt ansöka om skuldsanering efter det att brottmålet har vunnit laga kraft.

Grunderna för hinder enligt 10 § 1 och 2 punkten i skuldsaneringslagen begränsar sig till vissa väldefinierade omständigheter och är vederbörligen motiverade. Tillämpligheten av grunderna för hinder ska basera sig på en helhetsprövning. Dessa grunder kan anses vara sådana avvikelser som är tillåtna enligt artiklarna 23.2 och 23.4.

- 3) skuld som kan anses betydande har uppkommit i näringsverksamhet i vilken har förfarit grovt otillbörligt mot borgenärerna eller i vilken väsentligen har försummats lagstadgade skyldigheter av någon annan orsak än insolvens eller vilken huvudsakligen har varit av spekulationsnatur

Med grovt otillbörligt förfarande i näringsverksamhet avses bland annat sådan verksamhet på basis av vilken gäldenären kan meddelas eller kunde ha meddelats näringsförbud. Ett tecken på att gäldenärens verksamhet är otillbörlig är också att borgenärernas rätt äventyras genom förfaranden som strider mot lag eller god affärssed. När en företagare under en lång tid betalar av på sina övriga skulder men systematiskt låter bli att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter kan det i allmänhet inte vara fråga om försummelse på grundval av insolvens. Realisering av en normal företagarrisk och i och med det försummelse av lagstadgade skyldigheter ska däremot inte som enda faktor kunna utesluta skuldsanering (RP 83/2014 rd, s. 53).

- 4) gäldenären på grund av befintliga eller förväntade ekonomiska svårigheter på ett otillbörligt sätt har försvagat sin ekonomiska ställning eller gynnat någon borgenär eller i övrigt ordnat sin ekonomiska ställning i syfte att skada sina borgenärer, eller om det föreligger sannolika skäl att misstänka att gäldenären har förfarit på detta sätt

Gäldenärens åtgärder som kan kränka borgenärernas intressen kan vara olika slag av egendomsöverföringar eller arrangemang som företagits med hjälp av bulvaner och vilkas avsikt är att trygga att gäldenärens levnadsstandard hålls på en hög nivå och att minimera betalningsprestationerna till borgenärerna (RP 180/1996 rd, s. 23).

- 5) gäldenären i samband med utsökning har dragit sig undan, undanhållit inkomster eller tillgångar eller lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter om dem
- 6) gäldenären uppsåtligen lämnat borgenär felaktiga eller vilseledande uppgifter om sin ekonomiska ställning och dessa på ett väsentligt sätt har inverkat på att kredit beviljats och gäldenärens handlande med beaktande av kreditens belopp och de övriga omständigheterna kan betraktas som synnerligen klandervärt

Det kan vara fråga om upplysningar om gäldenärens betalningsförmåga såsom uppgifter om inkomster, arbetsförhållande eller förmögenhet eller uppgifter om krediter och förbindelser som gäldenären har från tidigare. De felaktiga eller vilseledande uppgifterna ska ha inverkat väsentligt på hur krediten beviljats, alltså närmast så att kreditgivaren inte om han känt till den verkliga situationen överhuvudtaget skulle ha beviljat kredit eller skulle ha beviljat en avsevärt mindre kredit. Gäldenärens handlande är i allmänhet inte särskilt klandervärt om kreditbeloppet är obetydligt. Gäldenärens ekonomiska situation då han ansöker om kredit kan ha betydelse liksom det ändamål för vilket krediten upptas (RP 183/1992 rd, s. 54).

Enligt **artikel 23.1** ska medlemsstaterna med avvikelse från artiklarna 20–22 behålla eller införa bestämmelser som hindrar eller begränsar tillgången till skuldavskrivning eller återkallar möjligheten till skuldavskrivning eller föreskriver längre perioder för att erhålla fullständig skuldavskrivning eller längre näringsförbudsperioder om den insolventa entreprenören agerade ohederligt eller i ond tro enligt nationell rätt gentemot borgenärerna eller andra intressenter när denne blev skuldsatt, under insolvensförfarandet eller när skulden betalades, utan att detta påverkar tillämpningen av nationella bestämmelser om bevisbörla. Enligt skäl 79 kan de rättsliga eller administrativa myndigheterna när de fastställer huruvida en entreprenör har varit ohederlig beakta omständigheter såsom skuldens art och omfattning, vid vilken tidpunkt skulden uppstod, vilka ansträngningar entreprenören har gjort för att betala skulden och uppfylla rättsliga skyldigheter, inbegripet offentliga tillståndskrav och kravet på korrekt bokföring, handlingar från

entreprenörens sida i syfte att hindra åtgärder från borgenärers sida, uppfyllande av skyldigheter när det råder sannolikhet för insolvens som åligger entreprenörer som är företagsledare samt efterlevnad av konkurrens- och arbetsrätt på unionsnivå och nationell nivå.

Till skillnad från de övriga bestämmelserna i artikel 23 är artikel 23.1 tvingande. Utifrån den breda ordalydelsen gäller bestämmelsen situationer där företagaren agerar ohederligt eller i ond tro gentemot borgenärerna eller andra intressenter. Utifrån ingressen kan många olika omständigheter beaktas vid bedömningen av företagarens förfarande. Av ingressen torde man kunna dra den slutsatsen att vid bedömningen av om gäldenären agerat ohederligt och i ond tro bör man i synnerhet beakta de åtgärder som gäldenären vidtagit när denne blev skuldsatt. De situationer som utgör undantag bestäms enligt nationell rätt och de kan således vara noggrant definierade på samma sätt som grunderna för hinder i skuldsaneringslagen. De grunder för hinder som anges i 10 § 3–6 punkten i skuldsaneringslagen motsvarar direktivets krav på att tillgång till skuldsanering ska hindras i vissa situationer som är till skada för borgenärerna.

- 7) det med beaktande av grunden för skulderna och omständigheterna vid deras uppkomst, gäldenärens sätt att sköta sin ekonomi eller andra omständigheter kan dras slutsatsen att det är sannolikt att gäldenärens skuldsättning är avsiktlig med inriktning på en skuldsanering eller de åtgärder som lett till gäldenärens skuldsättning bedömda som en helhet kan betraktas som likgiltiga och oansvariga med hänsyn till gäldenärens ålder, ställning och övriga omständigheter samt till huruvida kreditgivarna har handlat ansvarsfullt

Skuldsättning som är avsiktlig med inriktning på en skuldsanering kan jämföras med sådan skuldsättning som avses i artikel 23.1, det vill säga entreprenören har agerat ohederligt eller i ond tro. Det kan också vara fråga om otillbörliga ansökningar om skuldavskrivning i enlighet med artikel 23.2 c. Den grund för hinder som baserar sig på skuldsättning som är avsiktlig med inriktning på en skuldsanering kan anses vara tillåten enligt artikel 23.

Bedömningen av om skuldsättningen orsakats av likgiltighet och oansvarighet ska vara övergripande. En viktig fråga vid bedömningen är hur gäldenären har förhållit sig till återbetalningen av skulderna. En ringaktande eller nonchalant attityd till återbetalning av krediterna vittnar om likgiltig och oansvarig skuldsättning. När en kredit har använts för att tillgodose direkta grundläggande behov, såsom kost eller boende, ska skuldsättningen i allmänhet inte kunna betraktas som likgiltig eller oansvarig. Gäldenären kan också i övrigt ha tvingats leva under svåra omständigheter och skuldsätta sig till exempel för att tillgodose barns motiverade behov, varvid man ibland kan skönja ursäktliga och humana orsaker till skuldsättningen. Det väsentliga är vad krediten har använts till, medan den typ av kredit som använts inte har motsvarande betydelse (RP 83/2014 rd, s. 54).

Misslyckad företagsverksamhet och betydande skulder från verksamheten som företagaren ska svara för är inte i sig tecken på att företagarens skuldsättning är klandervärd. Vid bedömningen av om skuldsättning som uppkommit i näringsverksamhet är klandervärd är det i rättspraxis fästs uppmärksamhet bland annat vid om skuldfinansieringen har varit förenlig med affärsverksamhetens art eller branschen, om skuldsättningen har varit för stor i förhållande till verksamhetens omfattning eller de förväntningar som med fog ställts på den och om en avsevärd ny skuld har upptagits efter det att verksamheten har blivit olönsam eller efter det att verksamheten har avslutats (HD 1998:71 och HD 2001:99).

I rättslitteraturen (Koskelo–Lehtimäki 1997 s. 89) har det framförts att skuldsättning i näringsverksamhet kan betraktas som klandervärd på motsvarande grunder som skuldsättning i privat-hushåll. En viktig bedömningsgrund utöver kreditens användningsändamål är även då huruvida företaget har haft möjligheter att klara av skulden med beaktande av gällande ansvar. Att ett

företag upptar skuld när det varit insolvent eller att det annars har varit möjligt att förutse verksamhetens olönsamhet på längre sikt kan i allmänhet betraktas som klandervärt. Graden av erfarenhet hos en gäldenär som bedrivit näringsverksamhet har betydelse vid den helhetsbedömning som ska göras av skuldsättningen. I samtliga fall måste man beakta att företagsverksamhet förutsätter kredittagning och att verksamheten alltid är förenad med en ekonomisk risk.

Också ansvarsfullheten i kreditgivarnas verksamhet ska alltid bedömas som en helhet inom ramen för relationen mellan kreditmarknaden och gäldenärerna. När en näringsidkare söker banklån för sin verksamhet tillämpas i fråga om bedömningen av kreditgivarens ansvar de spelregler som följs vid företagsfinansiering. Om en fysisk person däremot tar exempelvis ett snabblån för att finansiera åtaganden som hänför sig till näringsverksamhet, kan situationen i själva verket vara nära det som gäller för förhållandet mellan en konsument och en kreditgivare (RP 83/2014 rd, s. 54–55).

En hindersgrund som grundar sig på att utifrån en helhetsbedömning har skuldsättningen varit likgiltig och oansvarig motsvarar inte direkt någon sådan grund för avvikelse som nämns som exempel i artikel 23.2. Allvarligare likgiltighet och oansvarighet kan dock vara en grund som tillåts enligt artikel 23.1, om verksamheten kan betraktas som direkt ohederlig eller sviklig. Den hindersgrund som gäller likgiltig och oansvarig skuldsättning kan också anses trygga borgenärernas intressen på ett sätt som är godtagbart med tanke på direktivets syften och som tillåts enligt artikel 23.2. Ett uttryckligt omnämnande av ansvarsfullhet i kreditgivarnas verksamhet understryker att gäldenärens och borgenärernas åtgärder ska beaktas på ett jämlikt sätt.

Ett exempel på likgiltighet och oansvarighet kan vara att företagaren skuldsatt sig ytterligare under en lång tid i en situation där näringsverksamheten har blivit olönsam och företaget redan från tidigare hade djupa betalningssvårigheter. Överdriven användning av medel, försummelser eller passivitet kan vara bevis på att skuldsättningen beror på gäldenärens likgiltighet och oansvarighet. Däremot kan inte ytterligare skuldsättning under en kort tid i slutskedet av näringsverksamheten i allmänhet anses bero på likgiltighet och oansvarighet, om inte företagaren har förfarit klandervärt på något annat sätt. Mot bakgrund av vad som anförts ovan överensstämmer hindersgrundernas syften i stor utsträckning med artikel 19 i direktivet. Artikel 19 ålägger medlemsstaterna att säkerställa att företagsledare när det råder sannolikhet för insolvens tar vederbörlig hänsyn till i vart fall de intressen som företräds av borgenärer, andelsinnehavare och andra intressenter, behovet av att vidta åtgärder för att undvika insolvens och behovet av att undvika uppsåtligt eller grovt oaktsamt handlande som hotar företagets livskraft.

Skuldsättning som beror på orsaker som ligger utanför gäldenärens faktiska påverkningsmöjligheter kan inte anses vara likgiltig och oansvarig. Till exempel kan en underleverantörs eller kunds konkurs eller förändrade betalningsvillkor leda till att inkomsterna minskar eller upphör. Även förändringar på makronivå i omvärlden, bland annat en ekonomisk lågkonjunktur, kan vara en orsak till att företagarens betalningsförmåga försämrats. Exempelvis är skuldsättning som beror på hinder eller begränsningar för näringsverksamhet till följd av oförutsedda nationella eller internationella undantagssituationer inte likgiltig eller oansvarig. Inte heller kan risktagning som typiskt hänför sig till näringsverksamhet och åtgärder som hör till den normala företagarrisken betraktas som likgiltiga och oansvariga, utan tröskeln har satts högre än så. Hindersgrunden tillåter ansvarsfull och sund risktagning i näringsverksamhet för hederliga företagare och kan således inte anses strida mot direktivets mål.

Hindersgrunden enligt 10 § 7 punkten i skuldsaneringslagen ska med stöd av vad som anförts ovan anses vara tillåten enligt direktivet. Den är tillämplig endast under vissa väldefinierade omständigheter och är vederbörligen motiverad.

- 8) gäldenären har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter om sin ekonomiska ställning för att beviljas skuldsanering, försummat den i 6 § föreskrivna skyldigheten att lämna uppgifter eller den i 7 § föreskrivna skyldigheten att medverka, brutit mot det i 12 § föreskrivna betalningsförbudet och förbudet att ställa säkerhet eller annars genom sitt handlande eller sina försummelser försvårat skuldsaneringen

I artikel 23.2 b nämns som ett uttryckligt exempel på avvikelse att en insolvent entreprenör inte efterlever informations- eller samarbetskyldigheterna enligt nationell rätt eller unionsrätt. I 10 § 8 punkten i skuldsaneringslagen är det fråga om sådana skyldigheter. Dessutom uppfyller hindret på grund av överträdelse av skyldigheten att medverka skyldigheten enligt artikel 23.1 till den del det är fråga om gäldenärens ohederliga eller svikliga förfarande under insolvensförfarandet.

- 9) det finns grundad anledning att anta att gäldenären inte kommer att iaktta betalningsprogrammet

Med förväntad underlåtelse att iaktta betalningsprogrammet avses otillförlitlighet som på ett eller annat sätt har framkommit i gäldenärens verksamhet. Som sådana orsaker kan inte betraktas till exempel att gäldenären har en visstidsanställning eller osäker boendesituation. I rättslitteraturen har det ansetts att underlåtenhet att iaktta ett tidigare betalningsavtal, upprepade fängelsestraff och fängelsestraff under den senaste tiden eller fortgående och allvarliga alkoholproblem kan visa att gäldenärens förhållanden är så osäkra att det finns skäl att misstänka att betalningsprogrammet inte kommer att iakttagas (Koskelo–Lehtimäki 1997 s. 91–92). Å andra sidan har det ansetts vara för strängt att förhindra möjligheten till en ny start enbart utifrån en prognos, om en person som befinner sig i en ovan beskriven svår livssituation kan uppfylla de övriga villkoren i lagen. En sådan persons förmåga att klara av ett betalningsprogram bör tvärtom bedömas vara ganska god (Niemi Johanna – Lindfors Heidi: *Insolvenssioikeus-verkkokirjan osio V Yksityishenkilön velkajärjestely, 4. Velkajärjestelyn esteet, Noudattamisen epävarmuus, Elintavat ja tausta*).

Bland de möjliga avvikelser som anges i artikel 23 nämns inte en situation som motsvarar hindergrunden i 9 punkten. Det är oklart om bestämmelsen kan anses vara tillåten enligt direktivet. I praktiken har hindergrunden tillämpats mycket sällan och det har inte meddelats några prejudikat om den. Bestämmelsen har också sällan åberopats eventuellt bland annat på grund av problem som gäller bevisningen. En grundad anledning torde kräva mycket starka bevis på instabila förhållanden, något som en borgenär i allmänhet inte har tillgång till. Gäldenären skulle också ofta kunna lägga fram tillräckliga skäl till att de instabila förhållandena kommer att förbättras i framtiden.

Med beaktande av den ringa tillämpningen av hindergrunden kan det anses vara motiverat att avskaffa den och att det är en tydlig lösning som säkerställer att kraven i direktivet iakttagas.

- 10) det för gäldenären tidigare har fastställts ett betalningsprogram

Skuldsanering är inte avsedd att vara ett sådant allmänt förfarande som man alltid kan ty sig till då betalningssvårigheter eller skuldproblem yppar sig. Om en sådan uppfattning blir allmännare har det ansetts inverka försvagande även på betalningsmoralen. Därför är utgångspunkten den att skuldsanering kan beviljas en och samma person endast en gång (RP 183/1992 rd s. 53). En hindergrund kan föreligga både när gäldenären har iakttagit programmet till slut och när det har bestämts att programmet ska förfalla och gäldenären senare på nytt ansöker om skuldsanering. Om gäldenären tidigare har ansökt om skuldsanering men ansökan har avslagits, återtagits eller avskrivits utgör det inget hinder för skuldsanering enligt denna punkt.

I artikel 23.2 d nämns som exempel på tillämpningen av punkten att en ny ansökan om skuldavskrivning gjorts inom en viss tidsperiod efter det att den insolventa entreprenören beviljades en fullständig skuldavskrivning eller nekades en fullständig skuldavskrivning på grund av en allvarlig överträdelse av informations- eller samarbetskyldigheterna.

Punkten i fråga torde tolkas så att utan en tidsgräns är det inte möjligt att förhindra skuldsanering på grund av tidigare skuldsanering. Detta innebär att det bör föreskrivas om en viss tidsgräns för tillämpningen av hindersgrunden i fråga. Enligt direktivet ska medlemsstaterna bestämma tidsgränsen.

- 11) reglering av ett skadestånd, en återbetalning av köpesumma eller någon annan motsvarande betydande skuld mellan privatpersoner bedömd som en helhet skulle vara oskäligen

I direktivets artikel 23.2 f nämns som exempel på tillåtna avvikelser att en avvikelse behövs för att säkerställa jämvikten mellan gäldenärens rättigheter och en eller flera borgenärs rättigheter.

I artikel 23.4 c nämns skulder som härrör från utomobligatoriskt ansvar som exempel på när en avvikelse är tillåten.

Artikel 23.2 f och eventuellt artikel 23.4 c tillåter en hindersgrund enligt 10 § 1 mom. 11 punkten i skuldsaneringslagen.

Avvikelser i förhållande till bestämmelserna om när betalningsprogram förfaller

Enligt **artikel 23.1** ska medlemsstaterna med avvikelse från artiklarna 20–22 behålla eller införa bestämmelser som återkallar möjligheten till skuldavskrivning om den insolventa entreprenören agerat ohederligt eller i ond tro enligt nationell rätt gentemot borgenärerna eller andra intressenter när denne blev skuldsatt, under insolvensförfarandet eller när skulden betalades.

Enligt **artikel 23.2 a** får medlemsstaterna med avvikelse från artiklarna 20–22 behålla eller införa bestämmelser som återkallar möjligheten till skuldavskrivning under vissa väldefinierade omständigheter och om sådana avvikelser är vederbörligen motiverade, exempelvis om den insolventa entreprenören allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter enligt en betalningsplan eller någon annan rättslig skyldighet som syftar till att skydda borgenärernas intressen, inbegripet skyldigheten att maximera utdelningen till borgenärerna.

Enligt 42 § 4 mom. 1 punkten i skuldsaneringslagen kan det på ansökan av en borgenär bestämmas att betalningsprogrammet förfaller, om gäldenären utan godtagbar orsak väsentligen har försummat att iaktta betalningsprogrammet.

Artiklarna 23.1 och artikel 23.2 tillåter bestämmelsen enligt 42 § 4 mom. 1 punkten i skuldsaneringslagen.

Enligt 42 § 4 mom. 2 punkten i skuldsaneringslagen kan det på ansökan av en borgenär bestämmas att betalningsprogrammet förfaller, om det efter att betalningsprogrammet fastställts framkommer omständigheter som hade förhindrat en skuldsanering, om de hade varit kända när beslutet om skuldsanering fattades.

Förhållandet mellan artiklarna 23.1 och 23.2 och 10 § i skuldsaneringslagen har behandlats ovan. Artikel 23 tillåter en bestämmelse enligt 42 § 4 mom. 2 punkten till den del som hindergrunderna enligt 10 § är tillåtna enligt direktivet.

Enligt 42 § 4 mom. 3 punkten kan det på ansökan av en borgenär bestämmas att betalningsprogrammet förfaller, om gäldenären har äventyrat genomförandet av betalningsprogrammet genom att uppta ny skuld utan orsak som anknyter till hans oundgängliga utkomst eller utan någon annan jämförbar orsak eller genom att på annat sätt försumma sin skyldighet att medverka. Dessutom kan gäldenären enligt 20 § 4 mom. i skuldsaneringslagen på ansökan av en borgenär försättas i konkurs sedan skuldsaneringen inletts om konkursansökan grundar sig på försummad betalning av en skuld som har uppkommit efter att skuldsaneringen inletts. Enligt 43 § 1 mom. ska betalningsprogrammet förfalla om gäldenären försätts i konkurs innan betalningsprogrammet har slutförts. Borgenärens rätt i konkursen bestäms härvid som om något betalningsprogram inte hade fastställts.

En skuld som uppkommit efter det att skuldsaneringen inletts omfattas inte av skuldsaneringen och det bestäms inte om skulden i betalningsprogrammet. Gäldenären har i princip inte rätt att uppta ny skuld under tiden för skuldsanering. Ytterligare skuldsättning kan vara godtagbar främst när skulden har upptagits för att trygga gäldenärens oundgängliga utkomst. Artikel 23.2 a (den insolventa entreprenören har allvarligt åsidosatt sina skyldigheter enligt en betalningsplan eller någon annan rättslig skyldighet som syftar till att skydda borgenärernas intressen, inbegripet skyldigheten att maximera utdelningen till borgenärerna) och artikel 23.2 b (den insolventa entreprenören efterlever inte informations- eller samarbetskyldighet enligt nationell rätt eller unionsrätt) tillåter bestämmelsen enligt 42 § 4 mom. 3 punkten i skuldsaneringslagen.

Möjligheten att ansöka om att gäldenären ska försättas i konkurs på grund av en ny skuld är ett viktigt rättsmedel för borgenären och en påbörjad skuldsanering eller ett pågående betalningsprogram begränsar inte denna möjlighet. Genom bestämmelserna säkerställs det att gäldenärens och borgenärens rättigheter beaktas på ett jämlikt sätt. Bestämmelserna i 20 § 4 mom. och 43 § 1 mom. i skuldsaneringslagen kan anses vara tillåtna enligt artikel 23.2 a.

Till skillnad från de övriga bestämmelserna i artikel 23 är punkt 1 förpliktande för medlemsstaterna. Skuldavskrivning ska till exempel kunna återkallas om gäldenären handlar ohederligt eller i ond tro i samband med återbetalningen av skulderna. Med stöd av 42 § 4 mom. i skuldsaneringslagen kan det bestämmas att betalningsprogrammet förfaller på grund av gäldenärens klandervärda verksamhet eller försummelser. Gäldenären ska iaktta betalningsprogrammet, fullgöra sin skyldighet att lämna uppgifter och, om förutsättningarna uppfylls, betala tilläggsprestationer. En gärning som begåtts i ond tro eller ohederligt eller en försummelse kan utöver att betalningsprogrammet förfaller också leda till straffrättsliga påföljder. Om grunden för en borgenärs ansökan om att betalningsprogrammet ska förfalla är gäldenärens förfarande enligt 39 kap. 2 eller 3 § i strafflagen (39/1889), kan ansökan med stöd av 61 § 1 mom. i skuldsaneringslagen göras även efter det att programmet har avslutats, innan åtalsrätten för brottet har preskriberats. Förutom hindergrunderna i 10 § i skuldsaneringslagen ingriper också denna reglering i gäldenärens missbruk på det sätt som artikel 23.1 kräver.

Artikel 24. Förening av förfaranden avseende företagsskulder och personliga skulder.

Enligt **artikel 24.1** ska medlemsstaterna säkerställa att om insolventa entreprenörer har både företagsskulder som uppkommit inom ramen för deras näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke och personliga skulder som uppkommit utanför sådana verksamheter, och dessa inte kan skiljas åt på ett rimligt sätt, ska sådana skulder, om de är avskrivningsbara, behandlas i ett och samma förfarande i syfte att erhålla en fullständig skuldavskrivning.

Enligt **artikel 24.2** får medlemsstaterna föreskriva att företagsskulder och personliga skulder, om dessa skulder kan skiljas åt, ska behandlas antingen i separata men samordnade förfaranden eller i ett och samma förfarande, i syfte att uppnå fullständig skuldavskrivning.

Enligt **skäl 84** bör personliga skulder och företagsskulder som inte kan skiljas åt på ett rimligt sätt, till exempel om en tillgång används såväl inom ramen för entreprenörens yrkesverksamhet som utanför den, behandlas i ett och samma förfarande. Om medlemsstaterna föreskriver att sådana skulder är föremål för olika insolvensförfaranden behövs en samordning mellan dessa förfaranden. Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas möjlighet att välja att behandla en entreprenörs samtliga skulder i ett och samma förfarande. Inget bör hindra medlemsstater där entreprenörer tillåts fortsätta sin verksamhet för egen räkning under ett insolvensförfarande från att föreskriva att sådana entreprenörer kan bli föremål för ett nytt insolvensförfarande om deras fortsatta verksamhet blir insolvent.

Enligt 3 § 1 mom. 3 punkten i skuldsaneringslagen avses med skuld som omfattas av skuldsaneringen alla de gäldenärens skulder som har uppkommit innan skuldsaneringen inleddes. Enligt 45 § 3 mom. betraktas skulder som hänför sig till gäldenärens tidigare näringsverksamhet som skulder som hänför sig till privathushållet, om näringsverksamheten har avslutats och gäldenärens skuldansvar har utretts. I de situationer som omfattas av direktivets tillämpningsområde ska således gäldenärens samtliga skulder saneras i ett och samma förfarande. Den nationella lagstiftningen motsvarar således det som förutsätts i artikeln.

3.5 Avdelning IV. Åtgärder för att göra förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning effektivare.

Artikel 25. Rättsliga och administrativa myndigheter.

Enligt **artikel 25 a** ska medlemsstaterna, utan att det påverkar rättsväsendets oberoende eller olikheter i rättsväsendets uppbyggnad i unionen, säkerställa att anställda vid de rättsliga och administrativa myndigheter som handlägger förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning får lämplig utbildning och har den sakkunskap som krävs för att de ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Dessa krav anses i Finland bli uppfyllda i förfarandena för konkurs, företagssanering och skuldsanering på de grunder som anges i arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 110–112).

Enligt **artikel 25 b** ska medlemsstaterna, utan att det påverkar rättsväsendets oberoende eller olikheter i rättsväsendets uppbyggnad i unionen, säkerställa att förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning handläggs på ett effektivt sätt med sikte på en snabb behandling av förfaranden.

I enlighet med det ovan sagda anges i **skäl 86** att möjliga sätt att uppnå effektiva förfaranden skulle bland annat kunna vara att behörigheten koncentreras och specialiserade domare utnämns. Medlemsstaterna bör dock inte vara skyldiga att kräva att förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning ska prioriteras framför andra förfaranden.

Enligt 7 kap. 4 § 2 mom. i konkurslagen (120/2004) ska ett ärende som gäller konkurs behandlas så snabbt som saken kräver. Syftet med de ändringar av konkurslagen som trädde i kraft 2019 är att försnabba konkursförfarandet (RP 221/2018 rd s. 38).

Enligt 68 § 2 mom. i företagssaneringslagen ska ett ärende som gäller företagssanering behandlas så snabbt som saken kräver. Bestämmelsen är allmän och gäller alla rättsinstanser (RP 152/2006 rd, s. 44).

I skuldsaneringslagen finns ingen separat bestämmelse om ett snabbt förfarande. I propositionen föreslås det att det också i skuldsaneringslagen tas in en motsvarande bestämmelse som förutsätter en skyndsam behandling. I fråga om skuldsanering är det väsentligt att utveckla förfarandena vid domstolarna så att ärendena kan avgöras så effektivt och snabbt som möjligt. Den föreslagna ändringen främjar direktivets syften, men krävs inte nödvändigtvis enligt direktivet. Enligt 9 kap. 1 § 2 mom. i domstolslagen har domare en allmän skyldighet att avgöra mål och ärenden som tilldelats dem utan dröjsmål. Det kan anses att kraven i direktivet uppfylls redan med stöd av denna bestämmelse.

Förfarandenas effektivitet främjas också på det sätt som avses i direktivet av att behandlingen av företagssaneringsärenden koncentreras till vissa domstolar samt av andra åtgärder som syftar till specialisering och som vidtas inom de ramar som tillåts på nationell nivå.

Artikel 26. Förvaltare i förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning.

Enligt **artikel 26.1 a** ska medlemsstaterna säkerställa att förvaltare som utses av en rättslig eller administrativ myndighet i förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning får lämplig utbildning och har den sakkunskap som krävs för att kunna fullgöra sitt ansvar.

I arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 113–116) granskas uppfyllandet av dessa krav i de olika insolvensförfarandena och kontrolleras att det nationella rättsläget uppfyller kraven i direktivet.

Enligt **artikel 26.1 b** ska medlemsstaterna säkerställa att behörighetskraven samt förfarandet för hur förvaltare utses, entledigas och avgår är tydliga, förutsägbara och rättvisa.

Behörighetsvillkor

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för boförvaltare och utredare finns i 8 kap. 1 § 1 mom. i konkurslagen, 8 § 4 mom. i företagssaneringslagen och 65 § 1 mom. i skuldsaneringslagen. Bestämmelserna behandlas närmare i [betänkandet](#) (s. 116–117). De kan anses vara tydliga, transparenta och rättvisa.

Förfarande för förordnande

Enligt **skäl 88** bör direktivet inte förhindra medlemsstaterna att föreskriva att förvaltare väljs av en gäldenär, av borgenärer eller av en borgenärskommitté från en förteckning eller en pool som på förhand har godkänts av en rättslig eller administrativ myndighet. Inget bör hindra medlemsstaterna från att föreskriva att en förvaltare ska väljas genom andra metoder, såsom slumpvist urval med hjälp av en programvara, förutsatt att det säkerställs att vederbörlig hänsyn tas till förvaltarens erfarenhet och sakkunskap vid användandet av de metoderna.

Enligt 8 kap. 1 § 1 mom. i konkurslagen förordnas boförvaltaren av domstolen när konkursen börjar. Flera än en boförvaltare kan förordnas, om detta är nödvändigt på grund av uppdragets omfattning eller av någon annan orsak. Förvaltningen kan delas mellan boförvaltarna så som domstolen bestämmer. I 2 mom. konstateras det att innan en boförvaltare förordnas ska domstolen ge de största borgenärerna och den som föreslås bli förordnad till boförvaltare samt, enligt prövning, gäldenären, de övriga borgenärerna och lönegarantimyndigheten tillfälle att bli hörda.

På begäran av en borgenär kan domstolen uppmana den som har föreslagits till boförvaltare att utreda grunderna för sitt arvodesyrkande.

Domstolen avgör självständigt vem som ska utses till boförvaltare. Borgenärerna och gäldenären kan föreslå att en bestämd person ska förordnas till boförvaltare och uttala sig om föreslagna personers behörighet, men domstolen är inte bunden av dessa ställningstaganden. Eftersom konkursboet dock sköts för borgenärernas räkning, har borgenärernas åsikter betydelse. Den som förordnats till boförvaltare ska åtnjuta borgenärernas allmänna förtroende (RP 26/2003 rd, s. 99, Mikko Könkkölä–Tuula Linna: Konkurssioikeus, Helsinki 2013 s. 663).

Enligt 83 § 1 mom. i företagssaneringslagen utses utredaren på framställning av en borgenär eller av gäldenären i samband med att beslutet om att inleda saneringsförfarandet fattas. Om inget godtagbart förslag framställs, ska domstolen till utredare utse en för uppdraget lämplig som är villig att åta sig det.

Enligt 64 § 1 mom. i skuldsaneringslagen kan en utredare förordnas i skuldsaneringen, om det behövs för att utreda gäldenärens ekonomiska ställning, för att realisera egendom eller annars för att skuldsaneringen ska kunna genomföras. I praktiken förordnas en utredare i en stor del av skuldsaneringarna. Om det till gäldenärens ansökan har fogats ett förslag till betalningsprogram, kan en utredare förordnas endast om det behövs på grund av tvistigheter eller oklarheter i ärendet. En utredare kan förordnas också för reglering av borgensansvar och säkerhetsansvar. I ett ärende som gäller fastställande av tilläggsprestationer kan en utredare förordnas, om det behövs på grund av tvistigheter eller oklarheter i ärendet eller av andra särskilda skäl.

Med stöd av 64 § 2 mom. i skuldsaneringslagen förordnar domstolen en utredare då beslut fattas om att skuldsanering ska inledas. Utredaren kan förordnas också vid en annan tidpunkt, om det finns anledning till det. Utredaren kan också ges i uppdrag att utarbeta ett förslag till ändring av betalningsprogrammet. I rättslitteraturen har det ansetts att en utredare kan förordnas på initiativ av gäldenären, en borgenär eller en domstol. Gäldenären kan till sin ansökan foga ett förslag till utredare. De borgenärer som domstolen har hört innan skuldsaneringen inleds kan föreslå att en utredare förordnas (Pauliine Koskelo–Liisa Lehtimäki: Yksityishenkilön velkajärjestely, Helsinki 1997 s. 374).

Bestämmelserna om förfarandena för förordnande av boförvaltare och utredare kan i princip anses vara tydliga, transparenta och rättvisa. Med stöd av skäl 88 bör direktivet anses tillåta att gäldenären eller en borgenär föreslår eller väljer en boförvaltare eller utredare. De gällande förfarandena grundar sig på att domstolen utnämner utredaren, men borgenärernas och gäldenärens framställning har en avgörande betydelse vid valet. Valet av boförvaltare eller utredare grundar sig i praktiken i allmänhet på ett fåtal institutionella borgenärs framställning. Institutionella borgenärer anlitar ofta en sådan boförvaltare eller utredare som de tidigare har goda erfarenheter av. Domstolen utövar faktisk prövningsrätt närmast när flera alternativa boförvaltare eller utredare har föreslagits. Då jämför domstolen de föreslagna personernas erfarenhet, sakkunskap och förmåga att vara boförvaltare eller utredare i förfarandet i fråga. Det föreslås att domstolens förutsättningar att göra en sådan bedömning förbättras genom att lagen ändras så att den som föreslås till sitt samtycke ska foga en utredning om sin erfarenhet, sakkunskap och förmåga att vara konkursförvaltare eller utredare i konkursboet eller företagssaneringen i fråga.

Om gäldenären eller borgenärerna inte föreslår en boförvaltare eller utredare skiljer sig domstolarnas praxis i fråga om hur lämpliga och villiga kandidater till boförvaltare eller utredare kartläggs. I en sådan situation används vanligen en lista över personer som har meddelat att de är intresserade av att sköta sådana konkursbon. Domstolen väljer följande person på listan, om han

eller hon är lämplig för uppgiften. Gälldenären och borgenärerna ges möjlighet att yttra sig om kandidaten.

När det nuvarande rättsläget kompletteras på det sätt som anges ovan, kan det anses uppfylla kraven i direktivet.

Förfaranden för entledigande och avgång

Bestämmelser om grunderna för entledigande av boförvaltare och utredare och om omständigheter som gäller förfarandet finns i 8 kap. 6 § 1 mom. i konkurslagen, 7 § 2 mom. i lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon (109/1995), 86 § 1 mom. i företagssaneringslagen och 69 § i skuldsaneringslagen. Bestämmelserna om förfarandena för utredares entledigande och avgång (förfaranden för skiljande) är klara, transparenta och rättvisa på det sätt som förutsätts i direktivet.

Enligt **artikel 26.1 c** ska medlemsstaterna säkerställa att det vid utnämningen av en förvaltare i ett enskilt ärende, inbegripet ärenden med gränsöverskridande inslag, tas vederbörlig hänsyn till förvaltarens erfarenhet och sakkunskap samt till ärendets specifika egenskaper.

I **skäl 88** konstateras det att vid val av förvaltare bör gälldenären, borgenärerna eller borgenärskommittén ges utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller förvaltarens sakkunskap och erfarenhet i allmänhet och kraven i ett visst ärende. Gälldenärer som är fysiska personer bör undantas helt från en sådan plikt. I ärenden med gränsöverskridande inslag bör det vid utnämningen av förvaltaren bland annat tas hänsyn till förvaltarens förmåga att efterleva skyldigheterna enligt förordning (EU) 2015/848 att kommunicera och samarbeta med insolvensförvaltare och utländska rättsliga eller administrativa myndigheter i andra medlemsstater, samt till deras personalresurser och administrativa resurser för att handlägga potentiellt omfattande ärenden.

Enligt 8 kap. 5 § 1 mom. i konkurslagen kan till boförvaltare förordnas en person som samtycker till uppdraget och som har den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver och som också annars är lämplig för uppdraget. Enligt 8 § 4 mom. i företagssaneringslagen ska utredaren ha den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver. Enligt 65 § 1 mom. i skuldsaneringslagen ska utredaren ha den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver.

Den ovan beskrivna lagstiftningen om behörighetsvillkoren för boförvaltare eller utredare och förfarandena för förordnande möjliggör sådan prövning från fall till fall som förutsätts i direktivet. I praktiken baserar sig valen ofta på de största borgenärernas framställning eller medverkan. I synnerhet institutionella borgenärer har tillförlitlig information om den yrkesskicklighet och erfarenhet som boförvaltare och utredare inom ett visst område har att sköta till exempel gränsöverskridande uppdrag. Förslaget om att boförvaltare och utredare till sitt samtycke ska foga en utredning om att de har den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppgiften förutsätter samt om deras lämplighet för uppgiften i fråga bidrar också till att målen i direktivet uppnås. Den gällande lagstiftningen motsvarar kraven i artikel 26.1 c i direktivet.

Enligt **artikel 26.1 d** ska medlemsstaterna säkerställa att gälldenärer och borgenärer i syfte att undvika intressekonflikter har möjlighet att antingen invända mot valet eller utnämningen av en förvaltare eller begära att förvaltaren byts ut.

Uppfyllandet av dessa krav bedöms i arbetsgruppens [betänkande](#) (s.121–122). Enligt bedömningen uppfyller det nationella rättsläget kraven i direktivet till denna del.

Artikel 27. Tillsyn av och ersättning till förvaltare.

Enligt **artikel 27.1** ska medlemsstaterna inrätta tillsyns- och regleringsmekanismer för att säkerställa ändamålsenlig övervakning av det arbete som förvaltare utför i syfte att säkerställa att deras tjänster tillhandahålls på ett ändamålsenligt och kompetent sätt och att de, i förhållande till de parter som är involverade, tillhandahålls opartiskt och oberoende. Dessa mekanismer ska även omfatta åtgärder för ansvarsutkrävande för förvaltare som har brustit vid fullgörandet av sina uppgifter.

Enligt **artikel 27.2** ska medlemsstaterna säkerställa att information om de administrativa myndigheter som utövar tillsyn över förvaltare offentliggörs.

Enligt **artikel 27.3** får medlemsstaterna uppmuntra förvaltarna att utarbeta och ansluta sig till uppförandekoder.

Enligt **artikel 27.4** ska medlemsstaterna säkerställa att ersättningen till förvaltare styrs av regler som är förenliga med målet om ett effektivt avslutande av förfaranden. Medlemsstaterna ska säkerställa att lämpliga förfaranden finns tillgängliga för att lösa tvister om ersättning. I arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 123–129) redogörs för det nationella rättsläget och det anses motsvara kraven i direktivet.

Artikel 28. Användning av elektroniska kommunikationsmedel.

Enligt **artikeln** ska medlemsstaterna när det gäller förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning säkerställa att parterna i förfarandet, förvaltaren och den rättsliga eller administrativa myndigheten kan utföra åtminstone de åtgärder som räknas upp i artikeln genom användning av elektroniska kommunikationsmedel, även i gränsöverskridande situationer. Dessa åtgärder är a) anmälan av fordringar, b) inlämnande av rekonstruktionsplaner eller betalningsplaner, c) underrättelser till borgenärer och d) ingivande av invändningar och överklaganden.

I insolvensärenden är det i stor utsträckning möjligt att använda elektroniska kommunikationsmedel. Den nationella lagstiftningen beskrivs närmare i arbetsgruppens [betänkande](#) (s. 129–133). Artikeln föranleder inget behov av att ändra lagstiftningen.

3.6 Avdelning V. Övervakning av förfaranden rörande rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning.

Artikel 29. Insamling av uppgifter.

I **artikel 29.1** räknas de uppgifter upp som medlemsstaterna årligen ska samla in och sammanställa. Uppgifter om förfaranden som rör rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning ska samlas in och sammanställas på nationell nivå uppdelade per typ av förfarande.

- a) *det antal förfaranden som var föremål för en ansökan eller som inletts, om ett sådant inledande föreskrivs i nationell rätt, och det antal förfaranden som är pågående eller har avslutats*
- b) *förfarandenas genomsnittliga längd från inlämnande av ansökan eller från förfarandets inledande, om ett sådant inledande föreskrivs i nationell rätt, till deras avslutande*

De uppgifter som krävs omfattar således sådana konkurs-, företagssanerings- och skuldsaneringsförfaranden som inletts, är pågående och avslutats respektive år samt förfarandenas genomsnittliga längd från förfarandenas inledande till deras avslutande. Dessa uppgifter kan fås från Statistikcentralen. När det blir klart vad som i detta sammanhang avses med pågående ärende ska det i fråga om uppgifter om pågående ärenden dock utredas om uppgifterna kan fås lättare från andra källor (konkurs- och företagssaneringsregistret eller ärendehanteringssystemet för konkurs- och företagssaneringsärenden Kosti).

c) antalet förfaranden utöver de förfaranden som krävs enligt led d, uppdelat efter utgång

I fråga om konkurs är de huvudsakliga sätten för avslutande efter ett positivt beslut om inledande att utdelningsförteckningen fastställs och konkursen förfaller. Därutöver är övergång till offentlig utredning och nedläggning av konkurs sådana typer av utgång som avses i led c. När det gäller företagssanering är typerna av utgång enligt led c fastställande av saneringsprogram, upphörande av förfarande på grund av konkurs och upphörande av förfarande av någon annan orsak. I fråga om skuldsanering kan sådan utgång som avses i led d anses vara att ett program fastställs och att ett förslag till program förkastas. Uppgifterna kan fås från Statistikcentralen.

d) det antal ansökningar om rekonstruktionsförfaranden som avvisades, avslogs eller återkallades innan ett förfarande inleddes

När det gäller företagssanering ska det också lämnas uppgift om att ansökan har lämnats utan prövning, avslagits eller återtagits. Uppgiften kan fås från Statistikcentralen.

Enligt **artikel 29.2** ska medlemsstaterna årligen och på nationell nivå samla in och sammanställa uppgifter om antal gäldenärer som var föremål för rekonstruktionsförfaranden eller insolvensförfaranden och som, inom de tre åren innan ansökan lämnades in eller förfarandena inleddes, om ett sådant inledande föreskrivs i nationell rätt, hade fått en rekonstruktionsplan fastställd i ett tidigare rekonstruktionsförfarande vilket var ett genomförande av avdelning II.

Uppgifter om för hur många gäldenärer som försatts i konkurs det har fastställts ett saneringsprogram i ett tidigt saneringsförfarande kan sammanställas av uppgifter som Statistikcentralen samlat in. Detta kräver separata företagsspecifika sökningar.

I **artikel 29.3** räknas de uppgifter upp som medlemsstaterna årligen får samla in och sammanställa. Uppgifterna gäller genomsnittliga kostnader för varje typ av förfarande, genomsnittliga återvinningsgrader för borgenärer med säkerhet och borgenärer utan säkerhet och för andra typer av borgenärer om tillämpligt, antal entreprenörer som efter att ha undergått ett förfarande enligt artikel 1.1 b startar en ny näringsverksamhet och antal förlorade arbetstillfällen kopplade till rekonstruktion och insolvensförfaranden.

Punkten är inte förpliktande för medlemsstaterna, utan medlemsstaterna kan frivilligt lämna också dessa uppgifter till kommissionen. De uppgifter som räknas upp i punkten är inte direkt tillgängliga hos Statistikcentralen. Till exempel skulle en granskning av den genomsnittliga återvinningsgraden kräva mycket exakta uppgifter om enskilda lån. Insamlingen av dessa uppgifter skulle kräva ytterligare utredning och sannolikt tilläggsfinansiering till Statistikcentralen eller någon annan myndighet som uppdraget ges till.

Enligt **artikel 29.4** ska de uppgifter som avses i punkt 1 a–c och, om medlemsstaten beslutar att lämna dem, de uppgifter som avses i punkt 3 delas upp utifrån om gäldenärerna är fysiska eller juridiska personer, storleken på gäldenärer som inte är fysiska personer och om de förfaranden som leder till en skuldavskrivning endast rör entreprenörer eller alla fysiska personer.

Enligt 1 § 1 mom. i skuldsaneringslagen gäller lagen insolventa privatpersoner. Detta omfattar alla fysiska personer. I fråga om konkurs och företagssanering ska uppgifterna delas upp enligt om förfarandet gäller en fysisk eller juridisk person. Den indelning enligt företagets storlek som krävs kan göras på grundval av antalet anställda vid företaget (skäl 93). Denna uppgift har Statistikcentralen.

Enligt 1 § i lagen om statistikcentralen (48/1992) har Statistikcentralen till uppgift att utarbeta statistik och göra utredningar som gäller samhällsförhållandena samt att sörja för det allmänna utvecklandet av statens statistikväsen i samarbete med övriga statliga myndigheter. Dessutom utför Statistikcentralen andra uppgifter som stadgas eller bestäms för den.

Statistikcentralen publicerar statistik om såväl konkurser som företagssaneringar och skuldsaneringar. Statistikcentralen får uppgifterna ur tingsrätternas ärendehanteringssystem. Vid Statistikcentralen kombineras ett företag eller en företagare som har ansökt om konkurs eller företagssanering med bakgrundsuppgifter ur Statistikcentralens företagsregister som beskriver företaget eller företagaren, såsom verksamhetsställe, bransch och antalet anställda.

Den skyldighet att samla in uppgifter och rapportera som förutsätts i artikeln passar in som en naturlig del i Statistikcentralens uppgifter. Statistikcentralen för redan nu statistik över de uppgifter som avses i artikel 29.1, så lagstiftningen behöver inte ändras eller nya system skapas för att samla in de uppgifter som krävs enligt artikeln. En del av de uppgifter som krävs förutsätter dock att uppgifterna samkörs på ett nytt sätt vid Statistikcentralen.

Enligt **artikel 29.5** får medlemsstaterna samla in och sammanställa uppgifterna med hjälp av en urvalsteknik som säkerställer att urvalet är representativt vad gäller kvantitet och mångfald. I Finland finns det på grund av befintliga register och statistik inget behov av att använda urvalsteknik.

Enligt **artikel 29.6** ska medlemsstaterna samla in och sammanställa uppgifter för hela kalenderår som avslutas den 31 december varje år, första gången för det första hela kalenderår som följer på den dag då de genomförandeakter som avses i punkt 7 börjar tillämpas. Dessa uppgifter ska meddelas kommissionen årligen på grundval av ett standardiserat meddelandeformulär för uppgiftsöverföring, senast den 31 december det kalenderår som följer på det år för vilket uppgifterna samlas in. Enligt artikel 29.7 ska kommissionen upprätta det meddelandeformulär som avses i punkt 6 i denna artikel genom genomförandeakter. Enligt artikel 29.8 ska kommissionen på ett lättillgängligt och användarvänligt sätt offentliggöra uppgifterna på sin webbplats.

Artiklarna 29.5–29.8 kräver inga genomförandeåtgärder av medlemsstaterna. Kommissionen kommer sannolikt först 2022 att anta den genomförandeakt om meddelandeformuläret som avses i punkterna 6 och 7, vilket försvårar en närmare bedömning av kraven i fråga om uppgifter. I detta skede är det dessutom inte möjligt att bedöma på vilket sätt Statistikcentralen ska lämna uppgifterna till kommissionen. Om genomförandeakten antas 2022, ska uppgifterna samlas in från och med 2023.

Artikel 30. Kommittéförfarande.

3.7 Avdelning VI. Slutbestämmelser.

Artikel 31. Förhållande till andra akter och internationella instrument.

Artikel 32. Ändring av direktiv (EU) 2017/1132.

Artikel 33. Översynsklausul.

Artikel 34. Införlivande.

Artikel 35. Ikraftträdande.

Artiklarna 30–36 förutsätter inga nationella genomförandeåtgärder och innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna. De har till väsentliga delar behandlats på andra ställen i propositionen, såsom artikel 32 i samband med artikel 12 och artikel 33 i avsnittet Verkställighet och uppföljning.

Enligt artikel 34.1 ska medlemsstaterna genomföra direktivet och tillämpa det senast den 17 juli 2021. Enligt artikel 34.2 får medlemsstater som stöter på särskilda svårigheter vid genomförandet av direktivet förlänga genomförandeperioden med högst ett år. Medlemsstaterna ska meddela kommissionen om behovet av att utnyttja denna möjlighet att förlänga genomförandeperioden senast den 17 januari 2021. Finland har lämnat det meddelande som avses i artikel 34.2 till kommissionen med åberopande av coronavirusepidemin och det dröjsmål som orsakats av brådskande lagstiftningsåtgärder i samband med den. Således är datumet för genomförandet i Finland den 17 juli 2022.

4 Nuläge och bedömning av nuläget i övrigt

4.1 Företagssanering

4.1.1 Statistik om företagssanering

Antalet företagssaneringar i Finland är litet i förhållande till företagsbeståndet. Företagssaneringarna fördelar sig enligt företagsbeståndet i Finland, det vill säga största delen av saneringarna gäller mikroföretag och små och medelstora företag. Konkursombudsmannens byrå har gjort en utredning om de saneringsförfaranden som inletts 2015 och 2016. I utredningen har företagens storleksklass bedömts enligt å ena sidan de gränsvärden för balansräkning, omsättning och personal som används i bokföringslagen och å andra sidan enbart utifrån omsättningens storlek. Enligt denna klassificering fördelades företagen enligt storlek på följande sätt:

Företagets kategori	Som baserar sig på bokföringslagen 2015	Enligt omsättning * 2015	Som baserar sig på bokföringslagen 2016	Enligt omsättning * 2016
1. Stora företag	2 st.	47 st.	1 st.	21 st.
2. Medelstora företag	11 st.	94 st.	8 st.	77 st.
3. Små företag	80 st.	60 st.	46 st.	66 st.
4. Mikroföretag	188 st.	79 st.	181 st.	72 st.
5. Övriga		48 st.		60 st.

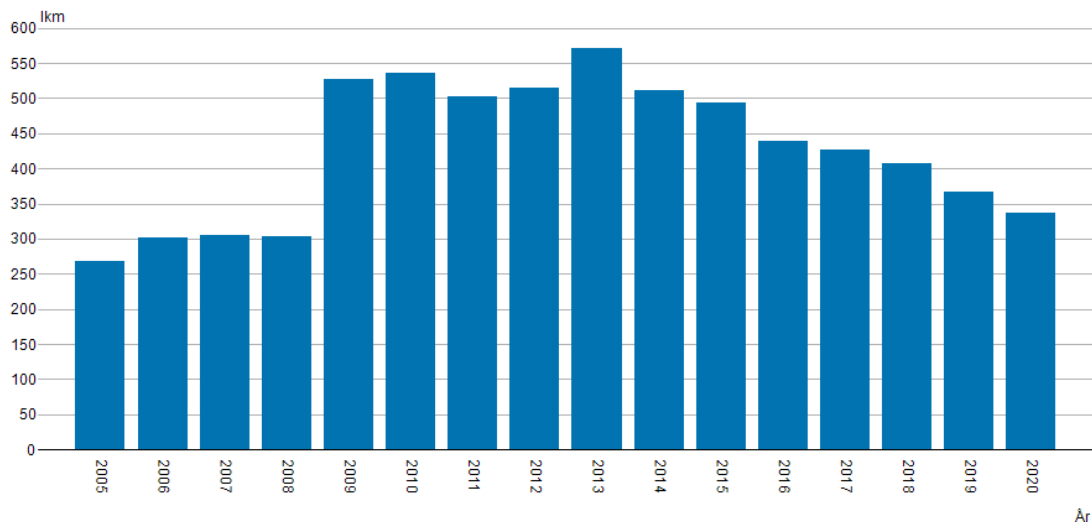
*Stora företag: Omsättningen över 2M euro; Medelstora företag: Omsättningen 500K euro–2M euro; Små företag: Omsättningen 200K euro–500K euro; Mikroföretag: Omsättningen under 200K euro; Övriga: Omsättningen är inte känd / ingen grundutredning gjord.

I likhet med konkurser är antalet saneringsfall i hög grad beroende av den allmänna ekonomiska utvecklingen. Enligt Statistikcentralens uppgifter har antalet ansökningar om företagssanering minskat varje år sedan 2014. Enligt Statistikcentralens uppgifter inleddes 178 företagssaneringar i januari–maj 2021, vilket är 29 företagssaneringar (14 procent) färre än vid motsvarande tidpunkt ett år tidigare. Antalet företagssaneringar minskade inom alla branscher med undantag för handelsbranschen, byggandet samt hotell- och restaurangverksamheten. Antalet årsverken vid de företag som sökte företagssanering vid tidpunkten i fråga var sammanlagt 2 380, vilket är 2 742 årsverken (53,5 procent) färre än föregående år.

Enligt Statistikcentralens uppgifter inleddes 336 företagssaneringar i januari–december 2020, vilket är 30 företagssaneringar (8,2 procent) färre än år 2019. Antalet anställda i företag som sökte företagssanering 2020 var totalt 6 640, vilket är 3 521 fler (112,9 procent) än året innan. Antalet företagssaneringar ökade inom huvudbranscherna för jordbruk, skogsbruk och fiske, industri och gruvdrift, transport och lagring samt andra tjänster. Antalet företagssaneringar minskade inom huvudbranscherna för byggande, handel samt inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. År 2019 inleddes sammanlagt 366 företagssaneringar, år 2018 sammanlagt 408 företagssaneringar och år 2017 sammanlagt 427 företagssaneringar. Antalet anställda vid företag som sökte företagssanering 2019 var totalt 3 119, medan antalet 2018 var 3 483 och 2017 samt 4 876.

RP 238/2021 rd

Företagssaneringar efter område (TOL 2008) efter År. Totalt, Anhängiggjorda företagssaneringar, antal företag.

Källa: Företagssaneringar, Statistikcentralen

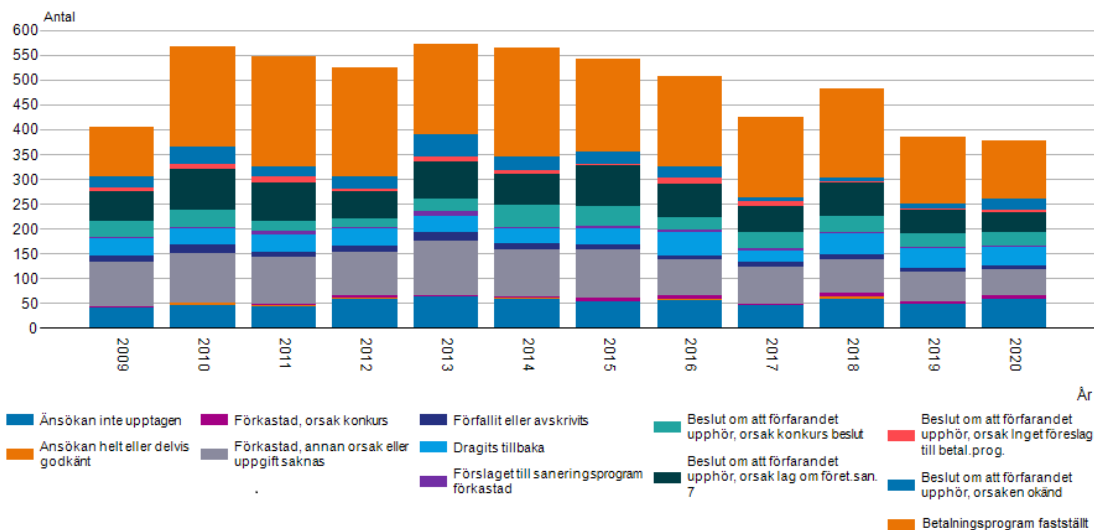
Under 2020 slutbehandlades 455 företagssaneringsärenden vid tingsrätterna. Med slutbehandlade företagssaneringsärenden avses i Statistikcentralens företagssaneringsstatistik ärenden som har behandlats i tingsrätten och avgjorts i tingsrätten. I uppgifterna ingår förutom ansökningar om företagssanering också andra företagssaneringsärenden som behandlats i tingsrätterna. Statistiken över slutbehandlade företagssaneringsärenden beskriver en annan population än de företagssaneringar som inletts. Slutbehandlade ärenden omfattar ärenden som inletts redan tidigare än statistikåret och på motsvarande sätt slutförs en del av de ärenden som inletts under ett statistikår först under de kommande åren. År 2019 slutbehandlades sammanlagt 441 företagssaneringsärenden vid tingsrätterna och år 2018 sammanlagt 533 företagssaneringsärenden.

År 2020 fastställdes ett betalningsprogram för ansökningar om saneringsförfarande i sammanlagt 117 fall, år 2019 i sammanlagt 133 fall och år 2018 i sammanlagt 179 fall. Enligt Statistikcentralens uppgifter var behandlingstiden för de företagssaneringsprogram som fastställdes 2020 från det att ansökan inkommit till att företagssaneringsprogrammet fastställdes i genomsnitt 12 månader vid tingsrätterna. Den motsvarande behandlingstiden 2019 var också 12 månader och 11 månader 2018.

I följande tabeller specificeras orsakerna till att behandlingen av ansökningar om företagssanering som slutbehandlades 2009–2020 upphörde samt handläggningstiderna för fastställda företagssaneringsprogram.

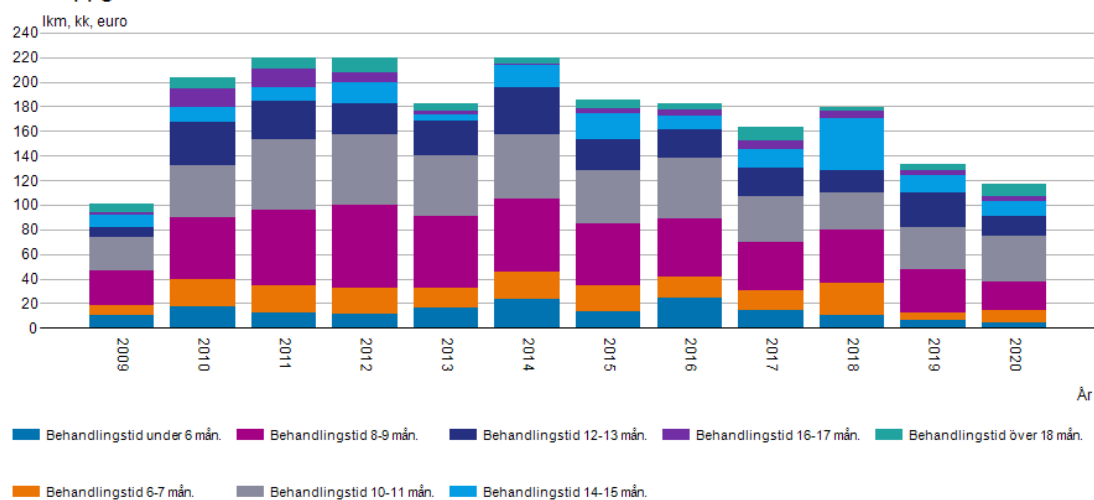
RP 238/2021 rd

Slutbehandlade ansökningar om företagssanering enligt tingsrätt efter Uppgifter och År. Totalt.

Källa: Företagssaneringar, Statistikcentralen

Antal fastställt företagssaneringsprogram efter behandlingstid, medel och skulder och tingsrätt efter Uppgifter och År. Totalt.

Källa: Företagssaneringar, Statistikcentralen

Genom ansökan om företagssanering kan man också försöka fördröja ett försättande i konkurs. Konkursombudsmannens byrå publicerade i mars 2021 en utredningsrapport om företagssaneringsansökningar och -förfaranden i fördröjningssyfte samt eventuell skyldighet för utredaren att göra brottsanmälan ([på finska: Konkursriasiamiehen toimiston julkaisu 1/2021](#)). I utredningen konstaterades 48 företagssaneringar i fördröjningssyfte år 2019. I största delen av dem

(77 procent) förekom missbruk antingen före eller efter ansökan till saneringsförfarande. Gälldenären har fått sin konkurs fördröjd genom en ansökan om företagssanering eller ett företags-saneringsförfarande i cirka 6–7 månader. Medeltalet av de skador som orsakats genom missbruk uppskattades till cirka 220 000 euro och gälldenärens förmögenhet minskade med i genomsnitt 56 000 euro under tiden mellan företagssaneringen och försättandet i konkurs. Som en del av utredningen genomfördes också en enkätundersökning, som besvarades av 51 personer från olika yrkesgrupper som arbetar med företagssaneringsförfaranden. Enligt enkätundersökningen var största delen av dem som svarade (82,4 procent) bekanta med fenomenet företagssanering i fördröjningssyfte. Största delen (75 procent) anser att fördröjning bör åtgärdas tidigare än för närvarande. Över hälften (60,7 procent) av dem som svarade ansåg att en saneringsutredare bör åläggas skyldighet att göra brottsanmälan.

4.1.2 Bedömning av andra ändringsbehov än sådana som följer av direktivet

Denna proposition fokuserar på genomförandet av direktivet, och de nationella skälen till att ändra lagstiftningen har inte bedömts fullt ut i samband med propositionen. De ändringar som syftar till att effektivisera förfarandet och utvidga dess omfattning bedöms i större utsträckning under 2021–2022. I samband med denna proposition har man bedömt två ändringsbehov som har ett nära samband med direktivets mål.

Det första ändringsbehovet hänför sig till bolag som använder ett så kallat koncernkonto (cash pool). Ett koncernkonto är i praktiken ett bankkonto och mellan de bokföringsunderkonton som omfattas av det kontot kan medel överföras mellan de bolag som hör till koncernen. Koncernkontot fungerar på grund av betalningsförbudet inte på planerat sätt i företagssaneringssituationer. För att bolaget inte ska behöva fördröja ansökan om sanering för upplösning av koncernkontot föreslås det i propositionen att det genom utredarens beslut ska vara möjligt att bevilja ett undantag på högst tre veckor från betalningsförbudet för att upplösa koncernkontot.

Det andra ändringsbehovet hänför sig till bolagets beslutsfattande när bolaget ansöker om företagssanering. Enligt den gällande aktiebolagslagen beslutar bolagsstämman om ett aktiebolags ansökan om företagssanering. På motsvarande sätt beslutar andelsstämman om ett andelslags ansökan om företagssanering. Styrelsen kan dock göra en ansökan om ärendet brådskar. Styrelsen ska då utan dröjsmål sammankalla bolagsstämman eller andelsstämman för att behandla frågan om fortsatt handläggning av ansökan.

I enlighet med den allmänna behörighetsfördelningen i aktiebolagslagen har ett aktiebolags styrelse i anknytning till ordnandet av bolagets förvaltning och verksamhet allmän behörighet att besluta om alla andra ärenden än sådana som uttryckligen anvisats bolagsstämman (6 kap. 2 § i ABL). Styrelsen ska omsorgsfullt främja bolagets intressen (1 kap. 8 § i ABL). Bolagsstämman å sin sida har beslutanderätt i ärenden som i lag uttryckligen har anvisats bolagsstämmans beslutanderätt och som har en central inverkan på aktieägarnas rättsliga ställning. (till exempel ärenden som den ordinarie bolagsstämman ska besluta om enligt 5 kap. 3 § 2 mom. i ABL, aktieemission enligt 9 kap. 2 § i ABL, fusionsbeslut i det överlåtande bolaget enligt 16 kap. 9 § 1 mom. i ABL, delningsbeslut i det ursprungliga bolaget enligt 17 kap. 9 § 1 mom. i ABL samt beslut om försättande av bolaget i likvidation enligt 20 kap. 3 § i ABL). I ett andelslag har styrelsen motsvarande allmänna behörighet (6 kap. 2 § i lagen om andelslag).

Att kräva beslut av bolagsstämman eller andelsstämman i alla situationer fördröjer behandlingen av företagssaneringsärenden och medför extra kostnader. I praktiken är det ofta så att styrelsen fattar beslut om att ansöka om sanering, varefter bolagsstämman eller andelsstämman

dock ska kallas att besluta om saken. Det lämpar sig bättre för styrelsen att göra en saneringsansökan. Styrelsen är också behörig att besluta om ansökan om att ett aktiebolag eller ett andelslag ska försättas i konkurs.

I propositionen föreslås att styrelsen också kan besluta sammankalla bolagsstämma eller andelsstämma för att besluta om att göra ansökan. Således fördelas behörigheten i fortsättningen på samma sätt som i ärenden som hör till styrelsens allmänna behörighet. Detta kan i praktiken behövas till exempel i en situation där styrelsen vill försäkra sig om att majoriteten av aktieägarna eller medlemmarna understöder en ansökan om företagssanering.

Den föreslagna ändringen påverkar inte bolagsstämmans eller medlemmarnas roll i saneringsförfarandet i övrigt. Bolagsstämman eller andelsstämman fattar fortfarande sådana beslut om företagssanering som påverkar aktieägarnas eller medlemmarnas rättigheter, såsom beslut om en eventuell aktieemission till borgenärerna. I utredningen av aktiebolagslagens reformbehov som en konkurrenskraftsfaktor (Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2020:39. Publikationsblad finns på svenska) föreslås en ändring som hänför sig till styrelsens och bolagsstämmans behörighet att besluta om försättande i konkurs (20 kap. 25 § i ABL). Enligt 20 kap. 25 § i ABL kan endast styrelsen eller likvidatorerna besluta att bolaget ska försättas i konkurs. Enligt utredningen ska bolagsstämman ges parallell beslutanderätt i fråga om försättande i konkurs. Vid beredningen ansågs det nödvändigt att närmare utreda konsekvenserna av detta ändringsförslag. I denna proposition ingår ingen utredning om saken.

På grund av skillnaderna i behörighetsfördelningen är det inte motiverat att ändra motsvarande bestämmelse i 20 kap. 8 § i lagen om bostadsaktiebolag. Styrelsen har med anledning av 7 kap. 2 § 2 mom. i lagen en mera begränsad behörighet i bostadsaktiebolag än i aktiebolag och andelslag.

4.2 Skuldsanering

4.2.1 Statistik om skuldsanering

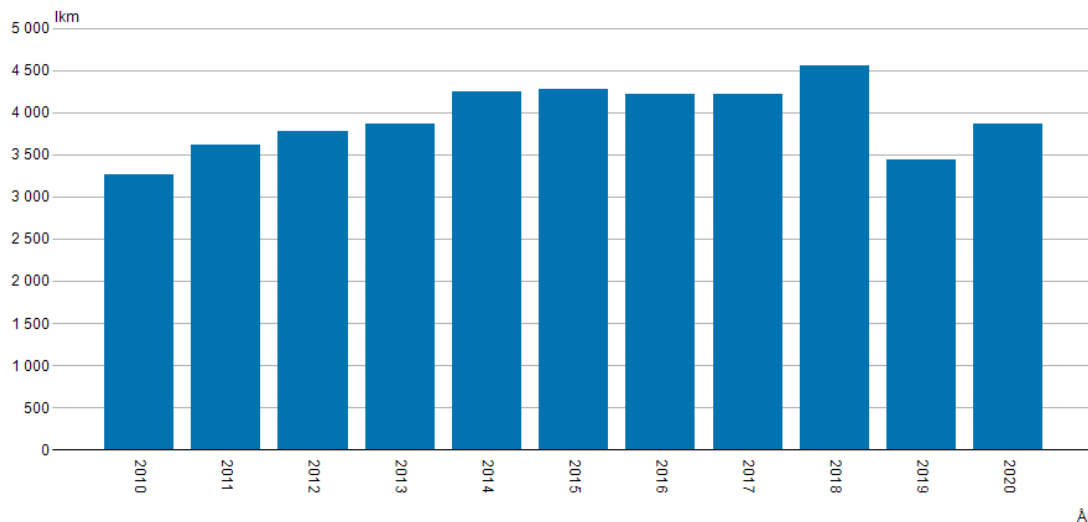
Enligt Statistikcentralens statistik har det under den tidsperiod som börjar när skuldsaneringslagen träder i kraft och slutar vid utgången av 2020 lämnats in sammanlagt cirka 141 000 ansökningar om skuldsanering för privatpersoner. Det årliga antalet ansökningar har under 2000-talet hållit sig på en ganska jämn nivå och varierat kring 4 000 ansökningar per år. Under de senaste drygt tio åren har antalet ansökningar varit som lägst 2010 (3 261 ansökningar) och som störst 2018 (4 555 ansökningar).

År 2020 gjordes sammanlagt 3 870 ansökningar om skuldsanering, vilket är 429 (12,5 procent) fler än ett år tidigare. År 2019 gjordes sammanlagt 3 441 ansökningar om skuldsanering, vilket är 1 122 (24,6 procent) färre än ett år tidigare. Antalet ansökningar under de senaste åren har delvis påverkats av att ansvaret för att ordna ekonomi- och skuldrådgivning har överförts från kommunerna till statens rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt från och med den 1 januari 2019. Ikraftträdandet av reformen, alltså bland annat övergången till den nya organisationen och det nya ärendehanteringssystemet fördröjde behandlingen av skuldsaneringsärenden i början av 2019, vilket ledde till att antalet ansökningar som lämnades in till tingsrätterna minskade tillfälligt. Efter detta har antalet ansökningar åter stigit till en mer sedvanlig nivå.

De färskaste tillgängliga statistikuppgifterna gäller de två första kvartalen 2021. Enligt dem gjordes det i januari–juni 2021 sammanlagt 2 038 ansökningar om skuldsanering, vilket är 43 ansökningar (2,1 procent) färre än vid motsvarande tidsperiod ett år tidigare. I tabellen nedan beskrivs antalet ansökningar om skuldsanering som lämnats in till tingsrätterna åren 2010–2020.

RP 238/2021 rd

Ansökningar om skuldsanering efter område efter År. HELA LANDET, Ansökningar om skuldsanering, antal.

Källa: Skuldsaneringar, Statistikcentralen

År 2020 slutbehandlades sammanlagt 4 650 skuldsaneringsärenden, vilket är 228 (5,2 procent) fler än ett år tidigare. År 2019 var motsvarande siffra 4 422 slutbehandlade skuldsaneringsärenden (vilket innebar en minskning med 479 ärenden, det vill säga 9,8 procent jämfört med året innan) och år 2018 var motsvarande siffra 4 901 slutbehandlade skuldsaneringsärenden (vilket innebar en ökning med 89 ärenden, det vill säga 1,8 procent jämfört med året innan). Slutbehandlade ärenden beskriver en annan population än de ärenden som inletts, eftersom slutbehandlade ärenden också innehåller ärenden som inletts tidigare än statistikåret och en del av de ärenden som har inletts under statistikåret slutbehandlas på motsvarande sätt först under åren efter statistikåret. Med skuldsaneringsärenden som har slutbehandlats avses i Statistikcentralens statistik över skuldsanering ärenden som har behandlats i tingsrätten och som tingsrätten har avgjort, varvid uppgifterna utöver ansökan om skuldsanering också omfattar andra skuldsaneringsärenden som behandlats i tingsrätterna. Av de ärenden som slutbehandlades 2020 handlade 4 024 om ansökningar om skuldsanering, 462 om ändring av betalningsprogrammet, 133 om fastställande av tilläggsprestationer och 26 ärenden om att skuldsaneringen förfallit.

För ansökningar om skuldsanering som slutbehandlades 2020 fastställdes ett betalningsprogram i sammanlagt 3 378 fall (83,9 procent av fallen), för ansökningar som slutbehandlades 2019 i sammanlagt 3 246 fall (84,2 procent av fallen) och för ansökningar som slutbehandlades 2018 i sammanlagt 3 667 fall (85,7 procent av fallen). År 2020 avslogs sammanlagt 411 ansökningar, år 2019 sammanlagt 390 ansökningar och år 2018 sammanlagt 400 ansökningar, och år 2020 uppgick antalet ansökningar som lämnades utan prövning till sammanlagt 29, år 2019 till sammanlagt 33 och år 2018 till sammanlagt 39.

Behandlingen av en ansökan om skuldsanering i tingsrätten, som ledde till att ett betalningsprogram fastställdes, varade i genomsnitt 6,3 månader 2020. I tabellen nedan beskrivs den genomsnittliga behandlingstiden i tingsrätterna för de skuldsaneringsärenden som ledde till fastställda betalningsprogram åren 2010–2020.

RP 238/2021 rd

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
5,8 mån.	5,9 mån.	6,1 mån.	6,2 mån.	6,1 mån.	6,3 mån.	6,2 mån.	6,3 mån.	6,6 mån.	6,7 mån.	6,3 mån.

Källa: Skuldsaneringar, Statistikcentralen

Vid skuldsanering fastställs i allmänhet ett betalningsprogram som är tre eller fem år långt för gäldenären, men också ett kortare eller längre betalningsprogram är möjligt. År 2020 fastställdes enligt Statistikcentralens statistik 16 betalningsprogram för 0–2 år, 1 169 betalningsprogram för 3 år, 238 betalningsprogram för 4 år, 1 451 betalningsprogram för 5 år, 350 betalningsprogram för 6–10 år och 93 betalningsprogram för 11–15 år. Betalningsprogrammets längd var inte känd eller kunde inte statistikföras i 61 fall. Om betalningsprogrammet varar längre än ett visst antal år avrundas det för statistiken uppåt till näst följande antal år. Ett betalningsprogram på exempelvis tre år och en månad antecknas således i statistiken som ett betalningsprogram på fyra år.

Medianskulden var 47 800 euro i betalningsprogram som fastställdes 2020, 43 500 euro i betalningsprogram som fastställdes 2019 och 39 200 euro i betalningsprogram som fastställdes 2018. I samtliga betalningsprogram som fastställdes 2020 uppgick skuldbeloppet till sammanlagt 297 miljoner euro. Enligt Statistikcentralen redovisas skulderna som ofördelade, vilket innebär att beloppet av skulderna i de gemensamma ansökningarna kan delas åtminstone med två beroende på antalet medgäldenärer och borgensmän. År 2020 var antalet gemensamma ansökningar där ett betalningsprogram fastställdes 200 (5,9 procent av alla ansökningar där ett betalningsprogram fastställdes).

Enligt Statistikcentralen var 47,9 procent av dem som ansökte om skuldsanering år 2020 sysselsatta, 28,5 procent pensionärer, 14,9 procent arbetslösa och 2,0 procent studerande. Andelen sysselsatta av dem som ansökte om skuldsanering ökade med 2,0 procentenheter jämfört med föregående år, medan andelen pensionärer minskade med 0,1 procentenheter, andelen arbetslösa med 0,4 procentenheter och andelen studerande med 0,7 procentenheter jämfört med föregående år. Bland dem som ansökte om skuldsanering fanns det relativt sett färre sysselsatta, pensionärer och studerande än bland hela den vuxna befolkningen, där andelen sysselsatta var 53,1 procent, andelen pensionärer 32,0 procent och andelen studerande 5,0 procent 2019. Däremot fanns det relativt sett fler arbetslösa bland dem som ansökte om skuldsanering än bland hela den vuxna befolkningen, där andelen arbetslösa var 5,7 procent 2019.

4.2.2 Tillämpning av de ändringar som direktivet medför på andra gäldenärer än företagare.

Utgångspunkten för skuldsaneringslagen är i enlighet med principen om jämlikhet i 6 § 1 mom. i grundlagen att alla gäldenärer ska behandlas lika. Varje gäldenär som uppfyller de allmänna förutsättningarna för skuldsanering och vars skuldsättning inte är förenad med något hinder som gör att skuldsanering inte kan beviljas kan få skuldsanering. Skuldsaneringslagen ger till exempel inte tidigare företagare bättre rätt till skuldsanering än andra.

En jämlik behandling ska också i fortsättningen vara den grundläggande princip som ligger till grund för utvecklingen av skuldsaneringslagen. Även de delvis betydande ändringsbehov som

följer av direktivet riktar sig endast till dem som har skuldsatt sig i företagsverksamhet. Till den del det inte finns särskilda skäl att tillämpa de ändringar som direktivet förutsätter endast på gäldenärer som har skuldsatt sig i företagsverksamhet ska ändringarna vara tillämpliga på alla gäldenärer. I synnerhet skulle en differentiering av reglerna om förfarandet och betalningsprogrammet göra systemet mer komplicerat, och något sådant föreslås inte i propositionen.

Av direktivet följer två ändringar som föreslås bli tillämpade endast på de gäldenärer som har skulder som hänför sig till tidigare näringsverksamhet. Dessa ändringar gäller förutsättningarna för att beviljas skuldsanering som avses i 9 § skuldsaneringslagen och hinder för skuldsanering av temporära orsaker i 9 a §.

I avsnitt 3 redogörs för bakgrunden till och syftet med dessa bestämmelser. Bestämmelserna i 9 § om förutsättningarna för att få skuldsanering ska betraktas som principiellt betydelsefulla. Det finns fortfarande vägande skäl för att tillgång till skuldsanering för andra än tidigare företagare förutsätter antingen ett socialt prestationshinder eller vägande skäl med beaktande av skuldernas belopp och de förpliktelser som är förenade med dem i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga. Likaså är det motiverat att förutsätta att gäldenären inte skäligen förmår förbättra sin betalningsförmåga för att klara av de utgifter som skulderna medför. Det är inte motiverat med tanke på syftet med skuldsaneringen eller den allmänna betalningsmoralen att förutsättningarna i 9 § i skuldsaneringslagen slopas för alla gäldenärer. Skuldsaneringen ska även i fortsättningen vara ett förfarande som tillämpas först när gäldenären inte annars klarar av sina skulder inom skälig tid.

Å andra sidan ställer direktivet inget hinder för att definitionen på insolvens kan ändras så att de element som ingår i den gällande 9 § beaktas. Enligt direktivet definieras insolvens nationellt, eftersom direktivet endast begränsar de ytterligare villkor som en insolvent företagare kan förutsättas uppfylla. Det är således möjligt att ändra definitionen av insolvens så att till exempel element som ingår i 9 § 2 punkten beaktas och samma definition tillämpas på alla gäldenärer. Svagheten med denna lösning är emellertid att insolvens definieras på ett sätt som avviker från insolvenslagstiftningen i övrigt. Även om formuleringen i stor utsträckning syftar till att bevara det nuvarande rättsläget måste ordalydelsen oundvikligen ändras i någon mån, vilket innebär att det kan ta några år innan rättspraxisen etableras. Därför föreslås det inte någon sådan lösning i propositionen.

Syftet med 9 a §, som gäller hinder för skuldsanering av temporära orsaker är att på det sätt som beskrivs i avsnitt 3 förhindra situationer där gäldenären avsiktligt förlägger skuldsaneringen till en sådan tidpunkt då han eller hon inte alls betalar sina skulder eller betalar dem endast i liten utsträckning. Bestämmelsen kan fortfarande anses nödvändig för att trygga borgenärernas ställning, betalningsmoralen och systemets allmänna godtagbarhet. Att slopa den skulle öppna möjligheter till spekulation. När det gäller dem som har skuldsatt sig i företagsverksamhet är tagande av en företagarrisk som realiserats samt behovet av att möjliggöra en ny start för företagarna så snabbt som möjligt faktorer som talar för att bestämmelsen slopas i fråga om dem som har skuldsatt sig i företagsverksamhet och att man till denna del avviker från likabehandlingen av gäldenärerna. Att avlägsna det temporära hindret från alla gäldenärer kan vara problematiskt också med tanke på borgenärernas egendomsskydd. Till denna del bör det beaktas att propositionen innehåller flera betydande lättnader för gäldenärerna, vilket innebär att slopandet av 9 a § med tanke på helheten verkar oskäligt för borgenärerna. Det föreslås dessutom att tillämpningen av bestämmelsen på arbetslösa lindras så att det temporära hinder som arbetslösheten orsakar undanröjs snabbare än i nuläget. I avsnitt 4.2.3 redogörs för de ändringar som föreslås i 9 a § i fråga om andra än de som är skuldsatta inom näringsverksamhet.

Av direktivet följer att femårsperioden för de så kallade nollprogrammen inte kan bevaras i fråga om dem som har skuldsatt sig i företagsverksamhet. Ett längre betalningsprogram som påförs för att betalningsskyldigheten slopas har ansetts öka systemets godtagbarhet i förhållande till de gäldenärer som frivilligt fullgör sina skyldigheter med låg betalningsmån. Denna ståndpunkt talar för att bestämmelsen i 30 § 4 mom. i skuldsaneringslagen ska kvarstå i fråga om andra gäldenärer än sådana som bedrivit näringsverksamhet. Å andra sidan kan en förkortning av tillämpningstiden för sådana betalningsprogram endast till förmån för tidigare företagare vara orättvis med tanke på de gäldenärer som inte har bedrivit näringsverksamhet. En ny start utan skuldbörda är lika viktigt som mål för alla privatpersoner, och frågan om nollprogrammets längd är inte förenad med lika vägande intressen med tanke på borgenärernas rättigheter som frågan om förutsättningarna för att få skuldsanering. Det verkar inte motiverat att andra personer än tidigare företagare försätts i en sämre ställning endast av den anledningen att bristen på betalningsmån inte beror på näringsverksamhet som upphört utan till exempel på arbetslöshet eller sjukdom. I detta fall finns det inga grunder för särbehandling av företagare, utan av jämlikhets-skäl föreslås det att bestämmelsen om betalningsprogrammets varaktighet på tre år, som uppfyller direktivets krav, utsträcks till att gälla alla gäldenärer.

Dessutom medför direktivet på det sätt som beskrivs i avsnitt 3 behovet att i 10 §, som gäller allmänna hinder för en skuldsanering, stryka 9 punkten samt ändra 10 punkten. Direktivet förutsätter dessutom ändringar i gäldenärens skyldighet att, med stöd av skyldigheten att medverka, till borgenärerna redovisa de influtna medlen under förfarandets gång. Det är motiverat att dessa ändringar tillämpas på alla gäldenärer. Ändringen av hindergrunderna utvidgar skuldsaneringarnas omfattning, och ändringarna i skyldigheten att redovisa den betalningsmån som uppkommit under förfarandet gör det lättare för gäldenärerna att klara av betalningsprogrammet.

4.2.3 Gäldenärens arbetslöshet som temporär orsak att förvägra skuldsanering

Enligt 9 a § 1 mom. i skuldsaneringslagen kan gäldenärens arbetslöshet inte betraktas som temporär, om den har varat över 18 månader utan avbrott eller med små avbrott. Att betalningsmån på det viset saknas eller att den är obetydlig på grund av arbetslöshet kan inte anses utgöra hinder för skuldsanering. Tidsgränsen i bestämmelsen innebär att arbetslösheten anses ha blivit permanent efter 18 månader. Det är möjligt att bevilja skuldsanering till en arbetslös gäldenär genast när arbetslösheten börjar, om det att betalningsmån saknas eller att den är obetydlig på grund av arbetslöshet inte anses vara temporärt. Det är således fråga om en maximitid.

I allmänhet förvärras skuldproblem i och med arbetslöshet. Kravet på en viss arbetslöshetsperiod kan kännas som en passiverande period för gäldenären. Å andra sidan kan beviljande av skuldsanering direkt trots arbetslöshet sporra gäldenären till arbetslöshet i stället för jobbsökning och leda till en möjlighet att avsiktligt förlägga skuldsaneringen till en tidsperiod då gäldenärens inkomstnivå är svag. Kravet på arbetslöshetens längd tryggar således också borgenärernas ställning. Ett och ett halvt år har ansetts vara en tidsperiod under vilken gäldenären hinner söka arbete och rätta till sin ekonomiska situation, varvid han eller hon har möjlighet att genast efter att ha fått ett jobb ansöka om skuldsanering. Den nuvarande tidsfristen på 18 månader har inte betraktats som oskälig för borgenärerna. (RP 83/2014 rd, s. 28)

I stället för att få gäldenären att sträva efter sysselsättning kan den föreskrivna tidsfristen uppmuntra honom eller henne att vänta tills tidsfristen löper ut, för att skuldsanering ska kunna beviljas på grund av en situation som kan anses vara etablerad. För en sådan gäldenär har det knappast någon nämnvärd betydelse om tidsfristen är 18 månader eller några månader kortare eller längre. En förkortning av tidsfristen kan således innebära att en passiv gäldenär snabbare återgår till arbetslivet. Ändringen berör inte nya gäldenärsgupper, men den medför att arbetslösa gäldenärer snabbare än tidigare omfattas av skuldsaneringen. Ändringen kan således anses

förbättra skuldsaneringens omfattning. Ändringen kan också motiveras med skäl som har att göra med gäldenärens jämlikhet, eftersom direktivet förutsätter att gäldenärer som är skuldsatta inom näringsverksamhet lämnas utanför tillämpningsområdet för bestämmelsen i 9 a § 1 mom. Förkortningen av tidsfristen för arbetslöshet minskar de skillnader som uppstår mellan gäldenärer på grund av att de som är skuldsatta inom näringsverksamhet enligt förslaget kan få skuldsanering också under icke etablerade förhållanden.

I andra sammanhang anses arbetslösheten vara permanent på basis av en arbetslöshetsperiod som är kortare än 18 månader. Som långtidsarbetslös betraktas i typiska fall en person som har varit arbetslös utan avbrott i 12 månader eller en längre tid. En person som står till arbetsmarknadens förfogande hinner sannolikt få arbete inom ett år, om det finns förutsättningar för sysselsättning. Till exempel i 1 kap. 3 a § i arbetsavtalslagen (55/2001), som gäller ingående av arbetsavtal för viss tid med en person som är långtidsarbetslös, avses med långtidsarbetslös en person som varit arbetslös arbetssökande utan avbrott i 12 månader. Enligt bestämmelsen utgör ett anställningsförhållande på högst två veckor inget avbrott i arbetslösheten. Enligt 4 kap. 51 a § i utsökningsbalken (705/2007) ska utmätningen av lönen för en gäldenär som när anställningsförhållandet inleds har fått arbetslöshetsförmån under minst 258 dagar skjutas upp vid inkomstgränsutmätning på gäldenärens begäran. I praktiken avses i bestämmelsen utsökningsgäldenärer som varit arbetslösa minst ett år. Utifrån förarbetena till bestämmelsen har man velat binda rätten till uppskov till långvarig arbetslöshet. (RP 150/2017 rd s. 9) I ljuset av det som anförts ovan verkar det inte motiverat att förutsätta att den permanenta arbetslöshet som avses i 9 a § i skuldsaneringslagen ska vara längre än vad som förutsätts för långvarig arbetslöshet någon annanstans i lagstiftningen.

4.2.4 Bestyrkande av boförteckningen som förutsättning för skuldsanering

Enligt 20 § 3 mom. i skuldsaneringslagen kan en ansökan om skuldsanering av en gäldenär i konkurs inte tas upp till prövning förrän boförteckningen har fastställts i konkursen. Enligt 9 kap. 1 § 2 mom. i konkurslagen ska boförteckningen göras inom två månader från konkursens början. Om det finns betydande brister eller fel i gäldenärens bokföring eller om boförteckningen inte kan färdigställas inom föreskriven tid därför att boet är omfattande eller av något annat särskilt skäl, ska boförvaltaren göra boförteckningen utan obefogat dröjsmål. I sådana fall ska boförvaltaren underrätta domstolen om datum då boförteckningen beräknas vara klar och orsakerna till att boförteckningen inte har gjort upp inom utsatt tid.

Enligt 9 kap. 1 § 1 mom. i konkurslagen ska av boförteckningen tillräckligt specificerat framgå åtminstone gäldenärens egendom när konkursen börjar, vilket belopp realiseringen av egendomen väntas avkasta samt gäldenärens största borgenärer och deras fordringar, de största övriga förbindelserna samt en uppskattning av det totala antalet övriga borgenärer och förbindelser. Bestyrkandet av boförteckningen kan anses vara den tidpunkt vid konkursen då man fått tillräcklig klarhet om vilka av gäldenärens tillgångar som omfattas av konkursverkställigheten och då konkursen inte medför något hinder att behandla gäldenärens skuldsaneringsansökan. (RP 98/2002 rd s. 47) Boförvaltaren gavs spelrum för att utreda skulderna från en konkurs genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2019 (L 664/2019). Om konkursen inte fortsätter i ett fullskaligt förfarande, har inte boförvaltaren någon skyldighet att utreda alla skulder på ingående sätt och han eller hon kan fokusera på att utreda gäldenärens förmögenhet och de omständigheter som behövs i gäldenärsutredningen, såsom orsakerna till konkursen och gäldenärens verksamhet. (RP 221/2018 rd s. 62–63, Rekommendation från delegationen för konkursärenden 02 Boförteckningen)

Bestyrkandet av boförteckningen kan anses vara en entydig tidpunkt då gäldenärens egendom och skulder i allmänhet har blivit utredda i tillräcklig utsträckning med tanke på skuldsaneringen. Boförvaltarens gäldenärsutredning, som blir klar samtidigt, ger ytterligare information till exempel till stöd för en prövning om hindergrunder. Å andra sidan kan färdigställandet av boförteckningen i vissa fall fördröjas samtidigt som möjligheten att inleda skuldsanering fördröjs till och med flera år. Bakom dröjsmålet ligger ofta oklarheter i gäldenärens verksamhet, såsom brister i bokföringen. I dessa situationer är det typiskt att det inte finns förutsättningar för skuldsanering omedelbart efter att boförteckningen blivit klar på grund av gäldenärens missbruk eller klandervärda förfarande. Däremot verkar ett dröjsmål av andra orsaker, till exempel på grund av konkursboets omfattning eller näringsverksamhetens egenart, inte i sig som en grund som skulle ge särskilda skäl att skjuta upp gäldenärens möjlighet att ansöka om skuldsanering. I fortsättningen är det möjligt att effektivare än tidigare ingripa i dröjsmål utan grundad anledning, eftersom man genom de ändringar av 9 kap. 1 § 2 mom. i konkurslagen som trädde i kraft 2019 har strävat efter att förbättra konkursombudsmannens möjligheter att övervaka hur konkursförfarandena framskrider samt parternas tillgång till information. (se RP 221/2018 rd, s. 63)

Flexibiliteten i 20 § 3 mom. i skuldsaneringslagen kan ökas till exempel så att gäldenärens ansökan om skuldsanering utöver fastställandet av boförteckningen kan tas upp till prövning när gäldenärens egendom och skulder annars har blivit utredda. Då är bestyrkandet av boförteckningen inte längre ett strikt formkrav, utan den klarhet man fått på annat sätt om gäldenärens egendom och skulder kan vara tillräcklig med tanke på skuldsaneringen. Med tanke på en konsekvent reglering verkar det dock inte möjligt att ålägga boförvaltaren att lämna ett separat utlåtande om gäldenärens egendom och skulder innan boförteckningen och gäldenärsutredningen är klara, utan den utredning som fås i detta skede kan i första hand basera sig på uppgifter från gäldenären och borgenärerna. I praktiken bedöms frågan utifrån samma utgångspunkter som i en situation där gäldenären inte har försatts i konkurs innan ansökan om skuldsanering har gjorts.

Ett motsvarande slutresultat uppnås så att 20 § 3 mom. i skuldsaneringslagen upphävs och det inte längre föreskrivs separat om förhållandet mellan en konkurs som börjat och ansökan om skuldsanering. Gäldenären kan då ansöka om skuldsanering omedelbart efter konkursens början. Enligt 51 § i skuldsaneringslagen ska gäldenären på normalt sätt till sin ansökan foga en nödvändig utredning över de omständigheter som inverkar på gäldenärens betalningsförmåga och över andra för skuldsaneringen betydelsefulla omständigheter. Enligt förslaget kan en boförteckning som fastställts vid konkurs för sin del utgöra bevis på egendom och skulder, men inte längre som en formell förutsättning för skuldsanering. Det blir aktuellt att från fall till fall avgöra om den utredning som erhållits är tillräcklig med tanke på skuldsaneringen. Den tilläggsutredning som behövs i ärendet kan på grund av borgenärernas motstånd eller av andra orsaker leda till att det inte finns förutsättningar för skuldsanering innan boförteckningen och gäldenärsutredningen blivit klara. Om det å andra sidan senare, när konkursboets utredning framskrider, visar sig finnas ett hinder för skuldsanering, kan skuldsaneringen medan förslaget till betalningsprogram behandlas ännu förkastas eller det fastställda betalningsprogrammet förordnas att förfalla på ansökan av borgenären.

Med stöd av vad som anförts ovan är det möjligt att genom att upphäva 20 § 3 mom. i skuldsaneringslagen underlätta och göra det smidigare för en gäldenär som försatts i konkurs att få tillgång till skuldsanering, då gäldenärens ansökan om skuldsanering kan tas upp till prövning oberoende av om boförteckningen blivit klar. I praktiken har ett upphävande av bestämmelsen endast ringa konsekvenser för borgenärernas ställning, eftersom det fortfarande prövas från fall till fall om en utredning om gäldenärens ekonomiska situation är tillräcklig och en ansökan om skuldsanering kan avslås om det inte finns någon tillförlitlig utredning utan boförteckningen.

Dessutom bör det beaktas att boförteckningen i alla situationer inte längre uppfyller sin uppgift med tanke på skuldtutredningen under skuldsaneringen, eftersom boförvaltaren, vad skulder beträffar i en konkurs som förfaller, endast antecknar gäldenärens största borgenärer och en uppskattning av det totala antalet övriga skulder i boförteckningen.

Till följd av att 20 § 3 mom. i skuldsaneringslagen upphävs bör det föreskrivas om en möjlighet att höra boförvaltaren i en situation där gäldenären har ansökt om skuldsanering innan boförteckningen har bestyrkts och uppgifter ur boförteckningen och gäldenärsutredningen inte kan fås till stöd för domstolens prövning. Boförvaltaren kan då i sitt utlåtande uppmärksamma eventuella brister eller oklarheter som gäller gäldenärens tillgångar och skulder samt omständigheter som kan vara av betydelse när domstolen bedömer hur hindersgrunderna som avses i 10 § uppfylls.

4.2.5 Företagares tillgång till information om ekonomi- och skuldrådgivningstjänster samt möjligheter till skuldsanering

En företagares okunnighet om skuldsanering för privatpersoner samt ekonomi- och skuldrådgivningstjänster kan utgöra ett verkligt hinder för att företagaren efter konkursen inte har en effektiv möjlighet att inleda ny näringsverksamhet. I remissvaren om [den internationella jämförelsen om möjligheterna att ge företagare en ny chans](#) ansåg flera remissinstanser att företagarna ofta för sent vidtar åtgärder för att rätta till skuldproblemen. Till exempel söker sig företagare till frivilliga eller lagstadgade förfaranden i ett sent skede. I synnerhet bristfälliga kunskaper och kunnande hos företagarna sågs som orsaker. I utlåtandena betonades bland annat betydelsen av tillräcklig handledning och rådgivning. I utlåtandena fästes också uppmärksamhet vid sammanjämkningen av företagets konkursförfarande och företagarens skuldsanering. ([Yritäjän uusi mahdollisuus – kansainvälinen vertailu. Remissammandrag. Justitieministeriets publikation 38/2018](#), s. 11, 20–23)

Tillgången till information om ekonomi- och skuldrådgivningstjänster samt om skuldsanering för företagare som har försatts i konkurs kan förbättras så att boförvaltaren efter konkursens början berättar för företagaren om nämnda tjänster och om möjligheten till skuldsanering. Utifrån de uppgifter boförvaltaren lämnat kan företagaren snabbt inleda utredningen av olika alternativa lösningar i fråga om sitt personliga skuldansvar, vilket inte är möjligt i samband med konkursförfarandet. En effektiv tillgång till information stöder också det föreslagna upphävandet av 20 § 3 mom. i skuldsaneringslagen, eftersom en gäldenär i konkurs i fortsättningen kan ansöka om skuldsanering redan innan boförteckningen har fastställts i konkursen.

Anmälningsskyldigheten kan inte anses öka boförvaltarens uppgifter och arbetsbörda oskäligt mycket. I praktiken ska boförvaltaren i början av konkursen i allmänhet vara i nära kontakt med gäldenären om omhändertagande av konkursboet och om andra omständigheter som har samband med besittningsövertagandet av konkursboet. Delegationen för konkursärenden har utfärdat [rekommendation 15](#) om råd och anvisningar till konkursgäldenärer. Delegationen rekommenderar att boförvaltaren genast efter konkursens början redogör för konkursförfarandets förlopp för konkursgäldenären och ger denne en broschyr om gäldenärens rättigheter och skyldigheter. Uppgifterna om rådgivningstjänster och skuldsanering kan lämnas i samband med den ovannämnda kontakten.

4.2.6 Skuldsanering för näringsidkare

Det blev möjligt att korrigera enskilda näringsidkares och yrkesutövares ekonomiska helhetsituation i skuldsaneringen från och med den 1 januari 2015, då det blev möjligt att utöver gälde-

närens privata skulder även sanera skulder som hänför sig till näringsverksamheten. De ändringar som gjordes i skuldsaneringslagen gjorde det möjligt att rätta till enskilda näringsidkares och yrkesutövares ekonomiska helhetssituation vid skuldsanering, till exempel när näringsverksamheten kan fortsättas men någon yttre omständighet, såsom en personlig tragedi eller förlust av en betydande kund, har orsakat gäldenärens insolvens.

Beviljandet av skuldsanering förutsätter att näringsverksamheten kan fortsättas. Gäldenären ska med inkomster som uppkommer i näringsverksamheten förmå betala sådana skulder som hänför sig till verksamheten och som uppkommer efter att förfarandet inletts, allt eftersom skulderna förfaller till betalning. Skuldsanering kan inte beviljas om näringsverksamheten är förlustbringande eller om det är sannolikt att den blir det. Näringsidkaren kan inte heller få ett så kallat nollprogram utan åtminstone lite medel måste bli kvar för att betala skulderna.

Den näringsverksamhet som bedrivs ska dessutom vara ganska småskalig och skuldsanering kan inte beviljas om metoderna i enlighet med skuldsaneringslagen inte räcker till för att sanera företagsverksamheten eller trygga förutsättningarna för den utan det också behövs arrangemang som gäller företagsverksamhet. Sådana åtgärder kan inte vidtas i ett förfarande enligt skuldsaneringslagen.

Avsikten med lagändringen har varit att möjliggöra skuldsanering i synnerhet för de näringsidkare och yrkesutövare vilkas näringsverksamhet inte i väsentlig grad avviker från löntagares verksamhet. Kravet på näringsverksamhetens omfattning har i propositionen motiverats med att skuldsanering är avsedd för att rätta till fysiska personers ekonomiska situation och till sina grundläggande principer lämpar den sig inte för att reglera omfattande näringsverksamhet. (RP 83/2014 rd, s. 68–69)

Enligt regeringspropositionen gäller det vid prövningen av om det är fråga om förhållandevis småskalig näringsverksamhet att särskilt beakta företagets omsättning, balansräkning och huruvida näringsidkaren har andra anställda. För att verksamheten ska kunna betraktas som förhållandevis småskalig måste näringsidkarens egen arbetsinstans vara av avgörande betydelse. Verksamhet som grundar sig på att näringsidkaren eller yrkesutövaren ”gör det själv” är vanligen småskalig. Utomstående arbetskraft innebär dock inte som enda faktor att verksamheten inte kan betraktas som förhållandevis småskalig. Exempelvis anlitande av deltidsanställda, säsongsmedhjälpare eller biträdande personal utesluter inte verksamheten ur tillämpningsområdet för bestämmelsen, om näringsidkarens egen arbetsinsats trots allt på lång sikt är avgörande för lönsamheten. Om näringsidkaren däremot fortlöpande anlitar utomstående arbetskraft och hans eller hennes egen arbetsinsats inte har någon stor betydelse för lönsamheten, handlar det vanligen om mera omfattande verksamhet än vad som avses i bestämmelsen. Det har inte satts någon gräns för näringsverksamhetens omsättning, eftersom företagarens bransch i betydande grad inverkar på omsättningens storlek. (RP 83/2014 rd, s. 69)

På skuldsanering för näringsidkare och yrkesutövare tillämpas så kallad konkursjämförelse. Ett betalningsprogram förhindras om borgenären gör sannolikt att hans avkastning enligt betalningsprogrammet är mindre än vad som skulle inflyta om gäldenären försattes i konkurs. Gäldenärens ägarbostad beaktas inte vid jämförelsen.

I samband med lagändringen såg man också till att enskilda näringsidkare och yrkesutövare får den rådgivning och det understöd de behöver. De kan söka sig till ekonomi- och skuldrådgivning på samma sätt som andra som råkat i skuldproblem. Ekonomi- och skuldrådgivaren söker tillsammans med kunden lösningar på skuldproblemen och bedömer vid behov hur skuldsanering lämpar sig i det aktuella fallet. Om skuldsanering är ett beaktansvärt alternativ, hjälper

ekonomi- och skuldrådgivningen näringsidkaren eller yrkesutövaren att sköta skuldsaneringsärendet. I ärendet blir man också tvungen att bedöma förutsättningarna för näringsverksamhet och i synnerhet huruvida näringsverksamheten kan fortsättas. Då kan gäldenären vända sig till Företagsfinlands tjänst Talousapu eller till en rådgivningstjänst som ordnas regionalt för företagare. Med hjälp av rådgivningstjänsterna utreds förutsättningarna för fortsatt verksamhet.

Om det finns förutsättningar för att fortsätta verksamheten, ska näringsidkaren eller yrkesutövaren inhämta de sakkunnigutredningar som behövs för ansökan om skuldsanering, bland annat om huruvida verksamheten kan fortsätta och om bokslutet. Gäldenären kan till exempel skaffa ett sakkunnigutlåtande till ett pris av cirka tusen euro. I praktiken har nivån på sakkunnigutlåtandena och därigenom den nytta de medför för domstolen och borgenärerna vid bedömningen av förutsättningarna för skuldsanering varierat. Efter lagens ikraftträdande utbildades cirka 70 sakkunniga för att bereda utlåtanden. Utbildning har inte längre ordnats på några år.

I praktiken förekommer det situationer där en näringsidkare ansöker om företagssanering, trots att förutsättningarna för beviljande av skuldsanering också kan uppfyllas. Då gäldenären kan söka sig till vilketdera förfarandet som helst har gäldenären möjlighet att välja mellan förfarandena. Skuldsanering är ofta ett förmånligare förfarande för näringsidkaren bland annat med tanke på kostnaderna för förfarandet och programmets längd. Det är väsentligt att gäldenären får sakkunnig rådgivning när han eller hon fattar beslut om att ansöka om insolvensförfarande.

Efter lagens ikraftträdande 2015 och 2016 diskuterades skuldsanering för näringsidkare mycket i olika informationskanaler. Antalet ansökningar uppskattas ha legat på en högre nivå då än för närvarande. Det går inte att få uppgifter om antalet ansökningar, eftersom skuldsanering för näringsidkare inte specificerades i statistiken genast under åren efter lagens ikraftträdande. Enligt 8 § 2 mom. i lagen om skuldsaneringsregistret (368/2017) finns uppgifter om en näringsidkares skuldsanering tillgängliga via det allmänna datanätet. Lagen trädde i kraft den 26 juni 2018. Från den dagen till utgången av september 2021 syns endast 43 anhängiggjorda skuldsaneringar för näringsidkare i insolvensregistret. Alla ansökningar syns inte längre i registret. Antalet är i vilket fall som helst mycket litet.

Rådgivningstjänsten Talousapu har under normala förhållanden fått 1 600–2 000 samtal per år. Åren 2015 och 2016 gällde cirka 320–400 samtal (20 procent) i första hand skuldsanering för näringsidkare. För närvarande är motsvarande antal cirka 80–100 samtal (fem procent av samtalen under normala förhållanden). Rådgivningstjänstens telefonrådgivare gör årligen cirka 40 preliminära lönsamhetsbedömningar. En preliminär lönsamhetsbedömning görs om ekonomi- och skuldrådgivningen har ansett att det annars kan finnas förutsättningar för skuldsanering.

Vid konkursombudsmannens byrå har företagssaneringar som inletts 2015 och 2016 följts upp. Av de saneringar som inleddes 2015 var 46 (14 procent av alla saneringar) företagssaneringar och motsvarande siffra för 2016 var 50 (17 procent av alla saneringar). Vid saneringar som inletts 2015 fastställdes saneringsprogrammet i 19 fall (41 procent av de saneringar som inletts av en näringsidkare) och vid saneringar som inletts 2016 i 32 fall (64 procent av de saneringar som inletts av en näringsidkare).

Det ringa antalet ansökningar om skuldsanering för näringsidkare beror på många olika faktorer. Ofta utgör en svag lönsamhet för näringsverksamheten ett hinder för ansökan om skuldsanering. Näringsverksamheten ger då inte gäldenären så mycket inkomst att den kan fortsätta. I en sådan situation ska näringsverksamheten upphöra, varefter gäldenären kan ansöka om skuldsanering som privatperson. Skulder som hänför sig till näringsverksamhet saneras då som privata skulder och inga tilläggsvillkor riktas mot den avslutade verksamheten.

Det är vanligt att näringsidkare söker hjälp för sent. Målet är att söka hjälp för detta praktiska problem inom det pågående projektet Early Warning, genom vilket också artikel 3 i direktivet genomförs. Syftet med Early Warning-verksamheten är att företagare i kris ska ha tillgång till oberoende, konfidentiella och avgiftsfria hjälp- och stödtjänster. Syftet med stödet är att säkerställa att behövliga och korrekta ändringar görs för att rädda företaget och att företaget åter styrs in på en tillväxtbana eller alternativt att det säkerställs att företagsverksamheten snabbt och hederligt upphör, när det är den bästa lösningen ur företagarens synvinkel. För ensam- och småföretagare har man på basis av rådgivningstjänsten Talousapu utvecklat en sakkunnig och avgiftsfri tjänst [Företagares ekonomihjälp](#) (Yrittäjän talousapu), som hjälper med att planera företagets ekonomi och lösa problem. Tjänsten består av en riksomfattande telefontjänst och nära anknutna regionala tjänster. Tillsammans bildar de ett rikstäckande nätverk för ekonomisk rådgivning. Syftet med verksamheten är också att påverka det allmänna förhållningssättet gentemot konkurser genom att minska skammen kring dem.

En orsak till det ringa antalet ansökningar är bristen på information. Under åren 2015 och 2016 efter lagens ikraftträdande informerades det mycket om möjligheten och företagarna kunde fråga om den. Efter det har informationen varit obetydlig, vilket syns som en minskning av antalet förfrågningar. Genom ökad information kunde antalet ansökningar höjas.

En orsak till att ansökningarna om skuldsanering är få är att skuldsanering inte kan förutsätta några arrangemang som gäller företagsverksamhet. För att få skuldsaneringen ska näringsidkaren först göra behövliga företagsarrangemang och först därefter ansöka om skuldsanering. På grund av det svaga ekonomiska läget finns det inte alltid tid för detta. Skuldsaneringslagen lämpar sig inte för en situation där gäldenären är skyldig att vidta åtgärder som gäller företagsverksamhet. I ett sådant läge ska näringsidkaren också i fortsättningen ansöka om företagssanering. Detta hindrar dock inte att åtgärder för att rationalisera näringsverksamheten vidtas frivilligt också i samband med skuldsaneringen.

Inom sådana verksamhetsområden där gäldenären har betydande egendom är skuldsanering inte ett fungerande alternativ. Betalningsprogrammet kan inte fastställas om borgenären gör sannolikt att hans avkastning enligt betalningsprogrammet är mindre till sitt värde än vad som skulle inflyta om gäldenären försattes i konkurs. När egendomen är betydande är skuldsanering ett orimligt alternativ för borgenären. Konkursjämförelsen är en viktig princip med tanke på berättigandet av ett saneringsförfarande, och det är inte motiverat att pruta på den.

Det finns också situationer där ansökan om skuldsanering inte har gjorts eller ansökan har avslagits på grund av att näringsverksamheten inte anses vara förhållandevis småskalig på det sätt som beskrivs i regeringspropositionen. Det har lämnats in så få ansökningar att det inte har uppstått någon etablerad rättspraxis i fråga om bedömningen av småskalig verksamhet. När det gäller småskalighet är det möjligt att i bestämmelserna lindra och precisera de förutsättningar som ställs för småskalig näringsverksamhet.

Med tanke på tolkningen av småskalighet har antalet personer som en näringsidkare sysselsätter blivit särskilt begränsande. Såsom det beskrivs närmare ovan ska näringsidkarens egen arbetsinsats vara avgörande med tanke på verksamheten för att verksamheten ska kunna anses vara förhållandevis småskalig på det sätt som avses i lagen. Enligt Statistikcentralens företagsstatistik för 2018 uppgick antalet fysiska personers företag till sammanlagt 156 784. Av dessa sysselsatte 97 354 företag inte en enda person utöver företagaren, 45 249 företag sysselsatte en person, 9 261 företag sysselsatte två personer och 2 255 företag sysselsatte tre personer. Antalet fysiska personers företag som sysselsatte fler än detta var 2 665. Antalet anställda har uttryckts som årsverken och omvandlats till heltidsanställda så att till exempel en halvdagsanställd mot-

svarar en halv person. Således uppfyller största delen av de fysiska personer som bedriver näringsverksamhet den nuvarande definitionen av småskalighet med tanke på antalet anställda. Ett betydande antal företag faller dock utanför begreppet. För att underlätta för näringsidkarna att få tillgång till skuldsanering är det motiverat att möjliggöra skuldsanering också för sådana näringsidkare som utöver sig själva sysselsätter en eller två personer.

En näringsidkare ska till sin ansökan om skuldsanering foga vissa utredningar om näringsverksamhetens tillstånd som det föreskrivs om i 3 och 3 a § i förordningen om skuldsanering för privatpersoner (58/1993, nedan skuldsaneringsförordningen). Ett utlåtande av en expert enligt 3 a § i förordningen krävs för att domstolen och borgenärerna ska kunna bedöma näringsverksamhetens tillstånd och om det är möjligt att fortsätta verksamheten samt förutsättningarna för skuldsanering. Syftet med projektet Early Warning är att skapa ett system där näringsidkare avgiftsfritt kan få utlåtanden av regionala tjänsteproducenter. Detta förutsätter att de regionala tjänsteproducenterna utbildas. Avgiftsfriheten skulle förbättra näringsidkarnas ställning, eftersom kostnaden på tusen euro varit stor för somliga. När systemet utvecklas är det också möjligt att skapa en enhetlig utlåtandemodell.

4.2.7 Levnadskostnadsnormen för skuldsanering

I skuldsaneringen ska gäldenären använda hela sin betalningsförmåga till betalning av sina skulder, det vill säga alla de inkomster som inte behövs för nödvändiga levnadskostnader för gäldenären och hans eller hennes familj och för de utgifter som uppkommer till följd av underhållsskyldighet. Vid bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga ska enligt 4 § 1 mom. i skuldsaneringslagen beaktas 1) de medel som inflyter vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet, 2) gäldenärens inkomster samt hans förvärvsmöjligheter med hänsyn till ålder, arbetsförmåga och övriga omständigheter, 3) gäldenärens oundgängliga levnadskostnader, 4) gäldenärens underhållsskyldighet, samt 5) övriga omständigheter som inverkar på gäldenärens ekonomiska ställning.

I lagen eller i författningar på lägre nivå togs det inte närmare ställning till beloppet av de levnadskostnader som ursprungligen skulle beaktas vid bedömningen av betalningsförmågan, utan som utgångspunkt för bedömningen från fall till fall av oundgängliga levnadskostnader infördes i regeringens proposition (RP 183/1992 rd) de belopp som motsvarar utkomststödets grunddel förhöjda med en fjärdedel. Avsikten med att för skuldsaneringen föreskriva en levnadskostnadsnorm som är högre än utkomststödets grunddel var att beakta att skuldsanering är ett mera långvarigt arrangemang än ett tillfälligt utkomststöd. För denna tid ska det reserveras ett tillräckligt stort månatligt belopp för gäldenärens försörjning och det ska inte leda till behov av utkomststöd eller tilläggskuldsättning.

För att precisera regleringen stöder sig justitieministeriets förordning om grunderna för bedömning av en gäldenärs betalningsförmåga vid skuldsanering för privatpersoner (322/2001, *nedan förordningen om betalningsförmåga*), som utfärdats med stöd av 4 § 2 mom. i skuldsaneringslagen, på samma grundläggande utgångspunkt, och de oundgängliga levnadskostnadernas belopp som anges i 4 § 1 mom. justeras årligen i enlighet med förändringarna i folkpensionsindex på motsvarande sätt som uppdateringarna av utkomststödets grunddel.

Trots den årliga indexhöjningen är levnadskostnadsnormerna för skuldsaneringen inte längre lika stora som de ursprungligen var avsedda att vara, det vill säga en fjärdedel högre än utkomststödet enligt normerna. Till skillnad från normerna för utkomststöd har inga nivåhöjningar gjorts i levnadskostnadsnormen för skuldsanering under den tid som skuldsanering har existerat, utan normerna har med tiden närmat sig varandra. I vissa situationer kan normen för skuldsanering till och med bli lägre än normen för utkomststöd.

RP 238/2021 rd

Frågan har också varit uppe till diskussion under den senaste tiden. Riksdagen har förutsatt att statsrådet bedömer behovet av att höja nivån på de oundgängliga levnadskostnader som ska beaktas vid bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga och bereder de författningsändringar som behövs (RSv 284/2018 rd).

I ljuset av detta är det motiverat att göra en nivåhöjning av levnadskostnadsnormen för skuldsanering, genom vilken beloppet av de oundgängliga levnadskostnader som ska beaktas vid bedömningen av betalningsförmågan höjs till en nivå som bättre motsvarar normens ursprungliga syfte och är rimligare för nuvarande gäldenärer. I och med nivåhöjningen kan skuldsanering också bli ett mer beaktansvärt alternativ för sådana gäldenärer som anser att det är mer lockande att leva med ett förhöjt utkomststöd än att ansöka om skuldsanering och att iaktta ett stramt betalningsprogram.

Även om inga direkta nivåhöjningar tidigare har gjorts i levnadskostnadsnormen för skuldsanering har vissa andra möjligheter till flexibilitet inkluderats i de bestämmelser i lagen om skuldsanering som i princip förutsätter strikt ekonomi. Till exempel har den nedre gränsen för tilläggsprestationsskyldigheten till följd av en ökning av gäldenärens inkomstnivå under betalningsprogrammets gång stegvis höjts, liksom även den procentandel som gäldenären själv får behålla av de ökade inkomsterna. Då en gäldenärs betalningsförmåga försvagas medan betalningsprogrammet pågår kan gäldenären för sin del skjuta upp betalningen, det vill säga hålla en så kallad ledig månad under vilken han eller hon inte betalar sina skulder. För närvarande kan högst tre månader vara fria månader under ett treårigt betalningsprogram eller högst fem under ett längre betalningsprogram.

Levnadskostnadsnormen kan anses ha en desto större betydelse för gäldenären ju längre betalningsprogrammet är och ju längre den strama ekonomiska disciplinen i enlighet med programmet ska följas. En faktor som delvis kompenserar kravet på stram ekonomisk disciplin är att betalningsprogrammets normala längd redan genom lag 632/2010 har förkortats från de ursprungligen fem åren till tre år. Å andra sidan är också betalningsprogram som är betydligt längre än så möjliga, och de utgiftsnivåer som fastställts enligt den nuvarande levnadskostnadsnormen kan bli problematiska i synnerhet i samband med långa betalningsprogram som syftar till behållande av ägarbostad. Trots de särdrag som är förenade med långa betalningsprogram kan en jämlik tillämpning av nivåhöjningen på betalningsprogram av alla längder anses vara en motiverad lösning bland annat med tanke på jämlikheten mellan gäldenärerna.

Skuldsaneringsfordringar indrivs också i betydande utsträckning genom utsökning hos gäldenärerna, vilket kan ses som ett tecken på att gäldenärerna inte klarar av sina betalningsprogram för att de är hårda. Under 2019 drevs det till exempel in sammanlagt 4 601 fordringar via utsökning i enlighet med skuldsaneringens betalningsprogram.

I tabellen nedan presenteras exempelkalkyler över vilka förändringar nivåhöjningar på 10, 12 eller 15 procent innebär i den senast justerade levnadskostnadsnormen den 1 januari 2021 och hur de relaterar till belopp som är en fjärdedel högre än utkomststödet grunddel. I jämförelsen har inte beaktats 11 § 3 mom. i lagen om utkomststöd (1412/1997), enligt vilket minst 20 procent men högst 150 euro av inkomsttagarens förvärsinkomster inte beaktas som inkomst när utkomststödet bestäms. Om denna summa beaktades skulle normen för skuldsanering vara ännu mindre än normen för utkomststöd. Med beaktande av de ändringar som beskrivs ovan och som redan har gjorts i skuldsaneringssystemet trots att den egentliga nivåhöjningen saknas är det motiverat att resultatet av höjningen återspeglas inte bara i normens ursprungliga syfte utan också i de lättnader som gjorts i systemet. Med stöd av vad som anförts ovan och kalkylerna i tabellen föreslås en nivåhöjning på 12 procent i levnadskostnadsnormen för skuldsanering enligt det utkast till förordning som bifogas propositionen:

RP 238/2021 rd

	Utkomststöd (2021)	Skuldsanering (2021)	Kalkylerat mål för skuldsaneringen	Höjning av skuldsaneringen med 10% (jfr mål)	Höjning av skuldsaneringen med 12% (jfr mål)	Höjning av skuldsaneringen med 15% (jfr mål)
Ensamboende	504,06 €	540,00 €	630,08 €	594,00 € <i>(-36,08 €)</i>	604,80 € <i>(-25,28 €)</i> → 605 €	621,00 € <i>(-9,08 €)</i>
Boende i gemensamt hushåll	428,45 €	455,00 €	535,56 €	500,50 € <i>(-35,06 €)</i>	509,60 € <i>(-25,96 €)</i> → 510 €	523,25 € <i>(-12,31 €)</i>
Person över 17/18 år som bor med en förälder *	367,96 €	383,00 €	459,95 €	421,30 € <i>(-38,65 €)</i>	428,96 € <i>(-30,99 €)</i> → 429 €	440,45 € <i>(-19,50 €)</i>
Personer under 17 år som bor med gäldenären (de två äldsta)	N/A	347,00 €	N/A	381,70 € <i>N/A</i>	388,64 € <i>N/A</i> → 389 €	399,05 € <i>N/A</i>
Personer under 17 år som bor med gäldenären (det tredje äldsta barnet och barn som är yngre än detta)	N/A	324,00 €	N/A	356,40 € <i>N/A</i>	362,88 € <i>N/A</i> → 363 €	372,60 € <i>N/A</i>

* I fråga om systemet för utkomststöd den som fyllt 18 år och bor hos sina föräldrar eller med ena föräldern och i fråga om skuldsaneringsystemet den som fyllt 17 år och bor i samma hushåll som gäldenären.

De kostnader som baserar sig på antalet minderåriga barn och deras ålder bestäms på olika sätt enligt normerna för utkomststöd respektive skuldsanering, så i exempelkalkylerna för minderåriga barn har det i tabellen ovan inte kunnat ingå en exakt jämförelse med normen enligt systemet för utkomststöd. Avsikten är dock att nivåhöjningen ska vara lika stor även för dessa kostnader, vilket har beaktats i tabellen ovan.

Levnadskostnadsnormen för skuldsanering ligger i många avseenden också efter den senast år 2018 uppdaterade referensbudgeten för en rimlig minimikonsumtion ([Mitä eläminen maksaa? – Kohtuullisen minimin viitebudjettien päivitys vuodelle 2018. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisuja. Statsvetenskapliga fakultetens publikationer 101/2018](#)). Enligt referensbudgeten är de kalkylerade minimilevnadskostnaderna utan kostnader för trafik och hyra till exempel för ensamboende i arbetsför ålder 579–583 euro i månaden (vid skuldsanering med utgifter för användning av lokaltrafik 540 euro i månaden) och för ensamförsörjarfamiljer med två tonåringar 1 336 euro i månaden (vid skuldsanering med utgifter för användning av lokaltrafik 1 234 euro i månaden). En tillräckligt stor nivåhöjning skulle således också överbrygga denna skillnad.

Vid sidan av den allmänna nivåhöjningen är det motiverat att samtidigt också se över det sätt på vilket kostnaderna för arbetsresor beaktas vid bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga. Enligt 4 § i förordningen om betalningsförmåga beaktas utgifterna för användning av lokaltrafik som en del av de fasta levnadskostnader som fastställs i förordningen, när det ur gäldenärens synvinkel är ett bättre alternativ att dessa kostnader beaktas som en utgiftspost som är fristående från de fasta levnadskostnaderna, varvid det på motsvarande sätt blir kvar en betalningsmån för något annat av de fasta levnadskostnaderna. De på detta sätt justerade normerna kan anses ha en mer sporrande inställning till gäldenärens arbete under betalningsprogrammet, när kostnaderna för arbetsresor inte inverkar negativt på beräkningen av betalningsmånen ur gäldenärens synvinkel.

Den levnadskostnadsnorm som justerats på det sätt som anges ovan tillämpas på betalningsprogram som fastställs eller ändras efter förordningens ikraftträdande. Det behövs en grund enligt 44 § i skuldsaneringslagen för ändringar av betalningsprogrammen, så gäldenärerna kan inte ansöka om ändringar i sina betalningsprogram enbart på grund av att den justerade levnadskostnadsnormen träder i kraft.

5 Förslagen och deras konsekvenser

5.1 De viktigaste förslagen

5.1.1 Förslag till företagssanering som följer av direktivet

I propositionen föreslås det att det inom företagssaneringslagen skapas ett nytt, direktivsenligt och för det gällande företagssaneringsförfarandet alternativt förfaringssätt för hotande insolvens (*tidigt saneringsförfarande*). Gäldenärer ska kunna ansöka om detta förfaringssätt i ett tidigt skede då de ännu inte är insolventa utan bara löper risk att bli det. Genom propositionen ändras inte förutsättningarna för hela företagssaneringsförfarandet eller kretsen av gäldenärer som är berättigade till förfarandet, utan ansökningarna och de saneringsförfaranden som inletts med anledning av dem delas in i två olika förfaringssätt.

Det nya tidiga saneringsförfarandet ska innehålla bestämmelser som uppfyller kraven i direktivet och som delvis avviker från de gällande bestämmelserna. Det blir lättare än för närvarande att få tillträde till ett saneringsförfarande, eftersom det i det nya förfaringssättet finns färre hindergrunder för att inleda ett förfarande. Betalnings-, indrivnings- och andra förbud ska inte tillämpas automatiskt utan genom domstolsbeslut. Förbud kan till en början meddelas endast för tre månader, varefter förbuden förlängs till den maximitid på 12 månader som direktivet kräver. I rättsverkningarna av att saneringsförfarandet inleds görs också andra ändringar som är kopplade till förbudens giltighet. Även bestämmelserna om fastställelse av saneringsprogrammet utan samtycke av alla gruppmajoriteter avviker från de gällande bestämmelserna. Om det

under förfarandet framkommer att gäldenären är insolvent, har gäldenären möjlighet att övergå från ett tidigt saneringsförfarande till ett normalt saneringsförfarande. Bestämmelserna om förordnande av en utredare ska skrivas in som en tydligare helhet. De avviker i ett tidigt saneringsförfarande från den gällande lagstiftning, medan avsikten inte är att ändra innehållet i bestämmelserna till övriga delar.

Ett annat förfaringssätt (*normal sanering*) motsvarar i huvudsak det gällande företagssaneringsförfarandet. Det kan i fortsättningen inledas om en insolvent gäldenär ansöker om det eller om borgenärerna förordar ansökan eller om gäldenären tillsammans med borgenärerna lämnar in en ansökan. På grund av ändringarna kan en borgenär eller en sannolik borgenär i fortsättningen utan gäldenärens medverkan ansöka endast om ett normalt saneringsförfarande.

Till den del bestämmelserna enligt direktivet anses göra också det gällande förfarandet smidigare, görs i företagssaneringslagen preciseringar som gäller båda förfaringssätten. I lagen ska det tas in bestämmelser om ogiltighet för vissa avtalsvillkor och andra förbindelser, arrangemang och åtgärder som ingåtts med tanke på sanering. Dessutom föreslås preciseringar i bestämmelserna om saneringsprogrammets innehåll och förordnande av utredare och konkursboförvaltare.

5.1.2 Förslag till skuldsanering som följer av direktivet

I enlighet med direktivet föreslås det i propositionen flera ändringar för att göra det lättare för företagare som upphört med sin näringsverksamhet att få tillgång till skuldsanering. Om gäldenären har skulder som hänför sig till tidigare näringsverksamhet ska bestämmelserna om de allmänna förutsättningarna för skuldsanering eller om hinder för skuldsanering av temporära orsaker för det första inte tillämpas. I fortsättningen är det med andra ord tillräckligt att en gäldenär som bedrivit näringsverksamhet är insolvent och kan få tillträde till skuldsanering utan någon väntetid i anslutning till en stabilisering av förhållandena.

Det föreslås att hindersgrunderna för skuldsanering ändras så att en skuldsanering som tidigare fastställts för gäldenären inte utgör ett bestående hinder för en ny skuldsanering, utan att hindersgrunden ska gälla i 13 år från det att det tidigare betalningsprogrammet fastställdes. Av vägande skäl kan gäldenären fortfarande beviljas en ny skuldsanering även om det finns ett sådant hinder. Samtidigt upphävs den hindersgrund som uppfylls i en situation där det finns grundad anledning att anta att gäldenären inte kommer att följa betalningsprogrammet helt och hållet.

Som ändringar som hänför sig till betalningsprogrammets varaktighet föreslås det för det första att de så kallade nollprogrammen ska förkortas från fem år till tre år, eftersom direktivet inte innehåller någon grund som skulle berättiga medlemsstaterna att föreskriva om en längre skuldfrihetstid än tre år på grund av avsaknad av betalningsförmåga. Dessutom föreslås det att gäldenären i fortsättningen inte ska vara skyldig att redovisa inflödet av betalningsmedel under förfarandet till borgenärerna, eftersom denna redovisningsskyldighet ur gäldenärens synvinkel de facto leder till ett betalningsprogram som är längre än tre år. I stället för att redovisa det influtna beloppet till borgenärerna kan inflödet i fortsättningen täcka gäldenärens nödvändiga utgifter och gäldenärens andel av kostnaderna för utredaren, och gäldenären har rätt att behålla det influtna belopp som eventuellt återstår.

5.1.3 Övriga föreslagna ändringar i företagssaneringen

I den lagstiftning som gäller företagssanering görs i detta sammanhang två ändringar som inte nödvändigtvis krävs i direktivet, men som har ett nära samband med direktivets mål. Ändringarna gäller båda förfaringsätten.

För det första ska det i företagssaneringslagen tas in bestämmelser om undantag från betalningsförbud i fråga om användningen av koncernkonton. Införandet av ett betalningsförbud i ett företag som använder ett koncernkonto kan leda till att gäldenären under övergångsperioden kan bli utan driftskapital, vilket äventyrar saneringsförfarandets framgång. I propositionen föreslås det att användningen av ett koncernkonto ska kunna fortsätta en viss tid för att systemet ska hinna avvecklas och ersättande arrangemang skapas i stället.

För det andra föreslås det i propositionen att styrelsen i aktiebolag och andelslag i första hand ska ha behörighet att besluta om ansökan om företagssanering i stället för bolagsstämman. I propositionen föreslås att styrelsen också kan besluta sammankalla bolagsstämma eller andelsstämma för att besluta om att göra ansökan. Således fördelas behörigheten i fortsättningen på samma sätt som i ärenden som hör till styrelsens allmänna behörighet. Syftet med förslaget är att försnabba och underlätta företagets möjligheter att ansöka om företagssaneringsförfarande.

5.1.4 Övriga föreslagna ändringar i skuldsaneringen

Målen i direktivet överensstämmer i många avseenden med de mål som skrivits in i regeringsprogrammet. Utöver genomförandet av direktivet föreslås i propositionen också flera sådana ändringar som direktivet inte direkt förutsätter, men som ytterligare främjar skuldsaneringslagstiftningens omfattning och funktion i enlighet med målen i regeringsprogrammet.

För att underlätta och påskynda möjligheterna för företagare som upphört med sin näringsverksamhet att få skuldsanering föreslås det i propositionen för det första att ansökan om skuldsanering i fortsättningen ska kunna prövas oberoende av i vilket skede konkursförfarandet är. Samtidigt förbättras den i konkurs försatta gäldenärens tillgång till information om skuldrådgivningstjänster och möjligheten att ansöka om skuldsanering genom att boförvaltaren förpliktas att informera gäldenären om ekonomi- och skuldrådgivningstjänster och om möjligheten att ansöka om skuldsanering.

När det gäller företagare som ännu fortsätter med sin näringsverksamhet föreslås det i propositionen att kriterierna för tillämpningsområdet för skuldsanering som gäller småskalig näringsverksamhet utvidgas så att tillämpningsområdet utöver näringsverksamhet som baserar sig på eget arbete också omfattar verksamhet som sysselsätter högst två utomstående arbetstagare. Då kan allt fler företagare som bedriver näringsverksamhet omfattas av skuldsaneringen.

Bestämmelsen om hinder för skuldsanering av temporär orsak ska inte längre på det sätt som anges ovan tillämpas på gäldenärer som skuldsatts i samband med näringsverksamhet, och dessutom ändras den i fråga om andra gäldenärer än de som bedrivit näringsverksamhet så att förhållandena anses vara stabiliserade efter 12 månaders arbetslöshet i stället för efter 18 månaders arbetslöshet.

Utöver de lagändringar som föreslås i propositionen finns som bilaga till propositionen ett utkast till förordning enligt vilket det görs en nivåhöjning av engångsnatur för de nödvändiga levnads-kostnader som ska beaktas i gäldenärens betalningsmån. Det har inte gjorts en enda nivåhöjning tidigare, så levnads-kostnadsnormen för skuldsanering har släpat efter i den allmänna kostnads-utvecklingen och dess ursprungligen fastställda förhållande till utkomststödet. Samtidigt ska

normen uppdateras så att gäldenärens kostnader för arbetsresor i fortsättningen ska beaktas som en utgiftspost som separat dras av från gäldenärens betalningsmån, vilket kan främja gäldenärernas förvärvsarbete.

I propositionen föreslås dessutom flera mindre ändringar som gör skuldsaneringsförfarandet smidigare.

5.2 De huvudsakliga konsekvenserna

5.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för företagen av förslagen till företagssanering

Ofta söker man sig till företagssanering för sent, när affärsverksamheten inte längre kan saneras. Om gäldenärerna i och med det nya tidiga förfaringssättet i allt större utsträckning ansöker om företagssanering redan på grund av risk för insolvens förbättras möjligheterna att lyckas med saneringen. En effektivare och tidigarelagd bedömning av saneringsdugligheten minskar de förluster som misslyckade saneringsförfaranden orsakar borgenärerna. En tillräckligt tidig saneringsansökan kan också antas påskynda saneringsförfarandet, eftersom företagets ekonomiska situation ännu går att reda ut och rätta till lättare.

Skillnaderna mellan den gällande lagstiftningen och det nya, tidiga saneringsförfaringssättet är dock rätt små ur både gäldenärens och borgenärens synvinkel och skillnaderna är inte till alla delar till fördel för det nya förfaringssättet. Också den gällande lagstiftningen gör det möjligt att i ett tidigt skede ansöka om företagssanering under hotande insolvens. Således bedöms det att skapandet av ett nytt förfaringssätt i enlighet med propositionen inte i någon betydande grad påverkar antalet ansökningar om företagssanering eller antalet resultatbringande företagssaneringsringar. Ansökningarna delas i fortsättningen in i dessa två olika förfaringssätt. Två olika förfaringssätt kan öka gäldenärens behov av experthjälp redan när saneringsansökan görs, vilket kan öka kostnaderna för saneringen ur gäldenärens synvinkel. I övrigt bedöms propositionen inte ha någon inverkan på företagets administrativa börda.

Gäldenären får ett nytt tidigt saneringsförfarande lättare än det nuvarande saneringsförfarandet, eftersom grunderna för hinder och avbrytande är färre än för närvarande. Ett hinder för inledande av ett tidigt saneringsförfarande är till exempel inte att det finns grundad anledning att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärens indrivningsåtgärder eller att på något annat sätt kränka borgenärens eller gäldenärens rättigheter (7 § 1 mom. 4 punkten i företagssaneringslagen). Det är dock möjligt att det i sådana situationer där saneringsförfarande inte har inletts på grund av denna hindersgrund också finns någon annan grund som tillämpas i ett tidigt saneringsförfarande, såsom att gäldenären är insolvent (den föreslagna 4 c § 1 mom. 1 punkten). Inte heller denna omständighet bedöms således öka antalet ansökningar.

I ett tidigt saneringsförfarande fastställs dessutom en maximitidsfrist för betalnings-, indrivnings- och andra förbud. Ett tidigt saneringsförfarande kan inledas också utan dessa förbud, men allmänt taget anses möjligheten att avbryta borgenärernas indrivningsåtgärder vara en väsentlig faktor för att saneringen ska lyckas. Syftet med ändringen är att säkerställa att saneringsförfarandena varar högst 12 månader. Enligt en utredning som gjordes vid konkursombudsmannens byrå och som gäller saneringsförfaranden som inleddes 2015 och 2016 tog förfarandena i genomsnitt längre tid om programförslaget godkändes eller förkastades än om det bestämts att förfarandet ska upphöra. Enligt utredningen varade förfarandet från det att programförslaget inleddes till att det godkändes i genomsnitt 268 dagar 2015 och 239 dagar 2016. Som längst tog

det 628 dagar 2015 och 494 dagar 2016 att godkänna programförslaget. Godkännandet av programförslaget tog över 360 dagar i 26 fall av 173 vid de förfaranden som granskades 2015 och i 14 fall av 150 vid de förfaranden som granskades 2016. Om programförslaget förkastades var den genomsnittliga längden något längre (296 dagar 2015 och 300 dagar 2016). Som längst tog det 480 dagar 2015 och 349 dagar 2016 att förkasta programförslaget. Där det bestämdes att förfarandet ska upphöra tog det i genomsnitt 194 dagar 2015 och 156 dagar 2016. Där det bestämdes att förfarandet ska upphöra tog det över 360 dagar i 10 fall av 145 år 2015 och i två fall av 97 år 2016. Maximitidsfristen bedöms således inte nämnvärt förkorta förfarandenas genomsnittliga längd, men i vissa förfaranden kan tidsfristen på 12 månader komma i fråga. Det bör dock noteras att om det under förfarandet framkommer att gäldenären är insolvent är det enligt förslaget möjligt att fortsätta förfarandet som ett normalt saneringsförfarande där det inte ställs någon motsvarande maximitid för förbuden.

Ändringarna i användningen av koncernkonton samt i ett aktiebolags och ett andelslags styrelses beslutanderätt bedöms göra det snabbare och smidigare för i synnerhet medelstora och stora företag att söka företagssanering. Det faktum att någon bolagsstämma inte behövs ordnas för att ansöka om sanering har i dessa företag en sänkande effekt på kostnaderna.

Avsikten är att tidigarelägga ansökan om företagssanering i synnerhet genom arbets- och näringsministeriets och närings-, trafik- och miljöcentralernas tjänst Early Warning, som realiserar artikel 3 i direktivet och som har inletts 2021. Målet med projektet är att hjälpa mikroföretag och små och medelstora företag att identifiera sina betalningssvårigheter samt att hitta och använda tillgängliga hjälpmedel redan i ett tidigt skede. Projektet genomförs i denna regeringsproposition som ett separat projekt som hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde och vars finansiering genomförs och konsekvenser bedöms i samband med projektet i fråga. Ökad information och rådgivning främjar ett tillräckligt tidigt sökande till företagssanering, vilket förbättrar förutsättningarna för en lyckad sanering. Det är också möjligt att antalet saneringsansökningar ökar på grund av medvetenhet och den tjänst som erbjuds. När företagen reagerar på betalningssvårigheter i tillräckligt god tid kan det möjliggöra företagssanering i stället för konkurs.

En ökning av antalet effektiva företagssaneringar och det att allt fler företag undviker konkurs har positiva konsekvenser för enskilda företag, deras samarbetspartner och arbetstagare. Ett företags insolvens kan som en kedjereaktion förorsaka betalningssvårigheter eller rentav insolvens för ett annat företag. En lyckad sanering kan till och med innebära att en avtalspart till saneringsföretaget undviker konkurs om avtalsparten har ett för lönsamheten i sin verksamhet viktigt samarbetsförhållande med det företag som saneras.

En lyckad sanering kan också innebära ekonomisk fördel för borgenären eftersom affärsförbindelsen med gäldenären kan fortsätta. Nyttan av detta kan på lång sikt vara större än en minskning av beloppet av borgenärens fordran i saneringsprogrammet. Jämfört med nuläget ändrar propositionen dock inte direkt företagets möjligheter att undvika insolvens och konkurs, eftersom den i sig inte påverkar företagets lönsamhet.

En välkänd effektiv och tydlig företagssanering har också ansetts främja investeringar i företag över statsgränserna. På EU:s kapitalmarknad riktar sig investeringarna fortfarande huvudsakligen till företag i investerarens hemstat. Bakgrunden till direktivet är kommissionens projekt för en kapitalmarknadsunion, där ett av målen är att integrera de nationella kapitalmarknaderna till en verklig inre marknad. Investeringarna i Finland från EU:s medlemsstater kan öka i och med att direktivet genomförs om investerarna anser att bestämmelserna i direktivet är lyckade och bedömer att det är lättare att investera när medlemsstaternas saneringslagstiftning har fler gemensamma drag än tidigare.

Borgenärernas ställning förblir i stort sett densamma oberoende av förfaringssätt. Det föreslås inga så stora ändringar i förfarandet att de sannolikt skulle ha betydelse för de riskanalyser som kreditgivarna gör i samband med kreditgivning. Propositionen bedöms således inte ha någon betydande inverkan på företagens förutsättningar att få lån.

Konsekvenser för företagen av förslagen till skuldsanering

Med tanke på konsekvenserna för företagen är målgruppen för skuldsaneringslagstiftningen företagare som redan upphört med sin företagsverksamhet i en eller annan form samt enskilda yrkesutövare eller näringsidkare som fortsätter med sin företagsverksamhet. Genom de ändringar som föreslås i propositionen främjas både tidigare företagares möjligheter till en skuldfri ny start och möjligheterna för företagare som fortfarande bedriver verksamhet att reda ut skuldproblemen och fortsätta livsduglig företagsverksamhet. Skuldsaneringar som kan nå smidigare än förr kan på det hela taget minska bekymret för att bära företagsrisken och på så sätt främja företagande. Snabbare tillgång till en ny början efter ett misslyckande främjar också en nystart av företagsverksamheten.

Med tanke på förfarandets förlopp och kostnader är företagssanering ofta ett tyngre och dyrare förfarande än skuldsanering. Vid företagssanering svarar gäldenären själv för kostnaderna för att söka sig till förfarandet, medan gäldenären vid skuldsanering kan få kostnadsfri rådgivning och understöd från ekonomi- och skuldrådgivningen samt från den ekonomiska rådgivningen till företagare, som för närvarande stärks genom projektet Early Warning. Vid skuldsanering ska företagaren själv som bilaga till ansökan betala en behövlig utredning av en sakkunnig om gäldenärens ekonomiska situation och om huruvida verksamheten kan fortsätta. Kostnaderna för utredningen är i allmänhet cirka tusen euro, men en avgiftsfri utredning bereds som bäst inom ramen för projektet Early Warning. Vid företagssanering betalar gäldenären själv utredarens kostnader, medan gäldenären vid skuldsanering deltar i att täcka utredarens kostnader enligt sin betalningsmån och återstoden ersätts av staten. Vid företagssanering är också saneringsprogrammet i genomsnitt längre än skuldsaneringens betalningsprogram. Vid konkursombudsmannens byrå har det gjorts en utredning om saneringar som inleddes 2015 och 2016. Enligt utredningen var saneringsprogrammets längd i genomsnitt 74 månader 2015 (variationsintervallet från en månad till 182 månader) och i genomsnitt 79 månader 2016 (variationsintervallet från fyra månader till 300 månader). Skuldsaneringens betalningsprogram är i kraft tre år, det vill säga 36 månader, och om skuldsaneringen inleds trots ett allmänt hinder, fem år, det vill säga 60 månader.

En utvidgning av tillämpningsområdet för skuldsanering till att utöver företag som baserar sig på företagarens egen verksamhet även omfatta företag som sysselsätter högst två utomstående arbetstagare skulle för allt fler företagare innebära ett förmånligare och därmed mer realistiskt alternativ för att lösa skuldproblemen. Enligt Statistikcentralens företagsstatistik för 2018 fanns det sammanlagt 156 784 företag med en fysisk person. Av dessa sysselsatte 97 354 företag inte en enda person utöver företagaren, 45 249 företag sysselsatte en person, 9 261 företag sysselsatte två personer och 2 255 företag sysselsatte tre personer. Antalet fysiska personers företag som sysselsatte fler än detta var 2 665. I och med reformen kommer tillämpningsområdet för skuldsanering i fortsättningen att omfatta merparten också av de näringsidkare som sysselsätter utomstående arbetstagare, det vill säga de har möjlighet att i stället för företagssanering ansöka om skuldsanering, om villkoren för skuldsanering i övrigt uppfylls.

Med tanke på andra företag än näringsidkare som sysselsätter högst två utomstående arbetstagare är det enda förfarande som står till förfogande för skuldsanering fortfarande företagssanering även efter ändringen. Den av justitieministeriet tillsatta företagssaneringsarbetsgruppen har

dock som mål att bereda ändringar som gäller förfarandets tillgänglighet och i synnerhet att stärka små och medelstora företags verksamhetsförutsättningar också i företagssaneringslagen.

Konsekvenser för samhällsekonomin och den offentliga ekonomin av förslagen till företagssanering

Betydelsen av en företagssaneringslagstiftning som fungerar ur samhällsekonomisk synvinkel ökar under en lågkonjunktur. I likhet med konkurser är antalet saneringsfall i hög grad beroende av den allmänna ekonomiska utvecklingen. Coronavirusepidemin ledde 2020 till att Finlands ekonomi krympte, vilket enligt finansministeriet syntes som en minskning på 2,9 procent i bruttonationalprodukten. Ekonomin har dock återhämtat sig snabbt sedan våren 2021. Finansministeriet bedömde i september 2021 att bruttonationalprodukten ökar med 3,3 procent 2021. Tillväxten beräknas fortsätta med 2,9 procent år 2022 och 1,4 procent år 2023. Det allmänna ekonomiska läget syns med fördröjning i antalet ansökningar om företagssanering. Åren 2009-2014 inleddes årligen över 500 företagssaneringar, och antalet företagssaneringar som inleddes under den tiden var som störst år 2013 (571 st.). Antalet företagssaneringar som inleddes sedan år 2014 har minskat år för år. Antalet ansökningar om företagssanering väntas öka jämfört med minskningen under de senaste åren, men orsakerna till detta är till exempel de ekonomiska svårigheter som coronavirusepidemin medför för många företag och endast i liten utsträckning de åtgärder som föreslås i denna proposition. Propositionen har således inga konsekvenser till exempel för domstolarnas anslagsbehov.

En sund användning av ekonomiska resurser och en hållbar utveckling av näringsverksamhetens struktur förutsätter att det går att bekämpa konkurser för livsdugliga företag. Å andra sidan måste det vara möjligt att i tid få olönsam företagsverksamhet att upphöra. Företagssaneringar förebygger upplösning av produktionskapacitet och förlust av arbetsplatser i samband med konkurser. Inte heller en konkurs leder ändå alltid till att ett företags verksamhet upphör, utan företagets affärsverksamhet kan säljas, varvid verksamheten kan fortsätta.

Ur samhällsekonomisk synvinkel är konkurs ett behövt sätt att överföra resurser som använts ineffektivt till en effektivare användning. Som känt orsakar konkurser också samhälleliga olägenheter, vilkas antal beror på konjunkturläget. Vid högkonjunktur kan man anta att konkursoläggningarna blir mindre, eftersom arbetstagarna till exempel lättare blir sysselsatta och gäldenärernas egendom realiserar till ett bra pris. Vid lågkonjunktur accentueras konkursnackdelarna och konkurserna stärker de samhällsekonomiska problemen, och då blir fungerande och effektiv företagssanering viktigare.

Att undvika onödiga konkurser har också indirekta effekter som är positiva ur statsekonomisk synvinkel, bland annat på skatteinkomsterna både via företag och via deras anställda.

För att ett nytt förfaringsätt ska kunna skapas krävs det ändringar i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret. Detta medför enligt uppskattning utgifter på cirka 7 000–11 000 euro under moment 25.01.05 Rättsregistercentralens omkostnader och utgifter på cirka 9 000 euro under moment 25.10.03 Övriga domstolarnas omkostnader. Kostnaderna täcks inom ramen för ramanslagen för statsfinanserna och de årliga budgetarna.

Konsekvenser för samhällsekonomin och den offentliga ekonomin av förslagen till skuldsanering

Ett centralt mål med propositionen är att underlätta och påskynda tillträdet till skuldsanering. De ändringar som syftar till detta kommer sannolikt att leda till en måttlig ökning av antalet

kunder inom ekonomi- och skuldrådgivningen och av antalet ansökningar om skuldsanering som lämnas in till tingsrätterna, i synnerhet åren efter lagens ikraftträdande.

Å andra sidan är konsekvenserna av de föreslagna ändringarna inte helt entydiga. Antalet ansökningar och behovet av myndighetsresurser påverkas förutom av de ändringar som föreslås i propositionen också av till exempel nyhetsrapporteringen i anslutning till ändringarna och behandlingen av temat i offentligheten. Skuldsanering för privata näringsidkare och yrkesutövare blev möjlig vid ingången av 2015, och antalet ansökningar om skuldsanering som lämnades in av näringsidkare var som störst strax efter att reformen trädde i kraft. Antalet ansökningar började dock minska i och med att ärendet fått mindre offentlig uppmärksamhet, och antalet ansökningar om skuldsanering som näringsidkarna lämnat in har visat sig vara betydligt mindre än vad som uppskattades när reformen bereddes.

Det årliga antalet ansökningar har under 2000-talet hållit sig på en ganska jämn nivå och varierat kring 4 000 ansökningar per år. Under de senaste drygt tio åren har antalet ansökningar varit som lägst 2010 (3 261 ansökningar) och som störst 2018 (4 555 ansökningar). Det är svårt att ge en exakt uppskattning av hur propositionen inverkar på antalet ansökningar om skuldsanering också av den anledningen att den allmänna ekonomiska situationen inverkar på antalet insolvensärenden vid domstolarna. Företagarnas verksamhetsmiljö har varit helt exceptionell på grund av coronavirusepidemin. Epidemin har genom permitteringar och uppsägningar försvagat också andra gäldenärens än företagares ekonomiska ställning. Å andra sidan har coronavirus-epidemin inte lett till att antalet konkursansökningar stigit jämfört med normala förhållanden ens efter att de temporära ändringarna i konkurslagen hade trätt i kraft. Antalet ansökningar och behovet av myndighetsresurser i anslutning till dem bedöms emellertid öka jämfört med de senaste åren, men den tillväxt som uttryckligen följer av denna proposition väntas som helhet bli relativt måttlig och inom ramen för ett normalt variationsintervall. För domstolarna föreslås dessutom i den fjärde tilläggsbudgeten en tilläggsfinansiering på 4,1 miljoner euro för att åtgärda anhopningen av ärenden till följd av coronavirusepidemin, varav 3 miljoner euro är avsedda att användas 2022. Tilläggsanslaget bidrar till att minska en eventuell anhopning av ärenden under de månader som följer på lagens ikraftträdande. Denna proposition medför i sig inget behov av att ändra anslaget för ekonomi- och skuldrådgivningen eller för domstolarna.

År 2017 var 6,2 procent (cirka 100 personer) av de sysselsatta som ansökte om skuldsanering företagare och 93,8 procent (cirka 1 500 personer) löntagare. Företagarnas andel av de sysselsatta som ansökte om skuldsanering var något mindre än företagarnas andel av de sysselsatta hos hela den vuxna befolkningen, av vilka 10,3 procent var företagare och 89,7 procent löntagare 2016. Enligt Statistikcentralens årliga offentliggöranden av statistik varierade företagarnas andel av de sysselsatta som ansökt om skuldsanering under 2013–2017 mellan 6,2 och 9,1 procent. Av siffrorna kan man inte dra några slutsatser om hur många gäldenärer som ansöker om skuldsanering efter att företagsverksamheten misslyckats, eftersom gäldenären vid tidpunkten för ansökan om skuldsanering lika väl kan vara löntagare, studerande, arbetslös eller exempelvis pensionär. Av siffrorna kan man endast dra den slutsatsen att det sammanlagda antalet näringsidkare och yrkesutövare som ansöker om skuldsanering som hänför sig till näringsverksamhet och sådana som endast söker skuldsanering inom den privata ekonomin är mycket lågt.

De ändringar som föreslås i propositionen för att göra det lättare för gäldenärer som upphört med sin näringsverksamhet att få skuldsanering bedöms i första hand snarare påskynda ett snabbare och smidigare förfarande än att öka antalet förfaranden. En utvidgning av kriterierna för tillämpningsområdet för skuldsanering som gäller småskalig ännu pågående näringsverksamhet innebär för sin del att tillämpningsområdet för skuldsanering i fortsättningen omfattar en grupp sådana näringsidkare som inte tidigare har omfattats av skuldsaneringen. Ursprungligen beräknades det att cirka 500 gäldenärer som fortsätter näringsverksamheten per år kommer

RP 238/2021 rd

att behöva rådgivning när det gäller att ansöka om skuldsanering (RP 83/2014 rd s. 38). Bedömningen visade sig vara överdimensionerad. Av gäldenärer som ansöker om skuldsanering har andelen näringsidkare som ännu bedriver företagsverksamhet under de senaste åren varit mycket liten: enligt insolvensregistret inleddes mellan juni 2018 och september 2021 sammanlagt 43 skuldsaneringar som gällde skulder som uppkommit i privatpersoners näringsverksamhet, då det lämnades in sammanlagt 3 870 ansökningar om skuldsanering 2020, 3 441 ansökningar 2019 och 4 555 ansökningar 2018.

Ett större tillämpningsområde ska också omfatta företagare som bedriver näringsverksamhet i större skala än tidigare och vilkas skuldarrangemang ur ekonomi- och skuldrådgivningens samt ur domstolarnas synvinkel kan vara mer sysselsättande än skuldarrangemang för företagare som bedriver den mest småskaliga näringsverksamheten. Å andra sidan innebär ändringen också att även sådana gäldenärer som är företagare och som tidigare endast hade kunnat ansöka om företagssanering i fortsättningen kommer att omfattas av skuldsaneringen. Vid konkursombudsmannens byrå har företagssaneringar som inletts 2015 och 2016 följts upp, och av de saneringar som inleddes 2015 var 46 (14 procent av alla saneringar) företagssaneringar och av de saneringar som inleddes 2016 var 50 (17 procent av alla saneringar) företagssaneringar. En del av den förväntade ökningen av antalet ansökningar om skuldsanering som görs av näringsidkare kan således synas som en minskning av antalet ansökningar om företagssanering som görs av näringsidkare. I allmänhet sysselsätter en ansökan om skuldsanering och ett skuldsaneringsförfarande tingsrätten mindre än en ansökan om företagssanering och ett företagssaneringsförfarande.

Nivåhöjningen på de levnadskostnader som beaktas i skuldsaneringsgäldenärens betalningsmån beräknas ha flera statsekonomiska följder i liten skala. I och med nivåhöjningen kan behovet av att förlita sig på sociala förmåner minska i gäldenärshushållen om allt fler gäldenärer betraktar sökande av skuldsanering som ett realistiskt alternativ också med tanke på försörjningen under den tid arrangemanget pågår och om de klarar sitt betalningsprogram bättre än tidigare. Också underlättandet av tillgången till skuldsanering samt förkortningen av betalningsprogrammets varaktighet i sådana fall då gäldenärens betalningsskyldighet inte alls har fastställts i programmet kan åtminstone indirekt anses minska gäldenärens behov av sociala förmåner på lång sikt. Om allt fler gäldenärer bättre kan följa sitt betalningsprogram kan också borgenärernas behov av att driva in sina skuldsaneringsfordringar genom utsökning minska. Höjningen av levnadskostnadsnormen kan i samband med att den träder i kraft sporra till optimal inlämning av ansökan om skuldsanering vid en så lämplig tidpunkt som möjligt och därmed tillfälligt också återspeglas i antalet ansökningar. Om de förbättringar som görs i gäldenärens utkomst leder till att skuldsanering allmänt blir mera populärt, kan ändringen också ha en mer långvarig inverkan på antalet ansökningar om skuldsanering.

De ändringar som föreslås i propositionen och som gör förfarandet smidigare är positiva med tanke på en allokering av myndighetsresurserna. Det behövs allt mindre myndighetsresurser för ett smidigare och enklare förfarande och resurserna kan användas på ett mer ändamålsenligt sätt än tidigare. Utöver de ändringar som föreslås i förfarandebestämmelserna i skuldsaneringslagen kan som exempel på ett sådant förslag också nämnas den ändring som föreslås i skuldsaneringsförordningen, enligt vilken bilagorna till ansökan om skuldsanering ska lämnas till domstolen endast om domstolen bestämmer det om gäldenären företräds av en offentlig ekonomi- och skuldrådgivare eller en privat advokat eller ett rättegångsbiträde med tillstånd och om skuldsaneringsgäldenärens förslag till betalningsprogram har fogats till skuldsaneringsansökan. Behandlingen av bilagorna till ansökningarna har upplevts som mycket arbetskrävande, och genom att minska antalet dokument som ska lämnas in blir ansökningsförfarandet flexiblere och den administrativa bördan för varje aktör som deltar i behandlingen av ett ärende lättare.

När de ändringar som föreslås i propositionen på det hela taget gör det möjligt för företagare som är skuldsatta inom näringsverksamhet att få en skuldfri ny start och främjar en fortsatt livskraftig företagsverksamhet kan ändringarna bedömas ha också indirekta och ur statsekonomisk synvinkel positiva effekter på bland annat företagande och skatteinkomster.

5.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Propositionen innehåller inga förslag som ändrar domstolens ställning i sanerings- eller skuldsaneringsförfarandet. Också uppgifterna i samband med skuldsaneringen inom ekonomi- och skuldrådgivningen förblir oförändrade.

Syftet med det nya, tidiga saneringsförfaringssättet är att medverka till att företagen söker sig till saneringsförfarandet i tillräckligt god tid. Ett ytterligare mål med det nya förfaringssättet är ett så kortvarigt saneringsförfarande som möjligt. Å andra sidan följer det av propositionen att domstolarna oftare än för närvarande ska bedöma gäldenärens risk för insolvens eller faktiska insolvens, eftersom bestämmande av förfaringssättet i många situationer beror på denna bedömning. Detta kan synas som nya slags bevisfrågor vid domstolarna och därmed öka domstolarnas arbetsmängd. Domstolen får också i uppgift att fatta nya typer av beslut, eftersom förlängning av förbud och meddelande om avslutade förbud, liksom övergång från ett förfaringssätt till ett annat sker genom domstolsbeslut enligt förslaget.

Utredarnas uppgifter och ställning förblir i stort sett desamma, även om det görs vissa begränsade preciseringar i lagstiftningen. Domstolen kan också fortsättningsvis låta bli att förordna en utredare.

Syftet med propositionen är att det ska bli lättare att få skuldsanering och att förfarandet ska bli smidigare, men huvuddragen i skuldsaneringsförfarandet kvarstår oförändrade. När det 2015 blev möjligt att sanera skulder som hänför sig till näringsverksamhet skapades en samarbetsmodell mellan ekonomi- och skuldrådgivningen och den ekonomiska rådgivningen för företagare. Denna proposition inverkar inte på hur samarbetet ska organiseras. Att lindra förutsättningarna för att få skuldsanering genom att ändra definitionen av småskalig verksamhet kan emellertid innebära att samarbetsmodellen kan användas i större utsträckning än för närvarande, om antalet näringsidkare som är intresserade av skuldsanering ökar så att det närmar sig den nivå som ursprungligen uppskattats.

Avsikten är att ordna utbildning för domstolarna och ekonomi- och skuldrådgivarna om de ändringar som föreslås i både företagssaneringen och skuldsaneringen.

Vilka konsekvenser ändringarna har för myndighetsresurserna har bedömts ovan i samband med konsekvenserna för samhällsekonomin och den offentliga ekonomin.

Av direktivet följer dessutom att allt fler statistiska uppgifter om insolvensförfarandena ska samlas in och årligen lämnas till kommissionen. Uppgifterna finns tillgängliga i de nuvarande registren, men de måste kombineras på ett nytt sätt. Detta är en ny uppgift för Statistikcentralen.

5.2.3 Andra samhällseliga konsekvenser

Konsekvenser av ändringarna i företagssaneringen för borgenärernas ställning

Borgenärernas ställning förblir i stort sett densamma oberoende av förfaringssätt. Om domstolen beslutar att inte meddela betalnings- och indrivningsförbud i ett tidigt saneringsförfarande

har borgenärerna större möjligheter än för närvarande att driva in sina fordringar också under företagssaneringsförfarandet. Å andra sidan kan borgenärerna i ett tidigt saneringsförfarande i vissa ytterst exceptionella situationer bli tvungna att betala utredarens kostnader. Vid ett tidigt saneringsförfarande finns det färre hindergrunder för förfarandet, vilket gör det lättare att få tillgång till förfarandet under förutsättning att det söks innan företaget är insolvent. Då kan företag som inte annars skulle få tillträde till företagssanering väljas ut. Det kan dock förväntas att borgenärerna inte understöder en sådan sanering, varför saneringen inte leder till att programmet fastställs.

Konsekvenser av ändringarna i skuldsaneringen för gäldenärernas och borgenärernas ställning samt för överskudsättning

De ändringar som föreslås i propositionen bland annat för att göra det lättare att få skuldsanering, göra vissa villkor och hinder för förfarandet smidigare, förkorta nollprogrammets varaktighet och höja nivån på oundgängliga levnadskostnader är i princip positiva för gäldenärerna. Till följd av ändringarna är skuldsanering ett sätt att lösa skuldproblemen som gäldenären bättre kan uppnå.

Att möjligheten till skuldsanering öppnas för allt fler gäldenärer som idkar näringsverksamhet innebär å andra sidan också att det allt oftare blir aktuellt att bedöma om skuldsanering är det lämpligaste av de alternativ som gäldenären har till sitt förfogande. Frågan kommer att bedömas inte bara av gäldenärerna när de söker sig till förfarandet utan också av borgenärerna när de bedömer förfarandets konsekvenser och godtagbarhet. I propositionen föreslås emellertid också nya mekanismer för att underlätta bedömningen och skydda borgenärerna i sådana situationer. Exempelvis kunde en konkursjämförelse göras i ett tidigare skede än tidigare, så att förfarandet inte inleds i onödan utan gäldenären uppmanas att upphöra med näringsverksamheten.

I och med att giltighetstiden för en hindergrund som hänför sig till samma gäldenärs tidigare skuldsanering förkortas lindras ett av de mest bestående hindren för beviljande av skuldsanering. Å andra sidan har man redan nu av vägande skäl kunnat ansöka om ny skuldsanering trots en hindergrund, så ändringen kan inverka på gäldenärernas och borgenärernas ställning också så att ny skuldsanering inte nödvändigtvis längre söks eller beviljas lika snabbt efter den tidigare skuldsaneringen, när man också känner till en exakt tidsgräns efter vilken hindergrunden upphör att gälla. Eftersom tidsgränsen ska vara lång blir skuldsanering inte alltför ofta ett tillgängligt sätt att åtgärda skuldproblem och slippa skuldansvaret.

En förkortning av nollprogrammets längd till tre år innebär för allt fler gäldenärer en möjlighet att befrias från sina skulder och få en ny start snabbare än tidigare. En gäldenär som har fått ett nollprogram saknar betalningsförmåga vid den tidpunkt då programmet fastställs, vilket innebär att borgenärerna i princip, med undantag för eventuella tilläggsprestationer och sporadiska händelser såsom arv, inte kan förvänta sig några betalningar. Det har inte funnits uppgifter om tilläggsprestationsskyldighetens betydelse i euro för borgenärerna under de två senaste åren av programmet. En förkortning av nollprogrammets varaktighet bedöms ändå inte nämnvärt försämra borgenärernas ställning. Förslaget minskar också borgenärernas bevakningsarbete så att en eventuell tilläggsprestationsskyldighet bevakas i tre år i stället för fem år.

Slopandet av skyldigheten att redovisa den betalningsmån som uppkommit under förfarandet innebär att beloppet av de betalningar som betalas till borgenärerna minskar. Å andra sidan uppkommer inte heller i nuläget automatiskt någon betydande betalningsmån som ska redovisas till borgenärerna, utan inbesparingen och erhållandet av den betalning som baserar sig på inbesparingen är ur borgenärens synvinkel alltid förenad med osäkerhetsfaktorer. Ur gäldenärernas

synvinkel gör ändringen det lättare att klara av betalningsprogrammet och förhindrar att betalningsprogrammet drar ut på tiden till följd av redovisningsskyldigheten. Samtidigt förbättrar ändringen också gäldenärernas jämlikhet, eftersom de förfarandemässiga omständigheter som gäldenärerna inte nödvändigtvis själva kan påverka inte längre har betydelse för bestämmandet av betalningsskyldigheten.

Att korrigera den ekonomiska situationen med hjälp av skuldsanering tar i allmänhet minst tre år och påverkar de ekonomiska förhållandena i gäldenärshushållen i betydande grad under hela betalningsprogrammet. En nivåhöjning av de oundgängliga levnadskostnader som ska beaktas i gäldenärens betalningsmån minskar gäldenärens kalkylerade betalningsmån och minskar därmed beloppet av betalningar till borgenärerna, men förbättrar gäldenärshushållens grundläggande utkomst under betalningsprogrammet och gör det således lättare att klara av betalningsprogrammen. Det ligger i både gäldenärernas och borgenärernas intresse att betalningsprogrammet iakttas i enlighet med planerna. Den sänkning av gäldenärens kalkylerade betalningsmån som följer av den föreslagna nivåhöjningen och å andra sidan höjningen av gäldenärens disponibla månadsbudget är 65 euro per månad i fråga om en ensamboende gäldenär och 55 euro per månad i fråga om en gäldenär som bor i gemensamt hushåll. Motsvarande tillägg i euro för de oundgängliga levnadskostnader som bestäms enligt antalet barn som bor i samma hushåll som gäldenären är 46 euro i månaden för varje barn över 17 år, 42 euro i månaden för de två äldsta barnen under 17 år och 39 euro i månaden för det tredje äldsta barnet och för yngre barn som inte fyllt 17 år. Till exempel i hushåll med två föräldrar och ett ungt barn innebär ändringen på årsnivå en minskning på 1 164 euro i gäldenärens kalkylerade betalningsmån och en motsvarande ökning i gäldenärshushållets disponibla budget. Med tanke på gäldenärernas betalningsmoral och det långsiktiga genomförandet av programmet är det motiverat att gäldenären de facto klarar sig med det penningbelopp som månatligen blir kvar.

Nivåhöjningen kan också öka intresset för gäldenärer som omfattas av utmätning av periodisk inkomst att ansöka om skuldsanering. På allmän nivå är det inte möjligt att göra kalkyler över det belopp som blir över för gäldenären efter betalningen av skulderna, eftersom beloppet bestäms schematiskt vid utmätning och enligt gäldenärens individuella situation vid skuldsanering. I varje situation har det penningbelopp som blir över en betydande inverkan på hur lockande skuldsaneringen är. Skuldsanering bör vara det primära alternativet vid skötseln av långvariga skuldproblem. Även i det pågående projektet för proaktiv ekonomisk rådgivning är målet att styra gäldenärer som kan dra nytta av ekonomi- och skuldrådgivning, till exempel hjälp med att ansöka om skuldsanering, från utsökning till tjänster för ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning. Propositionen innehåller inga ändringsförslag som försämrar betalningsmoralen, till exempel när det gäller hinder för att få skuldsanering.

Syftet med propositionen har varit att på ett balanserat sätt beakta borgenärernas och gäldenärernas intressen och propositionen bedöms inte ha några betydande konsekvenser för verksamheten på kreditmarknaden eller tillgången till och priset på kredit. Det är dock möjligt att det i propositionen föreslagna underlättandet av tillgången till skuldsanering och förbättrandet av gäldenärernas ställning i viss mån inverkar som en ökad kontroll vid kreditgivning. Detta kan innebära att villkoren för och prissättningen av kreditinstitutens krediter till privatpersoner och enskilda näringsidkare stramas åt samt att gäldenärerna väljs ut noggrannare. Det att kreditinstituten eventuellt kommer att bedöma sin kreditrisk noggrannare än tidigare kan emellertid inte betraktas som negativt. Med tanke på förebyggandet av överskuldsättning är det viktigt att kreditökandens betalningsförmåga säkerställs och att den övriga skuldsituationen utreds innan ytterligare kredit beviljas. Av samma orsaker kan det anses vara möjligt att efterfrågan på högräntekrediter med kort betalningstid ökar för gäldenärer med låga inkomster, vilket kan fördjupa privatpersoners skuldsättningsspiraler ytterligare. Man strävar dock efter att begränsa de olägenheter som användningen av dyra snabbblån medför genom speciallagstiftning om saken.

Konsekvenser för sysselsättningen

En fungerande och effektiv företagssanering och skuldsanering för näringsidkare har väsentliga sysselsättningseffekter. När ett saneringsdugligt företag saneras eller skulderna för en gäldenär som är verksam som enskild näringsidkare eller yrkesutövare saneras effektivt så att verksamheten fortsätter kan företaget eller näringsidkaren fortsätta att också sysselsätta sina arbetstagare.

De ändringsförslag som gäller företagssanering bedöms inte ha några direkta sysselsättningseffekter. Indirekta positiva effekter kan uppstå om gäldenärerna i allt högre grad söker företagsanering redan vid hot om insolvens och möjligheterna att lyckas med saneringen således förbättras. I de företag som ansökt om företagssanering arbetar årligen tusentals människor.

Det föreslås att tillämpningsområdet för en näringsidkares skuldsanering utvidgas så att det utöver näringsverksamhet som baserar sig på eget arbete också omfattar verksamhet som sysselsätter högst två utomstående arbetstagare. I teorin torde det vara möjligt att det i de gränsfall som faller utanför tillämpningsområdet uppstår ett motiv för företagaren att göra uppsägningar för att uppfylla det kriterium för småskalighet som är bundet till antalet anställda. Granskningsperiodens längd (genomsnittlig sysselsättningsgrad under den senast avslutade räkenskapsperioden) kan dock anses förebygga akuta och konstgjorda lösningar. Eftersom tillämpningsområdet för skuldsaneringen för näringsidkare i fortsättningen ska omfatta merparten av alla näringsidkare som sysselsätter utomstående arbetstagare kan förslagets konsekvenser för sysselsättningen som helhet betraktat ses som positiva. Snabbare och lättare tillgång till skuldsanering för dem som är skuldsatta inom näringsverksamhet och därigenom till en ny start har också en positiv inverkan på sysselsättningen. Målgruppen är ändå så liten att det inte går att räkna ut några kvantitativa sysselsättningseffekter för propositionen.

Konsekvenser för möjligheten till missbruk av förfaranden

Vid ett tidigt saneringsförfarande finns det färre hindergrunder än i ett normalt saneringsförfarande. Detta är i sig en omständighet som kan öka risken för missbruk av förfaranden. Insolvens hindrar å andra sidan gäldenären från att inleda ett tidigt saneringsförfarande, och därför kan det antas att avsaknaden av vissa hindergrunder för ett tidigt saneringsförfarande inte är en omständighet som avsevärt ökar antalet saneringsförfaranden som inletts i missbrukssyfte. Vanligtvis är missbruk av saneringsförfaranden kopplat till syftet att fördröja gäldenärens försättande i konkurs på basis av en konkursansökan som är anhängig samtidigt. Detta fenomen utreds som bäst i det fortsatta arbetet i företagssaneringsgruppen.

En sänkning av förutsättningarna för att få skuldsanering i fråga om gäldenärer som är skuldsatta inom näringsverksamhet kan innebära en risk för att någon inleder näringsverksamhet och uppsåtligen blir skuldsatt i den för att lättare komma in i skuldsaneringen. Ett sådant scenario är dock osannolikt. Med tanke på förhindrandet av att skuldsanering missbrukas har de allmänna hindren i skuldsaneringslagen en viktig ställning, och det föreslås inga ändringar i de hindergrunder som hänför sig till gäldenärens beteende. Tillgång till skuldsanering i en sådan situation kan förvägras med stöd av allmänna hinder.

Propositionen bedöms inte ha några konsekvenser för bekämpningen av ekonomisk brottslighet.

6 Alternativa handlingsvägar

6.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

6.1.1 Sanering av företag

För genomförandet av avdelning II i direktivet har tre övergripande alternativ granskats: 1) att ändra företagssaneringslagen så att den till alla delar motsvarar kraven i direktivet, 2) att skapa ett helt nytt, mer fritt utformat förfarande, 3) att till företagssaneringslagen foga specialbestämmelser som uppfyller kraven i direktivet som ett nytt förfarings sätt som är alternativ till det gällande förfarandet.

Styrkan i alternativ 1 är att saneringslagstiftningen kvarstår som en enda tydlig helhet, men en svaghet bör anses vara att vissa element i direktivet (till exempel bestämmelserna om förutsättningarna för fredningstid och fredningstidens längd, bestämmelserna om utredaren och förutsättningarna för tvångsfastställelse) är främmande för det finländska systemet och att det inte är möjligt att på förhand tillförlitligt bedöma deras lämplighet, konsekvenser och funktion i den inhemska miljön. Riskerna kan då vara att det nationella systemet faktiskt försvagas, eftersom saneringsförfarandet enligt den gällande lagen inte längre står till förfogande.

När det gäller alternativ 2 har man vid beredningen särskilt diskuterat ett alternativ där domstolens roll är mindre än för närvarande, där förfarandet eventuellt är konfidentiellt och där gäldenären själv kan välja de borgenärer med vilka saneringsförhandlingar förs med stöd av fredningstiden. En sådan modell kan uppmuntra till att lösa problemen i ett tidigt skede och särskilt väl passa in i sådana gäldenärsföretag med avancerad finansieringsstruktur som har ett genuint behov av att förhandla med endast vissa borgenärer. Å andra sidan kan alternativet innebära risker bland annat i fråga om borgenärernas jämlikhet och i vissa fall till och med öka möjligheterna till missbruk, till exempel så att en icke livskraftig gäldenär fördröjer inledandet av konkursen genom att först söka sig till ett helt nytt förfarande och därefter till företagssaneringsförfarande. I praktiken kan det vara svårt att genomföra en fredningstid, i synnerhet avbrytande av utsökningen, för den borgenärskrets som gäldenären skräddarsytt. Ett förfarande utanför domstol och ett icke-offentligt förfarande kan inte heller omfattas av tillämpningsområdet för insolvensförordningen, vilket innebär att saneringen inte har rättsverkningar utanför Finland. Också direktivet stöder sig på många ställen på domstol (till exempel beviljande och avbrytande av fredningstiden, fastställande och tvångsfastställande av saneringsprogram, ändrings sökande, skydd av vissa rättshandlingar i samband med sanering vid behandling av senare återvinnings-talan).

Vid beredningen har man således stannat för alternativ 3, det vill säga att till företagssaneringslagen foga specialbestämmelser som uppfyller direktivets krav som ett nytt förfarings sätt och alternativ till det gällande förfarandet. Gäldenärer ska om de så önskar kunna ansöka om detta förfarings sätt då de ännu inte är insolventa utan bara löper risk att bli det. Alternativet ökar de alternativ som företagen har till sitt förfogande, dock utan hinder för att också söka sig till ett normalt, traditionellt saneringsförfarande. Eftersom det nya förfarings sättet i många avseenden baserar sig på det nuvarande företagssaneringsförfarandet kan det inte antas öka möjligheterna till missbruk och inte heller förbli okänt för företagen. Vid beredningen stannade man dessutom för att göra det möjligt för en insolvent gäldenär att övergå från ett nytt tidigt saneringsförfarande till ett normalt förfarings sätt. Gäldenärens beslut att söka sig till ett nytt tidigt saneringsförfarande enligt direktivet och till exempel de maximitidsfrister för förbud som följer av detta skulle således inte utesluta möjligheten att fortsätta förfarandet som ett normalt saneringsförfarande, om det finns förutsättningar för en lyckad sanering.

I beredningen har man stannat för att föreslå ändringar i det gällande saneringsförfarandet i enlighet med direktivet till den del de har ansetts göra det nuvarande förfarandet smidigare. Den ovan beskrivna grundläggande lösningen för genomförandet av direktivet gör det möjligt att använda denna prövningsrätt.

6.1.2 Skuldavskrivning

Enligt direktivet ska medlemsstaterna se till att årliga företagare som blivit insolventa har möjlighet till åtminstone ett förfarande som kan leda till total skuldavskrivning. En insolvent företagare ska befrias från sitt skuldansvar efter att ett betalningsprogram på högst tre år har genomförts eller inom tre år från det att företagaren har försatts i konkurs. Medlemsstaterna har således möjlighet att välja vilket förfarande som används för befrielse från skuldansvar enligt den nationella lagstiftningen.

I Finland kan en företagare som är skuldsatt på grund av sin näringsverksamhet befrias från skuldansvaret genom skuldsanering för privatpersoner. I det finländska systemet befriar en konkurs däremot inte från skulder, utan den gäldenär som genomgått konkursen ansvarar fortfarande för de konkursfordringar för vilka det inte inlutit full betalning vid konkursen. I samband med utvecklandet av lagstiftningen och i den offentliga debatten har man dock tidvis diskuterat frågan om man i synnerhet för att underlätta för företagare som gjort konkurs att få en ny chans borde införa en så kallad personlig konkurs, som också skulle befria från restskulden.

En av styrkorna med ett sådant förfarande kan vara att det är enkelt och klart jämfört med ett skuldavskrivningsförfarande som söks separat efter konkursen. Å andra sidan är en personlig konkurs förenad med flera komplicerade utmaningar. Med tanke på jämlikheten mellan gäldenärerna är det i princip inte motiverat att begränsa tillämpningsområdet för en personlig konkurs till att gälla endast företagare. En personlig konkurs med ett mycket täckande tillämpningsområde, där gäldenären i praktiken blir fri från sina skulder utan att alls använda sin intjäningsförmåga till förmån för sina borgenärer, kan för sin del ha skadliga konsekvenser för priset på och villkoren för finansieringen och därmed göra det svårare både att inleda och fortsätta företagsverksamhet och exempelvis komma över ekonomiska svårigheter. De faktiska konsekvenserna av införandet av ett sådant system kan således stå i strid med de mål som i och för sig är positiva för systemet.

Också många andra detaljer i en personlig konkurs är redan i teorin mycket svåra frågor. Sådana är exempelvis förutsättningarna och hindren för tillträde till förfarandet, definitionen av de typer av skulder som omfattas av förfarandet, förbättring av gäldenärens ekonomiska situation under eller efter förfarandet i förhållande till skuldavskrivning och borgenärernas rätt att få betalning samt de olika borgenärernas inbördes ställning med beaktande av att få gäldenärer har annan egendom än sådan som ställts som säkerhet vid insolvens.

På uppdrag av justitieministeriet har det senast år 2018 utretts hur företagare som är skuldsatta på grund av näringsverksamhet kan befrias från personligt skuldansvar enligt lagstiftningen i vissa medlemsstater i Europeiska unionen samt i Förenta staterna. ([Ny chans för företagare – En internationell jämförelse, justitieministeriets publikation 5/2018](#)). I jämförelsen togs det inte ställning till om den nationella insolvenslagstiftningen bör reformeras, utan den genomfördes framför allt till stöd för fortsatta utredningar i frågan.

I jämförelsen konstaterades det att ett konkursförfarande som befriar en privat gäldenär från alla skulder inte är känt i något av jämförelseländerna. I några av jämförelseländerna har gäldenären möjlighet att frigöra sig från restskulder genom konkursförfarande i fråga om vissa skulder, men möjligheten att befrias från skulder har begränsats enligt typ av skuld. I regel har befrielse från

skuldansvar i jämförelseländerna genomförts med ett förfarande som baserar sig på ett betalningsprogram, antingen med anknytning till ett konkursförfarande men i praktiken som ett separat förfarande för skuldavskrivning, eller med ett förfarande som motsvarar en finländsk skuldsanering för privatpersoner och som inte har direkt samband med ett konkursförfarande.

I remissvaren om jämförelsen ([Företagarens nya möjlighet – internationell jämförelse. Remissammandrag. Justitieministeriets publikation 38/2018](#)) ansågs Finlands nuvarande rättsläge i princip vara tillräckligt med tanke på företagares befrielse från skuldansvar. I utlåtandena lyfte man fram vissa ändringsbehov som gäller skuldsaneringsförfarandet, men majoriteten av de remissinstanser som tog ställning i ärendet förhöll sig negativt till att företagare kan befrias från sitt personliga skuldansvar i samband med ett konkursförfarande. De huvudsakliga hindren och dröjsmålen för företagare att få en ny chans ansågs också i stor utsträckning hänföra sig till andra faktorer än egentlig lagstiftning om skuldavskrivning, såsom åtgärder för att lösa skuldproblem som inlett för sent och skam kring betalningsproblem.

Inom ramen för medlemsstaternas prövningsrätt är det möjligt att genomföra direktivet med relativt små lagstiftningsändringar, eftersom lagstiftningen om skuldsanering för privatpersoner redan för närvarande till stor del överensstämmer med direktivets mål. Det finns inte heller något klart behov av en grundligare revidering av lagstiftningen om skuldavskrivning utifrån nationella utgångspunkter. En förbättring av det nuvarande och i huvudsak fungerande förfarandet kan således ses som ett klarare och mera direkt sätt att genomföra direktivet och verkställa det som står i regeringsprogrammet.

6.2 Handlingsmodeller som planeras eller används i andra medlemsländer

6.2.1 Sanering av företag

I arbetsgruppens betänkande ([Ändring av företagssaneringslagen: genomförande av insolvensdirektivet, justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2021:18](#), s. 148–155. Presentationsblad finns på svenska) redogörs för hur direktivets bestämmelser om sanering av företag genomförs i Sverige, Tyskland, Estland och Nederländerna.

I Sverige föreslår en arbetsgrupp att lagen om företagssanering (lagen om företagsrekonstruktion) omarbetas helt och hållet, eftersom det föreslås många strukturella och redaktionella ändringar i den. Saneringsförfarandet enligt den nya lagen är förenligt med direktivet. Arbetsgruppen föreslår också ett nytt förfarande genom vilket skulderna för företag med ekonomiska svårigheter kan saneras utanför företagssaneringen. Förfarandet kallas för offentlig skulduppgrörelse.

De lagändringar som genomför Tysklands direktiv godkändes i december 2020 och de trädde till väsentliga delar i kraft den 1 januari 2021. I Tyskland stiftades det en ny lag om stabilisering och omorganisering av företag (*Gesetz über den Stabilierungs- und Restrukturierungsrahmen für Unternehmen*). Också det saneringsförfarande som reviderades 2012 och som ingår i konkurslagen (*Insolvenzordnung*) förblir i kraft. Avsikten är att det nya förfarandet ska vara ett förfarande som är mindre formbundet än det gamla och som sker utanför de formella insolvensförfarandena, där gäldenärsföretagets verksamhet dock kan ordnas också i strid med en enskild borgenärs vilja.

I Estland pågår ett omfattande projekt för revidering av insolvenslagstiftningen. De reformer av konkurslagen som ingick i den första fasen av projektet trädde i kraft vid ingången av 2021 och de förslag till reform av lagstiftningen om sanering, skuldsanering och skuldavskrivning som ingick i den andra fasen av projektet publicerades i mars 2021. I utkastet till proposition föreslås

både de ändringar som direktivet förutsätter och de ändringar som utifrån nationella utgångspunkter anses behövliga.

I Nederländerna godkändes hösten 2020 de lagändringar som gäller det nya förfarandet för att fastställa saneringsprogrammet (*Wet homologatie onderhands akkoord, Act on Court Confirmation of Extrajudicial Restructuring Plans*), genom vilka direktivet genomförs för företagens del. Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2021. Syftet med lagen är att möjliggöra ett saneringsprogram som tagits fram utanför domstol och som efter domstolens beslut om fastställande är bindande för bolagets samtliga borgenärer och aktieägare vilkas rättigheter påverkas av saneringsprogrammet.

Internationella valutafonden IMF har jämfört olika genomförandealternativ i sin utredning IMF (2021): *Restructuring and Insolvency in Europe: Policy Options in the Implementation of the EU Directive*, Working Paper No. 2021/152.

6.2.2 Skuldavskrivning

I arbetsgruppens betänkande ([Skuldsaneringslagen ändras: Nystart för företagaren och förbättrad ställning för gäldenären Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2021:14](#), s. 79-83. Presentationsblad finns på svenska) redogörs för hur direktivets bestämmelser om skuldavskrivning genomförs i Sverige, Tyskland och Estland.

Enligt en promemoria som Sveriges justitiedepartement publicerat överensstämmer bestämmelserna i *skuldsaneringslagen* (2016:675) och *lagen (2016:676) om skuldsanering för företagare* i stor utsträckning med direktivets mål. I lagen föreslås endast sådana ändringar som är nödvändiga med tanke på genomförandet av direktivet.

I Tyskland har bestämmelserna genomförts genom en lag (*Gesetz zur Weiteren Verkürzung des Restschuldbefreiungsverfahrens*), som retroaktivt lämpar sig för förfaranden som har sökts från och med den 1 oktober 2020. Genom den nya lagen förkortades tiden för skuldavskrivning från sex år enligt den tidigare huvudregeln till tre år.

I Estland pågår ett omfattande projekt för revidering av insolvenslagstiftningen. Enligt utkastet till proposition ska den gällande skuldsaneringslagen ersättas med en helt ny insolvenslag för fysiska personer (*füüsilise isiku maksejõuetuse seadus*), i vilken det föreskrivs om ansökan om insolvensförfarande för fysiska personer, val av förfarande samt innehåll i skuldsaneringsförfarande och förfarande för skuldavskrivning. Bestämmelserna om fysiska personers konkurs kvarstår i den nuvarande konkurslagen. Ansvarstiden för förfarandet för skuldavskrivning ska i regel vara tre år.

Andra staters nuvarande förfaranden för skuldavskrivning beskrivs uttömmande i den internationella jämförelsen om möjligheterna att ge företagare en ny chans ([Ny chans för företagare. Internationell jämförelse. Justitieministeriets publikation 5/2018](#)).

7 Remissvar

7.1 Företagssanering

Justitieministeriet begärde utlåtanden om företagssaneringsarbetsgruppens betänkande av 54 remissinstanser (ministerier, statens ämbetsverk och inrättningar, domstolar, föreningar, intrescentorganisationer och sakkunniga). Sammanlagt 34 utlåtanden lämnades in. Ett sammandrag av utlåtandena har sammanställts ([Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2021:31](#)) och

utlåtandena finns tillgängliga i [utlåtandetjänsten](#). Responsen på arbetsgruppens betänkande är till största delen positiv. Generellt ansågs det viktigt och värt att understöda de mål som hänför sig till att främja möjligheterna att genomföra förebyggande rekonstruktion och att främja en fortsatt livskraftig företagsverksamhet.

Den modell som arbetsgruppen valt för att genomföra direktivet genom att i företagssaneringslagen skapa ett förfaringsätt som uppfyller kraven i direktivet och som är ett alternativ till den gällande regleringen understöddes av merparten av de remissinstanser som tog ställning till den föreslagna regleringen. I remissvaren uppfattades att kraven i direktivet delvis är främmande och svåra att samordna med den gällande lagstiftningen om företagssanering, varvid man med hjälp av den föreslagna lösningen både kan uppfylla kraven i direktivet och bevara fungerande delar av det nuvarande systemet. Å andra sidan konstaterade en del av remissinstanserna att lösningen också är komplicerad och att den leder till en lagstiftningshelhet som är ännu mera svårbegriplig. Vissa remissinstanser ansåg att modellen med två förfaringsätt inte är den rätta regleringslösningen. Det sätt att genomföra direktivet som arbetsgruppen valt i propositionen har behållits av de orsaker som anges i avsnitt 6.1.1.

Med anledning av remissvaren föreslås det i början av företagssaneringslagen att det preciseras att syftet med både det tidiga saneringsförfarandet och det normala saneringsförfarandet är att sanera en fortsatt livsduglig verksamhet för en gäldenär som har ekonomiska svårigheter eller att trygga förutsättningarna för verksamheten och åstadkomma skuldsanering. I propositionen förtydligas att det är fråga om två delvis olika sätt att genomföra företagssaneringsförfarandet.

Med anledning av remissvaren utvidgas möjligheten att försätta ett företag i konkurs under ett tidigt saneringsförfarande så att det är möjligt att försätta företaget i konkurs också på den grunden att företaget visar sig vara insolvent och det är sannolikt att insolvensen inte kan undanröjas med hjälp av saneringsprogrammet eller att ny insolvens kan förhindras endast för en kort tid.

Dessutom har det med anledning av remissvaren gjorts vissa förbättringar i huvudsak av teknisk natur i propositionen.

7.2 Skuldsanering

Justitieministeriet begärde utlåtanden om skuldsaneringsarbetsgruppens betänkande av 51 remissinstanser (ministerier, statens ämbetsverk och inrättningar, domstolar, föreningar, intressentorganisationer och sakkunniga). Sammanlagt 29 utlåtanden lämnades in. Ett sammandrag av utlåtandena har sammanställts ([Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2021:28](#)) och utlåtandena finns tillgängliga i [utlåtandetjänsten](#).

Remissvaren om arbetsgruppens betänkande är i huvudsak positiva. Målen för reformerna som syftar till att påskynda företagarens möjlighet till en ny chans och att förbättra gäldenärens ställning ansågs vara mycket viktiga och fick brett understöd.

Även de metoder för att uppnå målen för reformerna som föreslogs i betänkandet fick i huvudsak understöd av remissinstanserna. Mest delade förslaget om att en gäldenär som är skuldsatt på grund av sin näringsverksamhet kan få skuldsanering under lindrigare förutsättningar än gäldenärer som är skuldsatta av andra orsaker. Responsen på de övriga metoder som föreslogs i betänkandet var i huvudsak positiv. I flera av förslagen framfördes preciserande anmärkningar och förbättringsförslag för den fortsatta beredningen av ändringarna.

Direktivet gäller endast personer som har skuldsatt sig i företagsverksamhet, medan skuldsaneringslagen tillämpas på alla fysiska personer oberoende av om de tidigare har bedrivit företagsverksamhet eller inte. Av direktivet följer två ändringar som arbetsgruppen föreslog ska tillämpas endast på de gäldenärer som har skulder som hänför sig till tidigare näringsverksamhet. Ändringarna gäller förutsättningarna för att beviljas skuldsanering som avses i 9 § i skuldsaneringslagen och hinder för skuldsanering av temporära orsaker i 9 a §. Enligt arbetsgruppen förutsätter tillträde till skuldsanering för en gäldenär som bedrivit näringsverksamhet endast att han eller hon är insolvent och kan få tillträde till skuldsanering utan någon väntetid i anslutning till en stabilisering av förhållandena. I fråga om andra gäldenärer förblir förutsättningarna för tillträde till skuldsanering oförändrade med undantag för att väntetiden i samband med en stabilisering av förhållandena förkortas från 18 månader till 12 månader.

Remissvaren om dessa förslag om tillgång till skuldsanering är delade. Vissa remissinstanser förhöll sig positivt till förslagen särskilt för att de främjar företagande. Största delen av de remissinstanser som uttryckligen kommenterade frågan om tillämpningsområdet förhöll sig dock kritiskt till att gäldenärer som ansöker om skuldsanering vid prövningen av om skuldsanering ska inledas klassificeras som å ena sidan gäldenärer som är skuldsatta i företagsverksamhet och å andra sidan som andra gäldenärer. Den föreslagna lösningen ansågs problematisk framför allt av jämlikhetsskäl, men också för att den fördel som de som är skuldsatta i företagsverksamhet får vid bedömningen av om förutsättningarna för skuldsanering uppfylls bland annat kan medföra bevisproblem, sporra till konstgjorda arrangemang eller möjliggöra olika slags missbruk inom skuldsaneringsystemet.

I propositionen föreslås inga ändringar i 9 och 9 a § jämfört med arbetsgruppens betänkande. Alla alternativa lösningsmodeller har sina egna problem bland annat med tanke på syftet med skuldsaneringen, den allmänna betalningsmoralen, borgenärernas egendomsskydd och användningen av myndighetsresurser. En närmare redogörelse om dessa omständigheter finns i avsnitt 4.2.2. Det kan anses motiverat att de som är skuldsatta inom näringsverksamhet lättare ska få tillgång till skuldsanering, och detta är inte problematiskt med tanke på jämlikheten av de orsaker som nämns i avsnitt 4.2.2. Förslaget om att skuldsaneringen för dem som är skuldsatta inom näringsverksamhet ska bli något lättare och snabbare leder knappast till sådana artificiella arrangemang eller missbruk som man fruktade i remissvaren, eftersom skuldsaneringen för en gäldenär som gjort sig skyldig till sådana gärningar sannolikt skulle förhindras med stöd av de allmänna hindren i 10 §.

Remissinstanserna förhöll sig i huvudsak positivt till de ändringsförslag som gäller allmänna hindergrunder för skuldsanering. En begränsning av giltighetstiden för en hindergrund för tidigare skuldsanering till 13 år kommenterades ur olika synvinklar. Inställningen till den föreslagna tidsfristens längd varierade. En del av dem som understödde en förkortning av giltighetstiden för hindergrunden ansåg att den föreslagna tidsfristen fortfarande är ganska lång ur gäldenärens synvinkel, till exempel med tanke på att det kan finnas många olika orsaker till ny skuldsättning som är oberoende av gäldenären själv. Å andra sidan påpekades det i utlåtandena att den nya tidsfristen i praktiken också kan bli för kort i synnerhet i de fall då gäldenärens första betalningsprogram är mycket långvarigt på grund av skyldigheten att betala säkerhetsskulder. En del av remissinstanserna betonade att den första och den andra skuldsättningen kan ske av olika orsaker och ansåg att större uppmärksamhet bör fästas vid orsakerna till skuldsättningen. I propositionen har arbetsgruppens förslag inte ändrats, men i motiveringen har det betonats att det fortfarande är möjligt att bevilja skuldsanering trots den allmänna hindergrunden och att ändringen av hindergrunden inte inverkar på det. Dessutom har man i propositionen med anledning av remissvaren som hindergrund för skuldsanering beaktat en situation där gäldenärens tidigare betalningsprogram ännu inte har avslutats då det gäller betalning av säkerhetsskulden.

Att underlätta möjligheterna för gäldenärer som fortfarande bedriver näringsverksamhet att få skuldsanering fick i huvudsak stöd i remissvaren. En ändring av definitionen av småskalig näringsverksamhet ansågs allmänt taget värd att understöda för att allt fler näringsidkare ska kunna ansöka om skuldsanering. Propositionen innehåller inte förslaget som ansågs oklart och som gäller skuldsanering av näringsidkares privata skulder.

Remissinstanserna understödde i huvudsak att betalningsprogrammets tillämpningstid förkortas till tre år i en situation där gäldenären saknar betalningsmån. Tillämpningen av förslaget på alla gäldenärer ansågs vara en fungerande lösning som är riktig med tanke på jämlikheten. Vissa remissinstanser ansåg dock att betalningsskyldigheten eller betalningsmånens belopp inte bör vara en avgörande faktor vid bestämmandet av betalningsprogrammets längd, utan att gäldenärens mänskliga förhållanden bör beaktas bättre än tidigare när betalningsprogrammet fastställs, till exempel om gäldenären är mycket sjuk eller en äldre person. I propositionen föreslås dock ingen möjlighet att förkorta ett treårigt betalningsprogram, med stöd av vilket gäldenären är betalningsskyldig. Denna riktlinje har motiverats i en tidigare regeringsproposition (RP 52/2010 rd s. 8), där det konstaterades att då betalningsprogrammet förkortas till tre år är det en så stor förändring till gäldenärernas fördel att det är svårt att motivera ännu kortare betalningsprogram ens i enskilda fall, utom när det gäller gäldenärer som permanent saknar betalningsförmåga.

Förslagen om influtna medel under förfarandets gång fick i huvudsak stöd av remissinstanserna. Som faktorer som talar för ändringarna sågs bland annat att den gällande regleringen förtydligas och rättspraxisen förenhetligas samt orsaker som har att göra med gäldenärernas jämlikhet, eftersom en faktor som påverkar betalningsmånerna är skuldsaneringsförfarandets längd, som kan variera mycket av orsaker som inte beror på sökanden. Motiveringen till bestämmelsen har preciserats bland annat i fråga om prioriterade underhållsbidragsskulder. Dessutom har det till paragrafen om utmätningsförbud fogats en bestämmelse om att de tillgångar under förfarandet som gäldenären har rätt att behålla själv ska redovisas till gäldenären först när betalningsprogrammet har fastställts och vunnit laga kraft. På detta sätt tryggas borgenärens ställning i en situation där ett betalningsprogram upphävs vid ändringssökande.

När det gäller betalningsprogrammets rättsverkningar har riksdagens justitieombudsmans kansli föreslagit att utmätningen av lönen ska avbrytas för tiden mellan fastställandet av betalningsprogrammet och det att programmet vinner laga kraft i stället för att utmätningen av lönen förfaller. Förslaget har inte genomförts eftersom förfallande är ett tydligare alternativ. Om utmätningen avbryts, måste den oftast ganska snart återkallas separat, eftersom beslutet i typiska fall vinner laga kraft efter att tidsfristen för att lämna invändningar har löpt ut. Beslut om fastställande av betalningsprogram överklagas ganska sällan. Exempelvis 2019 behandlade hovrätterna fastställande av betalningsprogram 149 gånger och ändringar av betalningsprogram fyra gånger. Det finns inga statistiska uppgifter om hur ofta hovrätten upphäver ett av tingsrätten fastställt betalningsprogram, men sådana fall är sannolikt i minoritet. Alternativet med avbrott skulle också innebära att om tingsrättens beslut överklagas, skulle utmätningen eventuellt vara avbruten en längre tid och om beslutet upphävdes, skulle utmätningen börja löpa på nytt utan förhandsanmälan. Till propositionen har också fogats en bestämmelse enligt vilken de medel som utmätningssmannen förfogar över redovisas till gäldenären för den kommande andelen först när beslutet om fastställande av betalningsprogrammet har vunnit laga kraft. Trots att utmätning av lön förfaller torde ärendena således i allmänhet vara anhängiga vid utsökning tills beslutet om betalningsprogrammet har vunnit laga kraft.

Också mottagandet av ändringsförslag i anslutning till en förenkling av betalningsprogrammet var i princip positivt. Det framfördes dock vissa preciserande anmärkningar om detaljerna i förslagen, och därför har bland annat bemyndigandet att utfärda förordning om att inte redovisa

tilläggsprestationer av mindre omfattning preciserats. I flera utlåtanden kommenterades betänkandets redogörelse för en saldodag och olika förslag för det fortsatta arbetet lades fram. I utlåtandena kom det dock inte fram några sådana omständigheter som inte skulle ha dryftats i arbetsgruppen. Propositionen innehåller inga förslag om saldodagar, eftersom det inte hittades något sådant alternativ för att utveckla den gällande saldodagsmodellen där fördelarna klart skulle överväga de eventuella nackdelarna och som med tillräcklig säkerhet kunde förväntas förbättra nuläget.

I propositionen har man frångått arbetsgruppens förslag om att betalningsprogrammet skulle ha kunnat ändras för att förkorta dess varaktighet på den grunden att gäldenären har erlagt alla betalningar enligt betalningsprogrammet. Förslaget fick understöd i remissvaren, men å andra sidan uttryckte en del av remissinstanserna sin oro över att möjligheten att avsluta betalningsprogrammet i förtid kan uppmuntra gäldenären att skuldsätta sig på nytt för att utföra betalningarna i förtid och på så sätt de facto hindra gäldenären att få en ny start. I remissvaren fästes dessutom uppmärksamhet vid bestämmelsens förhållande till tilläggsprestationsskyldigheten och uttrycktes oro för att ändringsansökningarna skulle belasta ekonomi- och skuldrådgivningen. De orosmoment som uttrycks i remissvaren har vid den fortsatta beredningen bedömts vara så pass vägande att den aktuella bestämmelsen inte har inkluderats i propositionen.

Förslag till en bättre samordning av konkurs- och skuldsaneringsförfarandena ansågs allmänt taget välkomna och fick brett understöd. Förslagen ansågs främja möjligheterna för en företagare som gått i konkurs att snabbare få tillgång till skuldsanering och en ny start. Boförvaltarens skyldighet att informera gäldenären om ekonomi- och skuldrådgivning och om möjligheten till skuldsanering ansågs vara bra.

En del av remissinstanserna framförde också ändringsförslag som inte ingick i arbetsgruppens betänkande. Av dessa förslag har vissa ändringsförslag, som huvudsakligen är av teknisk natur, genomförts. Däremot har något förslag som gäller en större principiell ändring inte tagits med i den fortsatta beredningen av denna proposition.

Rådet för bedömning av lagstiftningen har den 15 november 2021 gett sitt utlåtande om utkastet till proposition om både företagssanering och skuldsanering. Propositionen har kompletterats med anledning av utlåtandet till den del det har varit möjligt med avseende på statistik och övrig information som funnits tillgänglig.

8 Specialmotivering

8.1 Lagen om företagssanering

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte och förhållande till annan lagstiftning.* Till 1 mom. fogas ett omnämmande av att ett saneringsförfarande enligt företagssaneringslagen kan vara antingen ett tidigt eller ett normalt saneringsförfarande. Bestämmelserna om tidigt och normalt saneringsförfarande skiljer sig till vissa delar från varandra, men båda syftar till att sanera en fortsatt livsduglig verksamhet för en gäldenär som har ekonomiska svårigheter eller att trygga förutsättningarna för verksamheten och åstadkomma skuldsanering.

Företagssaneringsförfarandet kan genomföras antingen som ett tidigt eller normalt saneringsförfarande. Ett tidigt saneringsförfarande står till gäldenärens förfogande vid hotande insolvens som omfattas av direktivets tillämpningsområde och det uppfyller kraven i direktivet. En gäldenär som redan blivit insolvent har åter tillgång till en annan väg som i princip överensstämmer

med gällande bestämmelser. Den andra vägen kallas normalt saneringsförfarande. Det är fråga om två delvis olika sätt att genomföra ett företagssaneringsförfarande.

1 a kap. Inledande, avbrytande och fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande

4 a §. *Rätt att ansöka om inledande av ett tidigt saneringsförfarande.* Det nya 1 a kap. är reglering som grundar sig på artikel 4 i direktivet. Detta kapitel, liksom vissa senare kapitel och bestämmelser, gäller en väg som omfattas av företagssaneringsförfarandet och som står till gäldenärens förfogande vid hotande insolvens som omfattas av direktivets tillämpningsområde och som uppfyller kraven i direktivet. Denna nya väg kallas tidigt saneringsförfarande.

I den nya 4 a § föreskrivs det om vem som har rätt att ansöka om inledande av ett tidigt saneringsförfarande som inleds på grund av hotande insolvens. Av bestämmelserna i artikel 4.7 och 4.8 följer att gäldenären i alla situationer åtminstone ska ge sitt samtycke till att det ramverk för sanering som anges i direktivet används. Detta förutsätter ny reglering, eftersom också borgenärerna enligt de gällande bestämmelserna under vissa förutsättningar kan göra en ansökan som leder till inledande av ett förfarande utan gäldenärens medverkan även vid hotande insolvens. Möjligheten enligt den sista meningen i artikel 4.8 i direktivet att kräva gäldenärens medgivande till att saneringsramverk enligt direktivet används endast i fråga om mikroföretag och små och medelstora företag införs inte, eftersom det med beaktande av företagssaneringslagen som helhet inte i detta sammanhang anses motiverat att göra åtskillnad mellan gäldenärer på basis av företagets storlek.

I vissa fall kan gäldenären anse det vara ändamålsenligt att med samma ansökan ansöka om båda förfaringssätten. På detta sätt kan onödiga dröjsmål i inledandet av förfarandet undvikas till exempel när en gäldenär som anser att han eller hon endast hotas av insolvens dock visar sig vara insolvent vid prövningen av om förfarandet ska inledas. Bestämmelser om skyldigheten att specificera ansökan föreslås i 69 §.

4 b §. *Förutsättningar för inledande av ett tidigt saneringsförfarande.* Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att inleda ett tidigt saneringsförfarande där delvis nya slags bestämmelser iakttas. Grunden för inledande är att gäldenären hotas av insolvens. Enligt direktivet ska begreppen insolvens och hotande insolvens uttryckligen definieras i nationell rätt (artikel 2.2 a och b), och avsikten är inte heller i övrigt att ändra tolkningen av dessa begrepp genom den föreslagna paragrafen.

Enligt 3 § 1 mom. 4 punkten i företagssaneringslagen avses med hotande insolvens att gäldenären riskerar att bli insolvent. Enligt motiveringen till en regeringsproposition föreligger en sådan risk om man på basis av gäldenärens ekonomiska situation och därpå inverkande omständigheter kan förutse att gäldenären är utsatt för en konkret risk för insolvens inom ett förutsebart tidsintervall, om inte saneringsåtgärder vidtas. Det är således fråga om en prognosartad bedömning vars tidsperspektiv kan variera beroende på med hurdan säkerhet utvecklingen av gäldenärens ekonomiska situation kan förutses med beaktande av förhållandena. Risken för insolvens behöver således inte vara akut, utan en mera långsiktig insolvensrisk är tillräcklig, under förutsättning att riskbedömningen grundar sig på utgångspunkter och principer som godkänts vid affärsekonomiska bedömningar. (RP 182/1992 rd, s. 21)

I regeringspropositionen konstateras det också att man vid bedömningen ska beakta gäldenärens rådande ekonomiska situation samt de omständigheter som påverkar den och den utveckling av dem som kan förutses. Den tidsrymd som insolvensrisken kan beröra och inom vilken insolvens enligt bedömningarna kan väntas har inte bestämts särskilt i den föreslagna lagen. Avgörande

är att insolvensrisken ska vara sannolik, då de rådande förhållandena och deras sannolika utveckling beaktas. Tidsperspektivet kan variera beroende på med hurdan sannolikhet det i det enskilda fallet är möjligt att förutse de omständigheter som inverkar på saken. Risken för insolvens behöver således inte vara akut. Å andra sidan är inte enbart en abstrakt insolvensrisk tillräcklig. Med vissa premisser kan vilket företag som helst anses ha en viss risk att bli insolvent. Bedömningen av den risk för insolvens som avses i detta sammanhang ska dock grunda sig på sådana omständigheter beträffande vilka det kan anses sannolikt att de inträder. Av den utredning som läggs fram bör dock framgå med hurdant tidsperspektiv risken för insolvens föreligger. (RP 182/1992 rd, s. 64)

Eftersom det på ett tidigt saneringsförfarande som inleds på grundval av hotande insolvens delvis tillämpas andra bestämmelser än på ett saneringsförfarande som inleds på grundval av insolvens, får gränsdragningen mellan hotande insolvens och insolvens en betydelse som den inte tidigare har haft i saneringsförfarandet. Till följd av ändringarna kan man i fortsättningen förvänta sig fler tolkningssituationer för huruvida gäldenären är föremål för hotande insolvens eller redan är insolvent. I det senare fallet ska gäldenären söka sig till ett normalt förfarande som inleds med stöd av 6 §.

Bedömningen av insolvens är en helhetsbedömning som baserar sig på den utredning som lagts fram för domstolen. Enligt 3 § 1 mom. 3 punkten avses med insolvens att gäldenären är oförmögen att betala sina skulder när de förfaller till betalning och att denna oförmåga inte är endast tillfällig. Definitionen motsvarar definitionen i konkurslagen. För att insolvensförfarandena ska vara enkla, förutsägbara och jämförbara ska insolvens vid företagssanering i princip bedömas på samma sätt som vid konkurs. Med tanke på definitionen av insolvens är ett normalt saneringsförfarande som inletts med stöd av 6 § således ett alternativ till konkurs, förutsatt att insolvensen inte är så djup att den utgör ett sådant hinder för saneringsförfarande som avses i 7 § 1 mom. 1 punkten.

Till skillnad från konkurslagen innehåller företagssaneringslagen dock inga presumtioner om insolvens. Syftet med presumtionerna om insolvens är att hjälpa sökanden att bevisa gäldenärens insolvens – när sökanden har påvisat presumtionen, ska motparten visa att gäldenären inte är insolvent. Presumtionerna om insolvens i 2 kap. 3 § i konkurslagen tillämpas inte i ett företagssaneringsförfarande som presumtioner om gäldenärens insolvens, men de fakta som avses i presumtionerna, såsom medellöshetshinder för utsökning, kan vara relevanta för bedömningen av insolvens.

I gällande 6 § 1 mom. 1 punkten föreskrivs om möjligheten att inleda ett saneringsförfarande på ansökan som förordas av borgenärerna eller ansökan som borgenärerna gjort tillsammans med gäldenären. Då kan beslutet om inledande fattas utan utredning om gäldenärens ekonomiska ställning och alltså också utan utredning om insolvens eller risk för insolvens, eftersom den gemensamma ansökan har ansetts ge tillräckliga garantier för att syftet med ansökan inte är att missbruka saneringsförfarandet (RP 182/1992 rd, s. 68 och 103; med tanke på den utredning som ska läggas fram se även RP 152/2006 rd, s. 71–72). Av 3 § 1 punkten i förordningen om företagssanering (55/1993, *nedan företagssaneringsförordningen*) framgår att det till en bifallsansökan eller en gemensam ansökan inte behöver fogas en revisorsutredning enligt 1 a § i förordningen.

Det föreslås inga bestämmelser om en grund som motsvarar den nämnda grunden för inledande av ett tidigt saneringsförfarande. För en gäldenär som skaffat borgenärernas bifall och någon annan part är det enklare att ansöka om ett saneringsförfarande, om förfarandevägen inte behöver väljas. Gäldenären kan på ansökan på basis av hotande insolvens få ett sådant förfarande

enligt direktivet som innehåller färre grunder för hinder. Till normalt saneringsförfarande anvisas insolventa gäldenärer och gäldenärer som har borgenärernas bifall till att saneringsförfarandet inleds. En situation där borgenärernas bifall leder till att gäldenären och borgenärerna tillsammans kan välja vilken förfarandeväg de söker sig till, anses inte motiverad, eftersom det skulle öka riskerna för missbruk och förlängning av förfarandet. Valmöjligheten innebär i praktiken också att gäldenären kan välja vilka hindergrunder som ska tillämpas på inledande av förfarandet. Dessutom skulle tillämpningen av bestämmelserna om hotande insolvens i ett förfarande som inletts på basis av bifall medföra inkonsekvenser bland annat i fråga om grunderna för avbrytande av förfarandet och en eventuell övergång från ett förfarande till ett annat enligt 4 d §.

En ansökan om ett tidigt saneringsförfarande ska alltid åtföljas av en utredning om hotande insolvens och domstolen ska pröva frågor som gäller detta i samband med beslutet om att förfarandet ska inledas. Det kan dock antas att gäldenärer som ännu inte befinner sig ens i ett överhängande insolvenstillstånd inte kommer att ansöka om saneringsförfarande, bland annat på grund av dess offentlighetskonsekvenser och kostnaderna för förfarandet.

Det att en hotande insolvens omvandlas till insolvens undersöks i allmänhet inte under förfarandets gång, och en sådan ändring innebär inte i sig att förfarandevägen ändras. Insolvens är dock ett hinder och en grund för avbrott i ett tidigt saneringsförfarande enligt 4 c § och ärendet kan därför bli föremål för prövning med anledning av en ansökan om avbrytande. En gäldenär som blivit insolvent under förfarandet ska också ha möjlighet att under de förutsättningar som anges i 4 d § övergå till att omfattas av bestämmelserna om sanering av en insolvent gäldenär, vilket kan behövas till exempel i en situation där saneringsförfarandet har framskridit positivt men där maximitiden på 12 månader för förbud enligt 14 d § 2 mom. visar sig vara otillräcklig med beaktande av saneringsförfarandets art och omfattning.

4 c §. Hinder och grunder för avbrott i ett tidigt saneringsförfarande. Paragrafen innehåller bestämmelser om hinder för inledande av ett tidigt saneringsförfarande. På grund av bestämmelserna i artikel 4 i direktivet är hindergrunderna snävare än vid ett normalt saneringsförfarande som inte omfattas av direktivet.

I 1 mom. 1 punkten föreslås ingå en hindergrund som gäller insolvens. Enligt direktivet ska begreppet insolvens uttryckligen definieras i nationell rätt (artikel 2.2 a), och avsikten med regleringen är inte heller i övrigt att inverka på tolkningen av begreppet insolvens. Om gäldenären visar sig vara insolvent vid prövningen av hindren, kan domstolen inte på tjänstens vägnar besluta att inleda ett normalt saneringsförfarande, om gäldenärens ansökan inte ens i andra hand har gällt detta. Det finns dock inget hinder för att gäldenären utvidgar sin ansökan medan ärendet är anhängigt eller för att saneringen av en insolvent gäldenär eventuellt inleds på en borgenärsansökan som är anhängig samtidigt. Om både gäldenärens ansökan om inledande av ett tidigt förfarande och borgenärens ansökan om inledande av ett normalt förfarande är anhängiga redan från början, prövas det först om förutsättningarna för inledande av ett tidigt saneringsförfarande uppfylls. Gäldenärens rätt enligt direktivet att få tillträde till en rättslig ram enligt direktivet på grund av en hotande insolvens får nämligen inte begränsas genom att en konkurrerande ansökan från borgenärerna om inledande av ett annat förfarande är anhängig.

Hindergrunderna enligt 2, 3 och 4 punkten i momentet motsvarar 7 § 1 mom. 2, 3 och 6 punkten i gällande lag. Möjligheten att behålla dem grundar sig på det test avseende livskraft som avses i artikel 4.3 i direktivet.

I paragrafen saknas de hindergrunder som avses i 7 § 1 mom. 4 och 5 punkten och 2 mom. jämfört med den gällande paragrafen. Till vissa delar kan omständigheter som hör till deras

tillämpningsområde dock beaktas vid bedömningen av om gäldenären kan meddelas förbud enligt 14 a § för tiden för saneringsförfarandet.

Paragrafens 2 mom. innehåller bestämmelser om avbrytande av förfarandet när det efter det att förfarandet inletts framkommer en omständighet som avses i 1 mom. Regleringen avviker inte från gällande 7 § 3 mom. till den del det är fråga om avbrytande av förfarande med stöd av 1 mom. 2–4 punkten. Enbart insolvens enligt 1 mom. 1 punkten utgör å sin sida ny reglering både som hinder för inledande av ett förfarande och som grund för avbrytande av ett förfarande. Till denna del tas i lagen för det första in en motsvarande avgränsning som i den andra meningen i gällande 7 § 3 mom. som innehåller bestämmelser för situationer där företagets tillgångar eller en väsentlig del av dem sannolikt kan överlåtas som en funktionell helhet i den ordning som avses i denna lag (så kallad realiseringsanering). Insolvens leder inte heller till att förfarandet avbryts i en situation där gäldenären med stöd av 4 d § har rätt att få förfarandet att fortsätta i enlighet med bestämmelserna om insolventa gäldenärer.

Frågan om huruvida hindersgrunder enligt gällande 7 § ska prövas på tjänstens vägnar eller endast med anledning av en invändning har inte uttryckligen avgjorts i lagens ordalydelse, i de förarbeten från 1992 som ledde till att företagssaneringslagen stiftades eller i högsta domstolens publicerade avgörandepraxis. I hovrättspraxis har det ansetts möjligt att pröva hindersgrunderna på tjänstens vägnar (Vasa hovrätt 1995:3). Å andra sidan har det i förarbetena till reformen 2007 konstaterats att en saneringsansökan på grund av hinder i allmänhet kan avslås endast om borgenären gör en invändning mot den. Detta följer av de allmänna processrättsliga bestämmelserna vid dispositiva ärenden (RP 152/2006 rd, s. 18, så också i Pauliine Koskelo: Yrityssaneeraus Helsingfors 1994, s. 100, där det hänvisas till rättegångsbalkens bestämmelse om åberopsbördan). I rättslitteraturen har det också ansetts att hindersgrunderna i princip ska utredas på tjänstens vägnar men utreds på ett effektivt sätt först när grunden framgår av det material som domstolen har i sin besittning och det fästs särskild uppmärksamhet vid det (Risto Koulu: Uudistettu yrityssaneeraus, Helsingfors 2007, s. 90).

Praxisen verkar ha blivit sådan att domstolarna inte på tjänstens vägnar utreder alla potentiella hindersgrunder, men de har också utan en invändning omfattande möjligheter att börja utreda och uppmärksamgöra parterna på att det eventuellt finns sådana hinder som domstolen upptäcker i besluts materialet.

Direktivet har inga konsekvenser för den aktuella frågan, och genom propositionen avses inte heller annars att påverka den varken i fråga om 7 § eller den motsvarande nya 4 c §.

4 d §. Fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande. Paragrafen innehåller bestämmelser om en situation där det under ett tidigt saneringsförfarande framgår att gäldenären är insolvent. Under de förutsättningar som anges i paragrafen ska det vara möjligt att fortsätta det tidiga saneringsförfarandet som ett normalt saneringsförfarande. Detta kan behövas till exempel i en situation där saneringsförfarandet har framskridit i positiv riktning, men den maximitid på 12 månader för förbud som avses i 14 d § 2 mom. visar sig vara otillräcklig med beaktande av saneringsförfarandets art och omfattning. I det normala saneringsförfarandet finns det ingen sådan maximitid på 12 månader för förbud som motsvarar det tidiga saneringsförfarandet. Övergången från ett förfarande till ett annat kan i praktiken bli tillämplig till exempel när ett saneringsprogram snart håller på att färdigställas och det under förfarandet har inträffat något oväntat som lett till att gäldenären blivit insolvent, eller när insolvens annars har framkommit under förfarandet. Det finns inte heller något hinder för att ansökan görs i ett tidigare skede av saneringsförfarandet. Avsikten bör vara att ansökan ska göras utan dröjsmål när behovet av en fortsättning på förfarandet är känt.

Paragrafens *1 mom.* innehåller bestämmelser om förutsättningarna för fortsatt förfarande samt om vem som kan lämna in en ansökan till domstolen om fortsatt förfarande. Enligt det inledande stycket i momentet är det utredarens uppgift att göra ansökan. Utredaren har de bästa möjligheterna att bedöma möjligheterna att lyckas med saneringen och om det lönar sig att fortsätta med förfarandet. Utredaren ska se till att ansökan görs i så god tid att domstolen hinner avgöra den innan tidsfristen för förbud som meddelats i ett tidigt saneringsförfarande går ut.

Enligt *1 punkten* förutsätts det att förutsättningarna för inledande av ett normalt saneringsförfarande enligt 6 § 2 punkten uppfylls. Av direktivet följer att gäldenären måste vara insolvent för att förfarandet ska kunna fortsättas som ett normalt saneringsförfarande. Av hänvisningen till 6 § 2 punkten följer att om gäldenären är irreparabelt insolvent på det sätt som avses i 7 § 1 mom. 1 punkten finns det dock inga förutsättningar för att fortsätta saneringsförfarandet som ett normalt saneringsförfarande. I en sådan situation ska utredaren ansöka om att förfarandet avbryts och inte att det fortsätter som ett normalt saneringsförfarande.

Enligt *2 punkten* förutsätts det dessutom att borgenären eller borgenärer vilkas fordringar motsvarar minst en femtedel av gäldenärens kända skulder har gett sitt godkännande till att förfarandet fortsätts. Gränsen motsvarar förutsättningen enligt den gällande lagen för inledande av förfarandet med en bifallsansökan eller en gemensam ansökan, men utan begränsningen i fråga om närstående borgenärer. Gränsen har satts ganska lågt för att det inte ska medföra oskäligt mycket besvär att få borgenärernas godkännande och därmed inte ta tid av utredaren. För att samtycke ska fås av borgenärerna förutsätts det dock att utredaren ger borgenärerna en tillräcklig utredning om gäldenärens situation.

Enligt momentets *3 punkt* krävs gäldenärens samtycke för att förfarandet ska kunna fortsättas. Om gäldenären inte vill fortsätta förfarandet, finns det i praktiken inga möjligheter till en framgångsrik sanering. Dessutom framhäver direktivet betydelsen av gäldenärens vilja bland annat när det gäller att söka sig till förfarandet och förutsätter att gäldenären kan försöka åstadkomma ett saneringsprogram utan att förbuden är i kraft.

Enligt paragrafens *2 mom.* ska utredaren ge de största borgenärerna tillfälle att bli hörda om en förutsättning på förfarandet som ett normalt saneringsförfarande innan ansökan lämnas in till domstolen. Genom att höra de största borgenärerna får utredaren en tillräckligt omfattande bild av möjligheterna till en framgångsrik sanering samt av eventuella grunder för förhinder och avbrott enligt 7 §. Om utredaren efter hörandet anser att det föreligger en grund för hinder eller avbrott i det normala förfarandet, är det inte förenligt med förfarandets syfte eller borgenärernas intressen att fortsätta förfarandet. I en sådan situation ansöker utredaren inte om att förfarandet ska fortsätta som ett normalt saneringsförfarande.

Utredaren ska till ansökan foga gäldenärens samtycke och de största borgenärernas skriftliga godkännanden för fortsatt förfarande. Om någon av borgenärerna i stället för godkännande lämnar utredaren ett uttalande där han eller hon till exempel på vissa grunder motsätter sig att förfarandet fortsätter, ska också uttalandet lämnas till domstolen. Avsikten är att domstolen inte längre ska höra gäldenären eller borgenärerna med anledning av ansökan, utan att allt det material som behövs för att avgöra ärendet ska lämnas till domstolen i samband med ansökan.

Domstolen ska inte automatiskt pröva hinder enligt 7 § när den behandlar en ansökan om fortsatt saneringsförfarande. Eftersom det i 6 § 2 punkten hänvisas till ett hinder enligt 7 § 1 mom. 1 punkten för irreparabel insolvens och det således är en förutsättning för inledande av ett normalt saneringsförfarande, kan dock denna hindersgrund bli prövad på grund av borgenärens invändning i uttalandet eller om domstolen upptäcker det. Även prövning av en annan grund för hinder och avbrott enligt 7 § kan i detta sammanhang komma i fråga, om borgenären gör en ansökan

om avbrytande av förfarandet eller om grunden åberopas i ett uttalande av borgenären till domstolen.

Enligt 3 mom. tillämpas på ett fortsatt förfarande i alla avseenden de bestämmelser som tillämpas på normalt saneringsförfarande, inklusive till exempel förbudens ikraftträdande räknat från beslutet om fortsatt förfarande. Således säkerställer en ansökan om fortsatt förfarande som gjorts och godkänts i tid att förbuden är i kraft utan avbrott.

För att övergången från ett tidigt saneringsförfarande till ett normalt saneringsförfarande inte ska leda till att förfarandet drar ut på tiden utan grund, bör det tidiga saneringsförfarandet och den utredning som har samlats in i det utnyttjas fullt ut i det normala förfarandet. Förfarandet bör fortsätta från den punkt som uppnåtts i det tidiga saneringsförfarandet. Om en utredare har utsetts till ett tidigt saneringsförfarande, fortsätter samma utredare också i det fortsatta förfarandet, om det inte finns grunder enligt 86 § att undantagsvis befria honom eller henne från uppdraget. Också de tidsfrister som avses i 71 § ska i princip förbli desamma, om det inte är motiverat att senarelägga dem.

2 kap. **Inledande och avbrytande av ett normalt saneringsförfarande**

5 §. *Rätt att ansöka om att inledande av ett normalt saneringsförfarande.* Paragrafens rubrik ändras för att karaktären av det normala förfarande som inleds med stöd av 6 § ska framgå till skillnad från den nya 4 a § som gäller dem som har rätt att inleda ett tidigt saneringsförfarande vid hotande insolvens. I paragrafens inledande stycke preciseras att paragrafen gäller ett normalt saneringsförfarande.

6 §. *Förutsättningar för inledande av ett normalt saneringsförfarande.* Paragrafens rubrik ändras och i paragrafen stryks den grund för inledande av ett förfarande som hänför sig till hotande insolvens samt 2 mom. som hänför sig till den grunden, eftersom det i fortsättningen föreskrivs i 4 b § om hotande insolvens som grund för inledande av ett förfarande. Hotande insolvens berättigar således inte i fortsättningen till inledande av ett normalt saneringsförfarande med stöd av 6 §. Paragrafens 2 mom. behöver inte flyttas till 4 b § och det kan upphävas, eftersom det i fortsättningen är endast gäldenären som på grundval av hotande insolvens kan ansöka om ett saneringsförfarande med stöd av 4 b §. Å andra sidan är insolvens inte heller i fortsättningen en absolut förutsättning för att inleda ett normalt saneringsförfarande, eftersom insolvens inte prövas om villkoren i 1 punkten uppfylls och avsaknad av insolvens eller förekomsten av hotande insolvens inte heller föreskrivs som hindersgrund enligt 7 §.

7 §. *Hinder och grunder för avbrott i ett normalt saneringsförfarande.* Paragrafens rubrik ändras för att klargöra att paragrafen i fortsättningen endast gäller ett normalt saneringsförfarande som inletts med stöd av 6 §. Ett normalt saneringsförfarande kan inledas antingen på grund av borgenärernas bifall eller en gemensam ansökan eller på grund av gäldenärens insolvens. Dessutom harmoniseras bestämmelsen i andra meningen i 3 mom. med 42 § 4 mom. och 53 § 1 mom. 6 punkten så att uttrycket ”som en helhet” ersätts med uttrycket ”som en funktionell helhet”. Det väsentliga är att företagets tillgångar eller en väsentlig del av dem kan överlåtas som en funktionell helhet. Överlåtelsen kan ske genom en eller flera överlåtelser.

3 kap. **Utredare och borgenärsdelegation samt gäldenärens samarbetskyldighet**

8 §. *Utredare.* Det inledande stycket i 1 mom. ändras så att det inte innehåller en ordalydelse som förpliktar till förordnande av en utredare. Bestämmelserna om förordnande av utredare samlas i 82 a och 82 b §.

Det föreslås att bestämmelserna i 4 mom. om behörighetsvillkoren för utredare förenhetligas med behörighetsvillkoren för konkursboförvaltare. Enligt den gällande lagen gäller inte samma krav för utredaren som för boförvaltaren att även i övrigt vara lämplig för uppgiften utöver den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver. Utredarens lämplighet med tanke på det aktuella uppdraget anses dock vara en väsentlig faktor också vid företagssanering, och därför fogas motsvarande krav till lagen. Till momentet föreslås dessutom bli fogat ett krav på utredaren att i samband med samtyckesbrevet lämna domstolen en redogörelse för på vilka grunder utredaren har den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppgiften kräver och även i övrigt är lämplig för uppdraget. Som en sådan utredning betraktas till exempel en meritförteckning, en förteckning över tidigare utredarerfarenhet eller någon annan utredning som utredaren bedömer visar hans eller hennes skicklighet, förmåga och erfarenhet samt lämplighet för uppdraget. Om företagssanering kräver specialkompetens till exempel på grund av dess omfattning eller internationella kontakter, ska utredaren motivera sin kompetens för skötseln av företagssaneringen i fråga. På detta sätt säkerställs det att domstolen, om det finns flera kandidater till utredare, till stöd för valet har en utredning om utredarnas erfarenhet och kompetens. Genom tilläggen förtydligas förfarandet för förordnande av en utredare i enlighet med målet i artikel 26.1 a i direktivet.

3 a kap. Rättsverkningarna av ett tidigt saneringsförfarande

14 a §. Meddelande av förbud. Det nya 3 a kap. ska innehålla bestämmelser om rättsverkningarna av ett tidigt saneringsförfarande. Bestämmelser om rättsverkningarna av ett normalt saneringsförfarande ska även i fortsättningen ingå i 4 kap. De huvudsakliga skillnaderna mellan kapitlen beror på artikel 6 i direktivet och gäller meddelande av förbud mot betalning och ställande av säkerhet enligt 17 §, indrivningsförbud enligt 19 §, förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder enligt 21 § samt förbud mot säkringsåtgärder enligt 23 § (nedan *förbud*) och förbudens giltighet. Av direktivet följer att förutsättningarna för förbudens ikraftträdande inte kan jämföras med förutsättningarna och hindren för tillträde till saneringsförfarande, utan det måste föreskrivas särskilt om meddelande av förbud. Galdenären ska enligt direktivet till exempel ha rätt att försöka få ett saneringsprogram fastställt i ett förfarande som uppfyller kraven i artiklarna 9–12, även om förbud inte har meddelats.

För att regleringen ska vara tydlig har 3 a kap. (14 a–14 h §) utarbetats som en självständig och heltäckande motsvarighet till 4 kap. (15–28 §) så att alla bestämmelser om ett tidigt saneringsförfarande som motsvarar bestämmelserna i 4 kap. finns i 3 a kap. I vissa bestämmelser i det sistnämnda kapitlet hänvisas det till att vissa bestämmelser i 4 kap. ska tillämpas som sådana också vid ett tidigt saneringsförfarande, medan 3 a kap. i synnerhet i fråga om förbud innehåller bestämmelser som ska tillämpas i stället för motsvarande bestämmelse i 4 kap. eller för vilka det inte nödvändigtvis ens finns någon egentlig motsvarighet i 4 kap.

Kapitlets 14 a § grundar sig på artikel 6.1 i direktivet, enligt vilken förbud inte behöver meddelas när de inte är nödvändiga eller när målet att stödja saneringsförhandlingarna inte skulle uppnås genom dem. Direktivet möjliggör en relativt vid tolkning av denna grund för vägran av förbud och kräver inte att begreppet ”saneringsförhandlingar” tas in i den nationella bestämmelsen om förvägran av förbud. Exempelvis enligt skäl 32 i ingressen kan grunder för en vägran omfatta bristande stöd från den majoritet av borgenärer som krävs eller, om så föreskrivs enligt nationell rätt, galdenärens faktiska oförmåga att betala sina skulder i takt med att de förfaller till betalning. Vidare bör medlemsstaterna enligt skäl 33 i ingressen kunna fastställa motbevisbara presumtioner för förekomsten av skäl för vägran att avbryta, till exempel om galdenären uppvisar ett beteende som är typiskt för en galdenär som är oförmögen att betala sina skulder i takt med att de förfaller till betalning, såsom en betydande betalningsinställelse gentemot arbetstagare eller skatte- och socialförsäkringsorgan, eller om galdenären eller ett företags befintliga ledning har

begått ett ekonomiskt brott som ger anledning att tro att en majoritet av borgenärerna inte skulle stödja inledandet av förhandlingarna.

Det föreslås inte att det i bestämmelsens ordalydelse tas in något av de konkreta exempel som nämns i ingressen till direktivet, utan för att säkerställa tillräcklig prövningsrätt föreslås det i överensstämmelse med artikel 6.1 att förbuden ska meddelas om det inte är sannolikt att de inte behövs. En klar utgångspunkt är att om det enligt 4 b och 4 c § finns förutsättningar för att inleda ett saneringsförfarande ska också förbuden sättas i kraft när förfarandet inleds, om det inte av borgenärernas yttranden framgår så mycket misstroende om möjligheterna att lyckas med saneringsförfarandet eller mot gäldenären att förbuden inte kan anses behövliga. Med behövlighet hänvisas alltså framför allt till om det finns beaktansvärda utsikter till framgång för saneringsförfarandet.

Med anledning av gäldenärens ansökan ska de övriga borgenärerna höras i enlighet med 70 §, varvid de vid behov kan lyfta fram omständigheter på grund av vilka de inte anser att det finns behov av förbud. Det kan då till exempel vara fråga om att borgenären inte anser att det över huvud taget finns förutsättningar för sanering av gäldenären och därmed inte heller för saneringsförhandlingar eller beredning av ett saneringsprogram i någon annan form. Detta kan ibland vara fallet även när det enligt 4 b och 4 c § finns förutsättningar för att inleda ett förfarande, eftersom grunderna för hinder för inledande av ett förfarande vid ett tidigt saneringsförfarande är snävare än enligt de gällande bestämmelserna.

I synnerhet den hindersgrund som avses i 7 § 1 mom. 5 punkten, enligt vilken det finns grundad anledning att anta att det inte finns förutsättningar för att få till stånd eller fastställa ett saneringsprogram, motsvarar till sitt syfte nära bestämmelserna i artikel 6.1, som berättigar till vägran av förbud. Omständigheter som motsvarar den hindersgrund som avses i 7 § 1 mom. 5 punkten och som saknas bland hindren enligt 4 c § kan således beaktas när beslut fattas om meddelande av förbud.

Också om det utifrån de omständigheter som påtalas i uttalandena finns skäl att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärens indrivningsåtgärder eller att borgenärens eller gäldenärens rättigheter kränks på något annat sätt, finns det inte nödvändigtvis något behov av förbud (jfr 7 § 1 mom. 4 punkten, en motsvarande bestämmelse kan inte heller tas in i 4 c §). I överensstämmelse med direktivets syfte är det fråga om en bedömning av förbudens nödvändighet, det vill säga här frågan huruvida borgenärerna kan bedömas vara ovilliga att genomföra saneringsförfarandet på grund av gäldenärens förväntade syften. Det är således inte fråga om att direkt tillämpa en rättsnorm som motsvarar 7 § 1 mom. 4 punkten.

På motsvarande sätt kan vägran av förbud komma i fråga, om gäldenären eller en person som hör till gäldenärens nuvarande ledning har en brottslig bakgrund eller om brott mot näringsförbud ger anledning att anse det sannolikt att majoriteten av borgenärerna inte understöder inledande av saneringsförhandlingar (skäl 33 i ingressen till direktivet). De synpunkter som framförs i borgenärernas uttalanden har stor betydelse, men avsikten är inte att paragrafen ska tillämpas så snävt att till exempel endast ett uttryckligt motstånd från en majoritet av borgenärerna mot meddelande av förbud eller över huvud taget inledande av saneringsförfarande berättigar till vägran av förbud.

Domstolen behöver inte i större utsträckning undersöka behovet av förbud i en situation där det i ljuset av borgenärernas uttalanden inte verkar vara fråga om sådana omständigheter som redan på förhand sannolikt skulle omintetgöra möjligheterna till en framgångsrik sanering. Om sådana omständigheter däremot tas upp i uttalandena, ska domstolen i sista hand fatta beslut om saken

utifrån vilken sannolikhetsbedömning av behovet av förbud som uppstår utifrån parternas ställningstaganden och de bevis som parterna lagt fram. I allmänhet finns det inget behov av att ordna separat hörande i anslutning till meddelande av förbud, eftersom borgenärerna har möjlighet att ta ställning till förbuden samtidigt som de yttrar sig om ansökan om inledande av saneringsförfarande. Antagandet är nämligen att förbuden meddelas i samband med beslutet om inledande, om inte gäldenären uttryckligen har begärt något annat i sin ansökan.

Direktivet gäller varken betalförbud eller förbud mot säkringsåtgärder, men det föreslås att förbuden även i fortsättningen ska vara kopplade till varandra så att domstolen antingen meddelar samtliga förbud eller inte ett enda. Frågan om meddelande av förbud avses bli avgjord i samband med och samtidigt som beslutet om inledande. Det finns dock inget hinder för att förbuden, även om de har vägrats i det inledande skedet, meddelas på ansökan av gäldenären senare under förfarandets gång.

Gäldenären har enligt direktivet också rätt till saneringsförfarande utan förbud. En sådan situation kan uppkomma till exempel om ansökan har gjorts på grund av något annat saneringsbehov än skuldsanering och gäldenären anser det vara lönsammare att inte meddela betalnings- och indrivningsförbud och inte ingripa i skuldvillkoren förrän saneringsprogrammet har fastställts. Om gäldenären i sin ansökan uttryckligen meddelar att han eller hon inte önskar att förbuden ska träda i kraft, ska de således inte meddelas. Detta förtydligas i momentets sista mening. Gäldenären har dock inte med stöd av denna bestämmelse rätt att begära att endast en del av förbuden träder i kraft, utan förbuden meddelas också då antingen till alla delar eller inte till någon del.

14 b §. *Tidpunkt då rättsverkningarna börjar.* Eftersom förbuden i ett tidigt saneringsförfarande inte träder i kraft som en automatisk rättsverkan av att ett saneringsförfarande inleds, behövs det bestämmelser om att förbuden i ett sådant saneringsförfarande träder i kraft vid den tidpunkt då förbuden har meddelats. I praktiken är denna tidpunkt i allmänhet den tidpunkt då förfarandet inleds, eftersom avsikten är att beslutet om meddelande av förbud ska fattas tillsammans med beslutet om inledande. På det sätt som konstateras i samband med 14 a § finns det dock inget hinder för att förbud meddelas på ansökan av gäldenären under förfarandet.

14 c §. *Undantag från betalningsförbudet i ett tidigt saneringsförfarande.* Paragrafen gäller undantag från betalningsförbud i ett tidigt saneringsförfarande och ska tillämpas i ett sådant förfarande i stället för 18 §. Skillnaden jämfört med den gällande regleringen är att i 2 mom. 1 och 3 punkten stryks den begränsning på grund av vilken sådana arbetstagares fordringar som hänförs till en tidigare tidsperiod än de tre månader som föregår anhängiggörandet av ansökan inte omfattas av undantagen från betalningsförbudet. Ändringsbehovet föranleds av artikel 6.5 i direktivet. I praktiken har ändringen liten betydelse, eftersom det är osannolikt att ett företag, i synnerhet ett företag som är saneringsdugligt och endast hotas av insolvens, skulle ha utestående fordringar på arbetstagare under en så lång tid.

I 2 mom. 2 punkten och i motsvarande 18 § 2 mom. 2 punkten görs ett tekniskt förtydligande som inte baserar sig på direktivet och som inte avser att ändra innehållet i den gällande bestämmelsen. I den gällande bestämmelsen används uttrycket ”de semesterlöner och semesterersättningar till arbetstagarna som har tjänats in innan ansökan blivit anhängig” även om den egentliga rätten till penningfordran för semesterlön eller semesterersättning inte nödvändigtvis uppkommit i det skedet. Arbetstagaren tjänar egentligen inte in semesterlön eller semesterersättning, utan tjänar in semester som semesterdagar. Semesterlönen förfaller till betalning när semestern tas ut och semesterersättningen när anställningsförhållandet upphör eller i vissa fall under anställningsförhållandet, på det sätt som närmare förskrivs i 15–17 § i semesterlagen (162/2005). När företagssaneringslagen stiftades har man uttryckligen avsett semesterlön och

RP 238/2021 rd

semesterersättning som baserar sig på semester som tjänats in innan ansökan blev anhängig och som i sig förfaller till betalning först senare (RP 182/1992 rd, s. 30).

Jämfört med den gällande 18 § fogas till paragrafens 2 mom. en ny 4 punkt, enligt vilken tjänstepensioner som intjänats innan ansökan blivit anhängig ska betalas trots betalningsförbudet. Ändringsbehovet baserar sig på artikel 1.6 i direktivet, enligt vilken medlemsstaterna ska se till att ramverken för förebyggande rekonstruktion inte påverkar förvärvade tjänstepensionsrätter. Tjänstepensioner är rätt sållsynta, så bestämmelsen har liten praktisk betydelse.

Jämfört med den gällande 18 § fogas till paragrafens 2 mom. också en ny 9 punkt som ska tillämpas i en situation där åtminstone ett bolag som hör till koncernen är föremål för saneringsförfarande. Syftet med bestämmelsen är att användningen av ett så kallat koncernkonto (cash pool) ska kunna fortsätta en viss tid för att systemet med koncernkonton ska hinna avvecklas och andra arrangemang skapas. Ett koncernkonto är i praktiken ett bankkonto och mellan de bokföringsunderkonton som omfattas av det kontot kan medel överföras mellan de bolag som hör till koncernen. Om till exempel ett dotterbolags kunder betalar dotterbolagets fordran till ett underkonto i ett dotterbolag som omfattas av ett koncernkonto i moderbolagets namn, överförs medlen i praktiken till moderbolaget, vilket utan den föreslagna undantagsbestämmelsen skulle innebära en prestation som strider mot betalningsförbudet och således en återbetalningsskyldighet. Detta kan för sin del under övergångsperioden äventyra tillräckligheten i dotterbolagets driftskapital.

En förutsättning är för det första utredarens beslut. Varje betalning kräver inte ett separat beslut av utredaren, utan beslutet kan vara allmänt inom ramen för de förutsättningar som anges i bestämmelsen. Beslutet kan gälla endast betalningar enligt koncernens sedvanliga betalningspraxis. Avsikten är att göra det möjligt att via koncernkontoarrangemanget fortsätta erläggandet av betalningar på samma sätt som före saneringsförfarandet för att man under övergångsperioden ska kunna skapa ett annat arrangemang i stället för koncernkontoarrangemanget. Dessutom förutsätts det att erläggandet av betalningar är nödvändigt för att trygga gäldenärens driftskapital, som är en förutsättning för att saneringsförfarandet ska kunna förtgå. Det är fråga om att gäldenären under övergångsperioden utan fortsatt användning av koncernkontoarrangemanget kan bli utan driftskapital, vilket skulle äventyra hela saneringsförfarandet.

Bestämmelsen gör det möjligt att erlägga betalningarna endast genom ett koncernkontoarrangemang mellan de bolag som hör till koncernen. I bestämmelsen förutsätts inte att alla parter i ett koncernkontoarrangemang ska vara föremål för saneringsförfarande.

Bestämmelsen kan tillämpas högst tre veckor efter det att saneringsförfarandet inleddes. Det finns inget behov av en motsvarande bestämmelse i det skede som föregår inledandet av saneringsförfarandet, eftersom ett eventuellt temporärt förbud enligt vedertagen tolkning får sökas begränsat så att man endast ansöker om till exempel verkställighets- och utmätningsförbud, men inte om betalningsförbud.

Ett tillägg som motsvarar den nya 9 punkten föreslås också i 18 §.

14 d §. Förbudens varaktighet. Paragrafen innehåller nya bestämmelser som baserar sig på direktivets artikel 6.6–9. Förbuden enligt paragrafen ska enligt 1 mom. gälla i tre månader från det att de meddelades, varefter förbuden antas upphöra att gälla, om det inte har framställts en begäran enligt 2 mom. om att de ska fortsätta. Det är fråga om ett slags halvtidsöversyn över om de första månaderna av saneringsförfarandet har visat att det finns beaktansvärda utsikter för ett framgångsrikt saneringsförfarande och att det har gjorts framsteg i saken. Den ursprungliga längden på förbud får enligt artikel 6.6 inte överstiga fyra månader. I propositionen föreslås det

dock att förbuden ska gälla i tre månader från det att de meddelades. Alla hinder för inledande av ett normalt saneringsförfarande lämpar sig inte för ett tidigt saneringsförfarande, och därför är en kortare ursprunglig varaktighet motiverad. Avsikten är också att uppmuntra till aktiv verksamhet i början av saneringsförfarandet, eftersom förbudens totala längd inte i något skede får överstiga 12 månader enligt 2 mom. i ett tidigt saneringsförfarande. I praktiken ska utredaren inom tre månader antingen ansöka om förlängning av förbuden enligt 2 mom. eller om avbrytande av förfarandet. Ansökan om avbrytande kan göras i vilket skede av förfarandet som helst.

Bestämmelsen om förutsättningarna för förlängning enligt 2 mom. grundar sig på artikel 6.7 i direktivet, enligt vilken domstolen kan förlänga förbuden endast under väldefinierade omständigheter, om en sådan förlängning är vederbörligen motiverad. Som en exempelsituation nämns i punkten att relevanta framsteg har gjorts i förhandlingarna om rekonstruktionsplanen.

Avsikten är inte att domstolen synnerligen grundligt ska börja utreda läget för saneringsförfarandet, utan i allmänhet är det snarare fråga om en jämförelsevis summarisk behandling där domstolen i stor utsträckning kan stödja sig på de grunder och den lägesbild som anges i begäran, om det inte finns anledning att misstänka dem. Om grunderna för förlängningen, i synnerhet hur saneringsförfarandet framskrider, inte har beskrivits på behörigt sätt i begäran, kan domstolen vid behov be att begäran kompletteras. Domstolen ska pröva möjligheten att höra andra parter med anledning av begäran. I synnerhet med anledning av en vederbörligen motiverad begäran från utredaren behövs det i allmänhet inget hörande, eftersom utredaren i princip kan antas ha en heltäckande och opartisk bild av läget inom saneringsförfarandet. Om domstolen dock anser att hörandet behövs, men begäran har framställts så sent att det inte längre finns tid för hörande, kan domstolen till exempel bevilja förlängning för en kortare tid än vad som begärts och under denna tid ordna ett hörande för att undvika att förbuden avbryts på grund av en oklar situation. Utgångspunkten är dock att begäran ska framställas i så god tid att domstolen hinner behandla ärendet.

Avsikten är att förlängning ska begäras för den tid som bedöms räcka för att slutföra saneringsförfarandet. Domstolen kan meddela förbud för en kortare tid än den som begärts, men inte för en längre tid än den som begärts. Enligt andra meningens i 2 mom. får förbuden aldrig meddelas för en längre tid än sammanlagt 12 månader (artikel 6.8 i direktivet). Inom ramen för denna maximitid kan flera beslut om förlängning fattas, och det finns inget hinder för att redan den första begäran om förlängning gäller hela maximitiden på 12 månader, om detta bedöms vara nödvändigt.

Paragrafens 3 mom. bygger på artikel 6.9 första stycket led a och b i direktivet. Domstolen kan bestämma att förbuden ska upphöra att gälla på ansökan av en borgenär, gäldenären eller utredaren, om det framgår att det inte finns förutsättningar för att få till stånd eller fastställa ett saneringsprogram. Det finns inget behov av en separat ansökan om slopande av förbud när det har framställts ett krav på att hela förfarandet ska avbrytas utan att något saneringsprogram fastställs eller när förfarandet avslutas med att ett saneringsprogram fastställs. I dessa fall upphör nämligen förbuden direkt med stöd av 14 h §, som motsvarar 28 §. I praktiken skulle det uppstå behov av en separat ansökan om slopande av förbud endast i sådana synnerligen exceptionella situationer där den som gjort ansökan anser det motiverat att fortsätta saneringsförfarandet men anser att förbuden ändå blivit onödiga. Vid behov ska domstolen höra efter om den som lämnar in ansökan faktiskt avser att yrka att hela saneringsförfarandet avbryts.

Eftersom det vid undanröjande av förbud är fråga om ett beslut som är betydelsefullt med tanke på hela saneringsförfarandet, ska på behandlingen av en sådan ansökan tillämpas vad som i 78 § 1 mom. föreskrivs om behandling av ett yrkande på avbrytande av förfarandet. Slopandet av förbuden jämföras alltså inte i sak med ett beslut om avbrytande av hela förfarandet, utan i

bestämmelsen är det endast fråga om en hänvisning till tillämpningen av procedurbestämmelserna.

14 e §. *Gäldenärens förpliktelser i ett tidigt saneringsförfarande.* Paragrafens 1 mom. motsvarar 15 § 1 mom.

I 2 mom. föreskrivs om ogiltighet för vissa avtalsvillkor och andra förbindelser, arrangemang och åtgärder som vidtagits med tanke på sanering. Genom bestämmelsen genomförs kraven i artikel 7.5 i direktivet och förtydligas det nuvarande nationella rättsläget, där det inte finns några bestämmelser om saken. I bestämmelsen nämns uttryckligen ansökan om och inledande av företagsanering, men bestämmelsen omfattar i praktiken också ansökan om avbrytande av verkställighetsåtgärder och beviljande av avbrytande som nämns i direktivet. Detta beror på att de förbud som avses i företagssaneringslagen kan sökas i samband med ansökan om förfarandet.

Ogiltigheten omfattar förutom förbindelser som berättigar till uppsägning eller hävning av ett avtal även sådana förbindelser som berättigar borgenären eller en annan avtalspart till gäldenären att ensidigt ändra avtalet till exempel genom att öka gäldenärens avtalsförpliktelser eller minska sina egna avtalsbaserade förpliktelser, liksom även att enligt direktivet hålla inne en prestation och påskynda den till nackdel för gäldenären.

Det är fråga om ogiltighet när en sådan förbindelse har upprättats uttryckligen med tanke på ansökan om eller inledande av ett företagsaneringsförfarande, men också när en sådan förbindelse till sina verkningar kan jämföras med nämnda förbindelse. Syftet med momentets andra mening är således att förhindra att bestämmelsen i första meningen kringgås exempelvis genom alternativa formuleringar av avtalsvillkor. Det saknar också betydelse om det är fråga om individuellt uppgjorda eller allmänna avtalsvillkor. Vidare behöver det inte ens vara fråga om en förbindelse som gäldenären ingått, såsom ett avtalsvillkor, utan ogiltighetspåföljden ska också hänföra sig till exempel till olika myndighetsbeslut som är förpliktande för gäldenären. Bestämmelsen i den andra meningen är avsedd att omfatta en mängd olika arrangemang och åtgärder på samma sätt som avses i 1 § i lagen om återvinning till konkursbo (se RP 102/1990 rd, s. 42–43).

En motsvarande bestämmelse fogas också till 15 § om normalt saneringsförfarande.

Paragrafens 3 mom. innehåller bestämmelser om avbrytande av inflödet av dröjsmålsränta. Ett avbrytande av inflödet av dröjsmålsränta ska bindas vid giltigheten av de förbud som avses i 14 a §. I en exceptionell situation där ett förfarande inleds utan att förbud meddelas, inverkar inledandet av förfarandet inte på inflödet av dröjsmålsränta. En gäldenär som begär att ett förfarande ska inledas utan att förbud meddelas blir tvungen att i sin prövning beakta också inflödet av dröjsmålsränta. Till skillnad från 15 § 2 mom. är ett avbrott i dröjsmålsräntan således inte en automatisk följd av att förfarandet inleds. Detta beror på att om förfarandet inleds utan att förbud och därmed också betalningsförbud meddelas, har gäldenären ingen grund att låta bli att betala sina skulder, och det finns således inte heller någon grund för ett avbrott i inflödet av dröjsmålsränta. Gäldenären ska betala skulden jämte dröjsmålsränta också under förfarandets gång. Borgenärerna kan rikta de erhållna betalningarna till dröjsmålsräntan för skulden och till kapitalet på normalt sätt. Dröjsmålsränta som ackumulerats efter att förfarandet inletts är på grund av det tillägg som föreslås i 46 § 3 mom. en efterställd skuld vid skuldsanering, om dröjsmålsräntan fortfarande är obetald. Om förfarandet upphör utan att något program fastställts, kan den dröjsmålsränta som flutit in och som inte betalats under förfarandet bevakas vid gäldenärens efterföljande konkurs (jfr HD:2015:63).

I 4 mom. tas in en informativ bestämmelse som motsvarar det gällande 15 § 3 mom.

14 f §. *Temporärt förbud i ett tidigt saneringsförfarande.* Också i ett tidigt saneringsförfarande kan det enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. meddelas ett temporärt förbud innan förfarandet inleds, om det behövs. När behovet prövas kan uppmärksamhet fästas vid samma omständigheter som enligt 22 §. I förarbetena nämns som ett exempel att det med tanke på saneringsförfarandet kan vara viktigt att förbuden fås i kraft redan under mellanskedet för att realisering, återtagande eller utmätning av egendom som utgör säkerhet för en skuld och som behövs för företagets verksamhet ska kunna förhindras (RP 182/1992 rd, s. 79). Med avseende på artikel 6.1 kan en sådan rätt öppen förutsättning inte anses vara problematisk, eftersom behovet av ett temporärt förbud i grund och botten alltid bottnar i strävan efter att trygga möjligheterna att lyckas med själva saneringsförfarandet.

Enligt vedertagen tolkning kan ett temporärt förbud också enligt den föreslagna paragrafen sökas begränsat så att man endast söker exempelvis verkställighets- och utmätningförbud, men inte betalningsförbud.

Paragrafens 2 mom. innehåller i överensstämmelse med kraven i artikel 6.6 och 6.8 bestämmelser om maximitider för temporära förbud, eftersom kraven i direktivet är tillämpliga oberoende av under vilken benämning förbuden karaktäriseras i den nationella lagstiftningen. Det ska således bestämmas att temporära förbud upphör senast tre månader efter ikraftträdandet. Med avvikelse från 14 d § 2 mom. föreslås det inte att det i samband med ett temporärt förbud ska föreskrivas om en möjlighet till förlängning som överskrider tre månader. Ansökan om inledande av ett förfarande ska kunna avgöras inom tre månader efter att det blivit anhängigt, och samtidigt är det viktigt att det för det egentliga saneringsförfarandet i samtliga fall återstår minst nio månader av maximitiden på 12 månader. Varaktigheten av temporära förbud bör nämligen dras av från maximitiden på 12 månader, vilket framgår av momentets andra mening.

Även om gäldenären har meddelats ett temporärt förbud på högst tre månader, ska domstolen dock när förfarandet inleds tillämpa 14 d § som sådan, det vill säga meddela de egentliga förbuden i början av förfarandet för tre månader, varvid förbuden senare kan förlängas med stöd av 14 d § 2 mom.

14 g §. *Förhållandet mellan ett tidigt saneringsförfarande och konkurs.* Enligt 1 mom. ska samma bestämmelser som framgår av 24 § 1–3 mom. tillämpas oberoende av om gäldenären är insolvent eller endast hotas av insolvens. Endast i fråga om 24 § 4 mom. behöver det göras vissa ändringar med anledning av artikel 7.2 och 7.3 i direktivet. Dessa ändringar framgår av 2 och 3 mom., som ska tillämpas i stället för 24 § 4 mom. när det är fråga om ett tidigt saneringsförfarande. Till dessa delar är det fråga om möjligheter att försätta gäldenären i konkurs på ansökan av en borgenär efter det att saneringsförfarandet har inletts.

Enligt det gällande 24 § 4 mom. är det möjligt att försätta gäldenären i konkurs på två olika grunder. Det första villkoret uppfylls om gäldenären redan när förfarandet inleddes har varit insolvent och om det senare har visat sig sannolikt att insolvensen inte kan avhjälpas med hjälp av ett saneringsprogram eller att ny insolvens inte kan förhindras annat än för en kort tid. Insolvens är ett hinder för inledande av ett tidigt saneringsförfarande, vilket innebär att situationen ovan i princip inte borde uppstå i ett tidigt saneringsförfarande. Det är dock inte helt uteslutet att inte en sådan situation skulle kunna uppstå, där ett tidigt saneringsförfarande har inletts och det först därefter framgår att gäldenären de facto är irreparabelt insolvent. Denna grund lämpar sig också i ett tidigt saneringsförfarande och även direktivet möjliggör dess tillämpning.

I den andra konkursgrunden enligt gällande 24 § 4 mom., som fogades till lagen i samband med reformen 2007, är det fråga om att konkursansökan grundar sig på försummelse av betalning av en skuld som uppkommit efter det att saneringsansökan blivit anhängig. Förutsättningen i sig

överensstämmer med kraven i direktivet och bör hållas kvar. Direktivet förutsätter dock att domstolen då kan besluta att förbuden i samband med saneringsförfarandet och därmed själva saneringsförfarandet ska förbli i kraft, om det på grund av omständigheterna i det aktuella fallet inte ligger i borgenärernas allmänna intresse att konkursen inleds. Till denna del bör ordalydelsen i den nationella lagen ses över så att försättandet i konkurs på yrkande av gäldenären eller en borgenär kan skjutas upp med högst en månad, om uppskovet kan anses vara förenligt med borgenärernas allmänna intresse. Villkoret för synnerligen vägande skäl omvandlas med andra ord till ett villkor som avser överensstämmelse med borgenärernas allmänna intresse.

Det är i praktiken fråga om att en enskild aggressiv borgenärs konkursansökan inte får hindra att saneringsförfarandet förlängs med högst en månad, om det dock med tanke på det allmänna borgenärskollektivet fortfarande kan anses vara motiverat att fortsätta förfarandet. I förarbetena till den gällande bestämmelsen nämns som exempel i samband med villkoret om ett synnerligen vägande skäl att om gäldenären uppvisar en redogörelse för att han under den närmaste tiden kommer att få de medel som behövs för att betala skulderna kan det finnas skäl att skjuta upp behandlingen. Skälet att skjuta upp behandlingen kan hänga samman med sådana pågående finansieringsförhandlingar som om de lyckas gör det möjligt att utarbeta ett saneringsprogram för gäldenären. På motsvarande sätt kan en försäljning av en del av gäldenärens affärsverksamhet ibland vara en förutsättning för ett saneringsprogram och pågående förhandlingar om försäljning ett skäl till att skjuta upp behandlingen av konkursansökan (RP 152/2006 rd, s. 61). Det är sannolikt att också det nya villkoret som avser överensstämmelse med borgenärernas allmänna intresse ofta kan anses bli uppfyllt i sådana situationer. Snarare kan ändringen i någon mån öka möjligheterna att skjuta upp konkursen.

Dessutom skiljer sig regleringen från det gällande 24 § 4 mom. i det avseendet att den verkan som förhindrar konkurs i överensstämmelse med direktivet kopplas ihop med om ett indrivningsförbud och förbud mot utmätning och mot andra verkställighetsåtgärder är i kraft. Saneringsförfarandet har således inte en hindrande effekt på konkursen när förfarandet undantagsvis skulle tillämpas utan förbud.

En annan skillnad jämfört med 24 § 4 mom. är att uppskov kan basera sig såväl på gäldenärens begäran som på borgenärens begäran.

14 h §. Övriga rättsverkningar och anknytande bestämmelser. Paragrafen innehåller en hänvisning till de paragrafer i 4 kap. i fråga om vilka det i 3 a kap. inte finns inskrivet någon egentlig motsvarighet och som därmed tillämpas som sådana.

Bestämmelserna i 16 § om återgång av rättshandlingar som företagits under mellanskedet är tillämpliga som sådana oberoende av om mellanskedet i fråga har lett till att ett tidigt eller ett normalt saneringsförfarande inleds, och likaså oberoende av om förbud har meddelats eller inte i samband med inledandet av ett tidigt saneringsförfarande. Vidare ska 20 § om beviljande av undantag från indrivningsförbud tillämpas som sådan också på indrivningsförbud som gäller med stöd av bestämmelserna i 3 a kap. Undantag kan också beviljas för ett temporärt indrivningsförbud på samma sätt som för närvarande.

I 25 § föreskrivs om när en saneringsskuld trots att ett saneringsförfarande har inletts får drivas in av en borgensman eller ur värdet av en säkerhet som har ställts av tredje man eller skulden sägas upp eller borgenären på något annat sätt åstadkomma att skulden förfaller till betalning i fråga om borgensmannen och om när detta inte är möjligt. Åtskillnaden görs utgående från om den aktuella borgensförbindelsen har givits eller säkerheten har ställts i affärsverksamhet (1 mom.) eller inte (2 mom.). Direktivet påverkar inte de nationella lösningar som framgår av 25

§, eftersom det i skäl 32 i ingressen konstateras att om så föreskrivs i nationell rätt, bör avbrytandet också kunna tillämpas till förmån för tredje part som ställer säkerhet, däribland borgensmän.

I 25 § 1 mom. används uttrycket ”inledande av ett saneringsförfarande”, eftersom förbuden träder i kraft som en rättsverkan av att ett saneringsförfarande inleds. I tidiga saneringsförfaranden ska det bestämmas särskilt om förbud i samband med beslutet om inledande. Det är klart att förbud som gäller med stöd av 14 a, 14 d och 14 f § inte heller hindrar de åtgärder som avses i momentet.

Lagens 26 §, som gäller gäldenärens rätt till förtida betalning av säkerhetsskulden och 27 §, som gäller vissa avtals ställning ska som sådana tillämpas också i ett tidigt saneringsförfarande.

14 i §. Rättsverkningarnas giltighet i ett tidigt saneringsförfarande. Paragrafen gäller rättsverkningarnas giltighet i ett tidigt saneringsförfarande och tillämpas i ett sådant förfarande i stället för 28 §. Enligt 1 mom. tillämpas 28 § som sådan också i ett sådant här förfarande. Eftersom det i de förbud som meddelats med stöd av 14 a § dock inte handlar om rättsverkningarna av inledandet av ett saneringsförfarande och eftersom direktivets bestämmelser om förbudens varaktighet till vissa delar står i strid med 28 § 1–3 mom. föreskrivs det i 2–4 mom. om förbudens giltighet och om konsekvenserna av att förbuden upphör.

Paragrafens 2 mom. som gäller sökande av ändring i ett beslut om inledande av ett förfarande motsvarar 28 § 1 mom. Med stöd av 14 a § förblir förbuden i kraft trots att ändring har sökts. Förbuden upphör att gälla först om beslutet om att inleda förfarandet upphävs genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller om den domstol där ärendet är anhängigt på grund av ändringsökande så bestämmer. Dessutom upphör förbuden i vilket fall som helst när den tidsfrist som avses i 14 d § 1 mom. löper ut, om inte tingsrätten trots att ändring har sökts har förlängt förbudens varaktighet med stöd av 14 d § 2 mom. I de tidsfrister som avses i paragrafen, såsom maximitiden på 12 månader, ska också räknas in den tid som har förflutit från det att ändringsökandet blev anhängigt, eftersom direktivet inte möjliggör undantag från tiden för sökande av ändring.

Paragrafens 3 mom. motsvarar i stor utsträckning 28 § 2 mom. Förbuden ska fortsätta tills saneringsprogrammet fastställs, om inte något annat följer av 14 d §. Om saneringsförfarandet upphör utan att ett saneringsprogram fastställs, upphör förbuden när domstolens beslut om att gäldenären försätts i konkurs eller att förfarandet upphör har meddelats. Om gäldenären efter det att förfarandet har inletts försätts i likvidation, upphör förbuden när likvidationen börjar. Bestämmelserna har betydelse endast till den del förbuden inte har upphört redan tidigare med anledning av 14 d §. I paragrafen föreslås bestämmelser som följer av direktivet om när förbudens giltighet upphör på grund av att tidsfristen löper ut eller på grund av att en ny bedömning gjorts på ansökan av vissa aktörer.

Paragrafens 4 mom. motsvarar i stor utsträckning 28 § 3 mom. Verkställighet eller handräckning som tidigare avbrutits kan fortsätta på basis av en tidigare ansökan om verkställighet eller handräckning också när saneringsförfarandet inte upphör helt och hållet utan endast förbuden upphör att gälla enligt 14 d §.

4 kap. **Rättsverkningarna av inledande av ett normalt saneringsförfarande**

15 §. Gäldenärens förpliktelser. Paragrafens 1 mom. ändras inte. I det nya 2 mom. föreskrivs det om ogiltighet för vissa avtalsvillkor och andra förbindelser, arrangemang och åtgärder som utarbetats med tanke på företagssanering. Bestämmelsen motsvarar 14 e § 2 mom. Det redogörs närmare för momentet i specialmotiveringen till 14 e §.

Paragrafens 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom. i oförändrad form.

18 §. Undantag från betalningsförbudet. Paragrafens 2 mom. 2 punkt ändras så att den motsvarar 14 c § 2 punkten, som det redogörs för ovan. Till denna del är det fråga om att förtydliga bestämmelsens ordalydelse så att den motsvarar dess syfte. Till momentet fogas en ny 7 punkt som motsvarar den föreslagna 14 c § 9 punkten. Syftet med bestämmelsen är att användningen av ett så kallat koncernkonto (cash pool) ska kunna fortsätta en viss tid för att systemet med koncernkonton ska hinna avvecklas och andra slags arrangemang skapas. Denna möjlighet kan behövas också vid normala saneringsförfaranden.

7 kap. **Saneringsprogram**

41 §. Utredningar. Till paragrafen fogas en ny 8 a-punkt genom vilken artikel 8.1 g led iii genomförs, enligt vilket arrangemangen för information till och samråd med arbetstagarrepresentanter i enlighet med unionsrätten och nationell rätt ska anges i rekonstruktionsplanen. I den nya punkten förutsätts att det i programmet nämns eventuella samarbetsförhandlingar för genomförande av arrangemang som gäller personalen i samband med företagssanering. Bestämmelsen ska tillämpas både i ett tidigt saneringsförfarande och i ett normalt saneringsförfarande.

Till paragrafen fogas också en ny 8 b-punkt, enligt vilken saneringsprogrammet ska innehålla en utredning om orsakerna till att den finansiering som ingår i programmet är nödvändig. Bestämmelsen baserar sig på artikel 8.1 g led vi i direktivet, enligt vilket programmet ska innehålla uppgifter om varje ny finansiering (enligt artikel 2.1.7) som planeras som en del av rekonstruktionsplanen och skälen till varför ny finansiering är nödvändig för att genomföra den planen. Det är på motsvarande sätt som i direktivet fråga om behovet med tanke på genomförandet av saneringsprogrammet. Kravet gäller endast ett tidigt saneringsförfarande. Bestämmelsen har samband med det nya 3 mom. som föreslås i 53 § med anledning av artikel 10.2 e. Enligt momentet ska programmet i ett tidigt saneringsförfarande inte heller fastställas, om borgenären visar att den finansiering som ingår i programmet är onödig eller oskäligt skadar borgenärernas intressen. I praktiken skulle det ytterst sällan finnas behov av att framställa en invändning enligt 53 § 3 mom., och behovet minskas också av att behovet av ny finansiering motiveras redan i programförslaget.

46 §. Borgenärernas inbördes ställning. Enligt paragrafens 3 mom. ska ränta eller andra kreditkostnader som under förfarandet löper på annan saneringsskuld än en säkerhetsskuld betraktas som efterställda skulder i skuldregleringen. Till momentet fogas en bestämmelse om att dröjsmålsräntor är efterställda skulder. I ett tidigt saneringsförfarande följer förbud, inklusive betalningsförbud, inte automatiskt av beslutet om inledande av förfarandet, utan domstolen beslutar i samband med beslutet om inledande om förbud ska meddelas. Enligt den föreslagna 14 e § ska inte heller inflödet av dröjsmålsränta automatiskt avbrytas genom ett beslut om inledande av förfarande, utan vara kopplat till om domstolen meddelar förbud eller inte. Om förbud inte meddelas, inflyter dröjsmålsränta också under förfarandet. Det är dock motiverat och med tanke på utarbetandet av saneringsprogrammet nödvändigt att den dröjsmålsränta som flutit in under förfarandet i en sådan exceptionell situation anges som en efterställd skuld vid skuldsanering, om dröjsmålsräntan fortfarande är obetald. I dessa situationer har dröjsmålsräntan

samma ställning som i fråga om ränta eller annan kreditkostnad som inflyter på en annan skuld än en säkerhetsskuld. Även dröjsmålsräntan på en säkerhetsskuld ska vara efterställd.

8 kap. Fastställande av saneringsprogram

53 §. Hinder för fastställande. Enligt 2 mom. ska saneringsprogrammet inte fastställas, om det finns ett hinder enligt 7 § 2 mom. för inledande av ett saneringsförfarande. Lagens 7 § tillämpas endast i normalt saneringsförfarande, och i ett tidigt saneringsförfarande ingår inte någon hindersgrund som motsvarar 7 § 2 mom. För tydlighetens skull ska bestämmelsen i 2 mom. om hinder för fastställande av saneringsprogram preciseras så att den endast gäller normalt saneringsförfarande.

I det nya 3 mom. tas in ett hinder enligt artikel 10.2 e för fastställande av ett saneringsprogram i ett tidigt saneringsförfarande. Enligt direktivets bestämmelse förutsätter fastställandet av ett saneringsprogram att varje ny finansiering är nödvändig för att genomföra rekonstruktionsplanen och inte otillbörligen skadar borgenärernas intressen. Tanken bakom bestämmelsen är att göra det möjligt att kontrollera godtagbarheten hos ny finansiering på grund av att ny finansiering får ett visst skydd enligt vissa senare bestämmelser i direktivet (skydd enligt artikel 17.1 mot återvinning och mot civilrättsligt, administrativt eller straffrättsligt ansvar samt medlemsstaternas möjlighet enligt punkt 4 i samma artikel att föreskriva om prioritet för den aktuella finansieringen i rangordningen av fordringar).

I Finland uppfylls kravet i artikel 17.1 redan genom att återvinning eller uppkomst av ansvar inte överhuvudtaget är möjligt på det sätt som avses i bestämmelsen enbart på den grund som förbjuds i direktivet (till skada för borgenärerna), för återgång av en rättshandling liksom uppkomsten av civilrättsligt, administrativt eller straffrättsligt ansvar krävs alltid att det finns en nationell tilläggsgrund. Företagssaneringslagen innehåller inte heller några bestämmelser om företräde för finansiering som ingår i saneringsprogrammet (jfr 32 § 2 mom. och 34 § som är tillämpliga på finansiering under förfarandet men inte i direktivets systematik på ”ny finansiering”, där det är fråga om finansiering som ingår i saneringsprogrammet).

Således kan onödig ny finansiering medföra olägenheter för andra borgenärer främst genom att minska den relativa utdelningen mellan borgenärer med samma förmånsrätt som dessa vid en efterföljande konkurs. I praktiken skulle villkoren i den föreslagna bestämmelsen uppfyllas endast sällan, eftersom den finansiering som ingår i saneringsprogrammet i princip behövs för genomförandet av saneringsprogrammet och den minskning av utdelningen som finansieringen orsakar i allmänhet inte oskäligt skulle skada andra borgenärers intressen. Borgenären ska ha åberops- och bevisbördan för denna hindersgrund.

54 §. Fastställelse utan samtycke av alla gruppmajoriteter. I det nya 2 mom. föreskrivs det om hinder för att fastställa ett saneringsprogram utan samtycke av alla gruppmajoriteter (så kallad tvångsfastställelse) i ett tidigt saneringsförfarande. Dessa hindersgrunder ska tillämpas vid ett sådant saneringsförfarande utöver de förutsättningar som anges i 1 mom.

Genom punkt 1 i momentet genomförs artikel 11.1 b ii i direktivet. Det centrala innehållet i den sistnämnda bestämmelsen är att det för tvångsfastställelse av ett saneringsprogram krävs understöd av minst en sådan grupp som inte är en grupp av delägare eller en sådan så kallad out-of-the-money-grupp som inte heller vid företagets going concern-värdering skulle ha kvar några prestationer, om ett sådant hypotetiskt belopp delades mellan borgenärerna i enlighet med den normala ordning i vilken borgenärerna ska få betalning. Genom bestämmelsen genomförs samtidigt också kraven i artikel 14.1 b och 14.3 på att det ska vara möjligt att för domstolen fram-

ställa en invändning i ärendet, varvid domstolen beslutar om ett gäldenärsföretags going concern-värde i syfte att bestämma om det finns förutsättningar för tvångsfastställelse av saneringsprogrammet när det gäller minimiunderstödet.

Borgenären ska ha åberops- och bevisbördan för en fråga som gäller en sådan värdering av gäldenärsföretaget och för att den enda borgenärsgroup (eller de enda borgenärsgroups) som understött programmet inte skulle ha några prestationer kvar, om beloppet enligt going concern-värderingen hypotetiskt fördelades enligt normal betalningsordning. I praktiken skulle det ytterst sällan finnas behov av att tillämpa bestämmelsen. I en normal situation där minskningar föreslås i vanliga skulder utan säkerhet får borgenärer med efterställda fordringar med stöd av artikel 9.3 b lämnas obeaktade vid röstningsförfarandet på det sätt som nu föreskrivs i 52 § 2 mom. Till denna del kan det närmast vara fråga om en situation där borgenären för en fordran med säkerhet påstår att företaget har ett så lågt värde att det inte skulle finnas några prestationer kvar för vanliga skulder utan säkerhet, om företagets going concern-värde hypotetiskt fördelades mellan borgenärerna. Borgenären för en fordran med säkerhet kan då på det sätt som avses i bestämmelsen påstå att programmet inte kan tvångsfastställas enbart med stöd av gruppen av vanliga skulder utan säkerhet.

Om man däremot i programmet undantagsvis föreslås fulla prestationer för såväl skulder med säkerhet och för vanliga skulder utan säkerhet, kan frågan om möjligheten att tvångsfastställa programmet med stöd av en borgenärsgroup med efterställda fordringar aktualiseras. Borgenärsgroups med eller utan säkerhet har nämligen, trots de fulla betalningar som föreslagits för dem, kunnat rösta emot programmet, till exempel på grund av den långa betalningstid som ingår i programmet. Då kan en borgenär med en starkare förmånsrätt framställa en i bestämmelsen avsedd invändning om att inte en endaste av de borgenärsgroups med efterställda skulder som stött programmet duger för att uppfylla kravet på minimistöd för tvångsfastställelse.

I direktivet anges inte på ett bindande sätt på vilken beräkningsgrund going concern-värdet ska fastställas. I skäl 49 i ingressen ges vissa allmänna riktlinjer av vilka det framgår att det snarare är fråga om ett vanligt företagsförvärv genom vilket gäldenärens rörelse överläts som en funktionell helhet än om en överlåtelse av rörelse i samband med konkurs. Det föreslås att uttrycket ”om gäldenärens affärsverksamhet överläts som en funktionell helhet” ska användas i bestämmelsen, vilket ger tillräckliga ramar för värderingarna då närmare kriterier utgår från rättspraxis. Det är inte meningen att det av bestämmelsen ska dras några slutsatser om hur going concern-värdet ska fastställas i andra sammanhang som grundar sig på nationell rätt (till exempel värderingsfrågor i samband med företagsinteckning). Av bestämmelsen följer inte heller att going concern-värdet ska börja användas i något annat sammanhang än det som avses i direktivet. Bestämmelsen gäller till exempel inte de kalkyler som ligger till grund för utarbetandet av saneringsprogrammet. Det är fråga om ett kriterium som enbart gäller minimistöd när saneringsprogrammet tvångsfastställs.

Momentets 2 *punkt* följer av artikel 11.1 i direktivet, enligt vilken tvångsfastställelse av ett saneringsprogram förutsätter gäldenärens samtycke. Samtycke krävs enligt minimikravet i artikel 11.1 b i direktivet endast av mikroföretag samt små och medelstora företag. Kravet på samtycke är nytt, och därför är målet att begränsa sådana drag som försvårar och eventuellt fördröjer förfarandet genom att föreskriva om ett begränsat tillämpningsområde på det sätt som direktivet möjliggör. Direktivet definierar inte mikroföretag samt små och medelstora företag utan överlåter en noggrannare definition åt nationell prövning. Mikroföretag samt små och medelstora företag definieras i paragrafens nya 3 mom. genom att stora företag enligt 1 kap. 4 c § i bokförelagslagen (1336/1997) lämnas utanför tillämpningsområdet för kravet.

I direktivet finns inga närmare bestämmelser om hur samtycke ska ges, och till denna del föreslås inte heller några nationella bestämmelser. Om samtycke inte har getts, ska domstolen vid behov höra gäldenären om saken. Det föreskrivs inte särskilt om vilket organ som ska ge sitt samtycke. Sålunda är det till exempel i ett aktiebolag styrelsen som ger samtycke med stöd av dess allmänna behörighet. Detta gäller inte situationer där saneringsprogrammet innehåller en åtgärd som förutsätter bolagsstämmans beslut. I sådana fall förutsätts givetvis att beslutet om en sådan åtgärd har fattats av bolagsstämman.

I momentets 3 punkt föreskrivs att principen om absolut förmånsrätt vid behov ska tillämpas också i relationen mellan grupper av borgenärer med efterställda fordringar med olika förmånsrätt, eftersom borgenärsgrepp med efterställda fordringar inte har uteslutits från tillämpningen av principen i artikel 11.2. Redan av den gällande 54 § 5 punkten följer att betalningar inte får göras till en borgenärsgrepp med efterställda fordringar, om en borgenärsgrepp med vanliga skulder utan säkerhet har motsatt sig programmet. Det är dock möjligt att det i programmet kommer in fulla betalningar både för fordringar med säkerhet och för vanliga fordringar utan säkerhet, vilket innebär att fler än en borgenärsgrepp med efterställda fordringar kan få betalningar i programmet. Med tanke på en sådan situation måste det på grund av direktivet föreskrivas att ett saneringsprogram inte kan tvångsfastställas om en grepp med sämre förmånsrätt än en borgenärsgrepp med efterställda fordringar som röstat emot programmet får betalningar.

9 kap. **Saneringsprogrammets rättsverkningar samt genomförande och ändringar av det samt när programmet förfaller**

61 §. *Kontroll av hur programmet följs.* I hänvisningarna i 2 mom. föreslås tekniska korrigeringar.

10 kap. **Procedurstadganden**

69 §. *Ansökan.* Paragrafens 1 mom. ändras inte och 2 mom. ändras för att de ändringar som föreslås i 6 § ska beaktas.

Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. som närmast är förtydligande och uttrycker allmänna processuella principer. Redan enligt den gällande lagen har det ansetts klart att sökanden ska meddela vilken av de grunder för inledande av saneringsförfarande som avses 6 § 1 mom. ansökan bygger på (Pauliine Koskelo: Yrityssaneeraus, Helsingfors 1994, s. 58; Risto Koulu: Saneerausmenettelyn aloittaminen, Helsingfors 1994, s. 166). För att det redan från början ska vara klart för domstolen och dem som ska höras med anledning av ansökan enligt vilka bestämmelser en gäldenär ansöker om saneringsförfarande, ska gäldenären redan i sin ansökan specificera grunden för ansökan. Gäldenären kan ansöka om både ett tidigt saneringsförfarande och ett normalt saneringsförfarande, och då ska den primära grunden för ansökan anges. Det skulle nämligen vara ändamålsenligt att man kan avgöra även en sekundär ansökan om inledande av ett normalt saneringsförfarande, om det vid prövningen av om ett saneringsförfarande ska inledas visar sig att en gäldenär som anser att han eller hon endast hotas av insolvens i själva verket är insolvent. Den föreslagna bestämmelsen har i praktiken ingen betydelse med tanke på borgenärens eller den sannolika borgenärens ansökan. En borgenär eller en sannolik borgenär har nämligen rätt att ansöka endast om ett normalt saneringsförfarande.

Paragrafens gällande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom.

70 §. *Förberedande åtgärder med anledning av ansökan.* Hänvisningen i 1 mom. korrigeras med anledning av de ändringar som görs i 6 §.

71 §. *Beslut om att inleda förfarandet.* Det föreslås tekniska ändringar i *1 mom.* Det föreslås att hänvisningen i *1 punkten* ska gälla 82 a och 82 b § i stället för 90 §, som föreslås bli upphävd. I de nämnda paragraferna ska det i fortsättningen i stället för i 90 § föreskrivas om i vilka situationer en utredare inte förordnas. I *1 punkten* stryks även hänvisningen till 83 §, som gäller val av utredare. I *2 punkten* stryks på motsvarande sätt hänvisningen till 90 § samt till 84 §, som gäller tillsättande av borgenärsdelegationen och beslutsfattandet i den.

11 kap. **Förordnande av utredare och tillsättande av borgenärsdelegationen samt övervakningen av dem**

82 a §. *Förordnande av utredare i ett tidigt saneringsförfarande.* I den nya paragrafen föreskrivs om när en utredare utses i ett tidigt saneringsförfarande. Genom paragrafen genomförs artikel 5 i direktivet, där det i punkt 2 föreskrivs om grundprincipen att en utredare utses endast vid behov, och där det i punkt 3 föreskrivs om tre situationer där det dock alltid är obligatoriskt att utse en utredare. I skäl 30 i ingressen om tolkningen av punkt 2 i artikeln ges medlemsstaterna möjlighet att betrakta ett generellt avbrytande av verkställighetsåtgärder som en sådan omständighet som avses i punkt 2 och i vilken en medlemsstat alltid kan kräva att en utredare utses.

Punkt 2 i artikeln genomförs i paragrafens 1 och 2 mom. Enligt huvudregeln i *1 mom.* ska en utredare förordnas om de förbud som avses i 14 a § meddelas i ett tidigt saneringsförfarande. En utredare behöver dock inte förordnas, om ingen har gjort en framställning om förordnande av en utredare eller annars yrkat det. Om ingen yrkar att en utredare ska förordnas, provas behovet av att utse en utredare av domstolen.

Paragrafens *2 mom.* ska gälla de saneringsförfaranden där förbud enligt 14 a § inte meddelas. Då har domstolen större prövningsrätt i ärendet. Domstolen kan förordna en utredare, om den anser att utredaren behövs för beredningen av saneringsprogrammet eller för bevakningen av borgenärernas intressen. Domstolen kan med stöd av bestämmelsen förordna en utredare, även om ingen av parterna har föreslagit att en utredare ska förordnas eller yttrat sig om att en utredare behövs för beredningen av saneringsprogrammet eller för bevakningen av borgenärernas intressen. Å andra sidan förpliktar inte heller en parts ställningstagande av detta slag som sådant domstolen att förordna en utredare.

Punkt 3 i artikeln genomförs i paragrafens *3 och 4 mom.*

För det första förpliktar punkt 3 i artikeln till att säkerställa att en utredare utses alltid när ett förfarande innebär ett generellt avbrytande av enskilda verkställighetsåtgärder (förbud som avses i 14 a §), om domstolen dessutom anser att en utredare behövs för att trygga parternas intressen. Till denna del är det inte nödvändigt att i 3 mom. ta in en särskild bestämmelse som går före 1 och 2 mom. I 2 mom. är det nämligen fråga om en situation där förbud inte har meddelats, och i 1 mom. är det möjligt att låta bli att förordna en utredare endast om ingen har gjort en framställning om att en utredare ska förordnas eller på något annat sätt yrkat det. I en sådan situation kan det knappast anses att en utredare behövs för att trygga parternas intressen. I vilket fall som helst används i 1 mom. uttrycket ”behöver en utredare inte utses”, vilket ger domstolen en viss prövningsrätt.

För det andra ska en utredare enligt punkt 3 i artikeln alltid förordnas om detta begärs av gäldenären eller en majoritet av borgenärerna, förutsatt att borgenärerna i det senare fallet står för kostnaderna för utredaren. I direktivet preciseras inte hur majoriteten av borgenärerna bestäms, vilket innebär att saken ska anses falla inom den nationella prövningsrätten. I propositionen föreslås det att både antalet borgenärer och beloppet av borgenärernas fordringar ska beaktas när majoriteten bestäms. I fråga om denna bestämmelse behöver det inte i 3 mom. hänvisas till

1 mom., eftersom det enligt det sistnämnda momentet också annars är möjligt att låta bli att förordna en utredare endast när ingen av parterna har gjort en framställning om att en utredare ska förordnas eller på något annat sätt yrkat det. Däremot behöver det föreskrivas i momentet att en utredare med avvikelse från 2 mom. alltid ska förordnas om gäldenären eller genom ett gemensamt uttalande mer än hälften av de kända borgenärerna yrkar det och dessa borgenärers sammanlagda fordringar företräder över hälften av totalbeloppet av de kända borgenärernas fordringar. Ett yrkande på förordnande av en utredare kan framställas antingen när förfarandet inleds eller senare under förfarandets gång om en utredare inte har förordnats då förfarandet inleds.

Eftersom den föreslagna bestämmelsen baserar sig på direktivets artikel 5.3 c, ska kravet på en majoritet av borgenärerna vara kopplat till det i 87 § föreslagna ansvaret för borgenärerna att betala utredarens arvode och stå för utredarens kostnader. Ansvaret hänför sig endast till borgenärernas gemensamma yttrande som uttryckligen gjorts med stöd av 3 mom. och som ska företräda den majoritet som beräknas på basis av såväl antalet borgenärer som deras sammanlagda fordringar. Majoriteten beräknas på basis av kända skulder, och även närstående borgenärers fordringar och efterställda fordringar ska beaktas. I praktiken ska bestämmelsen i det aktuella 3 mom. endast undantagsvis tillämpas som ett slags nödbroms, med stöd av vilken en majoritet av borgenärerna har ovillkorlig rätt att förordna en utredare i vilket skede som helst av förfarandet, på ett sätt som är bindande för domstolen och oberoende av domstolens bedömning enligt 2 mom.

För det tredje förpliktar direktivet till förordnande av en utredare alltid när ett saneringsprogram fastställs i ett förfarande enligt artikel 11, vilket i företagssaneringslagen motsvaras av fastställelse utan samtycke av alla gruppmajoriteter enligt 54 §. Varken av bestämmelserna i direktivet eller av ingressen framgår vilken faktisk betydelse utredaren skulle ha i ett så sent skede av förfarandet. För att genomföra skyldigheterna enligt direktivet föreslås det i paragrafens 4 mom. att en utredare med avvikelse från 1 och 2 mom. alltid ska förordnas under förfarandets gång, om saneringsprogrammet ska fastställas med stöd av 54 §.

82 b §. Förordnande av utredare i ett normalt saneringsförfarande. Paragrafen gäller förordnande av utredare i ett normalt saneringsförfarande som ska inledas eller har inletts med stöd av 6 §, och motsvarar till sitt innehåll gällande bestämmelser. Av 1 mom. framgår en huvudregel som motsvarar den gällande 71 § 1 mom. 1 punkten och 83 § 1 mom., enligt vilken en utredare ska förordnas för saneringsförfarandet. I 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande 90 § 1 mom. om situationer där en utredare med avvikelse från huvudregeln inte behöver förordnas och om att en utredare efter det att förfarandet inletts dock kan förordnas på yrkande av en borgenär eller gäldenären. I 3 mom. föreskrivs i motsvarighet till den andra meningen i gällande 90 § 2 mom. att även om det har yrkats att en utredare ska förordnas, kan domstolen låta bli att förordna en utredare, om det finns särskilda skäl att anse att en utredare med tanke på beredningen av saneringsprogrammet eller bevakningen av borgenärernas intressen inte behöver förordnas.

Enligt den första meningen i det gällande 90 § 2 mom. kan domstolen förordna en utredare även om ingen har yrkat det, om det av särskilt skäl anses behövt. Denna bestämmelse behöver inte bevaras med beaktande av att en utredare redan enligt huvudregeln i det föreslagna 1 mom. alltid ska förordnas, om inte en undantagsgrund enligt 2 eller 3 mom. tillämpas.

83 §. Val av utredare. Paragrafens rubrik och 1 mom. ändras så att paragrafen i fortsättningen endast gäller den som förordnas till utredare och inte frågan om när en utredare över huvud taget förordnas till ett förfarande. Den sistnämnda frågan avgörs enligt förslaget enbart med stöd av

82 a eller 82 b § beroende på om det är fråga om ett tidigt saneringsförfarande eller ett normalt saneringsförfarande. Lagens 83 § gäller gemensamt alla saneringsförfaranden.

I 4 mom. korrigeras hänvisningen till 8 § 4 mom. i stället för till 8 § 3 mom.

86 a §. Förfarande utan utredare. Den nya paragrafen innehåller bestämmelser som ingår i 90 § 4 mom., som föreslås bli upphävd. Till 5 punkten i den förteckning som ingår i bestämmelsen fogas också en hänvisning till 14 c § 2 mom. 5 punkten. Tillägget behövs för att det i den nya 14 c § ska föreskrivas om de undantag från betalningsförbudet som ska tillämpas i ett tidigt saneringsförfarande.

Till förteckningen fogas en ny 9 punkt som gäller tillämpningen av 4 d § i en situation där en utredare inte har förordnats. I den föreslagna 4 d § föreskrivs om förlängning av ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande i en situation där gäldenären är insolvent. Enligt 4 d § hör det till utredarens uppgifter att göra ansökan. Om någon utredare undantagsvis inte har förordnats, kan gäldenären göra en ansökan. Gäldenären ska då till ansökan foga de skriftliga godkännanden och andra yttranden av borgenären eller borgenärerna som förutsätts i 4 d §.

12 kap. **Kostnaderna för förfarandet**

87 §. Utredarens arvode och ersättning för kostnader. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 6 mom. genom vilket det krav på borgenärernas kostnadsansvar som ingår i direktivets artikel 5.3 c genomförs. Kostnadsansvaret gäller endast en situation där den majoritet som beräknas utifrån antalet borgenärer och deras fordringar genom ett gemensamt yttrande enligt 82 a § 3 mom. uttryckligen har yrkat att en utredare förordnas. Om en borgenär däremot på sedvanligt sätt har framfört eller yrkat att en utredare ska förordnas i samband med en bedömning enligt 1 eller 2 mom. i den paragrafen eller har uppgett att han eller hon anser att en utredare behöver förordnas eller föreslagit en viss person som utredare, uppkommer inget kostnadsansvar ens när en sådan borgenär på basis av sitt fordringsbelopp företräder majoriteten. Enligt det föreslagna momentet uppstår ansvaret för att utredarens arvode betalas och kostnaderna ersätts endast för de borgenärer som med stöd av 82 a § 3 mom. har yrkat på en utredare. Den föreslagna bestämmelsen ska aldrig tillämpas i ett normalt saneringsförfarande eller i ett sådant tidigt saneringsförfarande där det när förfarandet inleds har meddelats förbud enligt 14 a § och en utredare utsetts.

13 kap. **Förenklat saneringsförfarande**

90 §. Förfarande utan utredare. Paragrafen föreslås bli upphävd. Paragrafens 1–2 mom. blir onödiga på grund av att bestämmelserna om förordnande av en utredare i fortsättningen ingår i 82 a och 82 b §. Även 3 mom. blir onödigt. Med stöd av den sistnämnda bestämmelsen tillämpas på tillsättandet av en borgenärsdelegation bestämmelserna i 1 mom. om förordnande av en utredare och avstående från att förordna en utredare. Bestämmelsen behöver inte bevaras, eftersom det redan av ordalydelsen i 10 § 1 mom. följer att en borgenärsdelegation tillsätts på yrkande av sökanden, utredaren eller en borgenär.

Bestämmelsen i 4 mom. flyttas med en liten ändring till den nya 86 a §.

8.2 Aktiebolagslagen

20 kap. **Upplösning av bolag**

24 §. Företagssanering. Det föreslås att paragrafen ändras så att ansökan om företagssanering i regel ska göras av styrelsen. Syftet med ändringen är att påskynda och underlätta ansökan om saneringsförfarande. Enligt bestämmelsen kan styrelsen också föra ärendet till bolagsstämman för avgörande. Enligt förslaget ska förutsättningarna för ett beslut bestämmas på samma sätt som i ärenden som hör till styrelsens allmänna behörighet. För tydligheten skall föreslås en uttrycklig bestämmelse. I överensstämmelse med den allmänna behörighetsfördelningen innehåller förslaget också i motsvarighet till 5 kap. 2 § 2 mom. i aktiebolagslagen en möjlighet som innebär att enhälliga aktieägare fattar beslut i stället för styrelsen.

Styrelsen har en allmän omsorgs- och lojalitetsplikt att främja bolagets intressen. Ändringen inverkar inte på att bolagsstämman fortfarande fattar de egentliga besluten om företagssanering som påverkar aktieägarnas rättigheter, såsom beslut om en eventuell aktieemission till borgenärerna. Bestämmelsen gäller ansökan om både ett tidigt och ett normalt saneringsförfarande.

8.3 Lagen om andelslag

23 kap. **Upplösning av andelslag**

24 §. Företagssanering. Det föreslås att paragrafen ändras så att ansökan om företagssanering i regel ska göras av styrelsen. Syftet med ändringen är att påskynda och underlätta ansökan om saneringsförfarande. Enligt bestämmelsen kan styrelsen också föra ärendet till andelsstämman för avgörande. Enligt förslaget ska förutsättningarna för ett beslut bestämmas på samma sätt som i ärenden som hör till styrelsens allmänna behörighet. För tydlighetens skull föreslås en uttrycklig bestämmelse. I överensstämmelse med den allmänna behörighetsfördelningen innehåller förslaget också i motsvarighet till 5 kap. 3 § 2 mom. i lagen om andelslag en möjlighet som innebär att eniga medlemmar fattar beslut i stället för styrelsen.

Styrelsen har en allmän omsorgs- och lojalitetsplikt att främja andelslagets intressen. Ändringen inverkar inte på att andelsstämman fortfarande fattar de egentliga besluten om företagssanering som påverkar medlemmarnas rättigheter, såsom beslut om en eventuell andels- eller aktieemission till borgenärerna. Bestämmelsen gäller ansökan om både ett tidigt och ett normalt saneringsförfarande.

8.4 Lag om skuldsanering för privatpersoner

3 kap. **Inledande av skuldsanering**

9 §. Förutsättningar. I 1 mom. görs en teknisk ändring genom vilken sista stycket i momentet flyttas till det inledande stycket. Samtidigt ändras ordalydelsen i 2 punkten så att den blir grammatikaliskt riktig. Det är frågan om en teknisk ändring och avsikten med den är inte att ändra tolkningen av bestämmelsen.

I 2 mom. tas in en bestämmelse som förutsätts i direktivet, enligt vilken skuldsanering trots 1 mom. kan beviljas även en gäldenär som är insolvent och som har skulder som hänför sig till gäldenärens tidigare näringsverksamhet. Förutsättningen för skuldsanering som beviljas med stöd av momentet är för det första gäldenärens insolvens. Insolvens definieras i 3 § 1 mom. 2 punkten, och i den föreslås inga ändringar. Huruvida villkoret uppfylls bedöms således i enlighet med nuvarande tillämpningspraxis.

Utöver insolvens förutsätts det i 2 momentet att gäldenären tidigare har bedrivit näringsverksamhet. Gäldenären ska själv ha varit verksam som företagare i näringsverksamhet som har upphört innan skuldsaneringsärendet inleddes. Det har ingen betydelse i vilken bolagsform verksamheten har bedrivits. Gäldenären skulle ha kunnat bedriva näringsverksamhet till exempel som enskild näringsidkare eller yrkesutövare, som personligen ansvarig bolagsman i ett öppet bolag eller ett kommanditbolag eller som aktieägare i ett aktiebolags ledning. Med upphörande av näringsverksamhet avses att företagets verksamhet de facto har upphört i sin helhet. Näringsverksamheten skulle ha kunnat upphöra till följd av en konkurs, men det kan också vara fråga om att verksamheten faktiskt upphört på något annat sätt.

Tillämpningen av det föreslagna 2 momentet förutsätter också att de skulder som omfattas av skuldsaneringen eller en del av skulderna hänför sig till den avslutade näringsverksamheten. De skulder som härrör från näringsverksamhet behöver dock inte utgöra största delen eller någon annan viss andel av gäldenärens skulder, utan även en mindre skuld som hänför sig till näringsverksamheten räcker till för att bestämmelsen ska vara tillämplig.

I motsats till 1 mom. ges i den föreslagna bestämmelsen ingen självständig betydelse åt om gäldenären rimligen förmår förbättra sin betalningsförmåga för att klara av utgifterna för sina skulder. Vid bedömningen beaktas således inte till exempel gäldenärens möjligheter att inleda ny näringsverksamhet. En gäldenär som bedriver ny näringsverksamhet behöver inte övergå till lönearbete för att förbättra sin betalningsförmåga, om detta inte skäligen kan förutsättas av gäldenären med stöd av hans eller hennes skyldighet att medverka.

Gäldenären kan bedriva näringsverksamhet när han eller hon ansöker om skuldsanering, men skuldsanering för skulder som hänför sig till fortlöpande verksamhet kan även i fortsättningen beviljas endast med stöd av villkoren i 1 mom. och tilläggsvillkoren i lagens 7 kap.

9 a §. Förutsättning som gäller gäldenärens betalningsförmåga. Paragrafens 1 mom. innehåller en bestämmelse om hinder för skuldsanering av en temporär orsak. I bestämmelsen anges en maximitidsfrist för när bristen på betalningsmån eller en obetydlig betalningsmån på grund av arbetslöshet anses bli bestående och skuldsanering inte längre förhindras av en orsak som ska betraktas som temporär. Bestämmelsen ändras så att arbetslöshet som varat över 12 månader inte betraktas som tillfällig i stället för över 18 månader. Efter ett års arbetslöshet kan skuldsanering således inte vägras på den grunden att en gäldenär som under arbetslöshetsperioden stått till arbetsmarknadens förfogande eventuellt kan få arbete i framtiden. Liksom för närvarande kan skuldsanering beviljas redan tidigare, om gäldenären trots sysselsättning inte har betalningsmån eller endast ett belopp som ska anses vara obetydligt.

I 2 mom. anges ett undantag i fråga om begränsningen av tillämpningsområdet. Vid sidan av en gäldenär som idkar näringsverksamhet som enskild näringsidkare eller yrkesutövare ska till bestämmelsen i 2 mom. fogas en gäldenär som har skulder som hänför sig till gäldenärens tidigare näringsverksamhet. Skuldsanering av en sådan gäldenär förhindras inte längre på grund av att gäldenären inte har betalningsmån av en orsak som ska anses vara temporär eller av en sådan orsak inte med sin betalningsmån kan betala sina vanliga skulder med ett större belopp än vad som ska anses vara obetydligt. Skuldsanering kan således beviljas en gäldenär som tidigare bedrivit näringsverksamhet trots att hans eller hennes inkomstnivå inte har stabiliserats.

10 §. Allmänna hinder för en skuldsanering. Det föreslås att 9 punkten upphävs. Skuldsanering ska således i fortsättningen inte förhindras enbart av den anledningen att det finns grundad anledning att anta att gäldenären inte kommer att följa betalningsprogrammet. Slopandet av hindergrunden är förenligt med direktivets mål. Hindergrunden har i praktiken tillämpats mycket sällan och det har inte meddelats några prejudikat om den. I rättslitteraturen nämns upprepade

fängelsestraff och färska fängelsestraff som exempel på instabila förhållanden. Om gäldenären har påförts betalningsskyldighet på grund av ett brott, kan det fortfarande bli aktuellt att överväga att inte bevilja skuldsanering med stöd av 1 punkten. Å andra sidan, om misstanken om att gäldenären inte kommer att följa betalningsprogrammet hänför sig till att gäldenären skuldsatt sig ytterligare den senaste tiden, kan gäldenärens likgiltighet och ansvarslöshet bedömas med stöd av 7 punkten.

I 10 punkten föreslås en sådan ändring som förutsätts i artikel 23.2 d i direktivet. Till hindergrunden fogas en exakt tidsgräns på 13 år. Med stöd av bestämmelsen förhindras skuldsanering således inte längre av den anledningen att ett betalningsprogram har fastställts för gäldenären tidigare än 13 år innan en ny ansökan om skuldsanering blev anhängig. Tidsfristen ska vara tillräckligt lång för att skuldsaneringens betydelse som en exceptionell metod för att rätta till gäldenärens ekonomiska situation ska bevaras. För den föreslagna tidsgränsen på 13 år talar det att Rättsregistercentralen arkiverar uppgifter om tidigare skuldsanering i tio år från det att uppgifterna har avförts ur skuldsaneringsregistret. Betalningsprogrammets längd är i regel tre år och uppgifterna avförs ur skuldsaneringsregistret när betalningsprogrammet avslutas. En längre tidsfrist skulle leda till att en tidigare skuldsanering utgör ett hinder för ny skuldsanering, men att existensen av en tidigare skuldsanering inte kan utredas.

I praktiken har sådana situationer blivit vanligare där gäldenären på nytt ansöker om skuldsanering trots att ett betalningsprogram tidigare har fastställts för gäldenären. Skuldsanering har trots den tidigare skuldsaneringen också på vägande skäl beviljats med stöd av 10 a §. Den tidsgräns som tas in i bestämmelsen har ingen betydelse med tanke på den prövning som avses i 10 a §, men prövningen görs endast om det inte har gått 13 år sedan det tidigare betalningsprogrammet fastställdes. En gäldenär kan även i fortsättningen beviljas skuldsanering trots den aktuella bestämmelsen, om det är motiverat av vägande skäl som avses i 10 a §. I propositionen föreslås inga ändringar i den prövning som görs med stöd av 10 a § i den gällande lagen.

Den tidsgräns som avses i den föreslagna bestämmelsen beräknas från det att det tidigare betalningsprogrammet fastställdes. Betalningsprogrammets tillämpningstid saknar betydelse vid bedömningen. Om gäldenärens tidigare betalningsprogram hade varit i kraft tre år, skulle en ny skuldsanering vara möjlig ungefär tio år efter det att programmet har avslutats, medan det återstår ungefär åtta år av tidsfristen efter det att ett betalningsprogram på fem år har avslutats. Med tanke på tillämpningen av hindergrunden har det dock ingen betydelse om gäldenären har fullföljt betalningsprogrammet eller om det har bestämts att programmet ska förfalla.

Enligt bestämmelsen är skuldsanering förhindrad oberoende av tidpunkten för fastställandet av det tidigare betalningsprogrammet också om det betalningsprogram som tidigare fastställts för gäldenären inte har avslutats. En sådan situation kan uppkomma om det i betalningsprogrammet har fastställts en lång skyldighet för gäldenären att betala säkerhetsskulden. Gäldenären kan följa endast ett betalningsprogram åt gången.

4 kap. **Rättsverkningarna av ansökan om och inledande av skuldsanering**

17 §. Utmättningsförbud. Paragrafens 2 mom. ska utökas med en bestämmelse om redovisning till gäldenären av det belopp som inflyter vid utmätning av lön mellan den tidpunkt då skuldsaneringen inleddes och den då betalningsprogrammet fastställdes. Det föreslås att 30 § 2 mom. ändras så att gäldenären själv får behålla de betalningsmedel som inflyter under förfarandets gång till den del de inte används till betalning av de utgifter som avses i 7 § 1 mom. eller till betalning av utredarens fordran. Till det aktuella momentet fogas en bestämmelse med stöd av

vilken medlen till gäldenären redovisas till gäldenären först när betalningsprogrammet har fastställts med laga kraft. Syftet med bestämmelsen är att trygga borgenärens ställning i en situation där fastställandet av betalningsprogrammet upphävs till följd av ändringssökande.

20 §. Förhållandet till konkurs. Det föreslås att 3 mom. upphävs. Prövning av gäldenärens ansökan om skuldsanering ska inte längre förhindras av den anledningen att det i en konkurs som gäller gäldenären inte har fastställts en boförteckning över gäldenärens tillgångar och skulder. En gäldenär som försatts i konkurs kan således få skuldsanering oberoende av i vilket skede ett pågående konkursförfarandet är.

Liksom i allmänhet ska också en gäldenär som försatts i konkurs i sin ansökan om skuldsanering lämna uppgifter bland annat om sina tillgångar och inkomster samt om skulder. Enligt 51 § i skuldsaneringslagen ska till ansökan fogas en nödvändig utredning över de omständigheter som inverkar på gäldenärens betalningsförmåga och över andra för skuldsaneringen betydelsefulla omständigheter. Det blir aktuellt att från fall till fall avgöra om den utredning som erhållits är tillräcklig med tanke på skuldsaneringen. Domstolen kan låta bli att bevilja skuldsanering, om det inte går att få en tillförlitlig bild av förutsättningarna utan uppgifterna i boförteckningen eller boförvaltaren's gäldenärsutredning. I den föreslagna 52 b § föreskrivs om domstolens möjlighet att höra boförvaltaren, om en gäldenär som har försatts i konkurs har ansökt om skuldsanering innan boförteckningen fastställs.

Egendom som hör till konkursboet ska även i fortsättningen fastställas i enlighet med konkurslagen trots ett eventuellt tidsmässigt överlappande skuldsaneringsförfarande. Enligt 5 kap. 1 § 1 mom. i konkurslagen ingår i konkursboet med de undantag som anges i konkurslagen egendom som gäldenären har när konkursen börjar och får före konkursens slut. Till en fysisk persons konkursbo hör dock inte sådan egendom som han eller hon fått eller sådana inkomster som han eller hon tjänat in efter konkursens början. Exempelvis en bostad som en fysisk person äger vid tidpunkten för försättandet i konkurs ska även i fortsättningen höra till hans eller hennes konkursbo och realiseras i enlighet med konkurslagen, och detta kan inte undvikas genom ansökan om skuldsanering.

Om en boförteckning redan har fastställts vid konkursen, kan gäldenären även i fortsättningen använda den som bevis på egendom och skulder vid ansökan om skuldsanering. Å andra sidan kan borgenärerna åberopa uppgifterna i boförteckningen och gäldenärsutredningen i sitt yttrande om gäldenärens ansökan.

24 §. Betalningsprogram för medgäldenärer. I andra meningen i 2 mom. definieras vad som avses med gäldenärens ekonomiska ställning, enligt vilken medgäldenärernas betalningsskyldighet fördelas. Enligt den gällande bestämmelsen avses med gäldenärens ekonomiska ställning förhållandet mellan gäldenärens tillgångar och avkastningen av ett fem års betalningsprogram å ena sidan samt gäldenärens skulder å andra sidan. I bestämmelsen stryks omnämmandet av ett fem års betalningsprogram. Avkastningen av ett betalningsprogram fastställs enligt avkastningen av ett betalningsprogram för vanliga skulder. Om betalningsprogrammet enligt huvudregeln är i kraft tre år, ska det influtna beloppet för tre år användas. Om varaktigheten däremot är fem år, ska det influtna beloppet för fem år användas.

5 kap. **Skuldsaneringens innehåll**

30 §. *Allmän bestämmelse om betalningsprogrammet för vanliga skulder.* I paragrafens 1 mom. görs inga ändringar.

Det föreslås att ett nytt 2 mom. tas in i paragrafen, varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir nya 3 och 4 mom. med oförändrat innehåll. Enligt det nya 2 mom. får gäldenären behålla den betalningsmån som uppkommit under tiden mellan den tidpunkt då skuldsaneringen inleddes och den då betalningsprogrammet fastställdes, till den del betalningsmånerna inte används för betalning av utgifter som avses i 7 § 1 mom. eller med stöd av 70 § 2 mom. som betalning av utredarens fordran.

Genom den nya bestämmelsen genomförs den ändring som direktivet förutsätter i den tolkningslinje som är vedertagen i rättspraxis, enligt vilken den inbesparing i betalningsmånerna som gäldenären gjort efter det att skuldsaneringen inletts och innan betalningsprogrammet fastställdes ska redovisas till borgenärerna på basis av gäldenärens skyldighet att medverka enligt 7 § i skuldsaneringslagen (se till exempel Helsingfors hovrätt 6.7.1994 nr 3229 S 94/746, Vasa hovrätt 26.5.1995 nr 766 S 95/198, Östra Finlands hovrätt 28.11.1995 nr 1611, Östra Finlands hovrätt, 23.9.2013 nr 726 S 13/148). Den kalkylmässiga betalningsmån som sparats in under förfarandetiden ska inte längre betraktas som en utdelning som tillkommer borgenärerna och som ska redovisas i det fall att betalningsprogrammet fastställs med laga kraft.

Avsikten med bestämmelsen är inte att ändra gäldenärens skyldighet enligt 7 § 1 mom., enligt vilken gäldenären efter att ha ansökt om skuldsanering innan betalningsprogrammet fastställs får använda sina medel endast för oundgängliga levnadskostnader och för de utgifter som han är berättigad att erlägga enligt 12 § 2 moment. Den sistnämnda bestämmelsen gäller undantag från betalningsförbudet, och med stöd av den ska en underhållsbidragsskuld med förmånsrätt betalas trots betalningsförbudet. Den nu föreslagna bestämmelsen påverkar således inte behandlingen av prioriterade underhållsbidragsskulder vid skuldsanering. Gäldenären ska också i fortsättningen bevara de medel som sparas in efter de utgifter som nämns i bestämmelsen under förfarandets gång. Gäldenären kan inte använda dessa medel till betalning av skulder som omfattas av skuldsaneringen i strid med betalningsförbudet enligt 12 §. Betalningsförbudet bidrar till att säkerställa att tiden för förfarandet fredas för en omorganisering av innehåll i skuldförbindelser och andra betalningsskyldigheter och för beredning av förslaget till betalningsprogram. Dessutom garanterar betalningsförbudet att utredarens arvode betalas av de medel som influtit till gäldenären innan betalningsprogrammet fastställdes.

Enligt bestämmelsen kan gäldenärens betalningsandel av utredarens fordran täckas med influtna medel i enlighet med 70 § 2 momentet. I praktiken innebär detta i synnerhet situationer där medlen är i utmätningsmannens besittning. Om det återstår medel när betalningsprogrammet fastställs efter det att ovan nämnda utgifter eller utredarens andel av fordran har betalats, har gäldenären rätt att behålla medlen själv. På motsvarande sätt ska utmätningsmannen redovisa medlen till gäldenären när betalningsprogrammet har vunnit laga kraft. Till 17 § 2 mom. föreslås det bli fogat en bestämmelse om att de medel som under förfarandet utmätts av lönen och som tillhör gäldenären återbetalas till gäldenären först då betalningsprogrammet har fastställts med laga kraft. Om betalningsprogrammet inte fastställs eller skuldsaneringsansökan avslås i besvärssinstansen, redovisas de medel som utmätningsmannen besitter i enlighet med bestämmelserna i utsökningsbalken till borgenärerna efter det att beslutet har vunnit laga kraft.

Med stöd av 40 § 1 mom. i skuldsaneringslagen bestäms på samma sätt som för närvarande gäldenärens betalningsskyldighet och övriga villkor för skulder som omfattas av skuldsanereringen och andra rättsförhållanden som regleras i betalningsprogrammet i enlighet med programmet.

Paragrafens nuvarande 4 mom. föreslås i ändrad form bli 5 mom. Enligt det gällande momentet är betalningsprogrammet i kraft i fem år, om gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet i betalningsprogrammet och om inte något annat följer av 31 a §. Direktivet förutsätter att betalningsprogrammet för gäldenärer som idkar näringsverksamhet är i kraft högst tre år. Det är inte möjligt att förlänga varaktigheten på den grunden att gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts. Å andra sidan talar jämlikhetsaspekter för att nollprogrammets varaktighet bestäms på samma grunder också i fråga om andra gäldenärer än sådana som bedrivit näringsverksamhet. Därför föreslås det att ovan nämnda bestämmelse stryks. I fortsättningen är betalningsprogrammets varaktighet förenlig med huvudregeln på tre år i 3 mom. även i det fall att gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts helt i programmet. En privat borgenär ska enligt 31 a § dock fortfarande ha möjlighet att få betalningsprogrammet att fortsätta i högst två år efter det att programmet har slutförts för de övriga borgenärernas del.

Bestämmelsen om förkortning av betalningsprogrammet på grund av att gäldenären permanent saknar betalningsmån flyttas till paragrafens nya 7 moment. Däremot förblir bestämmelsen i 5 mom. oförändrad, enligt vilken betalningsprogrammet är i kraft fem år, om skuldsanering har beviljats med stöd av 10 a § trots ett allmänt hinder och om inte något annat följer av 31 a §.

Det gällande 5 mom. föreslås delvis ändrat bli 6 mom. I momentet föreskrivs om förlängning av betalningsprogrammets tillämpningstid med den tid under vilken gäldenären betalar utredarens fordran av sin betalningsmån. Enligt 70 § 2 mom. i skuldsaneringslagen ska gäldenären av utredarens fordran betala ett belopp som motsvarar gäldenärens betalningsmån under högst fyra månader efter det att betalningsprogrammet har fastställts eller ändrats. Om 45 a § tillämpas på gäldenären, ska gäldenären av utredarens fordran betala ett belopp som motsvarar gäldenärens betalningsmån under högst sex månader efter det att betalningsprogrammet har fastställts eller ändrats. Den andel som gäldenären ska betala kan också tas av de medel som influtit till gäldenären efter det att skuldsaneringen inleddes.

Enligt nuvarande praxis förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid också i de fall då gäldenärens andel av utredarens fordran innan programmet fastställdes de facto har betalats av medel som influtit efter det att skuldsaneringen inleddes. Förlängningen baserar sig på borgenärernas rätt att dra nytta av den betalningsmån som influtit under förfarandet, vilket beskrivs i motiveringen till det nya 2 momentet. Syftet med förlängningen har varit att gottgöra borgenärerna i de fall där det influtna beloppet har använts till betalning av utredarens fordran.

Enligt det föreslagna 2 momentet har borgenärerna inte längre rätt till den betalningsmån som influtit under förfarandets gång. Då finns det inte heller grunder för att förlänga betalningsprogrammet på det sätt som beskrivs ovan för att gottgöra borgenärerna. Därför föreslås det att den bestämmelse som flyttas över till 6 mom. ändras så att betalningsprogrammets tillämpningstid förlängs med stöd av lagrummet endast om gäldenären med stöd av 70 § är skyldig att betala utredarens fordran och den betalningsmån som gäldenären har fått mellan den tidpunkt då skuldsaneringen inleddes och den då betalningsprogrammet fastställdes inte räcker till för betalning av gäldenärens betalningsandel. Om gäldenärens andel av utredarens fordran i sin helhet betalas av den betalningsmån som influtit under förfarandet, förlängs betalningsprogrammet inte alls med stöd av 6 mom. Om inflödet av betalningsmedel under förfarandetiden räcker till för att delvis betala gäldenärens betalningsandel, förlängs betalningsprogrammet med stöd av

momentets sista mening endast med den tid under vilken den obetalda andelen inflyter av gäldenärens betalningsmån efter det att betalningsprogrammet har fastställts.

Till paragrafens nya 7 mom. överförs bestämmelsen i det gällande 4 mom., med stöd av vilken betalningsprogrammet kan vara i kraft en kortare tid, om gäldenären betalningsskyldighet har avlyfts helt och hållet och gäldenären permanent saknar betalningsmån på grund av sjukdom, ålder eller av någon annan motsvarande orsak. Eftersom det föreslås att sådana nollprogram i fortsättningen i regel ska vara i kraft tre år, ska också den överförda bestämmelsen preciseras så att där i stället för till fem år hänvisas till en treårsperiod enligt 3 momentet. På samma grunder som för närvarande kan betalningsprogrammet för skuldsanering som beviljats trots ett allmänt hinder fastställas så att det är kortare än fem år, varför det i bestämmelsen dessutom hänvisas till tillämpningstiden enligt 5 mom.

Det finns inte heller för närvarande någon nedre gräns för den förkortning av betalningsprogrammet som baserar sig på bestämmelsen, och därför ändras tillämpningspraxisen inte till denna del. I praktiken har det kunnat bestämmas att nollprogrammet ska vara kortare än huvudregeln, till exempel för äldre eller för sådana gäldenärer i permanent institutionsvård som inte längre kan förbättra sin betalningsförmåga under sin livstid. Intressebevakaren har till exempel kunnat ansöka om skuldsanering för sin huvudman som är gäldenär. I de fall som avses i bestämmelsen är det klart att gäldenärens betalningsmån inte heller i framtiden kommer att förbättras, och borgenärerna kommer således inte i praktiken att dra nytta av att gäldenärens situation följs upp inom ramen för betalningsprogrammet under flera års tid.

31 §. Vanliga skulders inbördes ställning. Enligt den sista meningen i 4 mom. kan en obetydlig utdelning till borgenären lämnas obeaktad i betalningsprogrammet. Bestämmelsen föreslås bli ändrad så att obetydliga inkomster i fortsättningen beaktas separat för varje skuld och inte för varje borgenär. Om borgenärerna är fler än en kan en skuld för vilket det inflyter en obetydlig utdelning som är mindre än ett belopp som bestäms genom förordning med stöd av bestämmelsen lämnas utan betalning i betalningsprogrammet.

Den föreslagna bestämmelsen underlättar utarbetandet av betalningsprogram. Vid skuldsanering är det typiskt att samma borgenär har flera små fordringar. Den utdelning som inflyter särskilt för varje fordran kan vara till och med mycket obetydlig, men det totala beloppet av de andelar som inflyter till borgenären överstiger det belopp på 50 euro som bestäms genom förordning, och därför ska prestationerna betalas för borgenärens alla fordringar. I praktiken har prestationer till ett belopp av några euro betalats. Bestämmelsen sporrar borgenärerna att uppge alla sina skulder som en enda fordran, så som många borgenärer gör också i praktiken.

På motsvarande sätt som enligt nuvarande praxis ska det i betalningsprogrammet särskilt nämnas obetalda skulder (36 § 9 punkten). Utdelningen för en skuld som förblir obetald fördelas mellan de övriga skulderna.

35 a §. Tilläggsprestationskyldighet. Till paragrafens 5 mom. föreslås bli fogat en bestämmelse enligt vilken gäldenären inte är skyldig att betala en tilläggsprestation för en skuld, om tilläggsprestationen är mindre än ett belopp som bestäms genom förordning. Det är rätt vanligt att gäldenären årligen ska betala borgenärerna en tilläggsprestation på några cent eller några euro. Borgenärernas kostnader för att ta emot betalningen överstiger ofta beloppet av den prestation som fås av gäldenären. Därför föreslås det att gäldenären ska få låta bli att redovisa de allra minsta tilläggsprestationerna. Bestämmelser om beloppet av små tilläggsprestationer som inte redovisas utfärdas genom förordning. Det föreslås att beloppet ska vara 20 euro.

Enligt 5 mom. ska gäldenären fullgöra betalningsskyldigheten inom det följande kalenderåret. Om gäldenären inte iakttar förpliktelsen utan efter att betalningsprogrammet har upphört fullgör betalningsskyldigheten eventuellt först när en borgenär har ansökt om fastställelse av tilläggsprestationsskyldigheten i domstol, kan prestationerna lämnas oredovisade endast om tilläggsprestationsskyldigheten för hela betalningsprogrammets tid understiger 20 euro. Det är således fråga om en prestationsspecifik gräns.

Förslaget avviker från obetydliga skulder som inte beaktas i samband med att betalningsprogrammet fastställs och ändras så att det oredovisade beloppet inte fördelas mellan de övriga borgenärerna. Om fastställande av tilläggsprestationsskyldigheten söks i domstol, innebär fördelning av ett obetydligt belopp mellan de övriga borgenärerna att domstolen blir tvungen att göra tilläggsprestationskalkyler eller förordna en utredare att göra en kalkyl. Detta är inte ändamålsenligt.

Paragrafens 7 mom. upphävs. På så sätt slopas indexbindningen av eurogränsen för när tilläggsprestationsskyldigheten uppkommer. Gränsen steg från ingången av 2015 till 2 000 euro. Gränsen är 2 003 euro år 2021. År 2020 var den 1 995 euro och 2019 var den 1 975 euro. När det gäller denna gräns är indexbindningen av ringa betydelse. Utifrån förfarandet skulle det vara enklare att hålla gränsen på 2 000 euro utan årliga variationer på några euro.

39 §. Formulär för ansökan om skuldsanering. I paragrafen stryks som föråldrat omnämmandet av att justitieministeriet fastställer ett formulär för betalningsprogrammet. När det gäller betalningsprogrammen finns det inget behov av att fastställa ett formulär. I stället för justitieministeriet ska Domstolsverket i fortsättningen fastställa formuläret för ansökan om skuldsanering, eftersom det efter inrättandet av Domstolsverket hör till verkets uppgifter att upprätta och fastställa de blanketter som domstolarna har till sitt förfogande. I paragrafen stryks som onödigt omnämmandet av att anvisningar ska meddelas om hur dessa ska uppgöras, eftersom myndigheten i enlighet med sin lagstadgade uppgift kan meddela anvisningar utan särskilt bemyndigande. Samtidigt ändras rubriken för paragrafen.

6 kap. **Stadganden om betalningsprogram som fastställts**

40 §. Betalningsprogrammets rättsverkningar. Enligt den fjärde och femte meningen i gällande 1 mom. förfaller en utmätning som riktar sig mot gäldenärens egendom och som baserar sig på en av skuldsaneringen omfattad skuld då betalningsprogrammet har fastställts med laga kraft. Detsamma gäller annan verkställighet som grundar sig på sådan skuld. I bestämmelsen görs ingen skillnad mellan utmätning av gäldenärens egendom och annan utmätning, exempelvis av gäldenärens lön, utan med stöd av bestämmelsens ordalydelse kan all utmätning som grundar sig på en skuld som omfattas av skuldsaneringen fortsätta tills beslutet om fastställande av betalningsprogrammet har vunnit laga kraft.

Bestämmelsen kan bli problematisk för gäldenärerna i synnerhet vid sökande av ändring i ett betalningsprogram, eftersom ett fastställt betalningsprogram enligt 38 § 2 mom. i skuldsaneringslagen ska iaktas oberoende av ändringssökande, om inte en högre domstol bestämmer något annat. I sådana situationer ska gäldenären med andra ord iaktta det betalningsprogram som redan fastställts, men som fortfarande är föremål för ändringssökande, samtidigt som utmätningen av gäldenärens lön fortsätter. Bestämmelsen kan således i praktiken leda till en situation där gäldenären på grund av utmätning inte kan betala sina skulder som omfattas av skuldsaneringen på det sätt som anges i betalningsprogrammet. Bestämmelsen fogades till lagen vid den ursprungliga riksdagsbehandlingen, och i motiveringen till tillägget finns inte mycket information om bakgrunden till tillägget eller om dess syfte (se LaUB 14/1992 rd, s. 7 och 13–14).

Det föreslås att bestämmelsen preciseras så att utmätning av gäldenärens lön eller annan periodisk inkomst förfaller på ett sätt som avviker från den gällande bestämmelsen redan i det skede då betalningsprogrammet har fastställts i tingsrätten, och utmätning av gäldenärens övriga egendom förfaller på motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen i det skede då fastställandet av betalningsprogrammet har vunnit laga kraft. En eventuell överlappning mellan skuldsanerings- och utsökningsförfarandena i situationer med ändringssökande blir således bättre beaktade än tidigare och genom ändringen undviks de problemsituationer där gäldenären ska iaktta betalningsprogrammet samtidigt med utmätning av lönen eller annan periodisk inkomst.

44 §. Ändring av betalningsprogrammet. Paragrafens 2 mom. ändras på motsvarande sätt som 31 § 4 mom. Vid ändring av betalningsprogrammet kan en skuld för vilken det skulle inflyta en obetydlig utdelning som understiger ett belopp som bestäms genom förordning lämnas utan betalning.

7 kap. **Särskilda stadganden för gäldenär som idkar näring**

45 a §. Tilläggsförutsättningar för skuldsanering av skulder som hänför sig till näringsverksamhet. Det föreslås att den tilläggsförutsättning enligt 1 mom. 2 punkt som hänför sig till småskalig näringsverksamhet ändras. När det prövas om det är fråga om förhållandevis småskalig näringsverksamhet gäller det enligt den nuvarande tolkningen att beakta företagets omsättning, balansräkning samt om näringsidkaren har andra anställda. För att verksamheten ska kunna betraktas som förhållandevis småskalig måste näringsidkarens egen arbetsinsats vara av avgörande betydelse. Verksamhet som grundar sig på att näringsidkaren ”gör det själv” är vanligen småskalig. Att fortlöpande anlita utomstående arbetskraft leder i nuläget till att verksamheten inte anses vara förhållandevis småskalig på det sätt som avses i bestämmelsen. (RP 83/2014 rd, s. 70)

För att utvidga bestämmelsens tillämpningsområde ändras punkten så att om näringsidkaren under den senast avslutade räkenskapsperioden utöver sig själv har haft i genomsnitt högst två anställda, uppfylls det villkor som avses i punkten. Det ändrade kriteriet gör det möjligt för allt fler näringsidkare som i och för sig hör till målgruppen för skuldsaneringslagen att omfattas av förfarandet. Dessa näringsidkare faller dock utanför förfarandets tillämpningsområde på grund av den nuvarande tolkningen av bestämmelsen. I och med ändringen ska balansräkningen eller omsättningen inte längre beaktas vid prövningen av om tilläggsvillkoren uppfylls. Då företagarens bransch kan påverka exempelvis omsättningens storlek så att även omsättningen av småskalig näringsverksamhet kan bli mycket hög inom vissa branscher, är det tydligare att koppla kriteriet till antalet anställda som på ett tillförlitligare sätt indikerar att det är fråga om småskalig verksamhet. Uttrycket ”en person som är anställd i gäldenärens näringsverksamhet” ska tolkas på samma sätt som motsvarande kriterium i bestämmelserna om företags storlek i 1 kap. 4 a–4 c § i bokföringslagen.

Dessutom flyttas för tydlighetens skull det tilläggs Kriterium som ingår i samma punkt som det ovan anförda och enligt vilket det inte utöver skuldsanering behövs arrangemang som gäller företagsverksamhet för sanering av näringsverksamhet till en *ny 3 punkt* med oförändrat innehåll. Som en teknisk ändring som gäller den löpande numreringen av punkterna blir den nuvarande 3 punkten *4 punkt* med oförändrat innehåll och den nuvarande 4 punkten *5 punkt* med oförändrat innehåll.

45 b §. Särskilda hinder för skuldsanering av skulder som hänför sig till näringsverksamhet. Med anledning av de ändringar som föreslås i 45 a § kan det antas att fler näringsidkare med en betydande mängd egendom ansöker om skuldsanering än för närvarande. Enligt 46 a § kan pro-

grammet inte fastställas om borgenären gör sannolikt att hans avkastning enligt betalningsprogrammet är mindre än vad som skulle inflyta om gäldenären försattes i konkurs, utan att gäldenärens ägarbostad beaktas och 20 a § tillämpas. Denna så kallade konkursjämförelse tryggar borgenärens ställning.

Hindret för att fastställa programmet kommer dock i ett mycket sent skede av förfarandet, om det från första början är klart att hindret är tillämpligt. Då skulle det vara en bättre lösning för alla parter att skuldsanering inte inleds, utan att gäldenären till exempel skulle ansöka om företagssanering, om borgenärens ställning kan garanteras i den. Till paragrafen fogas således ett inledande stycke och en *ny 2 punkt*, med stöd av vilken konkursjämförelsen ska göras redan som en del av prövningen av om en skuldsanering ska inledas. Samtidigt ändras också paragrafens rubrik så att den motsvarar det nya innehållet.

Den föreslagna bestämmelsen avviker från bestämmelsen i 46 a § så att tröskeln för tillämpning av hindret är högre. Enligt bestämmelsen ska det vara uppenbart att det belopp som inflyter till borgenären är mindre än det belopp som borgenären skulle få vid gäldenärens konkurs. Till exempel i situationer där gäldenären har en betydande mängd egendom som hänför sig till näringsverksamhet och som inte har ställts som säkerhet för skulderna, kan det vara uppenbart att skuldsanering inte är det lämpligaste möjliga förfarandet. I bestämmelsen ska bevisbördan inte uttryckligen åläggas borgenären, vilket innebär att domstolen också har möjlighet att utreda saken och uppmärksamgöra parterna på att det föreligger en hindergrund, om domstolen upptäcker ett hinder i besluts materialet.

8 kap. **Förfarandet vid domstol**

49 §. Behandlingsordningen och behörig domstol. Till 1 mom. fogas ett krav på att ett ärende som gäller skuldsanering ska behandlas så snabbt som saken kräver. En motsvarande bestämmelse finns i 7 kap. 4 § 2 mom. i konkurslagen och 68 § 2 mom. i företagssaneringslagen. Den genomsnittliga handläggningstiden för skuldsaneringsärenden vid tingsrätterna var 6,5 månader 2019 och 6,2 månader 2020. Variationerna mellan tingsrätterna är stora. Tillträdet till skuldsanering har stor betydelse för privatpersoner. Genom bestämmelsen vill man fästa tingsrätternas uppmärksamhet vid att också skuldsaneringsärenden ska behandlas så snabbt som möjligt. Bestämmelsen hänför sig också till genomförandet av artikel 25 i direktivet.

52 a §. Hörande av borgenärerna om ansökan och förslag till betalningsprogram. I 2 mom. finns bestämmelser om när borgenärerna inte behöver höras över huvud taget om ansökan eller förslaget till betalningsprogram. Domstolen kan fatta beslut om inledande av skuldsanering och fastställande av betalningsprogrammet utan att höra borgenärerna, om 1) ansökan har förenats med godkännande av förslaget till betalningsprogram från alla kända borgenärer vars fordringar utgör sammanlagt minst 80 procent av borgenärernas sammanräknade fordringsbelopp och från varje borgenär vars fordran utgör minst fem procent av borgenärernas sammanräknade fordringsbelopp och 2) om gäldenären har hört alla borgenärer.

Enligt 38 a § 2 mom. ska domstolen i samband med programförslaget lämnas en redogörelse för hur och när de borgenärer som inte godkänt förslaget har delgivits förslaget och getts tillfälle att yttra sig om det. Avsikten är att på detta sätt försäkra sig om att en borgenär som förblivit passiv har fått kännedom om programförslaget. Gäldenären ska också lämna in skriftliga utlåtanden från de borgenärer som motsatt sig förslaget till domstolen.

Det föreslås för det första att ordalydelsen i det aktuella momentet ändras så att hörandet av borgenärerna preciseras så att det innebär att gäldenären ska ge alla borgenärer tillfälle att bli hörda. För det andra föreslås det att momentet preciseras så att det i fråga om hörande hänvisas

till 62 a § 2 mom., där det föreskrivs om hur hörandet ska ske. Avsikten är att undanröja den oklarhet om hur borgenärerna ska ges tillfälle att bli hörda som funnits i praktiken. Borgenären har getts tillfälle att bli hörd på det sätt som förutsätts i bestämmelsen, om gäldenären har sänt förslaget till betalningsprogram till borgenären per e-post eller post till den adress som borgenären uppgett vid skuldutredningen. Också en annan adress för elektronisk dataöverföring som borgenären uppgett kan användas.

Om gäldenären har gett alla borgenärer tillfälle att bli hörda på det sätt som avses i 62 a § 2 mom. och skriftliga godkännande har erhållits från det antal borgenärer som avses i 38 a § 1 mom. kan domstolen fatta ett beslut om inledande av skuldsanering och fastställande av betalningsprogrammet utan att borgenärerna hörs vidare. Bestämmelsen kan således tillämpas även om en del av de små borgenärerna låter bli att besvara gäldenärens förfrågan om huruvida borgenären godkänner förslaget till betalningsprogram.

52 b §. Hörande av boförvaltaren om ansökan. I lagen tas in en ny bestämmelse om hörande av boförvaltaren, om en gäldenär har försatts i konkurs och har ansökt om skuldsanering innan boförteckningen har fastställts i konkursen. Som det konstateras ovan föreslås 20 § 3 mom. bli upphävt, vilket innebär att en konkursgäldenärs ansökan om skuldsanering kan tas upp till prövning redan innan boförteckningen fastställs. För att domstolens möjligheter att få uppgifter ska kunna säkerställas trots att boförteckning och gäldenärsutredning saknas, kan domstolen med stöd av 52 b § innan den beslutar om att skuldsanering ska inledas ge boförvaltaren tillfälle att inom utsatt tid ge ett skriftligt utlåtande om ansökan. Boförvaltaren kan också kallas till ett sammanträde för att höras. Boförvaltaren ska dock kallas till behandling i sammanträde endast i ytterst exceptionella situationer där ett skriftligt utlåtande inte kan anses vara en tillräcklig utredning.

Domstolen kan enligt prövning höra boförvaltaren på eget initiativ. Om den tilläggsutredning som fås av boförvaltaren enligt borgenärens bedömning behövs, kan borgenären i sitt utlåtande om skuldsaneringsansökan begära att domstolen hör boförvaltaren.

Boförvaltaren kan i sitt utlåtande uppmärksamma till exempel bristfälliga uppgifter eller oklarheter som gäller gäldenärens tillgångar och skulder samt uppge ohederligt eller lagstridigt förfarande i näringsverksamheten. Boförvaltaren förutsätts inte göra särskilda utredningar om grunderna för hinder för skuldsanering eller bedöma om grunderna uppfylls, utan han eller hon kan stöda sig på de iakttagelser som han eller hon annars gjort i samband med utredningen av konkursboet. Boförvaltaren behöver inte höras till exempel i det fall att ansökan om skuldsanering med bilagor ger tillräckliga uppgifter för att ärendet ska kunna avgöras. Om konkursboet är borgenär i ett skuldsaneringsärende, ska boförvaltaren i egenskap av företrädare för konkursboet höras om ansökan och förslaget till betalningsprogram liksom även andra borgenärer på basis av 52 och 52 a §.

Den bestämmelse i 20 § 3 mom. som föreslås bli upphävd gäller endast situationer där den gäldenär som ansöker om skuldsanering själv har försatts i konkurs. I praktiken omfattar bestämmelsen således fysiska personer som har försatts i konkurs och den tillämpas inte till exempel när gäldenären har bedrivit näringsverksamhet via ett aktiebolag. På motsvarande sätt kan boförvaltaren med stöd av den nu aktuella bestämmelsen höras endast om konkursgäldenärens egen ansökan om skuldsanering. Hörande av boförvaltaren kan i en sådan situation anses vara en del av de åtgärder som hänför sig till utredningen av konkursboet och det ligger i konkursborgenärernas intresse, eftersom det i praktiken är samma borgenärer i konkursen och skuldsaneringen.

Domstolen kan redan nu enligt 53 § 1 mom. på yrkande av en borgenär eller på eget initiativ inhämta utredning om det föreligger omständigheter som kan leda till att ansökan avslås på de grunder som nämns i 10 §. Med stöd av bestämmelsen i fråga kan domstolen även i fortsättningen inhämta behövlig utredning av boförvaltaren också efter det att boförteckningen har fastställts.

54 §. *Beslut om inledande av skuldsanering.* I 2 mom. 2 punkten stryks orden ”eller för domstolen”. Det är inte ändamålsenligt att borgenärerna för domstolen ska uppge beloppet av en skuld som omfattas av skuldsaneringen. Saldouppgifterna meddelas till utredaren, om en sådan har förordnats, och i annat fall till gäldenären, det vill säga i praktiken i allmänhet till den ekonomi- och skuldrådgivare som bistår gäldenären.

I informationssystemet för ekonomi- och skuldrådgivning har det byggts gränssnitt till de informationssystem som används av några borgenärer. Via gränssnittet kan saldoförfrågningar göras elektroniskt och skulduppgifterna överförs via gränssnittet till informationssystemet för ekonomi- och skuldrådgivning. Om skuldbeloppet ska uppdateras jämfört med vad som antecknats i ansökan, kan ekonomi- och skuldrådgivaren uppdatera uppgiften om skuldbeloppet direkt ur systemet utan att borgenären särskilt ska meddela detta. Det är fråga om ett arrangemang som har överenskommit mellan ekonomi- och skuldrådgivningen samt borgenären och som för-snabbar förfarandet. Om det har avtalats om ett sådant arrangemang, behöver borgenären inte särskilt uppge skuldbeloppet.

61 a §. *Ansökan om fastställande av tilläggsprestationer.* Paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrad så att ansökan om fastställande av tilläggsprestationer och påförande av betalningsskyldighet för gäldenären kan prövas när skyldigheten att betala tilläggsprestationer har upphört enligt betalningsprogrammet. Enligt den gällande ordalydelsen är prövning möjlig först efter att betalningsprogrammet har löpt ut. I en situation där gäldenärens tilläggsprestationsskyldighet varar till exempel under de fem första åren av betalningsprogrammet, men programmet är tio år i kraft, finns det ingen anledning att vänta tills hela betalningsprogrammet har avslutats, utan ansökan kan göras efter fem år. En sådan situation kan uppstå när gäldenären behåller sin ägarbostad.

9 kap. **Stadganden om utredaren**

65 §. *Utredarens behörighet.* Det föreslås att 2 mom. upphävs som onödigt. Utmättningsmän förordnas i praktiken inte till utredare, och bestämmelsen behövs således inte.

8.5 Konkurslagen

4 kap. **Gäldenärens ställning i konkursen**

1 §. *Hur gäldenären skall bemötas.* Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket boförvaltaren efter konkursens början ska informera en fysisk person som är gäldenär om de tjänster som avses i 1 § i lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (813/2017) samt om möjligheten att ansöka om skuldsanering för privatpersoner. Motsvarande information ska också ges till en bolagsman i ett öppet bolag som har försatts i konkurs, till en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag samt till en aktieägare som hör till aktiebolagets ledning.

Genom den föreslagna bestämmelsen förbättras informationen om ekonomi- och skuldrådgivningstjänster särskilt för företagare som gått i konkurs. Enligt 1 § i lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning ges privatpersoner vid ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning

upplysningar och råd om skötseln av ekonomi och skulder, biträds privatpersoner vid utarbetandet av en hushållsbudget, utreds det på vilket sätt en gäldenärs ekonomiska problem kan lösas och biträds en gäldenär som utreder möjligheterna att nå förlikning med sina fordringsägare, biträds en gäldenär vid skötseln av ärenden i anslutning till skuldsanering, i synnerhet vid upprättandet av en skuldsaneringsansökan och andra utredningar och handlingar som krävs enligt skuldsaneringslagen och hänvisas gäldenären att vid behov söka juridisk hjälp. Enskilda näringsidkare och yrkesutövare biträds delvis även i fråga om skulder som hänför sig till näringsverksamheten. Utöver upplysningarna om rådgivningstjänsterna förtydligas det genom boförvaltarens information till företagaren att han eller hon har möjlighet att ansöka om skuldsanering trots att konkursförfarandet har inletts.

Detta gäller i synnerhet när sökanden är en fysisk person. Likaså ska en bolagsman i ett öppet bolag och den ansvariga bolagsmannen i ett kommanditbolag underrättas. En tyst bolagsman i ett kommanditbolag behöver inte informeras, eftersom hans eller hennes innehav i bolaget närmast kan anses vara av placeringskaraktär och hans eller hennes personliga ansvar begränsar sig till beloppet av egendomsinsatsen enligt bolagsavtalet. Även en aktieägare i ett aktiebolag som vid tidpunkten för försättandet i konkurs hör till bolagets ledning, det vill säga som verkställande direktör eller styrelseledamot, ska informeras. En sådan person i företagarrställning kan svara för bolagets skulder till exempel med stöd av en borgensförbindelse eller en säkerhet som han eller hon har ställt. Skyldigheten att ge information gäller däremot inte situationer där någon annan än en fysisk person som varit företagare till exempel på basis av en borgensförbindelse ansvarar för bolagets skulder.

Boförvaltaren ska informera om rådgivningstjänsterna och om möjligheten till skuldsanering efter konkursens början så snart det är möjligt på behörigt sätt efter brådskande åtgärder i samband med besittningsövertagande av konkursboet och till exempel anställningsförhållandena. Delegationen för konkursärenden har rekommenderat att boförvaltaren genast efter konkursens början redogör för konkursförfarandets förlopp för konkursgäldenären och ger denne en broschyr om gäldenärens rättigheter och skyldigheter ([rekommendation 15 från delegationen för konkursärenden om råd och anvisningar till konkursgäldenärer](#)). Information om rådgivningstjänster och möjlighet till skuldsanering kan ges samtidigt som en del av upplysningarna om gäldenärens rättigheter och skyldigheter. Boförvaltarens skyldighet begränsas till information om sådana saker som nämns i bestämmelsen. Till boförvaltarens uppgifter hör inte att bistå gäldenären eller gäldenärens företrädare vid utredning och organisering av dennes personliga skuldansvar.

Innehållet i boförvaltarens skyldighet att lämna uppgifter och de uppgifter som ska lämnas kan preciseras genom rekommendationer av delegationen för konkursärenden.

8 kap. **Boförvaltare**

5 §. Boförvaltarens behörighet. Till 2 mom. föreslås bli fogat ett krav på boförvaltaren att i samband med samtyckesbrevet lämna domstolen en redogörelse för på vilka grunder boförvaltaren har sådan i 1 mom. avsedd skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver och även i övrigt är lämplig för uppdraget. Som en sådan utredning betraktas till exempel en meritförteckning, en förteckning över tidigare erfarenhet av boförvaltning eller någon annan utredning som boförvaltaren bedömer visar hans eller hennes skicklighet, förmåga och erfarenhet samt lämplighet för uppdraget. Om utredningen av ett konkursbo kräver specialkompetens till exempel på grund av dess omfattning eller internationella förbindelser, ska boförvaltaren motivera sin kompetens för förvaltningen av boet i fråga. På detta sätt säkerställs det att domstolen, om det finns flera förslag till boförvaltare, till stöd för valet har en utredning om boförvaltarnas

erfarenhet och kompetens. Genom tillägget förtydligas förfarandet för förordnande av en boförvaltare i enlighet med målet i artikel 26.1 a i direktivet.

8.6 Lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret

6 §. *Övriga uppgifter om företagssaneringsärenden som ska föras in i registret.* Till 2 mom. föreslås bli fogat nya 1 a–1 c-punkter för beaktande av de ändringar som föreslås i företagssaneringslagen och i synnerhet av särdragen i det nya tidiga saneringsförfarandet. Av registret framgår således i vilketdera förfarandet gäldenären befinner sig och i fråga om det tidiga saneringsförfarandet de uppgifter som bedöms vara väsentliga för de myndigheter, borgenärer och utomstående som använder registret.

Med stöd av den nya 1 a-punkten förs det in i registret om ett inlett förfarande är ett tidigt saneringsförfarande eller ett normalt saneringsförfarande. Med stöd av den nya 1 b-punkten förs det in i registret i ett tidigt saneringsförfarande uppgift om huruvida förbud har meddelats och, om så är fallet, datum för när förbudet upphör samt eventuellt upphörande. Om förbudets giltighetstid förlängs under förfarandets gång, förs det in ett nytt datum för upphörande i registret. Med stöd av den nya 1 c-punkten ska det i registret också finnas uppgift om att domstolen har beslutat att fortsätta ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande i enlighet med den föreslagna 4 d § i företagssaneringslagen.

8.7 Lagen om skuldsaneringsregistret

7 §. *Uppgifter som avförts ur registret.* Paragrafens 2 mom. ändras så att såväl domstolen som sådan ekonomi- och skuldrådgivning som avses i lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning har rätt att få upplysningar om uppgifter som avförts ur registret. Uppgifter som avförts ur skuldsaneringsregistret bevaras i tio år efter det att de avförts. I praktiken förekommer det situationer där gäldenären inte kommer ihåg om han eller hon tidigare har varit föremål för skuldsanering eller inte vill ge information om skuldsaneringen. En tidigare skuldsanering kan åter enligt 10 § 10 punkten utgöra ett hinder för skuldsanering. Ekonomi- och skuldrådgivningen sköter i allmänhet inlämnandet av ansökan om skuldsanering och det är motiverat att det redan i ansökningsskedet finns tillgång till information om huruvida gäldenären tidigare varit föremål för skuldsanering. Ekonomi- och skuldrådgivningen har sedan ingången av 2019 organiserats som en statlig myndighet som lyder under justitieministeriet.

9 Bestämmelser på lägre nivå än lag

9.1 Förordningen om företagssanering

Det föreslås att 1 a § om revisorsutredning i företagssaneringsförordningen ändras så att det görs en teknisk ändring i 4 punkten för att beakta förutsättningarna för och hindren för det nya tidiga saneringsförfarandet. Om gäldenären ansöker om ett tidigt saneringsförfarande, ska revisorn bedöma förutsättningarna enligt 4 b § och hindren enligt 4 c § i företagssaneringslagen. Om gäldenären ansöker om ett normalt saneringsförfarande, ska revisorn bedöma förutsättningarna enligt 6 § och hindren enligt 7 § i företagssaneringslagen. Om ansökan däremot gäller båda förfaringssätten, ska revisorn bedöma omständigheter som hänför sig till förutsättningarna och hindren för båda dessa förfaranden. Samtidigt föreslås det att hänvisningen till den omfattning som behövs stryks i början av punkten. Det är klart att uppgifter behandlas endast i behövlig omfattning i utredningen.

Till förordningen fogas en ny 4 a § om anmälan om företagssaneringsförfarande till Utsökningsverket. Förordningens 5 § ska i fortsättningen endast gälla anmälan till Patent- och registerstyrelsen för anteckning i handelsregistret. I ett tidigt saneringsförfarande är ett förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder inte en automatisk rättsverkan av att förfarandet inleds, utan det utfärdas särskilda bestämmelser om förbud. Förbuden har vissa tidsfrister och de kan träda i kraft och upphöra under förfarandets gång. Bestämmelserna om anmälan till Utsökningsverket behöver preciseras för att Utsökningsverket ska ha aktuella uppgifter om ett förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder är i kraft eller inte i ett tidigt saneringsförfarande. Med anledning av den nya 4 a § ska också 5, 5 a, 7 och 9 § ses över. Samtidigt ska ordalydelsen i 5 a § moderniseras så att anmälningarna till domstolen, Utsökningsverket och Patent- och registerstyrelsen görs med hjälp av en elektronisk dataöverföringsmetod eller per post.

9.2 Skuldsaneringsförordningen

Det föreslås att 1 § i skuldsaneringsförordningen upphävs som obehövlig.

I de krav på bilagor till ansökan om skuldsanering som preciseras i 2 § i skuldsaneringsförordningen görs ändringar som förenklar inlämnandet av ansökan. Genom att precisera kraven på bilagor och slopa onödiga krav på bilagor underlättas arbetsbördan i samband med upprättandet och behandlingen av ansökan ur såväl gäldenärens, ekonomi- och skuldrådgivningens som domstolens synvinkel. Eftersom det i bestämmelsen är fråga om minimibilagor till en ansökan om skuldsanering, kan gäldenären trots de lättnader som föreslås i kraven på bilagor fortfarande lägga fram även annat material till stöd för ansökan.

Det föreslås att 2 § *1 mom. 1 punkten* i skuldsaneringsförordningen ändras så att kravet på att beskattningsintyg ska lämnas in för de myndiga personer som lever i samma hushåll som gäldenären slopas. Det nuvarande kravet har i praktiken kunnat leda till situationer där man varit tvungen att begära beskattningsintyg för flera år till exempel för myndiga barn eller far- och morföräldrar som lever i samma hushåll som gäldenären och ofta har låga inkomster, även om de uppgifter som framgår av dem inte har någon betydelse för gäldenärens ansökan. Samtidigt ändras ordalydelsen i punkten så att kravet på bilagor i stället för beskattningsintyg ska gälla beskattningsbeslut. Det föreslås att *2 punkten* i momentet ändras så att kravet på bilagor i stället för löneintyg gäller en lönespecifikation som gäldenären ofta har lättare att få tillgång till än ett officiellt löneintyg som ska begäras separat av arbetsgivaren. Momentets *3–7 punkt* ändras inte. Momentets *8 punkt* ändras så att det inte är nödvändigt att sända kopior av förbindelser som gäller pantsättning, utan det räcker också med annan utredning. Momentets *9 punkt* förblir oförändrad. Momentets *10 punkt* stryks som onödig, och momentets *11 punkt* blir 10 punkt med oförändrat innehåll.

Ordalydelsen i 2 § *2 mom.* i skuldsaneringsförordningen ändras på motsvarande sätt som den tekniska ändring som föreslås i 1 mom. 1 punkten så att momentet i stället för beskattningsintyg ska gälla beskattningsbeslut.

Till 2 § i skuldsaneringsförordningen fogas ett nytt *3 mom.*, enligt vilket de inkomstuppgifter som framgår av de bilagor som avses i 1 mom. 1–5 punkten alternativt kan lämnas också genom en utskrift ur inkomstregistret. Inkomstregistret togs i bruk den 1 januari 2019 i fråga om löneuppgifter, och den 1 januari 2021 utvidgades det till pensions- och förmånsuppgifter. Genom inkomstregistret får gäldenären tillgång till flera uppgifter som behövs för ansökan på ett samlat och tillförlitligt sätt från ett och samma ställe. En utvidgning av ekonomi- och skuldrådgivares rätt att få uppgifter till att omfatta även uppgifterna i inkomstregistret är under beredning. Ändringen underlättar upprättandet av en ansökan om skuldsanering och minskar ekonomi- och skuldrådgivningens arbetsbörda i samband med det.

Till 2 § i skuldsaneringsförordningen fogas också ett nytt 4 mom., enligt vilket de bilagor till ansökan om skuldsanering som avses i 1 mom. ska lämnas till domstolen endast om domstolen bestämmer det om gäldenären företräds av en offentlig ekonomi- och skuldrådgivare eller en privat advokat eller ett rättegångsbiträde med tillstånd och gäldenärens förslag till betalningsprogram har fogats till skuldsaneringsansökan. Syftet med bestämmelsen är att göra ansökningsförfarandet smidigare och underlätta den administrativa bördan för var och en som deltar i behandlingen av ärendet.

Bilagorna och de uppgifter som framgår av dem behövs i praktiken även i fortsättningen för upprättande av en ansökan om skuldsanering och ett förslag till betalningsprogram, men när gäldenären biträds av en ekonomi- och skuldrådgivare under tjänsteansvar eller av en advokat eller en jurist som har beviljats tillstånd att biträda vid en rättegång vilka står under annan yrkesmässig tillsyn, behöver bilagorna i princip inte sändas vidare till domstolen. Domstolen kan dock inom ramen för sin prövningsrätt från fall till fall förutsätta att antingen alla eller endast vissa bilagor som den behöver lämnas in.

Bestämmelsen om att bilagorna inte lämnas in gäller endast situationer där förslaget till betalningsprogram lämnas till domstolen i samband med ansökan om skuldsanering. Då utses enligt huvudregeln ingen utredare. Domstolen kan förordna en utredare endast om det behövs på grund av att saken är tvistig eller oklar. Om åter förslaget till betalningsprogram inte lämnas in i samband med ansökan, förordnar domstolen i allmänhet en utredare. Utredaren behöver då bilagorna, varför det är motiverat att bifoga dem till den ansökan som ska lämnas in till domstolen. I en situation där förslaget till betalningsprogram har lämnats in i samband med ansökan, men domstolen dock förordnar utredaren på grund av tvistigheter eller oklarheter, ska ekonomi- och skuldrådgivaren, en advokat eller en jurist som beviljats tillstånd att biträda vid rättegång vilka företräder gäldenären sända bilagorna direkt till utredaren. Gäldenärens företrädare ska sända bilagorna även till borgenären på dennes begäran.

Enligt det inledande stycket i 3 § 2 mom. i skuldsaneringsförordningen ska en gäldenär som har idkat näringsverksamhet och som har skulder som har uppstått i näringsverksamhet till ett belopp som inte är obetydligt och vilka omfattas av skuldsaneringen till sin ansökan foga de bilagor som nämns i momentet. I det inledande stycket stryks kriteriet som gäller skuldbeloppet, vilket innebär att bilagorna ska lämnas oberoende av skuldbeloppet alltid när gäldenären har skulder som uppkommit i näringsverksamhet. Den föreslagna ändringen är i linje med de ändringar som föreslås i 9 och 9 a § i skuldsaneringslagen, enligt vilka förutsättningar och hinder i skuldsaneringen enligt de aktuella bestämmelserna inte ska tillämpas på en gäldenär som har skulder som hänför sig till tidigare näringsverksamhet. Genom att slopa den nedre gränsen för skuldbeloppet undviks också sådana situationer i bestämmelsen i förordningen där prövning av om skuldsanering ska inledas ska göras enligt kriterier som är tillämpliga på en tidigare näringsidkare, men där det inte över huvud taget behöver lämnas någon utredning i saken till domstolen. I praktiken är det sällsynt att en gäldenär som bedrivit företagsverksamhet och ansöker om skuldsanering endast har en obetydlig skuld som hänför sig till företagsverksamheten.

I 6 a § i skuldsaneringsförordningen bestäms i enlighet med 31 § 4 mom. i skuldsaneringslagen om när en utdelning är så obetydlig att den kan lämnas obeaktad i betalningsprogrammet. I bestämmelsen görs en ändring som föranleds av den ändring som föreslås i den aktuella punkten i skuldsaneringslagen och som motiveras närmare i samband med den. Enligt ändringen fastställs inkomster som med stöd av bestämmelsen ska betraktas som obetydliga i fortsättningen skuldvis och inte borgenärsviss. I detta sammanhang föreslås inga ändringar i storleken på det inflöde som ska betraktas som obetydligt, det vill säga 50 euro. Med stöd av bestämmelsen kommer utdelningen för en skuld som förblir obetald inte att gagna gäldenären utan fördelas mellan de övriga skulderna.

Till skuldsaneringsförordningen fogas samtidigt en ny 6 c § genom vilken det i enlighet med den nya bestämmelse som föreslås i 35 a § 5 mom. i skuldsaneringslagen bestäms om när tilläggsprestationen är så obetydlig att gäldenären inte är skyldig att redovisa den till sina borgenärer. Den gräns som föreskrivs genom denna förordning föreslås vara 20 euro. Gränsen ska vara tillräckligt hög för att i praktiken förhindra det administrativa arbete som orsakas parterna av de allra minsta tilläggsprestationerna, men dock tillräckligt låg för att den inte ska ha någon faktisk negativ inverkan på borgenärernas ställning, eftersom gäldenären med stöd av bestämmelsen har rätt att behålla de medel som inte redovisats.

9.3 Förordningen om betalningsförmåga

I 4 § i förordningen om betalningsförmåga räknas upp vissa oundgängliga levnadskostnader som vid bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga beaktas till det belopp som anges i paragrafen i fråga. Som sådana oundgängliga levnadskostnader räknas bland annat avgifter för användning av lokaltrafik. Avvikelse från de belopp som anges i förordningen kan dock också göras, om det finns särskilda skäl till det, till exempel om gäldenärens kostnader för arbetsresor är större än avgiften för lokaltrafiken.

Ordalydelsen i 4 § 1 mom. i förordningen om betalningsförmåga ändras så att kostnaderna för användning av lokaltrafik i fortsättningen ska ingå i de fasta levnadskostnaderna endast till den del som gäldenären använder lokaltrafiken för något annat ändamål än arbete. Dessutom görs en nivåhöjning på cirka 12 procent i beloppen enligt 1 mom. 1–4 punkten av de skäl som nämns i avsnitt 4.2.7 så att de kostnader som ska beaktas enligt 1 mom. 1 punkten i fortsättningen är 605 euro, de kostnader som ska beaktas enligt 2 punkten i fortsättningen är 510 euro, de kostnader som ska beaktas enligt 3 punkten i fortsättningen ska vara 389 och 363 euro och de kostnader som ska beaktas enligt 4 punkten i fortsättningen ska vara 429 euro. I de nivåförhöjda beloppen görs även i fortsättningen årliga indexhöjningar på det sätt som föreskrivs i skuldsaneringslagen.

Ordalydelsen 4 § 2 mom. i förordningen om betalningsförmåga ändras samtidigt så att motsvarande kostnader i fråga om en förvärvsarbetande gäldenär alltid beaktas som en utgiftspost som är fristående från de fasta levnadskostnaderna, varvid det på motsvarande sätt finns kvar en betalningsmån för något annat av de fasta levnadskostnaderna. När kostnaderna för arbetsresor under betalningsprogrammets tillämpningstid beaktas på detta sätt inverkar de inte negativt på bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga, utan kan för sin del sporra till arbete under betalningsprogrammets tillämpningstid i större utsträckning än för närvarande.

10 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft våren 2022, men dock senast före den 17 juli 2022 som är tidsfristen för genomförande av direktivet.

En övergångsbestämmelse behövs i fråga om de saneringsansökningar som är anhängiga och de saneringsförfaranden som inletts när lagarna träder i kraft, eftersom också det normala saneringsförfarande som föreslås till vissa delar skiljer sig från det nuvarande saneringsförfarandet. Om en ansökan har anhängiggjorts eller ett förfarande har inletts, tillämpas på förfarandet i stället för de nu föreslagna bestämmelserna de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Med tanke på tillämpningspraxis bedöms det vara enklast att de bestämmelser som är tillämpliga på förfarandet bestäms enligt tidpunkten för när ansökan blir anhängig. På så sätt byts inte den lag som är tillämplig på förfarandet under pågående förfarande.

De ändrade bestämmelserna i skuldsaneringslagen ska i princip tillämpas från och med ikraftträdandet av lagen. Detta omfattar i princip de skuldsaneringsärenden som är anhängiga vid tingsrätten när lagen träder i kraft samt de skuldsaneringsärenden som blir anhängiga vid tingsrätten när lagen har trätt i kraft. De nya bestämmelserna om förutsättningarna för och hindren för skuldsanering ska dock inte tillämpas om en ansökan om skuldsanering eller något annat ärende som gäller skuldsanering är anhängigt vid tingsrätten när lagen träder i kraft och dagen för meddelande av beslutet har meddelats. En sådan övergångsbestämmelse motsvarar till sitt innehåll de övergångsbestämmelser som tidigare tillämpats i samband med bestämmelserna i fråga (L 1273/2002 och 1123/2014). Det är inte motiverat att tillämpa de nya bestämmelserna om förutsättningar och hinder på ärenden som redan har behandlats så långt att tillämpningen av de nya bestämmelserna skulle leda till att ärendet måste behandlas på nytt. Samtidigt kan det inte heller anses motiverat att bestämmelserna om förutsättningar och hinder inte alls ska tillämpas på ärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft, utan först på ärenden som blir anhängiga efter ikraftträdandet av lagen, eftersom det då finns risk för att ansökningarna koncentreras till tiden omedelbart efter ikraftträdandet. Därför är det motiverat att de bestämmelser som är tillämpliga på bedömningen av förutsättningarna och hindren för skuldsanering bestäms enligt om behandlingen av ärendet ännu är i ett så tidigt skede när lagen träder i kraft att dagen för beslutet ännu inte är känd eller redan har framskridit så långt att dagen för beslutet redan har meddelats.

Det föreslås att de ändringar som gäller betalningsprogrammets innehåll och tillämpningstid ska tillämpas på skuldsaneringar som inlets innan lagen träder i kraft endast i sådana situationer där det första förslaget till betalningsprogram inte har lämnats till dem som är delaktiga i ärendet innan lagen träder i kraft. De ändrade bestämmelserna ska med andra ord inte tillämpas på betalningsprogram som har fastställts innan lagen träder i kraft och inte heller på sådana betalningsprogram i fråga om vilka den första versionen av förslaget till betalningsprogram har hunnit sändas till de delaktiga före ikraftträdandet. Syftet med övergångsbestämmelsen är att undvika extra arbetsmoment och på så sätt förhindra att de pågående skuldsaneringsprocesserna under övergångsperioden drar ut på tiden, eftersom de förslag till betalningsprogram som har utarbetats innan lagen träder i kraft och lämnats till dem som är delaktiga i ärendet för att de ska kunna bekanta sig med dem inte behöver omarbetas i sin helhet på grund av att ändringslagen trätt i kraft.

Det föreslås att 35 a § 5 mom. i skuldsaneringslagen, där den föreslagna ändringen gäller möjligheten att inte redovisa en tilläggsprestationsskyldighet som är obetydlig till sitt belopp, ska tillämpas när tilläggsprestationsskyldigheten ska fullgöras efter det att lagen trätt i kraft. Syftet med övergångsbestämmelsen är att förhindra att gäldenären medvetet försummar sin tilläggsprestationsskyldighet och att förhindra situationer där gäldenären skulle kunna dra nytta av den nya regleringen även när den tilläggsprestationsskyldighet som enligt bestämmelserna ska fullgöras innan lagen träder i kraft inte har fullgjorts i tid.

Eftersom beloppet av den tilläggsprestation som gäldenären ska betala enligt 35 a § 3 mom. i skuldsaneringslagen bestäms kalenderårsvis, ska 35 a § 7 mom. i skuldsaneringslagen som föreslås bli upphävt tillämpas till utgången av det år då lagen träder i kraft. Syftet med övergångsbestämmelsen är att den nedre gränsen för tilläggsprestationsskyldigheten ska vara ett visst belopp som fastställts genom förordning och indexjusterats för de kalenderår som föregår lagens ikraftträdande samt för det år då lagen träder i kraft och att den nedre gränsen från ingången av kalenderåret efter det år då lagen träder i kraft permanent ska vara 2 000 euro.

Den ändring av boförvaltarens anmälningsskyldighet som föreslås i konkurslagen ska tillämpas på konkurser som börjar efter ikraftträdandet av den nya lagen. Då uppstår det ingen ny skyldighet för boförvaltaren i fråga om de konkursförfaranden som redan pågår när lagen träder i kraft.

11 Verkställighet och uppföljning

Enligt artikel 33 ska kommissionen senast den 17 juli 2026 och därefter vart femte år lägga fram en rapport för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen och effekterna av direktivet, inbegripet om tillämpningen av klassbildning och omröstningsregler för utsatta gäldenärer såsom arbetstagare. På grundval av denna utvärdering ska kommissionen vid behov lägga fram ett lagstiftningsförslag, där ytterligare åtgärder för att konsolidera och harmonisera den rättsliga ramen för rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning övervägs.

Kommissionen ska med stöd av artikel 29 i direktivet dessutom årligen samla in uppgifter av medlemsstaterna om förfaranden som rör insolvens och deras effektivitet. Kommissionen ska också offentliggöra informationen på sin webbplats. Direktivet förutsätter en tämligen omfattande insamling av uppgifter om konkurs, företagssanering och skuldsanering. Uppgifterna kan också användas för den nationella uppföljningen av dessa förfaranden. De uppgifter som Statistikcentralen samlar in och offentliggör om olika insolvensförfaranden följs noggrant upp inom statsrådet. Vid behov fattas det senare beslut om uppföljningen av hur reformerna fungerar.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Företagssanering

Grundlagsutskottet bedömde företagssaneringslagstiftningens förhållande till grundlagen när företagssaneringslagen stiftades (GrUU 23/1992 rd, RP 182/1992 rd). Statsförfattningsrättsligt bedömdes propositionen med tanke på det egendomsskydd som avses i 15 § i grundlagen, eftersom lagen begränsar borgenärens rätt att få betalning för sin fordran i enlighet med de ursprungliga villkoren och förfarandet också är förenat med betalnings-, indrivnings- och verkställighetsförbud. Regleringen ansågs i sak höra till den verkställighetsrättsliga lagstiftningen, vars reglering hör till området för vanlig lag. Förhållandet mellan de tidigare reformerna av företagssaneringslagstiftningen och grundlagen bedömdes 2006, också då utifrån egendomsskyddet (RP 152/2006 rd).

Om behörig hänsyn tas till det i grundlagen garanterade egendomsskyddet betyder det enligt grundlagsutskottet i samband med företagssaneringsregleringen att borgenärens situation, som i sig oundvikligen blir sämre, inte får försvagas i oskälig grad (GrUU 23/1992 s. 2). Den reglering som gäller egendomsskyddet ska vara tillräckligt noggrant avgränsad och exakt. Bestämmelserna måste också väga in de olika parternas rättigheter och skyldigheter i rätt proportion till varandra för att inte vara oskäliga för någon part eller grundlöst diskriminera eller gynna någon (GrUU 22/2002 rd, s. 2–3, GrUU 13/2003 rd, s. 2, GrUU 69/2018 rd, s. 2).

I propositionen föreslås inga väsentliga ändringar i borgenärens eller gäldenärens ställning jämfört med det nuvarande saneringsförfarandet. I det nya tidiga saneringsförfarandet enligt direktivet finns det ur borgenärens synvinkel vissa skillnader jämfört med nuläget, till exempel i fråga om påförande av de ovan nämnda förbuden och deras varaktighet, grunderna för hinder samt förutsättningarna för anhängiggörande. Borgenärens ställning förblir dock i huvudsak densamma. Det nuvarande saneringsförfarandet kvarstår som ett alternativt förfaringsätt.

I propositionen föreslås det att beslut om att ansöka om sanering av ett aktiebolag eller ett andelslag i fortsättningen i princip ska fattas av styrelsen. Detta bedöms inte heller påverka egendomsskyddet för en aktieägare eller medlem av ett andelslag, eftersom bolagsstämman eller andelsstämman också i fortsättningen ska fatta beslut som är väsentliga med tanke på aktieägarens eller medlemmarnas förmögenhetsrättigheter.

De föreslagna ändringarna kan på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter som helhet anses vara sådana att de inte är oskäligen för borgenären.

12.2 Skuldsanering

12.2.1 Egendomsskydd

Enligt generalklausulen i 15 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens egendom tryggad. Bestämmelsen omfattar en mängd olika ekonomiska intressen och har utöver egentlig äganderätt även ansetts skydda bland annat avtalsförhållandenas varaktighet och avtalsparternas rättigheter med förmögenhetsvärde. Eftersom borgenärernas rätt att få betalning för sin fordran begränsas i skuldsaneringen i enlighet med de ursprungliga villkoren för skuldförhållandet, är det motiverat att granska de bestämmelser som föreslås i propositionen i förhållande till borgenärernas egendomsskydd.

Riksdagens grundlagsutskott har i sin tidigare praxis i fråga om skuldsaneringslagen (GrUU 23/1992 rd) ansett att skuldsaneringslagstiftningen i sak och till sin betydelse kan jämföras med den verkställighetslagstiftning som är förknippad med gäldenärens insolvens, framför allt konkurs- och utsökningslagstiftningen. Sådan lagstiftning kan enligt grundlagsutskottet också retroaktivt sättas i kraft genom en vanlig lag, om inte något annat följer av borgenärens ställning. När man genom lagstiftningen ingriper i en borgenärs ställning som innehavare av förmögenhetsrättsliga rättigheter på grund av ett skuldförhållande, innebär det enligt grundlagsutskottet framför allt att en i och för sig oundviklig försämring av borgenärens ställning inte får bli oskäligen för borgenären.

Dessutom ska de allmänna förutsättningarna för inskränkning i de grundläggande fri- och rättigheterna beaktas i sådan reglering som ingriper i egendomsskyddet. Enligt dem ska sådana bestämmelser bland annat i fråga om grunderna vara acceptabla och dikterade av något tungt vägande samhälleligt skäl. (GrUB 25/1993 rd) Grundlagsutskottet har till exempel i sin praxis i fråga om utsöknings- och räntelagstiftningen (GrUU 5/2002 rd, GrUU 12/2002 rd, GrUU 42/2006 rd) ansett att en minskning av de olägenheter som är förenade med överskuldsättning med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna är en acceptabel grund för att begränsa egendomsskyddet.

Nedan granskas de centrala förslagen i propositionen med tanke på deras proportionalitet, godtagbarhet och nödvändighet. Utgångspunkten för beredningen av propositionen har varit att förbättra gäldenärernas ställning så att ändringarna inte leder till ett oskäligt slutresultat med tanke på borgenärernas egendomsskydd, och propositionen anses således inte innehålla sådana ändringar med anledning av vilka den tidigare bedömningen av lagstiftningsordningen borde ändras.

I propositionen föreslås det att det ska bli lättare att få skuldsanering i synnerhet för dem som är skuldsatta i företagsverksamhet. Enligt propositionen förutsätter tillträde till skuldsanering för en gäldenär som bedrivit näringsverksamhet endast att han eller hon är insolvent och kan få tillträde till skuldsanering utan någon väntetid i anslutning till en stabilisering av förhållandena. Syftet med förslaget är att tillsammans med de övriga förslag som ingår i propositionen snabbare

få en företagare som är skuldsatt i företagsverksamhet att få en ny start. Kompenseringen av företagsrisken genom att stödja gäldenärer som är skuldsatta i företagsverksamhet att frigöra sig från sina gamla skulder främjar företagandet i samhället. Genom att förbättra ställningen för dem som skuldsatt sig i företagsverksamhet kan man också minska rädsla, skam och andra olägenheter som hänför sig till misslyckanden i företagsverksamheten. Förslaget innebär dock inte en oskäligen förändring för borgenärerna till förmån för gäldenärerna, eftersom dess tillämpningsområde har begränsats till att gälla endast skuldsanering som skett av en viss orsak. Om en tidigare företagares skulder i sin helhet beror på andra orsaker än den näringsverksamhet som företagaren bedriver, ska hans eller hennes möjligheter att få skuldsanering på samma sätt som för närvarande bedömas i ljuset av de allmänna förutsättningarna för skuldsanering och väntetiden i anslutning till en stabilisering av förhållandena. I fråga om alla gäldenärer är det fortfarande möjligt att ingripa med stöd av grunder för hinder för skuldsanering i eventuella missbruk och andra situationer där det inte kan anses motiverat att inleda skuldsanering.

I fråga om andra gäldenärer än sådana som bedrivit näringsverksamhet förblir förutsättningarna för tillträde till skuldsanering oförändrade med undantag för att väntetiden i samband med en stabilisering av förhållandena förkortas från 18 månader till 12 månader. Syftet med väntetiden är att förhindra situationer där gäldenären avsiktligt kan förlägga skuldsaneringen till en sådan tidpunkt då han eller hon just har blivit arbetslös och därför inte alls kan betala sina skulder eller betala dem endast i liten utsträckning. Bestämmelsen har således ett klart syfte som tryggar borgenärernas ställning. En förkortning av väntetiden med ett halvt år enligt bestämmelsen kan dock inte anses leda till ett oskäligt slutresultat för borgenärerna. Däremot skulle det innebära att arbetslösa gäldenärer snabbare än tidigare omfattas av skuldsanering och främja deras möjligheter att få sin ekonomiska situation åtgärdad, eftersom det är vanligt att de ekonomiska svårigheterna förvärras om arbetslösheten fortsätter. I bestämmelsen är det dessutom fråga om en maximitid. Om det att betalningsmån saknas eller den är knapp inte kan anses vara en temporär orsak, ska en arbetslös gäldenär redan enligt gällande lag kunna beviljas skuldsanering inom en kortare tid än maximitiden genast när arbetslösheten börjar. (RP 83/2014 rd, s. 28 och 52).

I propositionen föreslås också vissa ändringar som hänför sig till genomförandefasen för betalningsprogrammet. Enligt propositionen ska betalningsprogrammets tillämpningstid vara tre år i stället för fem år också när gäldenären permanent saknar betalningsmån. Ändringen är teoretiskt betydelsefull, eftersom betalningsprogrammets tillämpningstid bidrar till att fastställa det belopp som borgenärerna får av skuldsaneringen. I praktiken blir de belopp som inflyter dock ofta små på grund av gäldenärernas insolvens och en obetydlig betalningsmån. När betalningsprogrammet allmänna tillämpningstid för cirka tio år sedan förkortades från fem år till tre år, ansågs minskningen av det belopp som inflyter i samband med amorteringen inte orsaka betydande eller oskäligen försämringar med tanke på borgenärernas väsentliga rättigheter (RP 52/2010 rd s. 14). Det aktuella förslaget gäller betalningsprogram där gäldenären inte ens från början har ålagts betalningsskyldighet, vilket innebär att de faktiska försämringar av borgenärernas rättigheter som förslaget medför kan anses vara ännu mindre än så. I propositionen föreslås inga ändringar i den linje som har ansetts vara viktig med tanke på skuldsaneringens allmänna godtagbarhet, enligt vilken betalningsprogrammet i regel ska vara fem år i kraft, om ett betalningsprogram fastställs för gäldenären trots ett hinder som anges i lagen.

I samband med ändringen av skuldsaneringslagen görs också ändringar i justitieministeriets förordning om grunderna för bedömning av en gäldenärs betalningsförmåga vid skuldsanering för privatpersoner. Viktigast av ändringarna är att det görs en nivåhöjning av de nödvändiga levnadskostnader som ska beaktas när gäldenärens betalningsmån fastställs, så att beloppet av de medel som gäldenären förfogar över för att försörja sig själv och sin familj under den tid betalningsprogrammet är i kraft stiger till en skäligare nivå för gäldenären. I praktiken är de medel som kvarstår till gäldenärens förfogande borta från det belopp som inflyter till borgenärerna.

Nivåhöjningen är dock måttlig till sitt belopp och en höjning kan anses vara ytterst nödvändig med tanke på skuldsaneringsgäldenärernas grundläggande försörjning. Det faktum att det ur gäldenärernas synvinkel är realistiskt att följa betalningsprogrammet främjar skuldsaneringsgäldenärernas betalningsmoral och ett långsiktigt genomförande av betalningsprogrammen, vilket på lång sikt också ligger i borgenärernas intresse.

Genom de ändringar som föreslås i propositionen ingriper man inte i redan fastställda betalningsprogram eller borgenärernas berättigade förväntningar på dem.

12.2.2 Jämlikhet

Bakgrund

Enligt generalklausulen i 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Jämlikhetsbestämmelsen riktar sig också till lagstiftaren. Vissa medborgare eller medborgargrupper får inte genom lag godtyckligt ges en gynnsammare eller ogynnsammare ställning än andra människor eller människogrupper. Jämlikhetsbestämmelsen förutsätter dock inte att alla ska bemötas lika, om inte de förhållanden som inverkar på saken är likadana. Det är utmärkande för lagstiftningen att den på grund av ett visst godtagbart samhälleligt intresse behandlar människor olika bland annat för att främja faktisk jämlikhet (RP 309/1993 rd, s. 46, GrUU 38/2006 rd, GrUU 31/2014 rd). Grundlagsutskottet brukar i sin praxis understryka att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning kan härledas ur jämlikhetsprincipen då reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (GrUU 1/2006 rd, GrUU 64/2010 rd, GrUU 11/2012 rd). Skillnaderna får emellertid inte vara godtyckliga och de får inte bli oskäliga (se till exempel GrUB 11/2009 rd, GrUU 18/2006 rd, GrUU 64/2010 rd, GrUU 52/2016 rd).

Den gällande skuldsaneringslagen tillämpas på alla fysiska personer oberoende av om de tidigare har bedrivit näringsverksamhet eller inte. I skuldsaneringslagens systematik har det således ingen betydelse om gäldenärens insolvens beror på misslyckad företagsverksamhet eller av någon annan orsak. Direktivet gäller dock endast fysiska personer som har skuldsatt sig på grund av tidigare näringsverksamhet och lämnar de bestämmelser som gäller skuldavskrivning för andra fysiska personer åt medlemsstaternas nationella prövningsrätt. Vid beredningen av propositionen har man således för varje ändringsbehov som följer av direktivet övervägt om ändringen ska tillämpas på alla gäldenärer som ansöker om skuldsanering eller endast på gäldenärer vars skuldsättning beror på misslyckad företagsverksamhet.

För att säkerställa en jämlik behandling av gäldenärerna har man i propositionen omfattat den grundläggande utgångspunkten att till den del det inte finns särskilda skäl att tillämpa de ändringar som direktivet förutsätter endast på gäldenärer som har skuldsatt sig i näringsverksamhet, ska ändringarna vara tillämpliga på alla gäldenärer. I propositionen har man således stannat för att endast ta in två sådana ändringar som föreslås bli tillämpade endast på de gäldenärer som har skulder som hänför sig till tidigare näringsverksamhet. Dessa ändringar hänför sig till principiellt viktiga bestämmelser om förutsättningarna för skuldsanering (9 §) och temporära hinder för skuldsanering (9 a §). Enligt propositionen ska dessa bestämmelser inte längre tillämpas på insolventa gäldenärer som har skulder som hänför sig till tidigare näringsverksamhet, eftersom sådana gäldenärer enligt direktivet ska kunna befrias från sina skulder trots dessa tilläggsvillkor.

Av ovan nämnda skäl är det motiverat att granska de bestämmelser som föreslås i propositionen med avseende på jämlikhetsbestämmelsen i 6 § i grundlagen. Vid granskningen är det fråga om huruvida syftet med regleringen kan anses vara godtagbara och proportionerliga grunder för att avvika från likabehandling av gäldenärer i en situation där direktivet förutsätter att gäldenärer

som är skuldsatta i näringsverksamhet som upphört undantas från tillämpningsområdet för 9 och 9 a § i skuldsaneringslagen.

9 § i skuldsaneringslagen

Bestämmelsen om förutsättningarna för skuldsanering i 9 § ska betraktas som principiellt betydelsefull med tanke på syftet med skuldsaneringsssystemet, eftersom den personkrets som skuldsaneringen är avsedd för och som kan beviljas skuldsanering definieras i bestämmelsen. Det är viktigt att personkretsen i fråga är tillräckligt stor för att allvarliga skuldproblem ska kunna hanteras och olägenheter i samband med överskuldsättning förebyggas. Samtidigt får personkretsen i fråga dock inte bli oskäligt stor med avseende på skuldsaneringsens syfte eller borgenärernas ställning. Bestämmelsen om förutsättningarna för skuldsanering i 9 § har i samband med tidigare projekt för ändring av skuldsaneringslagen betraktats som fungerande och har inte ändrats sedan skuldsaneringslagen stiftades (RP 83/2014 rd, s. 9).

Enligt förarbetena till skuldsaneringslagen är avsikten att gäldenärens insolvens ska vara den primära men inte i sig en tillräcklig förutsättning för skuldsanering. Betydelse har således också tillmätts orsakerna till insolvensen och graden av insolvens och andra omständigheter som gäller gäldenären. (RP 183/1992 rd, s. 24) Enligt 9 § i skuldsaneringslagen förutsätter beviljande av skuldsanering förutom att gäldenären är insolvent också att den huvudsakliga orsaken till insolvensen är att gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av förändringar i förhållanden som är oberoende av gäldenären själv (så kallat socialt prestationshinder) eller att det annars finns vägande skäl för skuldsanering med beaktande av det missförhållande som råder mellan skuldernas belopp och gäldenärens betalningsförmåga. Utöver detta måste gäldenären vara oförmögen att på eget initiativ förbättra sin betalningsförmåga för att klara av sina skulder.

Enligt förarbetena till lagen är det viktigaste tillämpningsområdet för kravet på vägande skäl sådana fall där det råder ett så väsentligt missförhållande mellan gäldenärens betalningsförmåga och skulderna att gäldenären inte klarar av sina skulder utan skuldsanering. Som ett uttryckligt exempel nämns tidigare näringsidkare som kan ha betydande skulder som har orsakats av näringsverksamhet och som de har personligt ansvar för. (RP 183/1992 rd, s. 26 och 48–49) När det utifrån de gällande bestämmelserna från fall till fall ska bedömas om orsakerna till eller graden av gäldenärens insolvens är förenliga med lagen, görs i fortsättningen ingen sådan bedömning från fall till fall i fråga om tidigare näringsidkare. Den föreslagna ändringen kan anses främja att tidigare företagare får en ny skuldfri start med hjälp av skuldsanering.

Bedömningsgrunderna för övriga gäldenärer ska enligt förslaget kvarstå oförändrade. Med tanke på systemets syfte och allmänna godtagbarhet är det fortfarande motiverat att tillträdet till skuldsanering i fråga om andra än tidigare företagare förutsätter antingen ett socialt prestationshinder eller vägande skäl med beaktande av skuldbeloppet eller de skyldigheter som är förenade med dem i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga. Av samma skäl är det fortfarande motiverat att förutsätta att gäldenären inte skäligen förmår förbättra sin betalningsförmåga för att klara av de utgifter som skulderna medför. Om ingen sådan bedömning görs, blir målgruppen för skuldsaneringen större än det ursprungliga syftet med lagen och skulle få skuldsaneringen att omfatta även sådana gäldenärer som inom skäligen tid klarar av sina skulder även utan skuldsanering. Detta torde inte kunna anses motiverat med tanke på skuldsaneringsens syfte eller allmänna godtagbarhet och inte heller proportionellt med tanke på borgenärernas egendomsskydd. Det är viktigt att skuldsaneringen även framöver kvarstår som ett förfarande som man först i sista hand använder sig av för att lösa skuldproblemen. Ett allmänt och avsevärt underlättande

av tillgången till skuldsanering kan annars ha skadliga konsekvenser också för den allmänna betalningsmoralen och till exempel för kreditmarknadens funktion.

Med tanke på samhällets funktion och ekonomi är det ytterst viktigt att sporra till företagande. Av tidigare företagare har det i samband med deras företagsverksamhet förutsatts att det tas en företagarrisk, som på ett eller annat sätt har realiserats när företagsverksamheten lagts ned och skuldsanering sökts. Kompenseringen av företagarrisken, främjandet av företagsverksamheten och minskningen av de olägenheter som är förenade med att företagsverksamheten misslyckas kan anses utgöra en sådan godtagbar grund som möjliggör mer direkta förutsättningar för beviljande av skuldsanering för gäldenärer som skuldsatt sig i näringsverksamhet än för gäldenärer som är skuldsatta av andra orsaker, utan att ändringen kan anses leda till ett oskäligt slutresultat för gäldenärer som är skuldsatta av andra orsaker. För att skuldsanering dock ska kvarstå som ett förfarande som tillgrips endast i undantagsfall när gäldenären inte annars klarar av sina skulder, är det motiverat att förutsätta att gäldenärer som skuldsatt sig i andra förhållanden än näringsverksamhet fortfarande uppfyller de förutsättningar för skuldsanering som allmänt taget ansetts vara fungerande och skäliga.

9 a § i skuldsaneringslagen

Enligt 9 a § i skuldsaneringslagen kan skuldsanering inte beviljas, om en gäldenär av en orsak som kan anses temporär saknar betalningsmån eller av samma orsak med sin betalningsmån inte förmår betala sina vanliga skulder till ett belopp som inte ska anses vara obetydligt. Vid bedömningen av om orsaken är temporär och av storleken på betalningsmånen ska särskilt gäldenärens förvärvsmöjligheter beaktas. Orsaken kan inte anses vara temporär, om anledningen till att betalningsmån saknas eller till att den är obetydlig är arbetslöshet som utan avbrott eller med små avbrott varat över 18 månader. Bestämmelsen tillämpas inte på en gäldenär som idkar näringsverksamhet som enskild näringsidkare eller yrkesutövare. Bestämmelser om tilläggsförutsättningar för gäldenär som idkar näring finns i 7 kap. i skuldsaneringslagen.

Syftet med bestämmelsen har varit att medverka till att gäldenären inte beviljas skuldsanering i ett sådant skede då han eller hon inte alls kan betala sina skulder eller betalar dem endast i liten utsträckning. Däremot kommer skuldsanering i allmänhet i fråga först när gäldenärens betalningsmån inte kan anses vara obetydlig eller när orsaken till att betalningsmånen är liten inte längre kan anses vara temporär. Det viktigaste tillämpningsområdet för bestämmelsen är i synnerhet studerande och arbetslösa, men också vissa andra gäldenärer som tillfälligt saknar betalningsmån. (RP 180/1996 rd, s. 19–20 och 33)

Grundlagsutskottet har ansett att bestämmelsen anknyter till jämlikhetsprincipen, eftersom bestämmelsen har konsekvenser framför allt för vissa grupper, såsom studerande och arbetslösa, och bestämmelsen inte får leda till att dessa grupper de facto diskrimineras. Enligt grundlagsutskottet är bestämmelsen innehållsmässigt godtagbar ur statsförfattningsrättslig synvinkel, eftersom bestämmelsen knyter fast an till den reglering av förhållandet mellan borgenär och gäldenär som ligger bakom hela skuldsaneringslagen och de berörda parternas faktiska förutsättningar att klara av skuldsaneringen. (GrUU 38/1996 rd)

I samband med senare ändringar av skuldsaneringslagen har det ansetts viktigt att bevara bestämmelsen. Det har ansetts nödvändigt att en gäldenär inte avsiktligt ska kunna tidsbestämma skuldsaneringen så att den infaller under en tid då gäldenären inte alls betalar sina skulder eller betalar bara lite av dem för att trygga borgenärernas ställning och den allmänna acceptansen för systemet (RP 83/2014 rd, s. 11). Bestämmelsen har ansetts motiverad inte bara för att förhindra spekulation i samband med tidpunkten för skuldsaneringen utan också för att undvika en allmän

passivering av gäldenären. Det att en arbetslös gäldenär skulle få skuldsanering genast oavsett arbetslösheten skulle i praktiken inte sporra gäldenären att söka jobb och förbättra sin inkomstnivå (LaUB 12/2014 rd, s. 5). Grunderna för bestämmelsen kan fortfarande anses vara ändamålsenliga och målen godtagbara med tanke på systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna.

Eftersom 9 a § i skuldsaneringslagen är principiellt viktig med tanke på skuldsaneringens godtagbarhet och borgenärernas ställning, verkar ett upphävande av den inte vara en ändamålsenlig lösning eller en lösning som är skäligen avseende på borgenärernas egendomsskydd. Upphävandet av bestämmelsen i fråga om alla gäldenärer skulle leda till en situation där också sådana gäldenärer som har en tillfällig brist på eller obetydlig betalningsmån och som efter att de omständigheter som påverkar betalningsmånens belopp har förändrats kan klara av sina skulder också utan skuldsanering kan ansöka om skuldsanering. Vid bedömningen av bestämmelsen ska det dessutom beaktas att syftet med denna proposition är att förbättra gäldenärernas ställning och att den redan innehåller flera andra lättnader till förmån för gäldenärerna. Ett upphävande av bestämmelsen i sin helhet verkar således inte heller som helhet betraktat vara en proportionell eller balanserad lösning.

Med tanke på samhällets funktion och ekonomi är det ytterst viktigt att sporra till företagande. Det kan anses att tagande och förverkligande av en företagarrisk samt behovet av att främja att företagarna effektivt får en ny start och att minska de olägenheter som är förenade med att företagsverksamheten misslyckas utgör en sådan särskild grund som gör det möjligt att inleda skuldsanering för gäldenärer som har skuldsatt sig i företagsverksamhet, oberoende av om deras ekonomiska förhållanden har stabiliserats. För att skuldsanering dock allmänt ska förbli ett förfarande som tillgrips endast i undantagsfall när gäldenären inte annars kommer att klara av sina skulder, är det motiverat att förutsätta att gäldenärer som har skuldsatt sig i andra förhållanden än näringsverksamhet fortfarande uppfyller de förutsättningar för skuldsanering som gäller en stabilisering av de ekonomiska förhållandena och som anses nödvändiga med tanke på systemets godtagbarhet.

När det bedöms om bestämmelsen i 9 a § i skuldsaneringslagen är godtagbar i fråga om andra gäldenärer än sådana som har skuldsatt sig i näringsverksamhet bör dessutom beaktas att tillämpningen av bestämmelsen förutsätter prövning från fall till fall samt beaktande av gäldenärernas individuella förhållanden. Även om det att gäldenärens betalningsmån saknas eller att den är obetydlig betraktas som temporärt på det sätt som avses i bestämmelsen, kan gäldenären genom sina egna insatser försöka stabilisera sin situation till exempel genom att söka jobb, varvid han eller hon har möjlighet att ansöka om skuldsanering genast efter att ha fått en arbetsplats. Dessutom kan till exempel en arbetslös gäldenär beviljas skuldsanering också oberoende av om han eller hon sysselsätts, om det vid prövningen av beviljandet av skuldsanering kan bedömas att gäldenärens avsaknad av eller obetydliga betalningsmån inte är temporär utan permanent och att gäldenärens betalningsmån inte ökar även om han eller hon skulle få jobb. (RP 83/2014 rd, s. 28, LaUB 12/2014 rd, s. 5)

I 9 a § i skuldsaneringslagen föreskrivs det uttryckligen att orsaken inte kan anses vara temporär, om det att betalningsmån saknas eller att den är obetydlig beror på arbetslöshet som utan avbrott eller med små avbrott varat över 18 månader. I propositionen föreslås det att tidsfristen i fråga förkortas till 12 månader. Syftet med ändringen är bland annat att minska den skillnad som det undantag från tillämpningsområdet som föreslås i bestämmelsen skulle medföra för gäldenärer som har skuldsatt sig i näringsverksamhet och andra gäldenärer.

Dessutom kan den föreslagna ändringens godtagbarhet granskas i förhållande till att det i 9 a § i skuldsaneringslagen redan i nuläget ingår en begränsning av tillämpningsområdet, enligt vilken sådana gäldenärer som idkar näringsverksamhet som enskilda näringsidkare och yrkesutövare uttryckligen har undantagits från bestämmelsens tillämpningsområde. Bestämmelser om tilläggsförutsättningar för skuldsanering för gäldenärer finns i 7 kap. i lagen. Enligt förarbetena till begränsningen av tillämpningsområdet var syftet med begränsningen att underlätta företagarnas tillträde till skuldsanering så det att en gäldenär som är verksam som företagare inte har en stabiliserad inkomstnivå inte längre ska anses utgöra ett hinder för skuldsanering. Dessutom ska det inte göras någon jämförelse med vad gäldenären eventuellt senare kan förtjäna som företagare (RP 83/2014 rd, s. 28). Jämlikhetsfrågorna utgjorde inget problem i samband med denna ändring. I den ändring som nu föreslås är det fråga om en liknande begränsning av tillämpningsområdet till förmån för de gäldenärer som tidigare har bedrivit näringsverksamhet men som har upphört med verksamheten innan de ansöker om skuldsanering.

Till slut är det värt att notera att trots de ändringar som föreslås i propositionen förutsätter också tillgången till skuldsanering för gäldenärer som har skuldsatt sig i näringsverksamhet fortfarande prövning från fall till fall, eftersom hindergrunderna för skuldsanering enligt 10 § i skuldsaneringslagen fortfarande ska beaktas vid prövningen. Om gäldenären bedriver näringsverksamhet när han eller hon ansöker om skuldsanering, ska dessutom tilläggsförutsättningarna enligt 7 kap. i skuldsaneringslagen tillämpas på gäldenären. En begränsning av tillämpningsområdet för 9 a § i skuldsaneringslagen på det sätt som föreslås i propositionen innebär således inte att gäldenärer som har skuldsatt sig i näringsverksamhet har subjektiv rätt till skuldsanering.

Slutsatser

Av ovan nämnda orsaker kan bestämmelserna i 9 och 9 a § i skuldsaneringslagen inte anses oskäliga med tanke på sådana gäldenärer som är skuldsatta av andra skäl än på grund av avslutad näringsverksamhet och som således inte har skulder som hänför sig till näringsverksamhet.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan och eftersom direktivet innehåller bestämmelser som föreslås bli genomförda genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om företagssanering

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om företagssanering (47/1993) 90 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 247/2007,

ändras 1 § 1 mom., rubriken för 2 kap., 5–7 §, det inledande stycket i 8 § 1 mom. och 8 § 4 mom., rubriken för 4 kap., 15 §, 18 § 2 mom. 2 och 6 punkten, 46 § 3 mom., 53 § 2 mom., 61 § 2 mom., 69 §, 70 § 1 mom., 71 § 1 mom. 1 och 2 punkten, rubriken för 83 § samt 83 § 1 och 4 mom.,

av dem 1 § 1 mom., 8 § 4 mom., 18 § 2 mom. 2 punkten, 53 § 2 mom., 70 § 1 mom. och 83 § 1 mom. sådana de lyder i lag 247/2007, 6, 7 och 15 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 247/2007, det inledande stycket i 8 § 1 mom. samt 71 § 1 mom. 1 och 2 punkten sådana de lyder i lag 365/2017 samt 69 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 247/2007 och 365/2017, samt *fogas* till lagen ett nytt 1 a kap., till 18 § 2 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 247/2007, en ny 7 punkt, till lagen ett nytt 3 a kap., till 41 § nya 8 a- och 8 b-punkter, till 53 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 247/2007, ett nytt 3 mom., till 54 § nya 2 och 3 mom., till lagen nya 82 a, 82 b och 86 a § samt till 87 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 794/1998 och 247/2007, ett nytt 6 mom. som följer:

1 §

Lagens syfte och förhållande till annan lagstiftning

I syfte att sanera livsduglig verksamhet som bedrivs av en gäldenär i ekonomiska svårigheter eller för att trygga förutsättningarna för verksamheten samt för att få till stånd reglering av skulder kan ett tidigt eller normalt saneringsförfarande enligt denna lag inledas. Genom förfarandet kan, på det sätt som föreskrivs i denna lag, med ett saneringsprogram som fastställs av domstol bestämmas om åtgärder som gäller gäldenärens verksamhet, förmögenhet och skulder.

1 a kap.

Inledande, avbrytande och fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande

4 a §

Rätt att ansöka om inledande av ett tidigt saneringsförfarande

Ansökan om inledande av ett tidigt saneringsförfarande kan göras av gäldenären.

4 b §

Förutsättningar för inledande av ett tidigt saneringsförfarande

Ett tidigt saneringsförfarande kan inledas, om gäldenären hotas av insolvens.

4 c §

Hinder och grunder för avbrott i ett tidigt saneringsförfarande

Ett tidigt saneringsförfarande kan inte inledas, om

- 1) gäldenären är insolvent,
- 2) det är sannolikt att gäldenärens tillgångar inte räcker till för att täcka kostnaderna för saneringsförfarandet och ingen annan har förbundit sig att svara för dessa kostnader,
- 3) det är sannolikt att gäldenären inte förmår betala skulder som uppkommer efter att förfarandet inletts, eller
- 4) gäldenärens bokföring är behäftad med väsentliga brister eller fel, utom om det kan visas att bokföringen utan svårigheter kan försättas i behörigt och tillförlitligt skick.

Om en omständighet som avses i 1 mom. framgår efter det att förfarandet har inletts, kan det på yrkande av en i 8 § avsedd utredare eller på yrkande av en borgenär eller gäldenären bestämmas att förfarandet ska upphöra. Insolvens som avses i 1 mom. 1 punkten hindrar dock inte fortsättande av förfarandet, om det är sannolikt att företagets förmögenhet eller en väsentlig del av den kan överlätas som en funktionell helhet i den ordning som anges i denna lag, eller om det med stöd av 4 d § fattas beslut om fortsättande av förfarandet som ett normalt saneringsförfarande.

4 d §

Fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande

Domstolen kan på ansökan av utredaren besluta om fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande, om

- 1) förutsättningarna enligt 6 § 2 punkten för inledande av ett normalt saneringsförfarande uppfylls,
- 2) borgenären eller de borgenärer vilkas fordringar motsvarar minst en femtedel av gäldenärens kända skulder har gett sitt godkännande till fortsättande av förfarandet, och
- 3) gäldenären samtycker till fortsättande av förfarandet.

Innan ansökan lämnas in till domstolen ska utredaren ge de största borgenärerna tillfälle att bli hörda om ansökan. Till ansökan ska fogas gäldenärens samtycke, borgenärens eller borgenärernas skriftliga godkännande av fortsättandet av förfarandet och borgenärernas övriga yttranden.

När domstolens beslut om fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande har delgivits, tillämpas på saneringsförfarandet vad som föreskrivs om ett normalt saneringsförfarande och om rättsverkningarna av att ett sådant inleds.

2 kap.

Inledande och avbrytande av ett normalt saneringsförfarande

5 §

Rätt att ansöka om inledande av ett normalt saneringsförfarande

Ansökan om inledande av ett normalt saneringsförfarande kan göras av

- 1) gäldenären,
- 2) en borgenär eller flera borgenärer tillsammans, dock inte av en borgenär vars fordran till sin grund är stridig eller om beloppet till väsentlig del är stridigt eller om hans eller hennes fordran av andra orsaker är oklar,
- 3) den som gäldenärens insolvens av andra orsaker än delägarskap sannolikt skulle orsaka ekonomiska förluster som grundar sig på fordringsrätt (*sannolik borgenär*).

6 §

Förutsättningar för inledande av ett normalt saneringsförfarande

Ett normalt saneringsförfarande kan inledas, om

- 1) minst två borgenärer vilkas sammanlagda fordringar företräder minst en femtedel av gäldenärens kända skulder och som inte är sådana närstående till gäldenären som avses i 3 § i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) tillsammans med gäldenären ansöker om det eller meddelar att de förordar gäldenärens ansökan, eller
- 2) gäldenären är insolvent och något annat inte följer av 7 § 1 mom. 1 punkten.

7 §

Hinder och grunder för avbrott i ett normalt saneringsförfarande

Ett normalt saneringsförfarande kan inte inledas, om

- 1) gäldenären är insolvent och det är sannolikt att insolvensen inte kan undanröjas med hjälp av saneringsprogrammet eller att ny insolvens kan förhindras endast för en kort tid,
- 2) det är sannolikt att gäldenärens tillgångar inte räcker till för att täcka kostnaderna för saneringsförfarandet och ingen annan har förbundit sig att svara för dessa kostnader,
- 3) det är sannolikt att gäldenären inte förmår betala skulder som uppkommer efter att förfarandet inletts,
- 4) det finns grundad anledning att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärens indrivningsåtgärder eller att på något annat sätt kränka borgenärens eller gäldenärens rättigheter,
- 5) det finns grundad anledning att anta att det inte finns förutsättningar för att få till stånd eller fastställa ett saneringsprogram, eller
- 6) gäldenärens bokföring är behäftad med väsentliga brister eller fel, utom om det kan visas att bokföringen utan svårigheter kan försättas i behörigt och tillförlitligt skick.

Finns det inte särskilda motskäl, kan saneringsförfarandet inte heller inledas, om

- 1) gäldenären eller någon för hans eller hennes räkning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har gjort sig skyldig till ett gäldenärsbrott som avses i 39 kap. 1, 1 a, 2, 3 eller 6 § i strafflagen (39/1889) eller ett bokföringsbrott eller ett grovt bokföringsbrott eller är åtalad för ett sådant brott eller om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gjort sig skyldig till ett sådant brott,

2) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har brutit mot ett näringsförbud eller är åtalad för ett sådant brott eller om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gjort sig skyldig till ett sådant brott, eller

3) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning har gjort sig skyldig till eller det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gjort sig skyldig till ett förfarande för vilket han eller hon kan meddelas näringsförbud.

Om en omständighet som avses i 1 eller 2 mom. framgår efter det att förfarandet har inletts, kan det på yrkande av en i 8 § avsedd utredare eller på yrkande av en borgenär eller gäldenären bestämmas att förfarandet ska upphöra. Bestående insolvens som avses i 1 mom. 1 punkten hindrar dock inte fortsättande av förfarandet, om det är sannolikt att företagets förmögenhet eller en väsentlig del av den kan överlåtas som en funktionell helhet i den ordning som anges i denna lag.

8 §

Utredare

Den av domstolen förordnade utredaren har, för att syftet med förfarandet ska kunna nås och borgenärernas intressen bevakas, till uppgift att

Utredaren ska vara myndig och känd som en hederlig person som inte har försatts i konkurs eller vars handlingsbehörighet inte har begränsats. Utredaren ska ha den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver och även i övrigt vara lämplig för uppdraget. Utredaren får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär som kan vara ägnat att äventyra utredarens oberoende i förhållande till gäldenären eller utredarens opartiskhet gentemot borgenärerna, om inte något annat följer av 83 § 4 mom. Den som har samtyckt till att bli utredare ska underrätta domstolen om alla de omständigheter som kan vara ägnade att äventyra eller väcka befogade misstankar om hans eller hennes opartiskhet och oberoende som utredare. Utredaren ska dessutom underrätta domstolen om de omständigheter på basis av vilka han eller hon har sådan ovan avsedd skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver och även i övrigt är lämplig för uppdraget.

3 a kap.

Rättsverkningarna av ett tidigt saneringsförfarande

14 a §

Meddelande av förbud

När domstolen fattar beslut om inledande av ett tidigt saneringsförfarande ska den besluta om förbud mot betalning och ställande av säkerhet enligt 17 §, indrivningsförbud enligt 19 §, förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder enligt 21 § samt förbud mot säkringsåtgärder enligt 23 §. Förbuden ska meddelas, om det inte är sannolikt att de inte behövs. Förbuden ska inte meddelas, om gäldenären begär det i sin ansökan.

14 b §

Tidpunkt då rättsverkningarna börjar

Vad som i 17 § föreskrivs om förbud mot betalning och ställande av säkerhet, i 19 § om indrivningsförbud, i 21 § om förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder och i 23 § om förbud mot säkringsåtgärder tillämpas i ett tidigt saneringsförfarande från den tidpunkt då förbuden har meddelats.

14 c §

Undantag från betalningsförbudet i ett tidigt saneringsförfarande

En säkerhetsborgenär har trots förbudet enligt 17 § rätt att få betalning för räntor och andra kreditkostnader som motsvarar villkoren för skulden och som förfaller efter att ansökan blivit anhängig. Borgenären kan inte göra gällande ett villkor om förtida betalning av kreditkostnader.

Trots förbudet i 17 §

1) ska arbetstagarnas löner och ersättningar för kostnader för arbetet betalas, utom när utredaren meddelar att han eller hon anser grunden för eller beloppet av en sådan skuld vara stridig,

2) ska de semesterlöner och semesterersättningar till arbetstagarna som grundar sig på semester som har tjänats in innan ansökan blivit anhängig betalas,

3) ska av en arbetstagares fordran som grundar sig på arbetsgivarens intressekontorsverksamhet betalas ett belopp som motsvarar de medel som har avskilts från lön eller pension som betalas med anledning av anställningsförhållandet,

4) ska de tjänstepensioner som tjänats in innan ansökan blev anhängig betalas,

5) ska underhållsbidrag till gäldenärens barn betalas till den del bidraget skulle ha haft förmänsrätt vid en utmätning vid den tidpunkt då ansökan blev anhängig,

6) kan genom beslut av utredaren betalning erläggas till borgenärer vars fordringar uppgår till mindre belopp, om det är ändamålsenligt med tanke på förfarandet, samt gäldenärens fordran användas för kvittning av saneringsskuld, om borgenären skulle ha haft motsvarande rätt till kvittning,

7) kan, om inte utredaren beslutar något annat, ett betalningsrörelsekonto med kredit bibehållas och betalningarna till gäldenären även i fortsättningen styras till ett sådant konto samt betalningar som inflyter på kontot räknas som amortering på bankens kreditfordran i anslutning till kontot,

8) ska amorteringar och räntor på lån som tagits hos en pensionsstiftelse som grundats av gäldenären betalas i den mån det är nödvändigt för tryggnad av stiftelsens likviditet,

9) kan genom beslut av utredaren under högst tre veckor från inledandet av saneringsförfarandet erläggandet av betalningar genom koncernkontoarrangemang till ett bolag som hör till samma koncern fortgå i enlighet med koncernens sedvanliga betalningspraxis, om erläggandet av betalningarna är nödvändigt för att trygga att gäldenären har det driftskapital som krävs för att saneringsförfarandet ska kunna fortsätta.

14 d §

Förbudens varaktighet

Förbudet mot betalning och ställande av säkerhet, indrivningsförbudet och förbudet mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder samt förbudet mot säkringsåtgärder gäller i tre månader från det att förbudet meddelades.

Domstolen kan på begäran av gäldenären, en borgenär eller utredaren förlänga den tidsfrist som avses i 1 mom., om detta är motiverat med beaktande särskilt av hur saneringsförfarandet framskrider. Förbuden får dock inte gälla längre än 12 månader.

Domstolen kan bestämma att förbuden ska upphöra att gälla på ansökan av en borgenär, gäldenären eller utredaren, om det framgår att det inte finns förutsättningar för att få till stånd eller fastställa ett saneringsprogram. Vid behandlingen av en sådan ansökan ska iakttas vad som i 78 § 1 mom. föreskrivs om behandlingen av ett yrkande på att ett förfarande ska avbrytas.

14 e §

Gäldenärens förpliktelser i ett tidigt saneringsförfarande

Att ett tidigt saneringsförfarande inleds inverkar inte på förbindelser som gäldenären redan ingått, om inte något annat föreskrivs nedan.

En förbindelse som ingåtts av gäldenären med stöd av vilken en borgenär eller någon annan avtalspart till gäldenären får säga upp eller häva avtalet eller ensidigt ändra ett avtalsvillkor på den grund att företagssanering har sökts eller ett företagssaneringsförfarande har inletts är ogiltig. Detsamma gäller en förbindelse, ett arrangemang eller någon annan åtgärd som till sina verkningar kan jämföras med en sådan förbindelse.

Meddelandet av de förbud som avses i 14 a § avbryter inflödet av dröjsmålsränta på saneringsskulden för den tid förbuden är i kraft. Detsamma gäller andra sådana påföljder för dröjsmål med betalning som är beroende av hur länge dröjsmålet pågår.

Bestämmelser om skulder som uppkommer efter att ansökan blivit anhängig finns i 32 § och bestämmelser om en skuld som uppkommer på nytt på grund av återvinning av betalning finns i 38 §.

14 f §

Temporärt förbud i ett tidigt saneringsförfarande

Ett temporärt förbud enligt 22 § kan meddelas redan innan ett tidigt saneringsförfarande inleds, om det behövs.

Ett temporärt förbud kan gälla högst tre månader. När ett temporärt förbud har meddelats, räknas den maximitid på 12 månader som avses i 14 d § 2 mom. från det att det temporära förbudet meddelades.

14 g §

Förhållandet mellan ett tidigt saneringsförfarande och konkurs

Vad som föreskrivs i 24 § 1–3 mom. tillämpas också i ett tidigt saneringsförfarande.

När domstolen har meddelat ett indrivningsförbud eller förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder, kan gäldenären på ansökan av en borgenär försättas i konkurs endast om gäldenären visar sig vara insolvent och det är sannolikt att insolvensen inte kan avhjälpas med hjälp av ett saneringsprogram eller att ny insolvens inte kan förhindras annat än för en kort tid eller om konkursansökan grundar sig på försummelse av betalning av en skuld som uppkommit efter det att saneringsansökan blivit anhängig. Domstolen ska höra utredaren innan ansökan avgörs.

Försättandet i konkurs kan på yrkande av gäldenären eller en borgenär skjutas upp med högst en månad, om uppskovet kan anses vara förenligt med borgenärernas allmänna intresse. Ändring får inte sökas i ett beslut om uppskjutande. Om gäldenären försätts i konkurs, upphör förbuden och saneringsförfarandet.

14 h §

Övriga rättsverkningar och anknytande bestämmelser

Vad som föreskrivs i 16, 20 och 25–27 § tillämpas också i ett tidigt saneringsförfarande.

14 i §

Rättsverkningarnas giltighet i ett tidigt saneringsförfarande

Vad som föreskrivs i 28 § tillämpas också i ett tidigt saneringsförfarande. I fråga om förbud som har meddelats med stöd av 14 a § tillämpas 2–4 mom. i denna paragraf.

Om ändring söks i beslutet om inledande av ett tidigt saneringsförfarande, förblir de förbud som har meddelats med stöd av 14 a § trots det i kraft. Förbuden upphör, om beslutet om att inleda förfarandet upphävs genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller om den domstol där ärendet är anhängigt på grund av ändringssökande så bestämmer.

De förbud som har meddelats med stöd av 14 a § fortsätter att gälla tills saneringsprogrammet fastställs, om inte något annat följer av 14 d §. Om saneringsförfarandet upphör utan att ett saneringsprogram fastställs, upphör förbuden när domstolens beslut om att gäldenären försätts i konkurs eller förfarandet upphör har meddelats. Om gäldenären efter det att förfarandet har inletts försätts i likvidation, upphör förbuden när likvidationen börjar.

Om saneringsförfarandet upphör utan att något saneringsprogram fastställs och det sker utan att gäldenären försätts i konkurs, kan verkställighet eller handräckning som förhindrats eller avbrutits med stöd av 21 § fortsätta på basis av en tidigare ansökan om verkställighet eller handräckning när saneringsförfarandets rättsverkningar har upphört. Detsamma gäller om ett förbud som avses i 21 § upphör i enlighet med 14 d §.

4 kap.

Rättsverkningarna av inledande av ett normalt saneringsförfarande

15 §

Gäldenärens förpliktelser

Att ett saneringsförfarande inleds inverkar inte på förbindelser som gäldenären redan ingått, om inte något annat föreskrivs nedan.

En förbindelse som ingåtts av gäldenären med stöd av vilken en borgenär eller någon annan avtalspart till gäldenären får säga upp eller häva avtalet eller ensidigt ändra ett avtalsvillkor på den grund att företagssanering har sökts eller ett företagssaneringsförfarande har inletts är ogiltig. Detsamma gäller en förbindelse, ett arrangemang eller någon annan åtgärd som till sina verkningar kan jämföras med en sådan förbindelse.

När förfarandet inleds upphör dröjsmålsrättan att löpa på saneringsskulden. Detsamma gäller andra sådana påföljder för dröjsmål med betalningen som är beroende av hur länge dröjsmålet pågår.

Bestämmelser om skulder som uppkommer efter att ansökan blivit anhängig finns i 32 § och bestämmelser om skuld som uppkommer på nytt på grund av återvinning av betalning finns i 38 §.

18 §

Undantag från betalningsförbudet

Utan hinder av förbudet i 17 §

2) ska de semesterlöner och semesterersättningar till arbetstagarna som grundar sig på semester som har tjänats in innan ansökan blivit anhängig betalas,

6) ska amorteringar och räntor på lån som tagits hos en pensionsstiftelse som grundats av gäldenären betalas i den mån det är nödvändigt för tryggnad av stiftelsens likviditet,

7) kan genom beslut av utredaren under högst tre veckor från inledandet av saneringsförfarandet erläggandet av betalningar genom koncernkontoarrangemang till ett bolag som hör till samma koncern fortgå i enlighet med koncernens sedvanliga betalningspraxis, om erläggandet av betalningarna är nödvändigt för att trygga att gäldenären har det driftskapital som krävs för att saneringsförfarandet ska kunna fortsätta.

41 §

Utredningar

I saneringsprogrammet skall ingå en specificerad utredning om

8 a) förfaranden enligt lagen om samarbete inom företag (334/2007) eller en i 5 § i den lagen nämnd lag för genomförande av arrangemang som gäller personalen,

8 b) i ett tidigt saneringsförfarande, orsakerna till att den finansiering som ingår i programmet är nödvändig,

46 §

Borgenärernas inbördes ställning

Vid skuldsanering ska som efterställda skulder anses ränta och andra kreditkostnader som under förfarandet löper på annan saneringsskuld än en säkerhetsskuld samt i ett tidigt saneringsförfarande dröjsmålsräntor som löper efter det att förfarandet inletts. Efter dem ska som efterställda skulder anses sådana skulder som i konkurs ska betalas sist.

53 §

Hinder för fastställande

Programmet ska inte heller fastställas i ett normalt saneringsförfarande, om det finns ett hinder enligt 7 § 2 mom. för att inleda saneringsförfarandet.

Programmet ska inte heller fastställas i ett tidigt saneringsförfarande, om en borgenär visar att den finansiering som ingår i programmet är onödig eller oskäligt skadar borgenärernas intressen.

54 §

Fastställelse utan samtycke av alla gruppmajoriteter

I ett tidigt saneringsförfarande kan saneringsprogrammet inte fastställas med stöd av denna paragraf, om

1) en borgenär gör det sannolikt att ingen av de borgenärsgupper som understött programmet kommer att få prestationer, om gäldenärens affärsverksamhet överlåts som en funktionell helhet och de medel som erhålls på detta sätt skulle fördelas enligt betalningsordningen,

2) gäldenären inte samtycker till att saneringsprogrammet fastställs med stöd av denna paragraf, eller

3) någon av de borgenärsgupper som avses i 51 § 3 mom. 4 punkten har röstat mot programmet och det i programmet föreslås prestationer för borgenärerna för fordringar som har sämre förmånsställning än denna borgenärsgroups fordringar.

Samtycke enligt 2 mom. 2 punkten krävs inte av i 1 kap. 4 c § i bokföringslagen (1336/1997) avsedda stora företag.

61 §

Kontroll av hur programmet följs

Till övervakare kan förordnas utredaren eller någon annan person. På övervakaren tillämpas vad som i 8 § 4 mom. samt i 9, 12, 14, 83, 85, 86 och 87 § föreskrivs om utredare.

69 §

Ansökan

Ansökan om inledande av ett saneringsförfarande ska skriftligen lämnas till domstolens kansli. Om ansökan görs medan konkursansökan beträffande gäldenären är anhängig, kan den lämnas in till domstolen vid ett sammanträde där konkursansökan behandlas.

Till ansökan ska fogas behövlig utredning om gäldenären och uppgifter om på vilken grund domstolen är behörig. Gäldenären ska dessutom till sin ansökan foga utredning om sina borgenärer, skulder och säkerheterna för skulderna samt om sin ekonomiska ställning. Om det inte är fråga om en ansökan som gjorts på en grund som avses i 6 § 1 punkten, ska gäldenären redogöra för de främsta orsakerna till sina ekonomiska svårigheter, hur gäldenärens verksamhet avses fortsätta samt med vilka medel de kostnader som saneringsförfarandet medför ska täckas och hur gäldenären förmår betala de skulder som inte är saneringsskulder.

I ansökan ska anges den grund enligt 4 b eller 6 § som åberopas som grund för inledande av saneringsförfarandet. Vid behov ska den primära grunden för ansökan anges.

Närmare bestämmelser om de handlingar som ska fogas till ansökan och om den utredning som krävs utfärdas genom förordning av statsrådet.

En ansökan om inledande av ett saneringsförfarande kan inte tas upp till prövning medan det finns ett fastställt gällande saneringsprogram.

70 §

Förberedande åtgärder med anledning av ansökan

Gäldenärens ansökan ska av domstolen delges de borgenärer som på grundval av storleken av sina fordringar anses vara betydande samt även andra borgenärer, om domstolen anser att de behöver höras om ansökan, samt ge dem tillfälle att inom en utsatt tid avge ett skriftligt yttrande. Om det är fråga om en ansökan som gjorts på en i 6 § 1 punkten avsedd grund, kan saneringsförfarandet inledas utan att de övriga borgenärerna hörs.

71 §

Beslut om att inleda förfarandet

När domstolen fattar beslut om att inleda ett saneringsförfarande ska den

- 1) utse en utredare, om inte något annat följer av 82 a eller 82 b §,
 - 2) tillsätta en borgenärsdelegation, om inte något annat följer av 10 § 1 mom.,
-

11 kap.

Förordnande av utredare och tillsättande av borgenärsdelegationen samt övervakningen av dem

82 a §

Förordnande av utredare i ett tidigt saneringsförfarande

Domstolen ska förordna en utredare, om domstolen i ett tidigt saneringsförfarande meddelar de förbud som avses i 14 a §. En utredare behöver dock inte förordnas, om ingen har gjort en framställning om förordnande av en utredare eller annars yrkat det.

Om de förbud som avses i 14 a § inte har meddelats, kan domstolen förordna en utredare, om den anser att en utredare behövs för beredningen av saneringsprogrammet eller bevakningen av borgenärernas intressen.

Med avvikelse från 2 mom. ska en utredare alltid förordnas, om det yrkas

- 1) av gäldenären, eller
- 2) genom ett gemensamt yttrande av över hälften av de kända borgenärerna och deras sammanlagda fordringar företräder över hälften av totalbeloppet av de kända borgenärernas fordringar.

Under förfarandets gång ska en utredare med avvikelse från 1 och 2 mom. alltid förordnas, om saneringsprogrammet fastställs med stöd av 54 §.

82 b §

Förordnande av utredare i ett normalt saneringsförfarande

Domstolen ska förordna en utredare när det fattas beslut om inledande av ett normalt saneringsförfarande, om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

RP 238/2021 rd

När gäldenären har gjort en ansökan om inledande av ett saneringsförfarande behöver en utredare inte utses, om ingen har gjort framställning om förordnande av en utredare eller annars yrkat det. När ansökan har gjorts av en borgenär behöver en utredare inte utses, om gäldenärens kända borgenärer innan beslutet om inledande av förfarandet fattas ges tillfälle att inom utsatt tid avge ett skriftligt yttrande, och ingen yrkar att en utredare ska utses. Efter det att förfarandet har inletts kan en utredare utses på yrkande av en borgenär eller gäldenären.

Även om det har yrkats att en utredare ska förordnas, kan domstolen låta bli att förordna en utredare, om det finns särskilda skäl att anse att det med tanke på beredningen av saneringsprogrammet eller bevakningen av borgenärernas intressen inte är behövligt att förordna en utredare.

83 §

Val av utredare

Till utredare utses den som har föreslagits av en borgenär eller av gäldenären i samband med att beslutet om att inleda saneringsförfarandet fattas. Om inget godtagbart förslag framställs, ska domstolen till utredare utse en för uppdraget lämplig person som är villig att åta sig det.

Utredaren ska alltid uppfylla kraven enligt 8 § 4 mom. Den som står i ett sådant förhållande till gäldenären eller till en borgenär som avses i den nämnda bestämmelsen kan dock utses till utredare, om minst två tredjedelar av de kända borgenärerna i varje borgenärsgrupp understöder valet av honom eller henne. En borgenär som inte utnyttjar möjligheten att framföra sin åsikt beaktas inte när majoriteten räknas ut.

86 a §

Förfarande utan utredare

Om en utredare inte har förordnats

- 1) hänför sig gäldenärens skyldigheter enligt 13 § till borgenärerna,
- 2) ska gäldenären höras när 20 § tillämpas,
- 3) ska tillgångar som avses i 21 § 1 mom. överlämnas till gäldenären,
- 4) får gäldenären inte utan samtycke av de kända borgenärerna företa rättshandlingar som kräver samtycke av utredaren,
- 5) kan domstolen bestämma i vilken omfattning gäldenären får betala sådana små skulder som avses i 18 § 2 mom. 4 punkten och i 14 c § 2 mom. 6 punkten,
- 6) ska ett meddelande som avses i 27 § 3 mom. begäras av gäldenären, som inom skälig tid ska visa att de kända borgenärerna har samtyckt till att hålla fast vid avtalet,
- 7) får gäldenären trots 29 § 2 mom. 8 punkten överlämna sin egendom till konkurs,
- 8) ska domstolen ha hand om delgivning som hör till utredaren samt om uppgörande av omröstningsutredning,
- 9) kan en ansökan som avses i 4 d § göras av gäldenären, som ska foga de skriftliga godkännanden och yttranden som avses i 2 mom. i den paragrafen till ansökan.

87 §

Utredarens arvode och ersättning för kostnader

Om en utredare har förordnats med anledning av ett sådant gemensamt yttrande av borgenärerna som avses i 82 a § 3 mom. 2 punkten, svarar de nämnda borgenärerna för betalningen av utredarens arvode och för ersättandet av utredarens kostnader.

RP 238/2021 rd

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .
På ärenden som inletts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 20 kap. 24 § i aktiebolagslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i aktiebolagslagen (624/2006) 20 kap. 24 § som följer:

20 kap.

Upplösning av bolag

24 §

Företagssanering

Ansökan om inledande av ett sådant förfarande som avses i lagen om företagssanering kan göras genom beslut av styrelsen. Styrelsen kan också föra ärendet till bolagsstämman för avgörande, eller så kan beslutet fattas av aktieägarna, om de är eniga.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 23 kap. 24 § i lagen om andelslag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om andelslag (421/2013) 23 kap. 24 § som följer:

23 kap.

Upplösning av andelslag

24 §

Företagssanering

Ansökan om inledande av ett sådant förfarande som avses i lagen om företagssanering kan göras genom beslut av styrelsen. Styrelsen kan också föra ärendet till andelsstämman för avgörande, eller så kan beslutet fattas av medlemmarna, om de är eniga.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om skuldsanering för privatpersoner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) 10 § 9 punkten, 20 § 3 mom., 35 a § 7 mom. och 65 § 2 mom.,
av dem 10 § 9 punkten och 20 § 3 mom. sådana de lyder i lag 1123/2014 samt 35 a § 7 mom. sådant det lyder i lag 1088/2006,
ändras 9 och 9 a §, 10 § 10 punkten, 17 § 2 mom., 24 § 2 mom., 30 §, 31 § 4 mom., 35 a § 5 mom., 39 §, 40 § 1 mom., 44 § 2 mom., 45 a § 1 mom., 45 b §, 49 § 1 mom., 52 a § 2 mom., 54 § 2 mom. 2 punkten och 61 a § 1 mom.,
av dem 9 a §, 10 § 10 punkten, 35 a § 5 mom., 45 a § 1 mom., 45 b § och 52 a § 2 mom. sådana de lyder i lag 1123/2014, 24 § 2 mom. och 31 § 4 mom. sådana de lyder i lag 63/1997, 30 § sådan den lyder i lagarna 632/2010 och 1123/2014, 40 § 1 mom., 44 § 2 mom. och 61 a § 1 mom. sådana de lyder i lag 1273/2002, 49 § 1 mom. sådant det lyder i lag 772/2002 och 54 § 2 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag 113/1995, samt
fogas till lagen en ny 52 b § som följer:

9 §

Förutsättningar

Skuldsanering kan beviljas en gäldenär som är insolvent och inte rimligen förmår förbättra sin betalningsförmåga så att han eller hon kan klara av de utgifter som skulderna ger upphov till, om

1) den huvudsakliga orsaken till insolvensen är att gäldenärens betalningsförmåga har försvagats väsentligt på grund av sjukdom, arbetsförmåga, arbetslöshet eller någon annan förändring i förhållandena som i huvudsak inte beror på gäldenären själv, eller

2) det finns vägande skäl för en skuldsanering på någon annan grund än en som avses i 1 punkten med beaktande av beloppet av skulderna och de förpliktelser som hänför sig till dem i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga.

Skuldsanering kan trots vad som föreskrivs i 1 mom. även beviljas en insolvent gäldenär som har skulder som hänför sig till gäldenärens tidigare näringsverksamhet.

9 a §

Förutsättning som gäller gäldenärens betalningsförmåga

Om en gäldenär av en orsak som kan anses temporär saknar betalningsmån eller av samma orsak med sin betalningsmån inte förmår betala sina vanliga skulder till ett belopp som inte ska anses vara obetydligt, kan skuldsanering inte beviljas. Vid bedömningen av om orsaken är temporär och av storleken på betalningsmånen ska särskilt gäldenärens förvärvsmöjligheter beaktas. Orsaken kan inte anses vara temporär, om det att betalningsmån saknas eller att den är obetydlig beror på arbetslöshet som utan avbrott eller med små avbrott varat över 12 månader.

RP 238/2021 rd

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på en gäldenär som idkar näringsverksamhet som enskild näringsidkare eller yrkesutövare och inte heller på en gäldenär som har skulder som hänför sig till gäldenärens tidigare näringsverksamhet. Bestämmelser om tilläggsförutsättningar för skuldsanering i fråga om en gäldenär som fortfarande idkar näringsverksamhet finns i 7 kap.

10 §

Allmänna hinder för en skuldsanering

Om inte något annat följer av 10 a §, kan skuldsanering inte beviljas om

10) det för gäldenären under de 13 år som föregått ansökan om skuldsanering har fastställts ett betalningsprogram eller ett tidigare fastställt betalningsprogram inte har slutförts, eller

17 §

Utmätningförbud

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. är betalningsförbud i kraft för utmätning av gäldenärens lön, pension, inkomst av näringsverksamhet eller annan periodisk prestation i enlighet med vad som föreskrivs i utsökningsbalken, om inte domstolen bestämmer något annat. Utmätningssmannen ska, med undantag för ett underhållsbidrag som ska betalas till ett barn, förvara penningmedlen tills betalningsprogrammet fastställs eller något annat bestäms. Medel som inte används till betalning av ett underhållsbidrag som ska betalas till ett barn eller betalning av utredarens fordran redovisas till gäldenären först när betalningsprogrammet har fastställts med laga kraft.

24 §

Betalningsprogram för medgäldenärer

Om medgäldenärer som står i ett solidariskt skuldförhållande för en annan skuld än en säkerhetsskuld har ansökt om skuldsanering gemensamt, beaktas i betalningsprogrammet för respektive gäldenär den del av skulden som faller på honom eller henne då skulden fördelas enligt gäldenärernas ekonomiska ställning. Med gäldenärernas ekonomiska ställning avses förhållandet mellan gäldenärens tillgångar och avkastningen av ett betalningsprogram för vanliga skulder å ena sidan samt gäldenärens skulder å andra sidan. Vad som föreskrivs ovan tillämpas på motsvarande sätt då gäldenären och borgensmannen har ansökt om skuldsanering gemensamt.

30 §

Allmän bestämmelse om betalningsprogrammet för vanliga skulder

Gäldenärens betalningsmån efter avdrag för en eventuell säkerhetsskuldandel och de medel som influtit vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet ska användas till betalning av vanliga skulder i enlighet med 34 §.

Gäldenären får behålla den betalningsmån som uppkommit under tiden mellan den tidpunkt då skuldsaneringen inleddes och den då betalningsprogrammet fastställdes, till den del betalningsmån inte används till betalning av utgifter som avses i 7 § 1 mom. eller med stöd av 70 § 2 mom. till betalning av utredarens fordran.

I fråga om vanliga skulder ska innehållet i skuldsaneringen och betalningsprogrammet bestämmas så att betalningsprogrammet är i kraft tre år, om inte något annat följer av 31 a §.

En gäldenär som har en ägarbostad ska betala sina vanliga skulder till minst det belopp som avses i 32 §. Om gäldenären behåller sin ägarbostad kan betalningsprogrammet vara i kraft en längre tid än tre år. Betalningsprogrammet får dock inte vara i kraft mer än tio år i fråga om vanliga skulder.

Om skuldsanering har beviljats med stöd av 10 a § ska betalningsprogrammet vara i kraft fem år, om inte något annat följer av 31 a §.

Om gäldenären med stöd av 70 § ska betala utredarens fordran och den betalningsmån som uppkommit under tiden mellan den tidpunkt då skuldsaneringen inleddes och den då betalningsprogrammet fastställdes inte räcker till för att betala den andel som gäldenären ska betala, förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med fyra månader. Betalningsprogrammets tillämpningstid förlängs dock med sex månader, om skulder som hänför sig till gäldenärens näringsverksamhet saneras med stöd av 45 a §. Om gäldenärens andel av utredarens fordran inflyter av hans eller hennes betalningsmån efter det att betalningsprogrammet fastställdes under en kortare tid än vad som nämns ovan, förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med endast denna tid.

Betalningsprogrammet kan vara i kraft en kortare tid än vad som anges i 3 eller 5 mom., om gäldenären permanent saknar betalningsmån på grund av sjukdom eller ålder eller av någon annan motsvarande orsak.

31 §

Vanliga skulders inbördes ställning

Betalningsprogrammet kan göras upp så att borgenärerna först ska få betalning för utdelningskvoter som är obetydliga till beloppet och även så att den betalningsmån som vid regelbundna tidpunkter uppkommer för gäldenären ska användas i tur och ordning för betalning till de olika borgenärerna, om detta är ändamålsenligt med tanke på genomförandet av betalningsprogrammet och de övriga borgenärernas möjligheter att få betalning inte uppenbart äventyras till följd därav. Om borgenärerna är fler än en kan en skuld för vilken det skulle inflyta en obetydlig utdelning lämnas utan betalning i betalningsprogrammet. Bestämmelser om beloppet av en utdelning som ska betraktas som obetydlig utfärdas genom förordning av statsrådet.

35 a §

Tilläggsprestationsskyldighet

Betalningsskyldighet som baserar sig på en prestation av engångsnatur ska fullgöras inom tre månader efter det att gäldenären fick medlen i sin besittning. Till övriga delar ska tilläggsprestationsskyldigheten fullgöras inom det följande kalenderåret. Tilläggsprestationerna för det år då betalningsprogrammet löper ut ska dock betalas samtidigt som tilläggsprestationerna för det sista hela kalenderåret eller inom sex månader från det betalningsprogrammet löper ut, beroende på enligt vilkendera tidsfristen tilläggsprestationerna ska betalas senare. Betalningstidpunkten

kan bestämmas att vara en annan, om det är ändamålsenligt på grund av att tilläggsprestationernas belopp är litet eller av något annat särskilt skäl. Gälldenären är inte skyldig att betala en tilläggsprestation på skulden, om tilläggsprestationen är obetydlig. Bestämmelser om beloppet av en tilläggsprestation som ska betraktas som obetydlig utfärdas genom förordning av statsrådet.

39 §

Formulär för ansökan om skuldsanering

Domstolsverket fastställer ett formulär för ansökan om skuldsanering.

40 §

Betalningsprogrammets rättsverkningar

När betalningsprogrammet har fastställts bestäms villkoren för de skulder som omfattas av skuldsaneringen och andra i betalningsprogrammet reglerade rättsförhållanden enligt programmet. Trots att programmets tillämpningstid har löpt ut kvarstår gälldenärens betalningsskyldighet enligt betalningsprogrammet till den del skyldigheten inte har fullgjorts. På de betalningar som har bestämts i betalningsprogrammet löper ingen ränta på grund av förseningen. En utmätning som riktar sig mot en i 4 kap. 2 § i utsökningsbalken avsedd lön eller annan periodisk inkomst och som baserar sig på en av skuldsaneringen omfattad skuld förfaller då betalningsprogrammet har fastställts. När fastställandet av betalningsprogrammet har vunnit laga kraft, förfaller även en utmätning som riktar sig mot gälldenärens övriga egendom och som baserar sig på en skuld som omfattas av skuldsaneringen. Så länge betalningsprogrammet är i kraft får förvandlingsstraff för böter inte verkställas.

44 §

Ändring av betalningsprogrammet

En ändring av betalningsprogrammet till borgenärernas fördel gäller alla borgenärer. En skuld för vilken det skulle inflyta en obetydlig andel kan dock lämnas utan betalning. Bestämmelser om beloppet av en andel som ska betraktas som obetydlig utfärdas genom förordning av statsrådet. En ändring till borgenärernas nackdel gäller de borgenärer som med stöd av betalningsprogrammet ännu är berättigade till betalning. Om programmet ändras med stöd av 1 mom. 3 punkten, ska ändringen till innehållet vara sådan att gälldenären trots bestämmelserna om betalningsprogrammets varaktighet till borgenären ska betala en lika stor andel av skulden som till andra borgenärer i samma ställning, om detta inte är oskäligt med beaktande av skuldens belopp och grunden för den samt prestationens ekonomiska betydelse för gälldenärens omständigheter. Programmets tillämpningstid kan förlängas också för betalning av utredarens fordran.

45 a §

Tilläggsförutsättningar för skuldsanering av skulder som hänför sig till näringsverksamhet

En gäldenär som är verksam som enskild näringsidkare eller yrkesutövare kan beviljas skuldsanering enligt denna lag för skulder som hänför sig till gäldenärens näringsverksamhet endast om

- 1) gäldenärens skulder som hänför sig till privathushållet saneras enligt denna lag,
- 2) det i gäldenärens näringsverksamhet under den senast avslutade räkenskapsperioden har funnits i genomsnitt högst två anställda utöver gäldenären,
- 3) saneringen av näringsverksamheten inte förutsätter arrangemang som gäller företagsverksamhet,
- 4) gäldenären förmår med inkomster som uppkommer i näringsverksamheten betala sådana skulder som hänför sig till verksamheten och som uppkommer efter att förfarandet inletts, allt eftersom skulderna förfaller till betalning, och
- 5) den fortsatta verksamheten inte orsakar en större skuldsättning än sådant upptagande av kredit som avses i 46 § 1 mom.

45 b §

Särskilda hinder för skuldsanering av skulder som hänför sig till näringsverksamhet

Skulder som hänför sig till näringsverksamhet kan inte saneras enligt denna lag, om

- 1) det finns grundad anledning att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärernas indrivningsåtgärder eller att på något annat sätt kränka borgenärens rättigheter, eller
- 2) det är uppenbart att borgenärens avkastning då blev mindre än vad som skulle inflyta om gäldenären försattes i konkurs, utan att gäldenärens ägarbostad beaktas och 20 a § tillämpas.

49 §

Behandlingsordningen och behörig domstol

Vid behandlingen av ett ärende som avses i denna lag ska vad som i 8 kap. i rättegångsbalken föreskrivs om behandling av ansökningsärenden iakttas, om inte något annat följer av denna lag. Ett ärende som gäller skuldsanering ska behandlas så snabbt som saken kräver.

52 a §

Hörande av borgenärerna om ansökan och förslag till betalningsprogram

Om de godkännanden av förslaget till betalningsprogram som avses i 38 a § 1 mom. har getts skriftligt och gäldenären har gett alla borgenärer tillfälle att bli hörda på det sätt som avses i 62 a § 2 mom., kan ett beslut om inledande av skuldsanering och fastställande av betalningsprogrammet fattas utan att borgenärerna hörs vidare.

52 b §

Hörande av boförvaltaren om ansökan

Om gäldenären har försatts i konkurs och boförteckningen inte har fastställts, kan domstolen innan den beslutar om att skuldsanering ska inledas ge boförvaltaren tillfälle att inom utsatt tid ge ett skriftligt utlåtande om ansökan. Boförvaltaren kan också kallas till ett sammanträde för att höras.

54 §

Beslut om inledande av skuldsanering

Om inte något annat följer av 5 mom., ska domstolen då den beslutar om att skuldsanering ska inledas

2) sätta ut en dag då borgenärerna senast för utredaren eller någon annan som ska göra upp förslaget till betalningsprogram, enligt vad domstolen bestämmer, skriftligen ska uppge beloppet av en skuld som omfattas av skuldsaneringen, om detta avviker från vad gäldenären uppgett; i annat fall kan yrkandet till den del det överstiger det av gäldenären uppgivna beloppet lämnas obeaktat i betalningsprogrammet,

61 a §

Ansökan om fastställande av tilläggsprestationer

En borgenärs ansökan om fastställande av tilläggsprestationer och påförande av betalningsskyldighet för gäldenären kan prövas först när skyldigheten att betala tilläggsprestationer har upphört enligt betalningsprogrammet. Ansökan ska göras utan obefogat dröjsmål efter det att skyldigheten att betala tilläggsprestationer har upphört eller det att grunden för tilläggsprestationsskyldigheten har kommit till borgenärens kännedom. När det har gått två år från det att skyldigheten att betala tilläggsprestationer upphörde, kan ansökan inte längre göras. Innan ansökan görs ska borgenären lägga fram ett sådant skriftligt yrkande för gäldenären och ge honom eller henne tillfälle att bemöta yrkandet. Borgenären får dock göra en ansökan utan att lägga fram ett yrkande, om framskjutande av behandlingen i domstol kan orsaka borgenären rättsförlust eller om det finns något annat vägande skäl till att inleda förhandlingen utan dröjsmål.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om en ansökan om skuldsanering är anhängig eller ett annat ärende som gäller skuldsanering är anhängigt vid en tingsrätt vid ikraftträdandet av denna lag och tingsrätten har underrättat om den dag då beslutet kommer att ges, tillämpas i stället för 9 och 9 a §, 10 § 9 och 10 punkten, 45 a § 1 mom. och 45 b § de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. I fullföljdsdomstolen tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet, om ärendet före ikraftträdandet har avgjorts av en lägre domstol samt även i tingsrätten, om fullföljdsdomstolen har återförvisat ärendet till tingsrätten.

På betalningsprogram som har fastställts före ikraftträdandet av denna lag och på betalningsprogram där förslaget till betalningsprogram första gången har lämnats till dem som är delaktiga i ärendet före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas i stället för 30 § och 31 § 4 mom. de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

RP 238/2021 rd

Om tilläggsprestationsskyldigheten ska fullgöras före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas i stället för 35 a § 5 mom. de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

De bestämmelser i 35 a § 7 mom. som gällde vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas på tilläggsprestationsskyldigheten till och med den 31 december 2022.

5.

Lag

om ändring av 4 kap. 1 § och 8 kap. 5 § i konkurslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i konkurslagen (120/2004) 8 kap. 5 § 2 mom. och
fogas till 4 kap. 1 § ett nytt 2 mom. som följer:

4 kap.

Gäldenärens ställning i konkursen

1 §

Hur gäldenären skall bemötas

Boförvaltaren ska efter att konkursen börjat informera följande personer om de tjänster som avses i 1 § i lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (813/2017) samt om möjligheten att ansöka om skuldsanering för privatpersoner:

- 1) en fysisk person som är gäldenär,
- 2) en bolagsman i ett öppet bolag och en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag,
- 3) en aktieägare i ledningen för ett aktiebolag.

8 kap.

Boförvaltare

5 §

Boförvaltarens behörighet

Den som har samtyckt till uppdraget som boförvaltare ska underrätta domstolen om alla de omständigheter som kan vara ägnade att äventyra eller väcka befogade misstankar om hans eller hennes opartiskhet eller oberoende som boförvaltare. Boförvaltaren ska dessutom underrätta domstolen om de omständigheter på basis av vilka han eller hon har sådan i 1 mom. avsedd skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver och även i övrigt är lämplig för uppdraget.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

På en konkurs som börjat före ikraftträdandet av denna lag tillämpas 4 kap. 1 § i den lydelse den hade vid ikraftträdandet.

6.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 6 § 2 mom. i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret (137/2004), sådant
det lyder i lag 367/2017, nya 1 a–1 c-punkter som följer:

6 §

Övriga uppgifter om företagssaneringsärenden som ska föras in i registret

När ett företagssaneringsförfarande har inletts, ska domstolen i registret föra in uppgifter om

1 a) huruvida förfarandet är ett tidigt saneringsförfarande eller ett normalt saneringsförfarande,

1 b) i ett tidigt saneringsförfarande, huruvida ett förbud mot betalning och ställande av säkerhet, indrivningsförbud, förbud mot utmätning, förbud mot andra verkställighetsåtgärder eller förbud mot säkringsåtgärder har meddelats samt datum för då förbudet upphör och uppgift om att förbudet har upphört,

1 c) fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

7.

Lag

om ändring av 7 § i lagen om skuldsaneringsregistret

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skuldsaneringsregistret (368/2017) 7 § 2 mom. som följer:

7 §

Uppgifter som avförts ur registret

Uppgifter som avförts ur skuldsaneringsregistret är sekretessbelagda. Dessa uppgifter får dock lämnas ut till en domstol och för sådan ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning som avses i lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (813/2017) för utredning av förutsättningarna för att bevilja skuldsanering.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 20 januari 2022

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

1.

Lag

om företassanering

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om företagssanering (47/1993) 90 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 247/2007,

ändras 1 § 1 mom., rubriken för 2 kap., 5–7 §, det inledande stycket i 8 § 1 mom. och 8 § 4 mom., rubriken för 4 kap., 15 §, 18 § 2 mom. 2 och 6 punkten, 46 § 3 mom., 53 § 2 mom., 61 § 2 mom., 69 §, 70 § 1 mom., 71 § 1 mom. 1 och 2 punkten, rubriken för 83 § samt 83 § 1 och 4 mom.,

av dem 1 § 1 mom., 8 § 4 mom., 18 § 2 mom. 2 punkten, 53 § 2 mom., 70 § 1 mom. och 83 § 1 mom. sådana de lyder i lag 247/2007, 6, 7 och 15 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 247/2007, det inledande stycket i 8 § 1 mom. samt 71 § 1 mom. 1 och 2 punkten sådana de lyder i lag 365/2017 samt 69 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 247/2007 och 365/2017, samt

fogas till lagen ett nytt 1 a kap., till 18 § 2 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 247/2007, en ny 7 punkt, till lagen ett nytt 3 a kap., till 41 § nya 8 a- och 8 b-punkter, till 53 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 247/2007, ett nytt 3 mom., till 54 § nya 2 och 3 mom., till lagen nya 82 a, 82 b och 86 a § samt till 87 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 794/1998 och 247/2007, ett nytt 6 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens syfte och förhållande till annan lagstiftning

I syfte att sanera livsduglig verksamhet som bedrivs av en gäldenär i ekonomiska svårigheter eller för att trygga förutsättningarna för verksamheten samt för att få till stånd reglering av skulder kan saneringsförfarande enligt denna lag inledas. Genom förfarandet kan, på det sätt som föreskrivs i denna lag, med ett saneringsprogram som fastställs av domstol bestämmas om åtgärder som gäller gäldenärens verksamhet, förmögenhet och skulder.

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens syfte och förhållande till annan lagstiftning

I syfte att sanera livsduglig verksamhet som bedrivs av en gäldenär i ekonomiska svårigheter eller för att trygga förutsättningarna för verksamheten samt för att få till stånd reglering av skulder kan *ett tidigt eller normalt saneringsförfarande* enligt denna lag inledas. Genom förfarandet kan, på det sätt som föreskrivs i denna lag, med ett saneringsprogram som fastställs av domstol bestämmas om åtgärder som gäller gäldenärens verksamhet, förmögenhet och skulder.

Gällande lydelse

(ny)

Föreslagen lydelse

1 a kap.

Inledande, avbrytande och fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande

(ny)

4 a §

Rätt att ansöka om inledande av ett tidigt saneringsförfarande

Ansökan om inledande av ett tidigt saneringsförfarande kan göras av gäldenären.

(ny)

4 b §

Förutsättningar för inledande av ett tidigt saneringsförfarande

Ett tidigt saneringsförfarande kan inledas, om gäldenären hotas av insolvens.

(ny)

4 c §

Hinder och grunder för avbrott i ett tidigt saneringsförfarande

Ett tidigt saneringsförfarande kan inte inledas, om

1) gäldenären är insolvent,
2) det är sannolikt att gäldenärens tillgångar inte räcker till för att täcka kostnaderna för saneringsförfarandet och ingen annan har förbundit sig att svara för dessa kostnader,

3) det är sannolikt att gäldenären inte förmår betala skulder som uppkommer efter att förfarandet inletts, eller

4) gäldenärens bokföring är behäftad med väsentliga brister eller fel, utom om det kan visas att bokföringen utan svårigheter kan försättas i behörigt och tillförlitligt skick.

Om en omständighet som avses i 1 mom. framgår efter det att förfarandet har inletts, kan det på yrkande av en i 8 § avsedd utredare eller på yrkande av en borgenär eller gäldenären bestämmas att förfarandet ska upphöra. Insolvens som avses i 1 mom. 1 punkten hindrar dock inte fortsättande av förfarandet, om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

det är sannolikt att företagets förmögenhet eller en väsentlig del av den kan överlåtas som en funktionell helhet i den ordning som anges i denna lag, eller om det med stöd av 4 d § fattas beslut om fortsättande av förfarandet som ett normalt saneringsförfarande.

(ny)

4 d §

Fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande

Domstolen kan på ansökan av utredaren besluta om fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande, om

1) förutsättningarna enligt 6 § 2 punkten för inledande av ett normalt saneringsförfarande uppfylls,

2) borgenären eller de borgenärer vilkas fordringar motsvarar minst en femtedel av gäldenärens kända skulder har gett sitt godkännande till fortsättande av förfarandet, och

3) gäldenären samtycker till fortsättande av förfarandet.

Innan ansökan lämnas in till domstolen ska utredaren ge de största borgenärerna tillfälle att bli hörda om ansökan. Till ansökan ska fogas gäldenärens samtycke, borgenärens eller borgenärernas skriftliga godkännande av fortsättandet av förfarandet och borgenärernas övriga yttranden.

När domstolens beslut om fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande har delgivits, tillämpas på saneringsförfarandet vad som föreskrivs om ett normalt saneringsförfarande och om rättsverkningarna av att ett sådant inleds.

2 kap.

2 kap.

Inledande och avbrytande av saneringsförfarande

Inledande och avbrytande av ett normalt saneringsförfarande

5 §

5 §

Rätt att ansöka om att saneringsförfarande skall inledas

Rätt att ansöka om **inledande av ett normalt saneringsförfarande**

Gällande lydelse

Ansökan om saneringsförfarande kan göras av

- 1) gäldenären,
- 2) en borgenär eller flera borgenärer tillsammans, dock inte om borgenärens fordran till sin grund är stridig eller om beloppet till väsentlig del är stridigt eller om hans fordran av andra orsaker är oklar, eller
- 3) den som gäldenärens insolvens av andra orsaker än delägarskap sannolikt skulle åsamka ekonomiska förluster som grundar sig på fordringsrätt (*sannolik borgenär*).

6 §

Förutsättningar

Saneringsförfarande kan inledas, om

- 1) minst två borgenärer vilkas sammanlagda fordringar motsvarar minst en femtedel av gäldenärens kända skulder och som inte är sådana närstående till gäldenären som avses i 3 § i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) tillsammans med gäldenären ansöker om det eller meddelar att de förordar gäldenärens ansökan,

- 2) *gäldenären hotas av insolvens, eller*
- 3) gäldenären är insolvent och något annat inte följer av 7 § 1 mom. 1 punkten.

På grund av hotande insolvens kan saneringsförfarande på ansökan av en borgenär eller sannolik borgenär inledas endast om det är nödvändigt för att ett avsevärt ekonomiskt intresse som sökanden har skall kunna tryggas.

7 §

Hinder och grunder för avbrott

Saneringsförfarande kan inte inledas, om

- 1) gäldenären är insolvent och det är sannolikt att insolvensen inte kan undanröjas med hjälp av saneringsprogrammet eller att ny insolvens kan förhindras endast för en kort tid,

Föreslagen lydelse

Ansökan om *inledande av ett normalt saneringsförfarande* kan göras av

- 1) gäldenären,
- 2) en borgenär eller flera borgenärer tillsammans, dock inte av en borgenär vars fordran till sin grund är stridig eller om beloppet till väsentlig del är stridigt eller om hans eller hennes fordran av andra orsaker är oklar,
- 3) den som gäldenärens insolvens av andra orsaker än delägarskap sannolikt skulle orsaka ekonomiska förluster som grundar sig på fordringsrätt (*sannolik borgenär*).

6 §

Förutsättningar för inledande av ett normalt saneringsförfarande

Ett normalt saneringsförfarande kan inledas, om

- 1) minst två borgenärer vilkas sammanlagda fordringar företräder minst en femtedel av gäldenärens kända skulder och som inte är sådana närstående till gäldenären som avses i 3 § i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991) tillsammans med gäldenären ansöker om det eller meddelar att de förordar gäldenärens ansökan, eller

- 2) gäldenären är insolvent och något annat inte följer av 7 § 1 mom. 1 punkten.

7 §

Hinder och grunder för avbrott i ett normalt saneringsförfarande

Ett normalt saneringsförfarande kan inte inledas, om

- 1) gäldenären är insolvent och det är sannolikt att insolvensen inte kan undanröjas med hjälp av saneringsprogrammet eller att ny insolvens kan förhindras endast för en kort tid,

Gällande lydelse

2) det är sannolikt att gäldenärens tillgångar inte räcker till för att täcka kostnaderna för saneringsförfarandet och ingen annan har förbundit sig att svara för dessa kostnader,

3) det är sannolikt att gäldenären inte förmår betala skulder som uppkommer efter att förfarandet inletts,

4) det finns grundad anledning att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärens indrivningsåtgärder eller att på något annat sätt kränka borgenärens eller gäldenärens rättigheter,

5) det finns grundad anledning att anta att det inte finns förutsättningar för att få till stånd eller fastställa ett saneringsprogram, eller

6) gäldenärens bokföring är behäftad med väsentliga brister eller fel, utom om det kan visas att bokföringen utan svårigheter kan försättas i behörigt och tillförlitligt skick.

Finns det inte särskilda motskäl, kan saneringsförfarandet inte heller inledas, om

1) gäldenären eller någon för hans räkning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har gjort sig skyldig till ett gäldenärsbrott som avses i 39 kap. 1–3 eller 6 § i strafflagen (39/1889) eller ett bokföringsbrott eller ett grovt bokföringsbrott eller är åtalad för ett sådant brott eller om det finns grundad anledning att misstänka att han gjort sig skyldig till ett sådant brott,

2) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har brutit mot ett näringsförbud eller är åtalad för ett sådant brott eller om det finns grundad anledning att misstänka att han gjort sig skyldig till ett sådant brott, eller

3) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning har gjort sig skyldig till eller det finns grundad anledning att misstänka att han gjort sig skyldig till ett förfarande för vilket han kan meddelas näringsförbud.

Om en omständighet som avses i 1 eller 2 mom. framgår efter det att förfarandet har inletts, kan det på yrkande av en utredare som avses i 8 § eller på yrkande av en borgenär eller gäldenären bestämmas att förfarandet skall

Föreslagen lydelse

2) det är sannolikt att gäldenärens tillgångar inte räcker till för att täcka kostnaderna för saneringsförfarandet och ingen annan har förbundit sig att svara för dessa kostnader,

3) det är sannolikt att gäldenären inte förmår betala skulder som uppkommer efter att förfarandet inletts,

4) det finns grundad anledning att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärens indrivningsåtgärder eller att på något annat sätt kränka borgenärens eller gäldenärens rättigheter,

5) det finns grundad anledning att anta att det inte finns förutsättningar för att få till stånd eller fastställa ett saneringsprogram, eller

6) gäldenärens bokföring är behäftad med väsentliga brister eller fel, utom om det kan visas att bokföringen utan svårigheter kan försättas i behörigt och tillförlitligt skick.

Finns det inte särskilda motskäl, kan saneringsförfarandet inte heller inledas, om

1) gäldenären eller någon för hans eller hennes räkning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har gjort sig skyldig till ett gäldenärsbrott som avses i 39 kap. 1, 1 a, 2, 3 eller 6 § i strafflagen (39/1889) eller ett bokföringsbrott eller ett grovt bokföringsbrott eller är åtalad för ett sådant brott eller om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gjort sig skyldig till ett sådant brott,

2) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning i den verksamhet som saneringsförfarandet gäller har brutit mot ett näringsförbud eller är åtalad för ett sådant brott eller om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gjort sig skyldig till ett sådant brott, eller

3) gäldenären, en personligt ansvarig bolagsman i gäldenärsbolaget eller någon som hör till gäldenärsbolagets ledning har gjort sig skyldig till eller det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gjort sig skyldig till ett förfarande för vilket han eller hon kan meddelas näringsförbud.

Om en omständighet som avses i 1 eller 2 mom. framgår efter det att förfarandet har inletts, kan det på yrkande av en *i 8 § avsedd utredare* eller på yrkande av en borgenär eller gäldenären bestämmas att förfarandet *ska*

Gällande lydelse

upphöra. En situation som avses i 1 mom. 1 punkten hindrar dock inte att förfarandet fortsätts, om det är sannolikt att företagets förmögenhet eller en väsentlig del av den kan överlåtas som en helhet i den ordning som anges i denna lag.

8 §

Utredare

Domstolen ska förordna en utredare som, för att syftet med förfarandet ska kunna nås och borgenärernas intressen bevakas, har till uppgift att

Utredaren skall vara myndig och känd som en hederlig person som inte har försatts i konkurs eller vars handlingsbehörighet inte har begränsats. Utredaren skall ha den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver. Utredaren får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär som kan vara ägnat att äventyra utredarens oberoende i förhållande till gäldenären eller utredarens opartiskhet gentemot borgenärerna, om inte något annat följer av 83 § 4 mom. Den som har samtyckt till att bli utredare skall underrätta domstolen om alla de omständigheter som kan vara ägnade att äventyra eller väcka befogade misstankar om hans opartiskhet och oberoende som utredare.

(ny)

(ny)

Föreslagen lydelse

upphöra. *Bestående insolvens som avses i 1 mom. I punkten hindrar dock inte fortsättande av förfarandet*, om det är sannolikt att företagets förmögenhet eller en väsentlig del av den kan överlåtas *som en funktionell helhet* i den ordning som anges i denna lag.

8 §

Utredare

Den av domstolen förordnade utredaren har, för att syftet med förfarandet ska kunna nås och borgenärernas intressen bevakas, *till uppgift att*

Utredaren ska vara myndig och känd som en hederlig person som inte har försatts i konkurs eller vars handlingsbehörighet inte har begränsats. Utredaren ska ha den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver *och även i övrigt vara lämplig för uppdraget*. Utredaren får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär som kan vara ägnat att äventyra utredarens oberoende i förhållande till gäldenären eller utredarens opartiskhet gentemot borgenärerna, om inte något annat följer av 83 § 4 mom. Den som har samtyckt till att bli utredare ska underrätta domstolen om alla de omständigheter som kan vara ägnade att äventyra eller väcka befogade misstankar om hans eller hennes opartiskhet och oberoende som utredare. *Utredaren ska dessutom underrätta domstolen om de omständigheter på basis av vilka han eller hon har sådan ovan avsedd skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver och även i övrigt är lämplig för uppdraget.*

3 a kap.

Rättsverkningarna av ett tidigt saneringsförfarande

14 a §

Meddelande av förbud

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

När domstolen fattar beslut om inledande av ett tidigt saneringsförfarande ska den besluta om förbud mot betalning och ställande av säkerhet enligt 17 §, indrivningsförbud enligt 19 §, förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder enligt 21 § samt förbud mot säkringsåtgärder enligt 23 §. Förbuden ska meddelas, om det inte är sannolikt att de inte behövs. Förbuden ska inte meddelas, om gäldenären begär det i sin ansökan.

(ny)

14 b §

Tidpunkt då rättsverkningarna börjar

Vad som i 17 § föreskrivs om förbud mot betalning och ställande av säkerhet, i 19 § om indrivningsförbud, i 21 § om förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder och i 23 § om förbud mot säkringsåtgärder tillämpas i ett tidigt saneringsförfarande från den tidpunkt då förbuden har meddelats.

(ny)

14 c §

Undantag från betalningsförbudet i ett tidigt saneringsförfarande

En säkerhetsborgenär har trots förbudet enligt 17 § rätt att få betalning för räntor och andra kreditkostnader som motsvarar villkoren för skulden och som förfaller efter att ansökan blivit anhängig. Borgenären kan inte göra gällande ett villkor om förtida betalning av kreditkostnader.

Trots förbudet i 17 §

1) ska arbetstagarnas löner och ersättningar för kostnader för arbetet betalas, utom när utredaren meddelar att han eller hon anser grunden för eller beloppet av en sådan skuld vara stridig,

2) ska de semesterlöner och semesterersättningar till arbetstagarna som grundar sig på semester som har tjänats in innan ansökan blivit anhängig betalas,

3) ska av en arbetstgares fordran som grundar sig på arbetsgivarens intressekontorsverksamhet betalas ett belopp som motsvarar de medel som har avskilts från lön eller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

pension som betalas med anledning av anställningsförhållandet,

4) ska de tjänstepensioner som tjänats in innan ansökan blev anhängig betalas,

5) ska underhållsbidrag till gäldenärens barn betalas till den del bidraget skulle ha haft förmånsrätt vid en utmätning vid den tidpunkt då ansökan blev anhängig,

6) kan genom beslut av utredaren betalning erläggas till borgenärer vars fordringar uppgår till mindre belopp, om det är ändamålsenligt med tanke på förfarandet, samt gäldenärens fordran användas för kvittning av saneringssskuld, om borgenären skulle ha haft motsvarande rätt till kvittning,

7) kan, om inte utredaren beslutar något annat, ett betalningsrörelsekonto med kredit bibehållas och betalningarna till gäldenären även i fortsättningen styras till ett sådant konto samt betalningar som inflyter på kontot räknas som amortering på bankens kreditfordran i anslutning till kontot,

8) ska amorteringar och räntor på lån som tagits hos en pensionsstiftelse som grundats av gäldenären betalas i den mån det är nödvändigt för tryggnade av stiftelsens likviditet,

9) kan genom beslut av utredaren under högst tre veckor från inledandet av saneringsförfarandet erläggandet av betalningar genom koncernkontoarrangemang till ett bolag som hör till samma koncern fortgå i enlighet med koncernens sedvanliga betalningspraxis, om erläggandet av betalningarna är nödvändigt för att trygga att gäldenären har det driftskapital som krävs för att saneringsförfarandet ska kunna fortsätta.

(ny)

14 d §

Förbudens varaktighet

Förbudet mot betalning och ställande av säkerhet, indrivningsförbudet och förbudet mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder samt förbudet mot säkringsåtgärder gäller i tre månader från det att förbudet meddelades.

Domstolen kan på begäran av gäldenären, en borgenär eller utredaren förlänga den tidsfrist som avses i 1 mom., om detta är motiverat

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

med beaktande särskilt av hur saneringsförfarandet framskrider. Förbuden får dock inte gälla längre än 12 månader.

Domstolen kan bestämma att förbuden ska upphöra att gälla på ansökan av en borgenär, gäldenären eller utredaren, om det framgår att det inte finns förutsättningar för att få till stånd eller fastställa ett saneringsprogram. Vid behandlingen av en sådan ansökan ska iakttas vad som i 78 § 1 mom. föreskrivs om behandlingen av ett yrkande på att ett förfarande ska avbrytas.

(ny)

14 e §

Gäldenärens förpliktelser i ett tidigt saneringsförfarande

Att ett tidigt saneringsförfarande inleds inverkar inte på förbindelser som gäldenären redan ingått, om inte något annat föreskrivs nedan.

En förbindelse som ingåtts av gäldenären med stöd av vilken en borgenär eller någon annan avtalspart till gäldenären får säga upp eller häva avtalet eller ensidigt ändra ett avtalsvillkor på den grund att företagssanering har sökts eller ett företagssaneringsförfarande har inletts är ogiltig. Detsamma gäller en förbindelse, ett arrangemang eller någon annan åtgärd som till sina verkningar kan jämföras med en sådan förbindelse.

Meddelandet av de förbud som avses i 14 a § avbryter inflödet av dröjsmålsränta på saneringsskulden för den tid förbuden är i kraft. Detsamma gäller andra sådana påföljder för dröjsmål med betalning som är beroende av hur länge dröjsmålet pågår.

Bestämmelser om skulder som uppkommer efter att ansökan blivit anhängig finns i 32 § och bestämmelser om en skuld som uppkommer på nytt på grund av återvinning av betalning finns i 38 §.

(ny)

14 f §

Temporärt förbud i ett tidigt saneringsförfarande

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Ett temporärt förbud enligt 22 § kan meddelas redan innan ett tidigt saneringsförfarande inleds, om det behövs.

Ett temporärt förbud kan gälla högst tre månader. När ett temporärt förbud har meddelats, räknas den maximitid på 12 månader som avses i 14 d § 2 mom. från det att det temporära förbudet meddelades.

(ny)

14 g §

Förhållandet mellan ett tidigt saneringsförfarande och konkurs

Vad som föreskrivs i 24 § 1–3 mom. tillämpas också i ett tidigt saneringsförfarande.

När domstolen har meddelat ett indrivningsförbud eller förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder, kan gäldenären på ansökan av en borgenär försättas i konkurs endast om gäldenären visar sig vara insolvent och det är sannolikt att insolvensen inte kan avhjälpas med hjälp av ett saneringsprogram eller att ny insolvens inte kan förhindras annat än för en kort tid eller om konkursansökan grundar sig på försummelse av betalning av en skuld som uppkommit efter det att saneringsansökan blivit anhängig. Domstolen ska höra utredaren innan ansökan avgörs.

Försättandet i konkurs kan på yrkande av gäldenären eller en borgenär skjutas upp med högst en månad, om uppskovet kan anses vara förenligt med borgenärernas allmänna intresse. Ändring får inte sökas i ett beslut om uppskjutande. Om gäldenären försätts i konkurs, upphör förbuden och saneringsförfarandet.

(ny)

14 h §

Övriga rättsverkningar och anknytande bestämmelser

Vad som föreskrivs i 16, 20 och 25–27 § tillämpas också i ett tidigt saneringsförfarande.

Gällande lydelse
(ny)

Föreslagen lydelse
14 i §

Rättsverkningarnas giltighet i ett tidigt saneringsförfarande

Vad som föreskrivs i 28 § tillämpas också i ett tidigt saneringsförfarande. I fråga om förbud som har meddelats med stöd av 14 a § tillämpas 2–4 mom. i denna paragraf.

Om ändring söks i beslutet om inledande av ett tidigt saneringsförfarande, förblir de förbud som har meddelats med stöd av 14 a § trots det i kraft. Förbuden upphör, om beslutet om att inleda förfarandet upphävs genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller om den domstol där ärendet är anhängigt på grund av ändringsökande så bestämmer.

De förbud som har meddelats med stöd av 14 a § fortsätter att gälla tills saneringsprogrammet fastställs, om inte något annat följer av 14 d §. Om saneringsförfarandet upphör utan att ett saneringsprogram fastställs, upphör förbuden när domstolens beslut om att gäldenären försätts i konkurs eller förfarandet upphör har meddelats. Om gäldenären efter det att förfarandet har inletts försätts i likvidation, upphör förbuden när likvidationen börjar.

Om saneringsförfarandet upphör utan att något saneringsprogram fastställs och det sker utan att gäldenären försätts i konkurs, kan verkställighet eller handräckning som förhindrats eller avbrutits med stöd av 21 § fortsätta på basis av en tidigare ansökan om verkställighet eller handräckning när saneringsförfarandets rättsverkningar har upphört. Detsamma gäller om ett förbud som avses i 21 § upphör i enlighet med 14 d §.

4 kap.

Rättsverkningarna av att saneringsförfarandet börjar

15 §

Gäldenärens förpliktelse

4 kap.

Rättsverkningarna av inledande av ett normalt saneringsförfarande

15 §

Gäldenärens förpliktelser

Gällande lydelse

Att ett saneringsförfarande inleds inverkar inte på förbindelser som gäldenären redan ingått, om inte något annat stadgas nedan.

När förfarandet inleds upphör dröjsmålsrätten att löpa på saneringsskulderna. Detsamma gäller andra sådana påföljder för dröjsmål med betalning som är beroende av hur länge dröjsmålet pågår

Bestämmelser om skulder som uppkommer efter att ansökan blivit anhängig ingår i 32 § och om skuld som uppkommer på nytt på grund av återvinning av betalning i 38 §.

18 §

Undantag från betalningsförbudet

Utan hinder av förbudet i 17 §

2) skall de semesterlöner och semesterersättningar till arbetstagarna som har tjänats in innan ansökan blivit anhängig betalas,

6) skall amorteringar och räntor på lån som tagits hos en pensionsstiftelse som grundats av gäldenären betalas i den mån det är nödvändigt för tryggnad av stiftelsens likviditet.

Föreslagen lydelse

Att ett saneringsförfarande inleds inverkar inte på förbindelser som gäldenären redan ingått, om inte något annat föreskrivs nedan.

En förbindelse som ingåtts av gäldenären med stöd av vilken en borgenär eller någon annan avtalspart till gäldenären får säga upp eller häva avtalet eller ensidigt ändra ett avtalsvillkor på den grund att företagssanering har sökts eller ett företagssaneringsförfarande har inletts är ogiltig. Detsamma gäller en förbindelse, ett arrangemang eller någon annan åtgärd som till sina verkningar kan jämföras med en sådan förbindelse.

När förfarandet inleds upphör dröjsmålsrätten att löpa på saneringsskulderna. Detsamma gäller andra sådana påföljder för dröjsmål med betalning som är beroende av hur länge dröjsmålet pågår.

Bestämmelser om skulder som uppkommer efter att ansökan blivit anhängig finns i 32 § och bestämmelser om skuld som uppkommer på nytt på grund av återvinning av betalning finns i 38 §.

18 §

Undantag från betalningsförbudet

Utan hinder av förbudet i 17 §

2) ska de semesterlöner och semesterersättningar till arbetstagarna *som grundar sig på semester som har tjänats in innan ansökan blivit anhängig betalas,*

6) ska amorteringar och räntor på lån som tagits hos en pensionsstiftelse som grundats av gäldenären betalas i den mån det är nödvändigt för tryggnad av stiftelsens likviditet,

7) *kan genom beslut av utredaren under högst tre veckor från inledandet av saneringsförfarandet erläggandet av betalningar genom koncernkontoarrangemang till ett bolag som hör till samma koncern fortgå i enlighet med koncernens sedvanliga betalningspraxis, om erläggandet av betalningarna är nödvändigt för att trygga att gäldenären har det driftskapital som krävs för att saneringsförfarandet ska kunna fortsätta.*

RP 238/2021 rd

Gällande lydelse

41 §

Utredningar

I saneringsprogrammet skall ingå en specificerad utredning om

(ny)

46 §

Borgenärernas inbördes ställning

I saneringsprogrammet skall som efterställda skulder anses ränta eller andra kreditkostnader som under förfarandet löper på annan saneringsskuld än en säkerhetsskuld samt efter dem sådana skulder som i konkurs skall betalas sist.

53 §

Hinder för fastställande

Programmet skall inte heller fastställas, om det finns ett hinder enligt 7 § 2 mom. för att inleda saneringsförfarandet.

54 §

Fastställelse utan samtycke av alla gruppmajoriteter

Föreslagen lydelse

41 §

Utredningar

I saneringsprogrammet skall ingå en specificerad utredning om

8 a) förfaranden enligt lagen om samarbete inom företag (334/2007) eller en i 5 § i den lagen nämnd lag för genomförande av arrangemang som gäller personalen,

8 b) i ett tidigt saneringsförfarande, orsakerna till att den finansiering som ingår i programmet är nödvändig,

46 §

Borgenärernas inbördes ställning

Vid skuldsanering ska som efterställda skulder anses ränta och andra kreditkostnader som under förfarandet löper på annan saneringsskuld än en säkerhetsskuld samt i ett tidigt saneringsförfarande dröjsmålsräntor som löper efter det att förfarandet inletts. Efter dem ska som efterställda skulder anses sådana skulder som i konkurs ska betalas sist.

53 §

Hinder för fastställande

Programmet ska inte heller fastställas i ett normalt saneringsförfarande, om det finns ett hinder enligt 7 § 2 mom. för att inleda saneringsförfarandet.

Programmet ska inte heller fastställas i ett tidigt saneringsförfarande, om en borgenär visar att den finansiering som ingår i programmet är onödig eller oskäligt skadar borgenärernas intressen.

54 §

Fastställelse utan samtycke av alla gruppmajoriteter

Gällande lydelse

(ny)

61 §

Kontroll av hur programmet följs

Till övervakare kan förordnas utredaren eller någon annan person. På övervakaren tillämpas *i motsvarande mån* vad som i 8 § 3 mom. samt i 9, 12, 14 och 83-87 §§ stadgas om utredare.

69 §

Ansökan

Ansökan om inledande av saneringsförfarande skall skriftligen tillställas domstolens kansli. Om ansökan görs medan konkursansökan beträffande gäldenären är anhängig, kan den lämnas in till domstolen vid ett sammanträde där konkursansökan behandlas.

Till ansökan ska fogas en behövlig utredning om gäldenären och uppgifter om på vilken grund domstolen är behörig. Gäldenären

Föreslagen lydelse

I ett tidigt saneringsförfarande kan saneringsprogrammet inte fastställas med stöd av denna paragraf, om

1) en borgenär gör det sannolikt att ingen av de borgenärsgupper som understött programmet kommer att få prestationer, om gäldenärens affärsverksamhet överläts som en funktionell helhet och de medel som erhålls på detta sätt skulle fördelas enligt betalningsordningen,

2) gäldenären inte samtycker till att saneringsprogrammet fastställs med stöd av denna paragraf, eller

3) någon av de borgenärsgupper som avses i 51 § 3 mom. 4 punkten har röstat mot programmet och det i programmet föreslås prestationer för borgenärerna för fordringar som har sämre förmånsställning än denna borgenärsgroups fordringar.

Samtycke enligt 2 mom. 2 punkten krävs inte av i 1 kap. 4 c § i bokföringslagen (1336/1997) avsedda stora företag.

61 §

Kontroll av hur programmet följs

Till övervakare kan förordnas utredaren eller någon annan person. På övervakaren tillämpas vad som i 8 § 4 mom. samt i 9, 12, 14, 83, 85, 86 och 87 § föreskrivs om utredare.

69 §

Ansökan

Ansökan om inledande av ett saneringsförfarande ska skriftligen lämnas till domstolens kansli. Om ansökan görs medan konkursansökan beträffande gäldenären är anhängig, kan den lämnas in till domstolen vid ett sammanträde där konkursansökan behandlas.

Till ansökan ska fogas behövlig utredning om gäldenären och uppgifter om på vilken grund domstolen är behörig. Gäldenären ska dessutom till sin ansökan foga utredning om

Gällande lydelse

ska dessutom till sin ansökan foga en utredning om sina borgenärer, skulder och säkerheterna för skulderna samt om sin ekonomiska ställning. Om gäldenären inte på det sätt som anges i 6 § 1 mom. 1 punkten har gjort ansökan tillsammans med sina borgenärer och borgenärerna inte har förordat ansökan, ska gäldenären i sin ansökan dessutom redogöra för de främsta orsakerna till sina ekonomiska svårigheter, hur gäldenärens verksamhet avses fortsätta samt med vilka medel de kostnader som saneringsförfarandet medför ska täckas och hur gäldenären förmår betala de skulder som inte är saneringsskulder.

Om de handlingar som skall fogas till ansökan och om den utredning som krävs stadgas närmare genom förordning.

En ansökan om inledande av saneringsförfarande kan inte tas upp till prövning medan det finns ett fastställt gällande saneringsprogram.

70 §

Förberedande åtgärder med anledning av ansökan

Gäldenärens ansökan skall av domstolen delges de borgenärer som på grundval av storleken av sina fordringar anses vara betydande samt även andra borgenärer, om domstolen anser att de behöver höras om ansökan, samt ge dem tillfälle att inom en utsatt tid avge ett skriftligt yttrande. Om gäldenärens ansökan på det sätt som avses i 6 § 1 mom. 1 punkten gjorts tillsammans med borgenärer eller borgenärerna i fråga har förordat gäldenärens ansökan, kan saneringsförfarandet inledas utan att de övriga borgenärerna hörs.

71 §

Beslut om att inleda förfarandet

När domstolen fattar beslut om att inleda ett saneringsförfarande ska den

1) utse en utredare i enlighet med 83 §, om inte något annat följer av 90 §,

Föreslagen lydelse

sina borgenärer, skulder och säkerheterna för skulderna samt om sin ekonomiska ställning. Om det inte är fråga om en ansökan som gjorts på en grund som avses i 6 § 1 punkten, ska gäldenären redogöra för de främsta orsakerna till sina ekonomiska svårigheter, hur gäldenärens verksamhet avses fortsätta samt med vilka medel de kostnader som saneringsförfarandet medför ska täckas och hur gäldenären förmår betala de skulder som inte är saneringsskulder.

I ansökan ska anges den grund enligt 4 b eller 6 § som åberopas som grund för inledande av saneringsförfarandet. Vid behov ska den primära grunden för ansökan anges.

Närmare bestämmelser om de handlingar som ska fogas till ansökan och om den utredning som krävs utfärdas genom förordning av statsrådet.

En ansökan om inledande av ett saneringsförfarande kan inte tas upp till prövning medan det finns ett fastställt gällande saneringsprogram.

70 §

Förberedande åtgärder med anledning av ansökan

Gäldenärens ansökan ska av domstolen delges de borgenärer som på grundval av storleken av sina fordringar anses vara betydande samt även andra borgenärer, om domstolen anser att de behöver höras om ansökan, samt ge dem tillfälle att inom en utsatt tid avge ett skriftligt yttrande. Om det är fråga om en ansökan som gjorts på en i 6 § 1 punkten avsedd grund, kan saneringsförfarandet inledas utan att de övriga borgenärerna hörs.

71 §

Beslut om att inleda förfarandet

När domstolen fattar beslut om att inleda ett saneringsförfarande ska den

1) utse en utredare, om inte något annat följer av 82 a eller 82 b §,

Gällande lydelse

2) tillsätta en borgenärsdelegation *i enlighet med 84 §*, om inte något annat följer av 10 eller 90 §,

Föreslagen lydelse

2) tillsätta en borgenärsdelegation, om inte något annat följer av 10 § 1 mom.,

11 kap.

Förordnande av utredare och tillsättande av borgenärsdelegationen samt övervakningen av dem

(ny)

11 kap.

Förordnande av utredare och tillsättande av borgenärsdelegationen samt övervakningen av dem

82 a §

Förordnande av utredare i ett tidigt saneringsförfarande

Domstolen ska förordna en utredare, om domstolen i ett tidigt saneringsförfarande meddelar de förbud som avses i 14 a §. En utredare behöver dock inte förordnas, om ingen har gjort en framställning om förordnande av en utredare eller annars yrkat det.

Om de förbud som avses i 14 a § inte har meddelats, kan domstolen förordna en utredare, om den anser att en utredare behövs för beredningen av saneringsprogrammet eller bevakningen av borgenärernas intressen.

Med avvikelse från 2 mom. ska en utredare alltid förordnas, om det yrkas

1) av gäldenären, eller

2) genom ett gemensamt yttrande av över hälften av de kända borgenärerna och deras sammanlagda fordringar företräder över hälften av totalbeloppet av de kända borgenärernas fordringar.

Under förfarandets gång ska en utredare med avvikelse från 1 och 2 mom. alltid förordnas, om saneringsprogrammet fastställs med stöd av 54 §.

(ny)

82 b §

Förordnande av utredare i ett normalt saneringsförfarande

Domstolen ska förordna en utredare när det fattas beslut om inledande av ett normalt saneringsförfarande, om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

När gäldenären har gjort en ansökan om inledande av ett saneringsförfarande behöver en utredare inte utses, om ingen har gjort framställning om förordnande av en utredare eller annars yrkat det. När ansökan har gjorts av en borgenär behöver en utredare inte utses, om gäldenärens kända borgenärer innan beslutet om inledande av förfarandet fattas ges tillfälle att inom utsatt tid avge ett skriftligt yttrande, och ingen yrkar att en utredare ska utses. Efter det att förfarandet har inletts kan en utredare utses på yrkande av en borgenär eller gäldenären.

Även om det har yrkats att en utredare ska förordnas, kan domstolen låta bli att förordna en utredare, om det finns särskilda skäl att anse att det med tanke på beredningen av saneringsprogrammet eller bevakningen av borgenärernas intressen inte är behövligt att förordna en utredare.

83 §

Förordnande av utredare

Utredaren utses på framställning av en borgenär eller av gäldenären i samband med att beslutet om att inleda saneringsförfarandet fattas. Om inget godtagbart förslag framställs, skall domstolen till utredare utse en för uppdraget lämplig person som är villig att åta sig det.

Utredaren skall alltid uppfylla kraven enligt 8 § 3 mom. Den som står i sådant förhållande till gäldenären eller till en borgenär som avses i det nämnda stadgandet kan dock utses till utredare, om minst två tredjedelar av de kända borgenärerna i varje borgenärsgrupp understöder valet av honom. En borgenär som inte utnyttjar möjligheten att framföra sin åsikt beaktas inte när majoriteten räknas ut.

(ny)

83 §

Val av utredare

Till utredare utses den som har föreslagits av en borgenär eller av gäldenären i samband med att beslutet om att inleda saneringsförfarandet fattas. Om inget godtagbart förslag framställs, ska domstolen till utredare utse en för uppdraget lämplig person som är villig att åta sig det.

Utredaren ska alltid uppfylla kraven enligt 8 § 4 mom. Den som står i ett sådant förhållande till gäldenären eller till en borgenär som avses i den nämnda bestämmelsen kan dock utses till utredare, om minst två tredjedelar av de kända borgenärerna i varje borgenärsgrupp understöder valet av honom *eller henne*. En borgenär som inte utnyttjar möjligheten att framföra sin åsikt beaktas inte när majoriteten räknas ut.

86 a §

Förfarande utan utredare

Om en utredare inte har förordnats
1) hänför sig gäldenärens skyldigheter enligt 13 § till borgenärerna,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2) ska gäldenären höras när 20 § tillämpas,
3) ska tillgångar som avses i 21 § 1 mom. överlämnas till gäldenären,

4) får gäldenären inte utan samtycke av de kända borgenärerna företa rättshandlingar som kräver samtycke av utredaren,

5) kan domstolen bestämma i vilken omfattning gäldenären får betala sådana små skulder som avses i 18 § 2 mom. 4 punkten och i 14 c § 2 mom. 6 punkten,

6) ska ett meddelande som avses i 27 § 3 mom. begäras av gäldenären, som inom skälig tid ska visa att de kända borgenärerna har samtyckt till att hålla fast vid avtalet,

7) får gäldenären trots 29 § 2 mom. 8 punkten överlämna sin egendom till konkurs,

8) ska domstolen ha hand om delgivning som hör till utredaren samt om uppgörande av omröstningsutredning,

9) kan en ansökan som avses i 4 d § göras av gäldenären, som ska foga de skriftliga godkännanden och yttranden som avses i 2 mom. i den paragrafen till ansökan.

87 §

87 §

Utredarens arvode och ersättningar för kostnader

Utredarens arvode och ersättning för kostnader

Om en utredare har förordnats med anledning av ett sådant gemensamt yttrande av borgenärerna som avses i 82 a § 3 mom. 2 punkten, svarar de nämnda borgenärerna för betalningen av utredarens arvode och för ersättandet av utredarens kostnader.

90 §

(upphävs)

Saneringsförfarande utan utredare och borgenärsdelegation

När gäldenären har gjort en ansökan om inledande av saneringsförfarande behöver en utredare inte utses, om ingen har gjort framställning om förordnande av utredare eller annars yrkat det. När ansökan har gjorts av en borgenär behöver en utredare inte utses, om gäldenärens kända borgenärer innan beslutet om inledande av förfarandet fattas ges

Gällande lydelse

tillfälle att inom en utsatt tid avge ett skriftligt yttrande, och ingen yrkar att en utredare skall utses. Efter det att förfarandet har inletts kan en utredare utses, om någon av borgenärerna eller gäldenären kräver det.

Domstolen kan förordna en utredare även om ingen har yrkat det, om det av särskilt skäl anses behövt. Även om det har yrkats att en utredare skall förordnas, kan domstolen låta bli att förordna en utredare, om det finns särskilda skäl att anse att det med tanke på beredningen av saneringsprogrammet eller bevakningen av borgenärernas intressen inte är behövt att förordna en utredare.

Vad som stadgas i 1 mom. tillämpas på motsvarande sätt på tillsättande av borgenärsdelegation.

Om en utredare inte har förordnats,

1) hänför sig gäldenärens skyldigheter enligt 13 § till borgenärerna,

2) skall gäldenären höras när 20 § tillämpas,

3) skall tillgångar som avses i 21 § 1 mom. överlämnas till gäldenären,

4) får gäldenären inte utan samtycke av de kända borgenärerna företa rättshandlingar som enligt denna lag kräver samtycke av utredaren,

5) kan domstolen bestämma i vilken omfattning gäldenären får betala sådana små skulder som avses i 18 § 2 mom. 4 punkten,

6) skall ett meddelande som avses i 27 § 3 mom. begäras av gäldenären, som inom skälig tid skall visa att de kända borgenärerna har samtyckt till att hålla fast vid avtalet,

7) får gäldenären utan hinder av 29 § överlämna sin egendom till konkurs,

8) skall domstolen ha hand om delgivning som ankommer på utredaren samt om uppgörande av omröstningsutredning.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ärenden som inletts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 20 kap. 24 § i aktiebolagslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i aktiebolagslagen (624/2006) 20 kap. 24 § som följer:

Gällande lydelse

20 kap.

Upplösning av bolag

24 §

Företagssanering

Ansökan om inledande av ett sådant förfarande som avses i lagen om företagssanering kan göras genom beslut av bolagsstämman. Också styrelsen kan göra ansökan om ärendet brådskar. Styrelsen skall då utan dröjsmål sammankalla bolagsstämman för att behandla frågan om fortsättande av ansökan.

Föreslagen lydelse

20 kap.

Upplösning av bolag

24 §

Företagssanering

Ansökan om inledande av ett sådant förfarande som avses i lagen om företagssanering kan göras genom beslut av styrelsen. Styrelsen kan också föra ärendet till bolagsstämman för avgörande, eller så kan beslutet fattas av aktieägarna, om de är eniga.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 23 kap. 24 § i lagen om andelslag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om andelslag (421/2013) 23 kap. 24 § som följer:

Gällande lydelse

23 kap.

Upplösning av andelslag

24 §

Företagssanering

Ansökan om inledande av ett sådant förfarande som avses i lagen om företagssanering kan göras genom beslut av andelsstämman. Också styrelsen kan göra ansökan, om ärendet brådskar. Styrelsen ska då utan dröjsmål sammankalla andelsstämman för att behandla frågan om fortsättande av ansökan.

Föreslagen lydelse

23 kap.

Upplösning av andelslag

24 §

Företagssanering

Ansökan om inledande av ett sådant förfarande som avses i lagen om företagssanering kan göras genom beslut av styrelsen. Styrelsen kan också föra ärendet till andelsstämman för avgörande, eller så kan beslutet fattas av medlemmarna, om de är eniga.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om skuldsanering för privatpersoner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) 10 § 9 punkten, 20 § 3 mom., 35 a § 7 mom. och 65 § 2 mom.,
 av dem 10 § 9 punkten och 20 § 3 mom. sådana de lyder i lag 1123/2014 samt 35 a § 7 mom. sådant det lyder i lag 1088/2006,
ändras 9 och 9 a §, 10 § 10 punkten, 17 § 2 mom., 24 § 2 mom., 30 §, 31 § 4 mom., 35 a § 5 mom., 39 §, 40 § 1 mom., 44 § 2 mom., 45 a § 1 mom., 45 b §, 49 § 1 mom., 52 a § 2 mom., 54 § 2 mom. 2 punkten och 61 a § 1 mom.,
 av dem 9 a §, 10 § 10 punkten, 35 a § 5 mom., 45 a § 1 mom., 45 b § och 52 a § 2 mom. sådana de lyder i lag 1123/2014, 24 § 2 mom. och 31 § 4 mom. sådana de lyder i lag 63/1997, 30 § sådan den lyder i lagarna 632/2010 och 1123/2014, 40 § 1 mom., 44 § 2 mom. och 61 a § 1 mom. sådana de lyder i lag 1273/2002, 49 § 1 mom. sådant det lyder i lag 772/2002 och 54 § 2 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag 113/1995, samt
fogas till lagen en ny 52 b § som följer:

Gällande lydelse

9 §

Förutsättningar

Skuldsanering kan beviljas en gäldenär som är insolvent om

1) den huvudsakliga orsaken till insolvensen är att gäldenärens betalningsförmåga har försvagats väsentligt på grund av sjukdom, arbetsförmåga, arbetslöshet eller annan förändring i förhållandena som i huvudsak inte beror på gäldenären själv, eller

2) det i övrigt föreligger vägande skäl för en skuldsanering med beaktande av beloppet av skulderna och de förpliktelser som ansluter sig till dem i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga,

och gäldenären inte rimligen förmår förbättra sin betalningsförmåga så att han kan klara av de utgifter som skulderna ger upphov till.

Föreslagen lydelse

9 §

Förutsättningar

Skuldsanering kan beviljas en gäldenär som är insolvent *och inte rimligen förmår förbättra sin betalningsförmåga så att han eller hon kan klara av de utgifter som skulderna ger upphov till*, om

1) den huvudsakliga orsaken till insolvensen är att gäldenärens betalningsförmåga har försvagats väsentligt på grund av sjukdom, arbetsförmåga, arbetslöshet eller någon annan förändring i förhållandena som i huvudsak inte beror på gäldenären själv, eller

2) det *finns vägande skäl för en skuldsanering på någon annan grund än en som avses i 1 punkten* med beaktande av beloppet av skulderna och de förpliktelser som hänför sig till dem i förhållande till gäldenärens betalningsförmåga.

Skuldsanering kan trots vad som föreskrivs i 1 mom. även beviljas en insolvent gäldenär som har skulder som hänför sig till gäldenärens tidigare näringsverksamhet.

Gällande lydelse

9 a §

Förutsättning som gäller gäldenärens betalningsförmåga

Om en gäldenär av en orsak som kan anses temporär saknar betalningsmån eller av samma orsak med sin betalningsmån inte förmår betala sina vanliga skulder till ett belopp som inte ska anses vara obetydligt, kan skuldsanering inte beviljas. Vid bedömningen av om orsaken är temporär och av storleken på betalningsmånen ska särskilt gäldenärens förvärvsmöjligheter beaktas. Orsaken kan inte anses vara temporär, om det att betalningsmån saknas eller att den är obetydlig beror på arbetslöshet som utan avbrott eller med små avbrott varat över 18 månader.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på en gäldenär som idkar näringsverksamhet som enskild näringsidkare eller yrkesutövare. Bestämmelser om tilläggsförutsättningar för skuldsanering i fråga om en gäldenär som idkar näringsverksamhet finns i 7 kap.

10 §

Allmänna hinder för en skuldsanering

Om inte något annat följer av 10 a §, kan skuldsanering inte beviljas om

9) *det finns grundad anledning att anta att gäldenären inte kommer att iaktta betalningsprogrammet,*

10) *det för gäldenären tidigare har fastställts ett betalningsprogram, eller*

Föreslagen lydelse

9 a §

Förutsättning som gäller gäldenärens betalningsförmåga

Om en gäldenär av en orsak som kan anses temporär saknar betalningsmån eller av samma orsak med sin betalningsmån inte förmår betala sina vanliga skulder till ett belopp som inte ska anses vara obetydligt, kan skuldsanering inte beviljas. Vid bedömningen av om orsaken är temporär och av storleken på betalningsmånen ska särskilt gäldenärens förvärvsmöjligheter beaktas. Orsaken kan inte anses vara temporär, om det att betalningsmån saknas eller att den är obetydlig beror på arbetslöshet som utan avbrott eller med små avbrott varat *över 12 månader*.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på en gäldenär som idkar näringsverksamhet som enskild näringsidkare eller yrkesutövare *och inte heller på en gäldenär som har skulder som hänför sig till gäldenärens tidigare näringsverksamhet*. Bestämmelser om tilläggsförutsättningar för skuldsanering i fråga om en gäldenär som fortfarande idkar näringsverksamhet finns i 7 kap.

10 §

Allmänna hinder för en skuldsanering

Om inte något annat följer av 10 a §, kan skuldsanering inte beviljas om

(upphävs)

10) *det för gäldenären under de 13 år som föregått ansökan om skuldsanering har fastställts ett betalningsprogram eller ett tidigare fastställt betalningsprogram inte har slutförts, eller*

Gällande lydelse

17 §

Utmätningsförbud

Utan hinder av 1 mom. är betalningsförbud i kraft för utmätning av gäldenärens lön, pension, inkomst av näringsverksamhet eller annan periodisk prestation i enlighet med vad som stadgas i utsökningslagen, om domstol inte bestämmer annat. Utmätningssmannen skall, med undantag för ett underhållsbidrag som skall betalas till ett barn, förvara penningmedlen tills betalningsprogrammet fastställs eller något annat bestäms.

20 §

Förhållandet till konkurs

Ansökan om skuldsanering av en gäldenär i konkurs kan inte tas upp till prövning förrän boförteckningen har fastställts i konkursen.

24 §

Betalningsprogram för medgäldenärer

Då medgäldenärer som står i ett solidariskt skuldförhållande för en annan skuld än en säkerhetsskuld har ansökt om skuldsanering gemensamt, beaktas i betalningsprogrammet för respektive gäldenär den del av skulden som faller på honom då skulden fördelas enligt gäldenärernas ekonomiska ställning. Med gäldenärernas ekonomiska ställning avses förhållandet mellan gäldenärens tillgångar och avkastningen av ett fem års betalningsprogram å ena sidan samt gäldenärens skulder å andra sidan. Vad som stadgas ovan iaktas på motsvarande sätt då gäldenären och borgensmannen har ansökt om skuldsanering gemensamt.

Föreslagen lydelse

17 §

Utmätningsförbud

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. är betalningsförbud i kraft för utmätning av gäldenärens lön, pension, inkomst av näringsverksamhet eller annan periodisk prestation i enlighet med vad som föreskrivs i *utsökningsbalken*, om inte domstolen bestämmer *något* annat. Utmätningssmannen *ska*, med undantag för ett underhållsbidrag som ska betalas till ett barn, förvara penningmedlen tills betalningsprogrammet fastställs eller något annat bestäms. *Medel som inte används till betalning av ett underhållsbidrag som ska betalas till ett barn eller betalning av utredarens fordran redovisas till gäldenären först när betalningsprogrammet har fastställts med laga kraft.*

(upphävs)

24 §

Betalningsprogram för medgäldenärer

Om medgäldenärer som står i ett solidariskt skuldförhållande för en annan skuld än en säkerhetsskuld har ansökt om skuldsanering gemensamt, beaktas i betalningsprogrammet för respektive gäldenär den del av skulden som faller på honom eller henne då skulden fördelas enligt gäldenärernas ekonomiska ställning. *Med gäldenärernas ekonomiska ställning avses förhållandet mellan gäldenärens tillgångar och avkastningen av ett betalningsprogram för vanliga skulder å ena sidan samt gäldenärens skulder å andra sidan.* Vad som föreskrivs ovan tillämpas på motsvarande sätt

Gällande lydelse

30 §

Allmän bestämmelse om betalningsprogrammet för vanliga skulder

Gäldenärens betalningsmån efter avdrag för en eventuell säkerhetsskuldandel och de medel som influtit vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet ska användas för betalning av vanliga skulder i enlighet med 34 §.

I fråga om vanliga skulder ska innehållet i skuldsaneringen och betalningsprogrammet bestämmas så att betalningsprogrammet är i kraft tre år, om inte något annat följer av 31 a §.

En gäldenär som har en ägarbostad ska betala sina vanliga skulder till minst det belopp som avses i 32 §. Om gäldenären behåller sin ägarbostad kan betalningsprogrammet vara i kraft en längre tid än tre år. Betalningsprogrammet får dock inte vara i kraft mer än tio år i fråga om vanliga skulder.

Om gäldenärens betalningsskyldighet har avlyfts i sin helhet i betalningsprogrammet eller skuldsanering har beviljats med stöd av 10 a § ska betalningsprogrammet vara i kraft fem år, om inte något annat följer av 31 a §. När betalningsskyldigheten har avlyfts i sin helhet kan betalningsprogrammet dock vara i kraft en kortare tid än fem år, om gäldenären permanent saknar betalningsmån på grund av sjukdom eller ålder eller av någon annan motsvarande orsak.

Om gäldenären med stöd av 70 § ska betala utredarens fordran förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med fyra månader. Betalningsprogrammets tillämpningstid förlängs dock med sex månader, om skulder som

Föreslagen lydelse

då gäldenären och borgensmannen har ansökt om skuldsanering gemensamt.

30 §

Allmän bestämmelse om betalningsprogrammet för vanliga skulder

Gäldenärens betalningsmån efter avdrag för en eventuell säkerhetsskuldandel och de medel som influtit vid realiseringen av gäldenärens förmögenhet ska användas till betalning av vanliga skulder i enlighet med 34 §.

Gäldenären får behålla den betalningsmån som uppkommit under tiden mellan den tidpunkt då skuldsaneringen inleddes och den då betalningsprogrammet fastställdes, till den del betalningsmånen inte används till betalning av utgifter som avses i 7 § 1 mom. eller med stöd av 70 § 2 mom. till betalning av utredarens fordran.

I fråga om vanliga skulder ska innehållet i skuldsaneringen och betalningsprogrammet bestämmas så att betalningsprogrammet är i kraft tre år, om inte något annat följer av 31 a §.

En gäldenär som har en ägarbostad ska betala sina vanliga skulder till minst det belopp som avses i 32 §. Om gäldenären behåller sin ägarbostad kan betalningsprogrammet vara i kraft en längre tid än tre år. Betalningsprogrammet får dock inte vara i kraft mer än tio år i fråga om vanliga skulder.

Om skuldsanering har beviljats med stöd av 10 a § ska betalningsprogrammet vara i kraft fem år, om inte något annat följer av 31 a §.

Om gäldenären med stöd av 70 § ska betala utredarens fordran *och den betalningsmån som uppkommit under tiden mellan den tidpunkt då skuldsaneringen inleddes och den då betalningsprogrammet fastställdes inte räcker*

Gällande lydelse

hänför sig till gäldenärens näringsverksamhet saneras med stöd av 45 a §. Om gäldenärens andel av utredarens fordran inflyter av hans eller hennes betalningsmån efter det att betalningsprogrammet fastställdes under en kortare tid än vad som nämns ovan, förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med endast denna tid.

Föreslagen lydelse

till för att betala den andel som gäldenären ska betala, förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med fyra månader. Betalningsprogrammets tillämpningstid förlängs dock med sex månader, om skulder som hänför sig till gäldenärens näringsverksamhet saneras med stöd av 45 a §. Om gäldenärens andel av utredarens fordran inflyter av hans eller hennes betalningsmån efter det att betalningsprogrammet fastställdes under en kortare tid än vad som nämns ovan, förlängs betalningsprogrammets tillämpningstid med endast denna tid.

Betalningsprogrammet kan vara i kraft en kortare tid än vad som anges i 3 eller 5 mom., om gäldenären permanent saknar betalningsmån på grund av sjukdom eller ålder eller av någon annan motsvarande orsak.

31 §

Vanliga skulders inbördes ställning

 Betalningsprogrammet kan göras upp så att borgenärerna först skall få betalning för utdelningskvoter som är obetydliga till beloppet och även så att den betalningsmån som vid regelbundna tidpunkter uppkommer för gäldenären skall användas i tur och ordning för betalning till de olika borgenärerna, om detta är ändamålsenligt med tanke på genomförandet av betalningsprogrammet och de övriga borgenärernas möjligheter att få betalning inte uppenbart äventyras till följd därav. Om borgenärerna är fler än en kan i betalningsprogrammet en borgenär som är berättigad till en obetydlig utdelning som är mindre än ett genom förordning stadgat belopp lämnas utan betalning.

31 §

Vanliga skulders inbördes ställning

 Betalningsprogrammet kan göras upp så att borgenärerna först ska få betalning för utdelningskvoter som är obetydliga till beloppet och även så att den betalningsmån som vid regelbundna tidpunkter uppkommer för gäldenären ska användas i tur och ordning för betalning till de olika borgenärerna, om detta är ändamålsenligt med tanke på genomförandet av betalningsprogrammet och de övriga borgenärernas möjligheter att få betalning inte uppenbart äventyras till följd därav. Om borgenärerna är fler än en *kan en skuld för vilken det skulle inflyta en obetydlig utdelning lämnas utan betalning i betalningsprogrammet. Bestämmelser om beloppet av en utdelning som ska betraktas som obetydlig utfärdas genom förordning av statsrådet.*

35 a §

35 a §

Gällande lydelse

Tilläggsprestationssskyldighet

Betalningsskyldighet som baserar sig på en prestation av engångsnatur ska fullgöras inom tre månader efter det att gäldenären fick medlen i sin besittning. Till övriga delar ska tilläggsprestationssskyldigheten fullgöras inom det följande kalenderåret. Tilläggsprestationerna för det år då betalningsprogrammet löper ut ska dock betalas samtidigt som tilläggsprestationerna för det sista hela kalenderåret eller inom sex månader från det betalningsprogrammet löper ut, beroende på enligt vilkendera tidsfristen tilläggsprestationerna ska betalas senare. Betalningstidpunkten kan bestämmas att vara en annan, om det är ändamålsenligt med hänsyn till tilläggsprestationernas obetydlighet eller av något annat särskilt skäl.

Det belopp som avses i 3 mom. justeras så som anges i lagen om folkpensionsindex. De justerade beloppen rundas av uppåt till närmaste euro och publiceras i författningssamlingen genom förordning av justitieministeriet årligen i november.

39 §

Formulär och anvisningar för uppgörande av dem

Justitieministeriet fastställer ett formulär för ansökan om skuldsanering och för förslag till betalningsprogram samt meddelar anvisningar om hur dessa skall uppgöras.

40 §

Betalningsprogrammets rättsverkningar

När betalningsprogrammet har fastställts bestäms villkoren för de skulder som omfattas

Föreslagen lydelse

Tilläggsprestationssskyldighet

Betalningsskyldighet som baserar sig på en prestation av engångsnatur ska fullgöras inom tre månader efter det att gäldenären fick medlen i sin besittning. Till övriga delar ska tilläggsprestationssskyldigheten fullgöras inom det följande kalenderåret. Tilläggsprestationerna för det år då betalningsprogrammet löper ut ska dock betalas samtidigt som tilläggsprestationerna för det sista hela kalenderåret eller inom sex månader från det betalningsprogrammet löper ut, beroende på enligt vilkendera tidsfristen tilläggsprestationerna ska betalas senare. Betalningstidpunkten kan bestämmas att vara en annan, om det är ändamålsenligt på grund av att tilläggsprestationernas belopp är litet eller av något annat särskilt skäl. *Gäldenären är inte skyldig att betala en tilläggsprestation på skulden, om tilläggsprestationen är obetydlig. Bestämmelser om beloppet av en tilläggsprestation som ska betraktas som obetydlig utfärdas genom förordning av statsrådet.*

(upphävs)

39 §

Formulär för ansökan om skuldsanering

Domstolsverket fastställer ett formulär för ansökan om skuldsanering.

40 §

Betalningsprogrammets rättsverkningar

När betalningsprogrammet har fastställts bestäms villkoren för de skulder som omfattas

Gällande lydelse

av skuldsaneringen och andra i betalningsprogrammet reglerade rättsförhållanden enligt programmet. Trots att programmets tillämpningstid har löpt ut kvarstår gäldenärens betalningsskyldighet enligt betalningsprogrammet till den del skyldigheten inte har fullgjorts. På de betalningar som har bestämts i betalningsprogrammet löper ingen ränta på grund av förseningen. En utmätning som riktar sig mot gäldenärens egendom och som baserar sig på en av skuldsaneringen omfattad skuld förfaller då betalningsprogrammet har fastställts med laga kraft. Detsamma gäller annan verkställighet som baserar sig på sådan skuld. Så länge betalningsprogrammet är i kraft får förvandlingsstraff för böter inte verkställas.

Föreslagen lydelse

av skuldsaneringen och andra i betalningsprogrammet reglerade rättsförhållanden enligt programmet. Trots att programmets tillämpningstid har löpt ut kvarstår gäldenärens betalningsskyldighet enligt betalningsprogrammet till den del skyldigheten inte har fullgjorts. På de betalningar som har bestämts i betalningsprogrammet löper ingen ränta på grund av förseningen. *En utmätning som riktar sig mot en i 4 kap. 2 § i utsökningsbalken avsedd lön eller annan periodisk inkomst och som baserar sig på en av skuldsaneringen omfattad skuld förfaller då betalningsprogrammet har fastställts. När fastställandet av betalningsprogrammet har vunnit laga kraft, förfaller även en utmätning som riktar sig mot gäldenärens övriga egendom och som baserar sig på en skuld som omfattas av skuldsaneringen.* Så länge betalningsprogrammet är i kraft får förvandlingsstraff för böter inte verkställas.

44 §

Ändring av betalningsprogrammet

En ändring av betalningsprogrammet till borgenärernas fördel gäller alla borgenärer. En borgenär som skulle få en obetydlig andel, som understiger ett belopp som bestäms genom förordning, kan dock lämnas utan betalning. En ändring till borgenärernas nackdel gäller de borgenärer som med stöd av betalningsprogrammet ännu är berättigade till betalning. Om programmet ändras med stöd av 1 mom. 3 punkten, skall ändringen till innehållet vara sådan att gäldenären utan hinder av bestämmelserna om betalningsprogrammets varaktighet till borgenären skall betala en lika stor del av skulden som till andra borgenärer i samma ställning, om detta inte är oskäligt med beaktande av skuldens belopp och grunden för den samt prestationens ekonomiska betydelse för gäldenärens omständigheter. Programmets tillämpningstid kan förlängas också för betalning av utredarens fordran.

44 §

Ändring av betalningsprogrammet

En ändring av betalningsprogrammet till borgenärernas fördel gäller alla borgenärer. *En skuld för vilken det skulle inflyta en obetydlig andel kan dock lämnas utan betalning. Bestämmelser om beloppet av en andel som ska betraktas som obetydlig utfärdas genom förordning av statsrådet.* En ändring till borgenärernas nackdel gäller de borgenärer som med stöd av betalningsprogrammet ännu är berättigade till betalning. Om programmet ändras med stöd av 1 mom. 3 punkten, *ska* ändringen till innehållet vara sådan att gäldenären *trots* bestämmelserna om betalningsprogrammets varaktighet till borgenären ska betala en lika stor andel av skulden som till andra borgenärer i samma ställning, om detta inte är oskäligt med beaktande av skuldens belopp och grunden för den samt prestationens ekonomiska betydelse för gäldenärens omständigheter. Programmets tillämpningstid kan förlängas också för betalning av utredarens fordran.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

45 a §

Tilläggsförutsättningar för skuldsanering av skulder som hänför sig till näringsverksamhet

En gäldenär som är verksam som enskild näringsidkare eller yrkesutövare kan beviljas skuldsanering enligt denna lag för skulder som hänför sig till gäldenärens näringsverksamhet endast om

1) gäldenärens skulder som hänför sig till privathushållet saneras enligt denna lag,

2) gäldenärens näringsverksamhet är förhållandevis småskalig och dess sanering inte förutsätter arrangemang som gäller företagsverksamhet,

3) gäldenären förmår med inkomster som uppkommer i näringsverksamheten betala sådana skulder som hänför sig till verksamheten och som uppkommer efter att förfarandet inletts, allt eftersom skulderna förfaller till betalning, och

4) den fortsatta verksamheten inte orsakar en större skuldsättning än sådant upptagande av kredit som avses i 46 § 1 mom.

45 a §

Tilläggsförutsättningar för skuldsanering av skulder som hänför sig till näringsverksamhet

En gäldenär som är verksam som enskild näringsidkare eller yrkesutövare kan beviljas skuldsanering enligt denna lag för skulder som hänför sig till gäldenärens näringsverksamhet endast om

1) gäldenärens skulder som hänför sig till privathushållet saneras enligt denna lag,

2) *det i gäldenärens näringsverksamhet under den senast avslutade räkenskapsperioden har funnits i genomsnitt högst två anställda utöver gäldenären,*

3) *saneringen av näringsverksamheten inte förutsätter arrangemang som gäller företagsverksamhet,*

4) gäldenären förmår med inkomster som uppkommer i näringsverksamheten betala sådana skulder som hänför sig till verksamheten och som uppkommer efter att förfarandet inletts, allt eftersom skulderna förfaller till betalning, och

5) den fortsatta verksamheten inte orsakar en större skuldsättning än sådant upptagande av kredit som avses i 46 § 1 mom.

45 b §

Särskilt hinder för skuldsanering av skulder som hänför sig till näringsverksamhet

Skulder som hänför sig till näringsverksamhet kan inte saneras enligt denna lag, om det finns grundad anledning att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärernas indrivningsåtgärder eller att på något annat sätt kränka borgenärens rättigheter.

45 b §

Särskilda hinder för skuldsanering av skulder som hänför sig till näringsverksamhet

Skulder som hänför sig till näringsverksamhet kan inte saneras enligt denna lag, om

1) det finns grundad anledning att anta att det huvudsakliga syftet med ansökan är att förhindra borgenärernas indrivningsåtgärder eller att på något annat sätt kränka borgenärens rättigheter, *eller*

2) *det är uppenbart att borgenärens avkastning då blev mindre än vad som skulle inflyta om gäldenären försattes i konkurs, utan att*

Gällande lydelse

49 §

Behandlingsordningen och behörig domstol

Vid behandlingen av ett ärende som avses i denna lag skall vad som i 8 kap. rättegångsbalken bestäms om behandling av ansökningsärenden iakttas, om inte något annat följer av denna lag.

52 a §

Hörande av borgenärerna om ansökan och förslag till betalningsprogram

Om de godkännanden av förslaget till betalningsprogram som avses i 38 a § 1 mom. har getts skriftligt och gäldenären har hört alla borgenärer, kan ett beslut om inledande av skuldsanering och fastställande av betalningsprogrammet fattas utan att borgenärerna hörs vidare.

(ny)

54 §

Beslut om inledande av skuldsanering

Föreslagen lydelse

gäldenärens ägarbostad beaktas och 20 a § tillämpas.

49 §

Behandlingsordningen och behörig domstol

Vid behandlingen av ett ärende som avses i denna lag ska vad som i 8 kap. i rättegångsbalken *föreskrivs* om behandling av ansökningsärenden iakttas, om inte något annat följer av denna lag. *Ett ärende som gäller skuldsanering ska behandlas så snabbt som saken kräver.*

52 a §

Hörande av borgenärerna om ansökan och förslag till betalningsprogram

Om de godkännanden av förslaget till betalningsprogram som avses i 38 a § 1 mom. har getts skriftligt och gäldenären *har gett alla borgenärer tillfälle att bli hörda på det sätt som avses i 62 a § 2 mom.*, kan ett beslut om inledande av skuldsanering och fastställande av betalningsprogrammet fattas utan att borgenärerna hörs vidare.

52 b §

Hörande av boförvaltaren om ansökan

Om gäldenären har försatts i konkurs och boförteckningen inte har fastställts, kan domstolen innan den beslutar om att skuldsanering ska inledas ge boförvaltaren tillfälle att inom utsatt tid ge ett skriftligt utlåtande om ansökan. Boförvaltaren kan också kallas till ett sammanträde för att höras.

54 §

Beslut om inledande av skuldsanering

Gällande lydelse

Om inte något annat följer av 5 mom., ska domstolen då den beslutar om att skuldsanering ska inledas

2) utsätta en dag då borgenärerna senast för utredaren eller någon annan som skall uppgöra förslaget till betalningsprogram *eller för domstolen*, enligt vad domstolen bestämmer, skriftligen skall uppge beloppet av en skuld som omfattas av skuldsaneringen om detta avviker från vad gäldenären uppgett, vid äventyr att yrkandet till den del det överstiger det av gäldenären uppgivna beloppet annars kan lämnas obeaktat i betalningsprogrammet,

61 a §

Ansökan om fastställande av tilläggsprestationer

En borgenärs ansökan om fastställande av tilläggsprestationer och påförande av betalningsskyldighet för gäldenären kan prövas först efter att betalningsprogrammet har löpt ut. Ansökan skall göras utan obefogat dröjsmål efter det att betalningsprogrammets tillämpningstid har löpt ut eller det att grunden för tilläggsprestationsskyldigheten har kommit till borgenärens kännedom. När två år har förflutit från det att betalningsprogrammet slutfördes, kan ansökan inte längre göras. Innan ansökan görs skall borgenären lägga fram ett sådant skriftligt yrkande för gäldenären och bereda honom eller henne tillfälle att bemöta yrkandet. Borgenären får dock göra en ansökan utan att lägga fram ett yrkande, om framskjutande av behandlingen i domstol kan förorsaka borgenären rättsförlust eller om det finns något annat vägande skäl till att inleda förhandlingen utan dröjsmål.

65 §

Utredarens behörighet

Föreslagen lydelse

Om inte något annat följer av 5 mom., ska domstolen då den beslutar om att skuldsanering ska inledas

2) *sätta ut* en dag då borgenärerna senast för utredaren eller någon annan som *ska göra upp* förslaget till betalningsprogram, enligt vad domstolen bestämmer, skriftligen *ska* uppge beloppet av en skuld som omfattas av skuldsaneringen, om detta avviker från vad gäldenären uppgett; *i annat fall kan yrkandet till den del det överstiger det av gäldenären uppgivna beloppet lämnas obeaktat i betalningsprogrammet,*

61 a §

Ansökan om fastställande av tilläggsprestationer

En borgenärs ansökan om fastställande av tilläggsprestationer och påförande av betalningsskyldighet för gäldenären kan prövas först *när skyldigheten att betala tilläggsprestationer har upphört enligt betalningsprogrammet*. Ansökan ska göras utan obefogat dröjsmål efter det att skyldigheten att betala tilläggsprestationer har upphört eller det att grunden för tilläggsprestationsskyldigheten har kommit till borgenärens kännedom. När *det har gått två år från det att skyldigheten att betala tilläggsprestationer upphörde*, kan ansökan inte längre göras. Innan ansökan görs ska borgenären lägga fram ett sådant skriftligt yrkande för gäldenären och ge honom eller henne tillfälle att bemöta yrkandet. Borgenären får dock göra en ansökan utan att lägga fram ett yrkande, om framskjutande av behandlingen i domstol kan orsaka borgenären rättsförlust eller om det finns något annat vägande skäl till att inleda förhandlingen utan dröjsmål.

Gällande lydelse

Till utredare kan under de förutsättningar som anges i 1 mom. förordnas en utmätningssman eller en biträdande utmätningssman.

Föreslagen lydelse

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om en ansökan om skuldsanering är anhängig eller ett annat ärende som gäller skuldsanering är anhängigt vid en tingsrätt vid ikraftträdandet av denna lag och tingsrätten har underrättat om den dag då beslutet kommer att ges, tillämpas i stället för 9 och 9 a §, 10 § 9 och 10 punkten, 45 a § 1 mom. och 45 b § de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. I fullföljdsdomstolen tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet, om ärendet före ikraftträdandet har avgjorts av en lägre domstol samt även i tingsrätten, om fullföljdsdomstolen har återförvisat ärendet till tingsrätten.

På betalningsprogram som har fastställts före ikraftträdandet av denna lag och på betalningsprogram där förslaget till betalningsprogram första gången har lämnats till dem som är delaktiga i ärendet före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas i stället för 30 § och 31 § 4 mom. de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Om tilläggsprestationsskyldigheten ska fullgöras före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas i stället för 35 a § 5 mom. de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

De bestämmelser i 35 a § 7 mom. som gällde vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas på tilläggsprestationsskyldigheten till och med den 31 december 2022.

5.

Lag

om ändring av 4 kap. 1 § och 8 kap. 5 § i konkurslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i konkurslagen (120/2004) 8 kap. 5 § 2 mom. och
fogas till 4 kap. 1 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

4 kap.

Gäldenärens ställning i konkursen

Gäldenärens ställning i konkursen

1 §

1 §

Hur gäldenären skall bemötas

Hur gäldenären skall bemötas

(ny)

Boförvaltaren ska efter att konkursen börjat informera följande personer om de tjänster som avses i 1 § i lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (813/2017) samt om möjligheten att ansöka om skuldsanering för privatpersoner:

- 1) en fysisk person som är gäldenär,*
- 2) en bolagsman i ett öppet bolag och en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag,*
- 3) en aktieägare i ledningen för ett aktiebolag.*

8 kap.

8 kap.

Boförvaltare

Boförvaltare

5 §

5 §

Boförvaltarens behörighet

Boförvaltarens behörighet

Den som har samtyckt till uppdraget som boförvaltare skall underrätta domstolen om alla de omständigheter som kan vara ägnade att äventyra eller väcka befogade misstankar om hans eller hennes opartiskhet och oberoende som boförvaltare.

Den som har samtyckt till uppdraget som boförvaltare *ska* underrätta domstolen om alla de omständigheter som kan vara ägnade att äventyra eller väcka befogade misstankar om hans eller hennes opartiskhet eller oberoende som boförvaltare. *Boförvaltaren ska dessutom underrätta domstolen om de omständigheter på basis av vilka han eller hon har sådan i 1*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse
mom. avsedd skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver och även i övrigt är lämplig för uppdraget.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .
På en konkurs som börjat före ikraftträdandet av denna lag tillämpas 4 kap. 1 § i den lydelse den hade vid ikraftträdandet.
—————

6.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 6 § 2 mom. i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret (137/2004), sådant det lyder i lag 367/2017, nya 1 a–1 c-punkter som följer:

Gällande lydelse

6 §

Övriga uppgifter om företagssaneringsärenden som ska föras in i registret

När ett företagssaneringsförfarande har inletts, ska domstolen i registret föra in uppgifter om

(ny)

Föreslagen lydelse

6 §

Övriga uppgifter om företagssaneringsärenden som ska föras in i registret

När ett företagssaneringsförfarande har inletts, ska domstolen i registret föra in uppgifter om

1 a) huruvida förfarandet är ett tidigt saneringsförfarande eller ett normalt saneringsförfarande,

1 b) i ett tidigt saneringsförfarande, huruvida ett förbud mot betalning och ställande av säkerhet, indrivningsförbud, förbud mot utmätning, förbud mot andra verkställighetsåtgärder eller förbud mot säkringsåtgärder har meddelats samt datum för då förbudet upphör och uppgift om att förbudet har upphört,

1 c) fortsättande av ett tidigt saneringsförfarande som ett normalt saneringsförfarande,

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 7 § i lagen om skuldsaneringsregistret

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skuldsaneringsregistret (368/2017) 7 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

7 §

Uppgifter som avförts ur registret

Föreslagen lydelse

7 §

Uppgifter som avförts ur registret

Uppgifter som avförts ur skuldsaneringsregistret är sekretessbelagda. Dessa uppgifter får dock lämnas ut till en domstol för utredning av förutsättningarna för att bevilja skuldsanering.

Uppgifter som avförts ur skuldsaneringsregistret är sekretessbelagda. Dessa uppgifter får dock lämnas ut till en domstol *och för sådan ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning som avses i lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (813/2017)* för utredning av förutsättningarna för att bevilja skuldsanering.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av förordningen om företagssanering

I enlighet med statsrådets beslut

ändras i förordningen om företagssanering (55/1993) 1 a § 4 punkten, 5, 5 a, 7 och 9 §, av dem 1 a § 4 punkten sådan den lyder i förordning 249/2017, 5 § sådan den lyder delvis ändrad i förordning 249/2007, 5 a § sådan den lyder delvis ändrad i förordningarna 961/1994 och 249/2007 samt 9 § sådan den lyder i förordning 450/2018, fogas till förordningen en ny 5 a § som följer:

1 a §

Revisorsutredning

Den utredning som avses i 1 § 1 mom. 8 punkten skall innehålla

4) uppgifter om andra omständigheter som kan ha betydelse för bedömningen av förutsättningarna för inledande av ett tidigt saneringsförfarande enligt 4 b och 4 c § eller av ett normalt saneringsförfarande enligt 6 och 7 § i lagen om företagssanering.

4 a §

Anmälan till Utsökningsverket

Domstolen ska utan dröjsmål underrätta Utsökningsverket om

- 1) inledande och upphörande av ett normalt saneringsförfarande,
- 2) i ett tidigt saneringsförfarande, om meddelande av förbud mot utmätning och andra verkställighetsåtgärder samt förbud mot säkringsåtgärder, om deras giltighetstid och upphörande, om övergång från ett tidigt saneringsförfarande till ett normalt saneringsförfarande samt om upphörande av förfarandet.

I anmälan ska utöver de uppgifter som avses i 1 mom. nämnas

- 1) gäldenärens firma, hemvist och adress samt personbeteckning eller företags- och organisationsnummer,
- 2) identifieringsuppgifterna för ärendet,
- 3) utredarens eller utredarnas namn, hemvist, adress och andra tillgängliga kontaktuppgifter,
- 4) ifall att saneringsförfarandet upphör om grunden för dess upphörande är att ett saneringsprogram fastställts eller att gäldenären försatts i konkurs eller någon annan omständighet.

5 §

Anmälan till handelsregistret

Domstolen ska utan dröjsmål anmäla att ett saneringsförfarande börjar eller upphör till Patent- och registerstyrelsen för anteckning i handelsregistret.

I anmälan ska nämnas

- 1) gäldenärens firma, hemvist och adress samt personbeteckning eller företags- och organisationsnummer,

RP 238/2021 rd

2) tidpunkten då saneringsförfarandet inletts eller upphört samt uppgifter som identifierar ärendet,

3) utredarens eller utredarnas namn, hemvist och adress och andra tillgängliga kontaktuppgifter samt eventuella förordnanden om hur uppgifterna ska fördelas mellan utredarna,

4) de begränsningar av gäldenärens bestämmanderätt som är i kraft under saneringsförfarandet och gäller företagande av rättshandlingar,

5) ifall att saneringsförfarandet upphör om grunden för dess upphörande är att ett saneringsprogram fastställts eller att gäldenären försatts i konkurs eller någon annan omständighet.

Patent- och registerstyrelsen ska även informeras om ett under saneringsförfarandet fattat beslut som innebär ändringar i de begränsningar av gäldenärens bestämmanderätt som avses i 2 mom. 4 punkten eller som innebär att en utredare förordnas eller befrias från sitt uppdrag eller som gäller fördelning av uppgifterna mellan utredarna.

5 a §

Anmälningssätt

De anmälningar som avses i 3 a, 4 a och 5 § kan göras genom elektronisk dataöverföring eller per post.

De anmälningar som ska göras till handelsregistret kan sändas via konkurs- och företagssaneringsregistret.

7 §

Om att ge utredaren i uppdrag att handha anmälningarna

Domstolen kan ge utredaren i uppdrag att göra de anmälningar som avses i 4 a och 5 §. Till anmälan ska då fogas en kopia av den handling som visar att domstolen har förordnat personen i fråga till utredare.

9 §

Anmälningar om temporära förbud

Vad som i 4 a, 5, 5 a och 6 § föreskrivs om anmälningar som gäller saneringsförfarandet och anteckning i handelsregistret samt i 7 § om att ge utredaren i uppdrag att göra anmälningarna tillämpas också i fråga om sådana temporära förbud och interimistiska utredare som avses i 22 § i lagen om företagssanering.

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av förordningen om skuldsanering för privatpersoner

I enlighet med statsrådets beslut
upphävs i förordningen om skuldsanering för privatpersoner (58/1993) 1 §,
ändras 2 §, det inledande stycket i 3 § 2 mom. och 6 a §, av dem 2 § sådan den lyder delvis
ändrad i förordningarna 1029/2001 och 1379/2014, det inledande stycket i 3 § 2 mom. sådant
det lyder i förordning 64/1997 och 6 a § sådan den lyder i förordning 1379/2014,
fogas till förordningen en ny 6 c §, i stället för den 6 c § som upphävts genom förordning
1275/2002, som följer:

2 §

Bilagor till ansökan

Till gäldenärens ansökan om skuldsanering ska fogas

- 1) kopior av gäldenärens beskattningsbeslut för de tre senaste åren,
- 2) löneuträkning av gäldenärens och makens arbetsgivare av vilket framgår den lön som in-
flutit under det föregående och det innevarande året samt lönen för den senaste lönebetalnings-
månaden,
- 3) kopia av ett beslut eller någon annan handling av vilken framgår gäldenärens och makens
pension, arbetslöshetsdagpenning eller utbildningsstöd, dagpenning på basis av sjukförsäkring,
moderskapspenning eller annan dagpenning, stöd för vård av barn i hemmet, bostadsbidrag,
studiestöd eller annan förmån samt för hur lång tid en sådan förmån är i kraft,
- 4) i fråga om gäldenärens och makens lantbruksföretagarinkomst och annan företagarinkomst
en inkomstutredning för näringsidkare på en blankett enligt fastställt formulär,
- 5) en skriftlig utredning eller någon annan handling av utbetalaren varav framgår gäldenärens
och makens andra inkomster än de i 2–4 punkten nämnda,
- 6) kopia av handlingar som utvisar beloppet av hyra, vederlag och andra boendekostnader,
- 7) en kopia av ett domstolsutslag eller ett avtal som gäller underhållsbidrag till gäldenärens
barn samt en utredning över underhållsbidragets belopp,
- 8) kopia av ett verifikat eller någon annan handling som utvisar återstående skuldbelopp, dock
inte för skulder som understiger 340 euro, samt en utredning över förbindelser som gäller pant-
sättning,
- 9) kopia av en handling som utvisar gäldenärens ägarandel av aktier, andelar och bostadsrätt
som berättigar till besittning av en lägenhet samt av annan betydande förmögenhet, samt
- 10) en skriftlig redogörelse för sjukdom, arbetslöshet, arbetsoförmåga eller annan förändring
i förhållandena som har betydelse för ansökan.

Gäldenären har rätt att få beskattningsintygen enligt 1 mom. 1 punkten avgiftsfritt för att foga
dem till ansökan om skuldsanering.

De bilagor som avses i 1 mom. 1–5 punkten kan också ersättas med en utskrift med motsva-
rande uppgifter ur det inkomstregister som avses i lagen om inkomstdatasystemet (53/2018).

Om gäldenärens rättegångsombud eller rättegångsbiträde är en ekonomi- och skuldrådgivare
enligt 7 § 1 mom. i lagen om ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning (813/2017), en advokat
enligt lagen om advokater (496/1958) eller ett rättegångsbiträde med tillstånd enligt lagen om
rättegångsbiträden med tillstånd (715/2011) och gäldenärens förslag till betalningsprogram har
fogats till ansökan, ska de bilagor som avses i 1 mom. lämnas till domstolen endast om dom-

RP 238/2021 rd

stolen bestämmer det. Om bilagorna inte lämnas till domstolen, ska ovan avsedda rättegångsombud eller rättegångsbiträde för gäldenären lämna bilagorna till utredaren, om en utredare förordnas, och till en borgenär på dennes begäran.

3 §

Utredningar om näringsverksamhet

En gäldenär som har idkat näringsverksamhet och som har skulder som har uppstått i näringsverksamheten och som omfattas av skuldsaneringen ska till sin ansökan foga

6 a §

Lämnande av obetydlig utdelning utan avseende

Om borgenärerna är flera än en, kan i betalningsprogrammet en skuld för vilken utdelningen är mindre än 50 euro lämnas utan betalning. En sådan skuld kan lämnas utan betalning även när betalningsprogrammet ändras.

6 c §

Underlåtelse att betala obetydliga tilläggsprestationer

Gäldenären är inte skyldig att betala en tilläggsprestation på skulden till ett belopp som understiger 20 euro.

Denna förordning träder i kraft den _____ 20.

Bestämmelserna i 6 c § i denna förordning tillämpas när tilläggsprestationsskyldigheten ska fullgöras efter ikraftträdandet av denna förordning.

Justitieministeriets förordning

om ändring av 4 § i justitieministeriets förordning om grunderna för bedömning av en gäldenärs betalningsförmåga vid skuldsanering för privatpersoner

I enlighet med justitieministeriets beslut

ändras i justitieministeriets förordning om grunderna för bedömning av en gäldenärs betalningsförmåga vid skuldsanering för privatpersoner (322/2001) 4 § 1 och 2 mom., av dem 1 mom. sådant det lyder i förordning 807/2020, som följer:

4 §

Övriga oundgängliga levnadskostnader

Som andra oundgängliga levnadskostnader räknas gäldenärens och gäldenärens familjs utgifter för kost, kläder, sedvanliga utgifter för hälsovård samt utgifter för personlig hygien, hemmets hygien, underhåll av hemmet, annan användning av lokaltrafik än sådan som hänför sig till arbete, prenumeration på dagstidning, användning av telefon och hobby- och rekreationsverksamhet samt andra liknande utgifter. Gäldenären behöver inte separat redovisa för dessa kostnader, utan de beaktas månatligen till följande belopp:

- 1) en ensamstående gäldenär eller en gäldenär som är ensamförsörjare 605 euro,
- 2) en gäldenär som lever i äktenskap eller är sambo eller bor i samma hushåll som en annan myndig person 510 euro,
- 3) de två äldsta barnen under 17 år som bor i samma hushåll som gäldenären 389 euro vardera, det tredje äldsta barnet och barn som är yngre än detta 363 euro för vart och ett,
- 4) barn som fyllt 17 år och bor i samma hushåll som gäldenären 429 euro.

Avvikelse kan göras från beloppen i 1 mom., om särskilda skäl föreligger. Sådana skäl är till exempel kostnader för arbetsresor och ovanligt stora regelbundna sjukvårdskostnader som gäldenären själv betalar och en exceptionellt stor engångsutgift på grund av sjukdom. Använder gäldenären egen bil för arbetsresor, kan kostnaderna för arbetsresorna beaktas på samma grunder som de kan godkännas som avdrag i beskattningen.

Denna förordning träder i kraft den 20.

Förordningen ska tillämpas även på skuldsaneringsärenden som är anhängiga vid tingsrätten när förordningen träder i kraft och i vilka inget betalningsprogram har fastställts eller i vilka gäldenärens betalningsmån räknas om i samband med att betalningsprogrammet ändras. Om tingsrätten har fastställt ett betalningsprogram innan denna förordning träder i kraft och fullföljdsdomstolen återförvisar ärendet till tingsrätten efter ikraftträdandet, tillämpas förordningen i fall där gäldenärens betalningsmån måste räknas om.